

Sen Daha Çocuktun

Turan Parlak

altkitap roman

altkitap roman

Sen Daha ocuktun

Turan Parlak

---

altkitap - roman 2

Sen Daha ocuktun

Turan Parlak

Eylül 2003

Yayına Hazırlayan: Murat Gülsoy

Düzeltili: Yekta Kopan

Tasarım: Faruk Ulay

Tasarım Uygulama: Murat Gülsoy

© 2003 altkitap ve Turan Parlak

Yapıtın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

www.altkitap.com

editor@altkitap.com

Yazar Hakkında

Turan Parlak 21 Mayıs 1962'de doğdu. 1981-1991 yılları arasında Metris-Bartın Bayrampaşa Özel Tıp üçgeninde geçirdi. 1995-1997 yılları arasında Londra'da yaşadıkdan sonra Türkiye'ye döndü. Kitap çevirisi de yapan (Yüzyılın Davası - Edward J.Larson / 1998 Pulitzer Ödüllü) ve çeşitli dergilerde yayınlanan şiirleri bulunan yazar, evli ve bir çocuk babasıdır.

Milat

Murat Gülsoy

*Herkesin kendine göre bir nedeni var: şunun için sanat bir kaçıştır;
öbürü içinse bir ele geçirme yolu. Ama insan keşifliğe, deliliğe,
ölüme de sığınabilir; ele geçirme silahla da yapılabilir. Neden ille de
yazmak, kaçış ve ele geçirmeleri yazı aracılığıyla yapmak?
Jean-Paul Sartre, Niçin Yazıyoruz?*

1980 yılı öncesiyle de sonrasıyla da bir karanlığa işaret eder bu coğrafyada yaşayanların zihinlerinde. Bir tür milat olduğu söylenir, yazılır; anlamaya çalışırız. Nasıl bir milattır ki bu iki tarafı da birbirinden karanlıktır? Madalyonun iki yüzü de birbirinden kötü olabilir mi? Dönemin kahramanları mahkemelerde, karakollarda, dağlarda, sürgünlerde onca karanlıkla hesaplaşmak zorunda kaldılar. Etkileri toplumun dokusunu geri dönülmez bir biçimde değişikliğe uğrattı ama zaman öyle çabuk gündelik yaşamı tarihe dönüştürdü ki, şimdilerde o günlere dair yaşananları çok uzakta kalmış bir kabus gibi hatırlamakta zorlanıyoruz. Belki de hatırlamak istemiyoruz. Çünkü günü yaşamamız gerekli: Önümüze çıkardığı yeni sorunlarla boğuşmamız gerekli. Üstelik insan denilen varlık çok çabuk bozulan biyolojik bir malzemeden oluşmuş: 1980'de yirmili yaşlarında olanlar şimdi kırklı yaşlarında, yaşamlarının orta yerinde başka birileri olarak yaşıyorlar.

Turan Parlak'ın *Sen Daha Çocuktun* adlı romanı seksen sonrasında tutuklanıp idama mahkum edilen bir gencin yaşamından ayrıntılı kesitler sunarken hapisane, askerlik ve aile kurumlarını mercek altına alıyor. Yirminci yüzyılın son yıllarında bu coğrafyada muhalif bir gencin sancılı büyüme sürecine tanık olurken ister istemez yaşamın ne kadar dönemeçli olduğunu fark ediyorsunuz. Kesintisiz bir macera olarak okunabilen bu romanda anlatılanlar o karanlık miladı günümüze ustaca taşıyor ve kendimize bazı şeyleri yeniden sormamızı sağlıyor.

İçindekiler

Şikayetiniz nedir?
Kesin bu yapmış!
Arkanda biz varız
İktidar namlunun ucunda
Ortası yoktu
Ya patlarsa şimdi burada
Geri dön
Yaşıyordun
Size ateş eden bendim
İki perdelik oyun
Cumhurbaşkanlığı protokolü
Mağara adamları
146/1
Ben bir Mao'yum, ben bir Lenin'im
Düşler de tutsak bedenler de
Yakında mektubu gelir
Hâlâ bir resmini yollamadın
Doğacak güneşi görüyoruz
Geçmiş olsun
Seninle sevişmek istiyorum
Yorgun demokrat
Dekont
Tam zamanıdır
Başka bir oyun
Rakı, balık, canlı müzik
Sevişememe gerilimi
Kafamı karıştırıyorsun
Görev
Politik belirlenimliyim
Direksiyona Derya geçmişti
Ya düşerse

Burası İngiltere
İngiliz usulü
Mantığını anlamaya çalışma
İnançlar ve kavramlar
Cangıl
Haberleşme yöntemi
İlk mesaj
Teknikler
Nereden nereye
Bolluk
Sizleri asla unutmayacağım
Eylem
Arbede
Galiba hamilesiniz
Dünyanın merkezi
Ne vuruyon len dümbük
Aranıyordun
Tünel
Damat efendi
Aile
Baba sen neden işe gitmiyorsun
Bu yaşa kadar ne yaptınız
Dünya pazarları
Binbaşı
Hiç kimsenin ikinci bir hayatı yoktu
Yalnız

Şikayetiniz nedir?

Arabana atladığın gibi İstanbul'un en iyi hastanelerinden birinin yolunu tuttun. Ruhsal ve fiziksel olarak çökmeye başladığını fark edeli epey zaman geçmiş olmasına rağmen bir psikiyatra gitmeyi anlamsız buluyordun...

"Depresyonda olmanız çok olağan bir durum, yaşadıklarınızın sonucunda bu durum kaçınılmazdır. Kendinizi oyalayacak bir meşgale bulun, tatile çıkın mesela ya da yeni dostlar edinin. Size bir süre kullanmanız için bir antidepresan yazacağım. İlacınız bitince tekrar görüşelim."

İçinde yaşadığın koşulları iyileştirmeden, olumlu bir gelişme olmayacağını gayet iyi biliyordun. Kendi kaderini belirleyememenin bunalımını yaşıyordun ve bunu bir psikiyatrla paylaşmanın sana bir faydası olmayacaktı.

Her şeyin farkında olmanın, gelişmiş içgüdülere ve sezilere sahip olmanın matah bir şey olmadığını kendi deneyimlerinle öğrenecek, görmezden gelerek yaşamanın daha ehven- i şer bir seçim olduğu sonucuna varacaktın. Hamurunun farklı oluşu, başına bela olacaktı...

Arabayı hastanenin otoparkına bırakıp, işlemlerini tamamladıktan sonra hastanenin koridorunda bulunan bir banka oturup, beklemeye başladın. Görüleceğin psikiyatra ne kadar açılabilceğine harfiyen karar vermiştin. Sadece satır başlarını anlatman yeterli olacaktı...

Psikiyatrin odasına girdiğinde ayağa kalkıp kendini tanıtan doktoru oldukça genç bulmuştun. El sıkıştıktan sonra masasının karşısındaki üçlü koltuğa oturdun. Şık ve temiz giyinmiştin. Bacak bacak üstüne atıp beklemeye başladın. "İlk kez mi geliyorsunuz bir psikiyatra?" diye sordu önce. "Hayır, yıllar önce bir kez daha gitmiştim" cevabını verdin. Yaşını ve mesleğini sordu sonra da. Kırk yaşındaydın ve işsizdin. "Şikayetiniz nedir?" diye sordu genç doktor. "Nedenlerden mi sonuçlardan mı başlayalım?" diyerek sen de ona bir soru sordun. Kısa

---

---

bir duraklamadan sonra "Nasıl isterseniz..." diyerek oturduğu koltuğa yaslandı.

Son zamanlarda kendini iyi hissetmiyordun, içini umutsuzluk kaplamış, insanlara olan güvenini tamamen yitirmiştin. Yüzündeki tikler artmış ve gittikçe daha çok küfür eder olmuşsun. Bazen kendi kendine konuşurken yakalıyordun kendini ve ani tepkiler vererek en yakınındaki iki insanı istemededen kırıyordun. Birisi eşindi, diğeri ise oğlun.

Hayata karışmak istediğin halde bunu yapamıyordun. Gittikçe yalnızlaşıyordun. Sonu olmayan bir işsizlik sorunun vardı. Artık başkalarıyla çalışamayacağına karar verip iş aramaktan da vazgeçmiştin.

Karın büyük bir şirkette çalışıyor ve iyi kazanıyordu. Gelir düzeyiniz yüksek olmasına karşın mütevazı bir hayat yaşıyordunuz... Sokaklarda yaşayan ve çalışan sürüyle çocuk ve doktora gidemeyen bir yığın insan vardı ve bunların hepsi senin için başlı başına bir sorundu.

Tüm bunların yanında cezaevinde oldukça zor geçen bir on yıl ve dört ayın vardı. Dört buçuk ay sorgulanıp işkence görmüştün ve bir buçuk yıl da tek başına bir hücrede kalmıştın. Bu on yılın değişik zamanlarını da açlık grevlerinde geçirmiştin. Açlık grevlerinde geçirdiğin zaman, hemen hemen tek kişilik hücrede geçirdiğin zamana eşitti.

Yalnızdın, mutsuzdun ve bu saatten sonra mutluluğu yakalayamayacaktın. Bunu bilmene rağmen yine de pes etmeye niyetin yoktu... Zaman zaman bu dünyada yapacak bir şeyinin kalmadığını, çekip gitme zamanının geldiğini düşünüyor, ama bunu kimseyle paylaşamıyordun. Oğlunu babasız, eşini de yarı yolda bırakmış olmak, sana affedilemez bir eylem gibi görünüyordu.

Tıkanmıştın, hep birbirine benzeyen günler ve saatler yaşıyordun. Sahip olduğun her ayrıcalıktan ve bu ayrıcalıkların sana bindirdiği yüklerden arınmak ve en önemlisi seni çıldırtmanın eşiğine getiren iç çatışmalarından kurtulmak istiyordun.

Hayatın artık sadece sana ait bir şey değildi. Kendine ve ailene karşı sorumlulukların vardı. Tüm bunları bırakıp tek başına herhangi bir yere kaçabilir miydin, kaçmalı mıydın?

Sıradan bir hayat yaşamamıştın... Ateşin en orta yerinde yer almıştın... Geçmişinde ciddi hatalar yapmış ve bedelini de ağır ödemiştin. Kendine olduğu kadar başkalarına da büyük acılar yaşatmıştın.

Genç psikiyatr koltuğuna yaslanmış, şaşkınlık içinde seni dinliyordu. Cezaevinde ne kadar kaldığını anlatırken dinleme pozisyonundan dik oturma pozisyonuna geçmiş ve gözlerini dört açmıştı. Belki de mesleki hayatında ilk kez ipten kazıktan dönmüş bir vakayla karşılaşılıyordu. İdam hükmü alarak, yedi yıl o hükümlerle yatıp kalktığını da anlatmıştın ona...

Doktora kalırsa şanslı sayılırdın, çünkü bir yığın insan yaşadığı sıkıntıların nereden kaynaklandığını ve nelere mal olduğunu düşünmeden girdiği depresyonla yatıp kalkıyordu.

Duyarlılıklarını ve değerlerini yitirmemiş bir insan olarak sana hak veriyordu. Ama her şey o kadar da kötü değildi. Bir meşgale bulursan rahatlar ve bu kadar da bunalmazdın. İnsanlara güvenmeme sorununa gelince, zaten kim kime güveniyordu ki?

Büyük başarılar kazanma peşinde olup olmadığını sordu. Umurunda bile değildi büyük başarıların peşinde koşmak. Sen dingin olmak istiyordun. Kendi ayaklarının üzerinde durabilirsen, karın, çocuğun ve ailendekiler kimseye muhtaç olmadan yaşayabilirlerse, senin en büyük başarın bu olacaktı...

Ailenin iç burkan yoksulluğunu, cezaevinde nasıl her istediğini ikiletmeden yerine getirdiklerini, şu anda ne kadar kötü bir durumda olduklarını, yardım etmenize rağmen bunun yetmediğini ve endişe duyduğunu, onların hallerini düşündüğünde afakanların bastığını söyledin. Kendin için yaşamıyordun. Kendi adına yaşayacak çok fazla bir şeyin kalmadığını düşünüyordun.

Genç doktorun içtenliğine inanıp politik bir sohbele tutuştunuz. Ülkedeki yolsuzluklardan o da muzdaripti. Fakat düzeltmek için en zor yolu seçmek gerekmiyordu. Başka yollar da vardı. Mesele yeteri kadar derinleşmeye başladığında, "Neyse bu konuda bana söz düşmez, hem sizin sabıka kaydınız bile var, bu konu sizin uzmanlık alanınız sayılır." diyerek espri bile yapmıştı.

Sana bir antidepresan yazacak ve bunu bir ay kullandıktan sonra bir daha görüşelim diyecekti. Aklında kalmasın diye, methini duyduğun

---

---

o antidepresan ilacı yazıp yazmadığını sordun. Hayır, o ünlü ilacı yazmayacaktı. Çünkü, o ilaç, kendi yazacağı ilaca oranla daha pahalı olmasına karşın, gösterdiği etki bakımından aralarında bir fark bulunmuyordu. O meşhur antidepresanın reklamı iyi yapılmıştı, o kadar. Yazdığı ilacın tedavi edici özelliği olup olmadığını da sordun. Geçici bir rahatlama sağlaması seni tatmin etmeyeceği gibi, bağımlılık da yapmamalıydı...

Senin birdenbire bir psikiyatra gitmeye karar verip, bu kararı aynı gün uygulamaya geçirmen Derya'yı biraz endişelendirmişti. Üç yıl önce de depresif bir haldeyken doktora görünmeni tavsiye edip, sonra da bunun bir işe yaramayacağını, kendisi ile konuşmanın daha faydalı olacağını söylemişti.

Ketumdun, içinde neler olup bittiğini en yakınındaki insan olan eşine bile anlatmıyordun. Farklı sınıflardan ve farklı ekollerden geliyordunuz. Biriniz en iyi kolejlerde, diğeriniz hayat mektebinde okumuştun. Biriniz üniversite mezunu, diğeriniz ise lise diploması olmasına karşın aslında orta ikiden terkti. Biriniz el bebek gül bebek büyütülmüş, diğeriniz ise pamuk toplamıştı kanlı elleriyle...

Kesin bu yapmış!

Bir iddia üzerine gökkuşağının içinden geçtin. "Geçersen kız olursun!" dediklerinde, söylenene aldırmadan bir şelalenin bitimindeki renk cümbüşünün içine daldın. Şelalenin suyuyla ıslanmış, ama iddiayı sen kazanmıştın. O zamanki sarı liraları sen topladın. Çocuktun...

Büyüklerinin sofrasında sana da yer açılırdı. Taş çatlasın on bir, bilemedin on iki yaşındaydın. Bir iki kadeh rakı ile o deli dolu yanlarının ortaya çıkmasını isterler ve hep birlikte güler eğlenirdiniz. Sarhoş olmadığın halde, kendinden büyük olanlara kafa tutar, külhanbeyi kesilirdin. Çocuktun...

Bir keresinde beline bir tabanca takmışlar ve kirvenin evini bile bastırmışlardı sana. Küçücük bir çocuk elinde bir tabanca ile evin baş köşesine oturmuş, kahve servisi yapılmasını emreliyordu. Kahveler içildi, bahçeye çıkıldı. Sıra kirvenin bahçesindeki tavuklardan birkaç tanesini avlamaya gelmişti. Fakat bütün atışların karavanaydı... Etrafında seni pohpohlayan büyüklerinin kahkahalarını duyuyor ve efelendikçe efeleniyordun. Çocuktun...

Köyde komşunuz olan demirci ustasının evindeydin. Sizin İso't diye çağırduğunuz demircinin en küçük oğlu olan İsmail, senden de küçük, senin gibi gürbüz bir köy çocuğuydu. Evde İso't'un ağabeylerinden biri ve başka bir komşunuzun çocuğu daha vardı.

Evin girişindeki bir köşede, bir İngiliz mavzeri ve bir de av tüfeği duruyordu. Mavzerin çok ağır olmasından olsa gerek, onun yanında duran av tüfeğini aldın. İso't'un ağabeyine tüfeğin içinde fişek olup olmadığını sordun. "Fişek var ama patlamıyor, bozuk..." yanıtını aldın. Tüfeğin namlusunu evin tavanına doğrultup birkaç el tetiğe bastın. Sahiden de bozuk olmalıydı, içindeki fişek patlamıyordu...

Sonra nedendir bilinmez, elindeki av tüfeğinin namlusunu karyolanın başucunda oturan İso't'a doğrulttun. Namlunun ucunda olan

bu gürbüz ve sevimli çocuk, sizin evinize sıkça gelir, iyi ağırlanır ve çokça sevilirdi. En küçük kardeşiniz gibiydi...

Oyun başlamıştı. Onu vuracağını söylüyordun. Elinde av tüfeği, İso'tla karşılıklı atışıp gülüşüyordunuz. Tetiğe bir kez daha bastığında, korkunç bir gürültü duymuş ve kendini evin dışına atmıştın. Sen evin dışına çıkarken, dışarıda odun kırmakta olan İso'tun ağabeyi koşarak içeri giriyordu. Dehşet, şaşkınlık ve çaresizlik vardı evin içinde.

Soluğu kendi evinizde aldığı anda, annen ne olduğunu sormuş, sen de demirci ustasının evinde silah patladığını söylemiştin. Bunu söylemen yeterli olmuş, hikâyenin kalan kısmını annen tahmin etmişti. "Sen patlattın o silahı değil mi?" diye sormuş ve seni yerde serili olan yer yatağının içine sokmuş, yorganı da üzerine kapatmıştı. O arada birkaç tokat atmış ve küfürler yağdırmıştı sana.

Silahın patlamasından beş dakika önce, İso'tun babası olan demirci ustası Kemal, sizin evin yanından geçmiş, karşınızdaki mahalleye doğru gidiyordu. Annen seni yatağın içine soktukten sonra dışarı fırlamış ve karşı mahallenin girişine yaklaşmakta olan Kemal'in arkasından bağırmaya başlamıştı. "Kemal, sizin evde silah patlamış, dön de bir bak, çabuk ol, çabuk ol!" Demirci ustası, annenin feryatlarını duymuş ve evine doğru koşmaya başlamıştı...

İso't, vurulduğu karyolanın üstünde kanlar içinde yatıyordu. Alelacele birkaç tane at bulunmuş ve kasabaya doğru yola çıkılmıştı. Yürüyerek iki saatte ancak varılabiliirdi kasabaya. Dağlardan, uçurumlardan ve ırmaklardan geçilmesi gerekiyordu. Önce yokuşlar inilecek, sonra da yokuşlar çıkılacaktı. Kasabaya gidilen yolun yüz metresi bile dümdüz değildi...

At sırtında, babasının kucağında, bir dağı aşarken can vermişti, İso't. Son sözleri, "Baba, su içmek istiyorum!" olmuştu.

Köyünüze iki jandarma gelip, ifadeni almak istediklerinde annen, "Sakin ben yaptım deme, yalan söyle!" diye sana öğüt veriyordu. Muhtarın iki katlı evinin üst katındaki oturma odasına girip jandarmalarla yüz yüze geldiğinde, "Ben yapmadım." diyerek ağlamaya başlamıştın. İfadeni almaya gelen jandarmaların ilk söyledikleri sözü hayatın boyunca unutamayacaktın. "Kesin bu yapmış!"

Ölümlle ilk tanışman bir oyun sayesinde başlamıştı. Oyun bittiğinde ise, ellerine kan bulaşmıştı. Ve İso't diye çağırabileceğin bir çocuk yoktu artık. Senin ise katline ferman çıkartılmıştı. Çocuktun...

Arkanda biz varız

Çocuktun, baban gurbette olduğu için babasız bir köy evinde aile reisi rolünü oynuyordun. Bu rol evin en büyük erkek çocuğu olarak sana verilmişti. O çocuk yaşta senden korkulduğunu bilmek gururunu okşuyor, okşandıkça da şımarıyordun. Kapıya bir yabancı geldiğinde evin reisi oluyordun. Senden büyük olan ablanı döverken de, evin babası.

Evin patronu aslında annendi tabii, ama eve bir erkek otoritesinin gerektiğini düşünerek senin pohpohlanmana ses çıkartmıyordu. Ama onun otoritesini aştığın zamanlarda ise eli sopalı dehşet saçan bir kadını karşında buluveriyordun. Merhametiyle acımasızlığı arasında çok ince bir çizgi vardı.

Annen her zaman dişi bir kartal olmuştu senin için. Güçlüysen, zayıfın yanında yer alırdı. Zayıfsan, bütün heybetiyle yanında dikilip meydan okurdu. Gözlerini kısıp, yüzüne o alaycı gülümsemeyi taktığında, saldırıya geçmeyi bekleyen dişi bir panter olup çıkardı. Hep zor koşullarda yaşamış dağılığın kaderciliği ve vahşiliği vardı gözlerinde.

Okuma yazması yoktu ama, İstanbul gibi bir şehirde bir kere bile kaybolmamış, aradığı bir yeri bulmakta sorun yaşamamıştı. İçindeki yön bulma içgüdüğü, annenden sana miras kalan harika bir pusula olacaktı...

Açlık grevlerinin birinde, annenin o zamanki sıkıyönetim komutanına dilekçe vermeye gidenlerin arasında olduğunu duyduğun zaman, kulaklarına inanamayacak, annene gidip gitmediğini tekrar sorma gereği duyacaktın. "Hee, gittim tabii." yanıtına çocuklar gibi sevinecek, "Yaşa anne! Senden böyle bir şey beklemiyordum. Diğer aileleri yalnız bırakmayın. Siz sahip çıkmazsanız, kimse bize sahip çıkmaz, bunu sakın unutma!" diyecektin. Koşuşuna dönerken annenin okuması yazması olmadığı aklına gelecek ve gülmeye başlayacaktın.

İstanbul'u bir ucundan diğer ucuna kat eder ve her hafta ziyaretine gelirdi. Ne kar, ne kış, ne yağmur ne de çamur dinlerdi. Senin hep ayrı bir yerin vardı annenin yüreğinde. Gün yüzü görmemiştin, gençliğini bile yaşayamamıştın. Tam ona göreydin yani. Cehennem dibine bile gönderseler gelip seni bulacaktı. Ölünü de, dirini de sahipsiz bırakmayacaktı.

Umutsuzluğa düştüğün zamanlarda seni terslemiş, içinde yaşattığı kendi umutlarını sana vermişti her seferinde. "O kadar mı çaresizsin a oğlum, biz varız ya arkanda." diyordu.

Bir ziyaret günüydü. Bir gün önce revire çıkmış ve hastaneye sevk almıştın. Annene haber verecek zamanın olmamıştı. Cezaevinin ring aracına binip nizamiye kapısına geldiğinizde, aracın küçücük penceresinden, buz gibi olan havaya rağmen kucağında sana getirdiği sazınla ziyaret saatini bekleyen anneni gördün. Telaşla bağırmaya başladın. Sesini annene duyuramamanın kızgınlığı vardı içinde. O gün, en az onun kadar hüsrana uğramış ve üşümüşün içinde bulunduğu o iğrenç ring aracında.

"Seni doğuracağıma taş doğursaydım!" diyerek sitem edeceği gibi, "Senin merhametin kimsede yok oğul." da diyecekti annen. Merhameti de merhametsizliği de annenden öğrenmiştin. İçinden tanrıya dua ediyordun sen içerdeyken ona bir şey olmasın diye. Tanrı anneni sana bağışlayacak; annen ise "Dualarım seni kurtardı." diyecekti.

"Bizim tankımız topumuz mu var ki onlarla baş edebilelim, hey oğlum" dediğinde, sen daha çocuktun.

Gençtin, gençliğini yaşayamamıştın ya! Annen seni cezaevinde evlendirebilmek için çok çaba gösterecek ama birini bulamadığı için de pek bir hayıflanacaktı.

Cezaevindeydin ve üstüne üstlük bir de idam cezası almıştın. İşin gerçekten de çok zordu. Annen sen içerdeyken en çok düşlediğin iki şeyden birini gerçekleştirmek istiyordu. Biri kadınlara dairdi, diğeri ise özgürlüğe...

İktidar namlunun ucunda

Hayatını yazacak olsaydın, o otobüs durağındaki karşılaşmadan başlardın anlatmaya. Otobüs durağında karşılaştığın adam örgütle ilişkinin koptuğunu öğrenince, sana yeni bir randevu ayarlamış ve sen de bu teklife hayır dememiştin.

Aylarca süren ve hiçbir cazibesi olmadığı gibi katkısı da olmayan ortak kitap okuma faaliyetlerinden sıkılmıştın. Cafcaflı kelimelere ve karmaşık formüllere alışık değildin. Basit bir hayatın vardı ve sen içgüdüsel olarak o hayatın dışına çıkmak istiyordun...

İsteseydin o randevuya gitmeyebilirdin ama birisine bir söz verdiğin zaman, o söz hayatının merkezine oturur ve yerine getirmeden de huzura kavuşamazdın. Hayır demek, korkaklık ve onur kırıcı gelmişti sana. Delikanlılık ruhunun sana fazlasıyla pahalıya patlayacağını bilemezdin...

Beyoğlu'na eğlenmeye gidecektin büyük bir olasılıkla. Hafta sonuydu ve sen çalışmıyordun. Bir birahane birkaç birayla çakırkeyif olup, belki de sinemaya filan gidecektin. Çalışıp kazanıyordun, cebinde her zaman eğlenmene yetecek kadar para bulunurdu. Haftalığının bir kısmını annene ya da babana verir, kalan kısmını da bir haftalık harçlık yapardın.

Önleri ve arkaları bahçeli, iki katlı villa tarzı evleri olan bir mahallenin bitişiğinde oturuyordunuz... Arkadaşlarının hemen hepsi şehirde doğmuş ve şehirde büyümüşlerdi. Henüz aranızda sağcı ya da solcu olduğunu söyleyen yoktu. Bir futbol takımı kurmaya ve zaman buldukça maç yapmaya çalışıyordunuz. Yanı başınızdaki gecekondu çocuklarıyla yeni yeni tanışıyordunuz.

Köyde doğmuş ve oniki yaşına kadar orada yaşamış olmana rağmen şehirli arkadaşlarınla birkaç yıl içinde kaynaşmış ve onlardan birisi gibi olmuştun. Onlar okumayı, sen ise çalışıp para kazanmayı tercih etmiştin. Bu tercihlerin altında yatan nedenleri anlayabilmen için aradan bir hayli zaman geçmesi gerekecekti.

Baban, okuma ya da çalışma tercihini sana bırakmış, "Karar senin, ben karışmıyorum." demişti. Yaz tatillerinde ve okul dışı zamanlarda çalışıp kazandığın paranın gücünü hissetmeye başladıkça, okuldan iyice soğumuş ve ortaokulu ikinci sınıftayken terk etmiştin. O yıl sonu karnende sekiz tane kırığın vardı.

Okulu bırakacağı haberi duyulduğunda, arkadaşlarından bazıları seni bulmuş ve kararından vazgeçirmeye çalışmışlardı. Bazı öğretmenlerin de sana haber göndererek okulu bırakmamanı, kendilerinin de yardımcı olacaklarını iletmışlerdi; ama sen kararını vermiştin bir kere... Ailende bir tane bile kitap okumuş insan yoktu...

Örgütle ilk ilişkini kuran mahalle arkadaşlarından birisiydi ve mahallenizdeki hem abiniz hem de lideriniz sayılırdı. Bir gün sokakta karşılaşmış ve ilk kez siyaset konuşmuştunuz. Sendeki potansiyeli keşfetmiş olan arkadaşın, hem çok iyi futbol oynar; hem de bütün maçlarınızın organizasyonunu üstlenirdi. Aynı zamanda bir üniversite öğrencisi olan bu arkadaşını seviyor ve ona saygı duyuyordun. Senin, mahalledeki gençlerin arasına katılmanda ve kabul görmende onun payı büyük olmuştu.

Aradan bir yıl geçtikten sonra tesadüfen onunla karşılaşmış, onun sizin örgütten biri olmadığını öğrenmiş ve hayal kırıklığına uğramıştin. Neden seni kendi örgütüne değil de, bir başka örgüte kazandırdığını merak etmeye başlamıştin.

Köy kökenli biri olduğunu biliyordu, bu yüzden mi seni köy kökenli bir örgüte göndermişti? Yoksa senin için bir randevu ayarlarken, kendisi henüz herhangi bir örgütü seçmemiş miydi acaba? Bu soruları ona sorma gereği bile duymadın. Senin için bir randevu ayarlamış ve aradan çekilmişti. "İyi arkadaşlar, senin onlarla kaynaşman çok kolay olur." demişti sadece.

Bu karşılaşma, son karşılaşmanız olacak ve bir daha birbirinizi göremeyecektiniz. Sen yakalanmış cezaevine girmiştin. Arkadaşının akıbetini ise öğrenemeyecektin. Öldürülseydi duyardın... Yakalansaydı duyardın...Her ikisinin de olmadığı kesindi.

Örgütle ikinci kez ilişkiye geçtikten kısa bir süre sonra örgütün kimliğini edinmiş ve kendi kimliğini bir kenara fırlatıp atmıştin. Çünkü, örgüte girerken kesinleşmiş değer yargıların yoktu. Yeni kimliğinin değer yargılarıysa, basit ve sıradan olmasına rağmen, hayata başka

---

---

açılardan bakıyor ve kendi kapasitesine uygun çözümler sunuyordu. Bu da, az şey sayılmazdı senin konumundaki birisi için.

Kopan ilişkini yeniden kurmak için sen bir çaba harcamamıştın. Birlikte kitap okumanın ve okuduklarınızı tartışmanın çekici bir yanı yoktu. Hiç bilmediğin yeni kelimeler ve kavramlar karşısında son derece savunmasızdın. Akademik açıdan yeterli bir alt yapıya sahip değildin.

Orhan Gencebay'ı, Ferdi Tayfur'u dinlerken, birdenbire Emekçi adındaki ozanı keşfetmiştin. Maraş Katliamı için yazılan ağıtı dinlerken hıçkırıklara boğuluyor, müthiş bir öfkeye kapılıyordun. Annen senin bu perişan halini görüp "Artık yeter!" diyecekti sonunda.

Okuduğun kitaplardan çok Emekçi'nin marşlarıydı seni celallendiren. Dinledikçe ağlıyor, ağladıkça sanki başka bir kimliğe bürünüyordun... Gözyaşları içinde siyasal bir kimlik edinmek, olabilecek en büyük felaketlerden biriydi ve sen bu felaketi soluksuz yaşayacaktın...

Yasadışı bildiri dağıtılması, geceleri duvarlara yazı yazma eylemleri ve korsan gösterilerle başlayan heyecanının dozu gittikçe artacak ve aradığını bulmakta gecikmeyecektin. Okuma faaliyetleri yine vardı ama artık eskisi kadar sıkıcı gelmiyordu... Kan dolaşımının yeterli hıza ulaşmış ve damarlarında durmamaya başlamıştı...

Çocukluğundan itibaren içinde varolan silah tutkusu, Halk Savaşı, Gerilla Savaşı ve Silahlı Mücadele kavramlarıyla birleşerek başını döndürmeye ve sınırlarını zorlamaya başlayacaktı. Ölenler üzerine yakılan ağıtlarla bilenip, intikam yemini edecek ve şehit olma isteğine kadar götürecektin işi... Sen ölümün peşine düşmüştün, ölüm de senin...

Örgüte katıldıktan ve bazı eylemlerin içinde yer aldıktan sonra herkesin kendine bir uzmanlık alanı seçmesi yönünde üst kademelerden bir talimat gelmişti. Hiç tereddüt etmeden askeri alanı seçtiğini bildirmiştin sorumluna. Sorumlun ise senin siyasal alanda kalıp, iyi bir eğitimci olabileceğini söylüyor ve seni ikna etmeye çalışıyordu. "Herkes asker olmak istiyor. Oysa bizim siyasal olarak iyi yetişmiş, yeni gelenleri sıkı bir biçimde eğitecek kadrolara ihtiyacımız var. İyi ki 'iktidar namlunun ucunda' dedik millete, kimseyi yerinde tutamıyoruz..." diye esprili bir yanıt vermişti sana.

Bir yıla yaklaşan çömezlik dönemin bitiyordu. Askeri komitelerin bir alt kademesi olan pratik birimlerden birine seçilmiş ve elin silah tutar olmuştu. İstanbul'un en büyük gecekondu bölgelerinden birisinin, yazılama, bildiri dağıtma, korsan gösteri ve afişleme eylemlerini yapanların güvenliğini alanlardan biriydin artık. Kısa bir süre sonra da bu işlerin tek sorumlusu olacak ve ayaklı cephane gibi dolaşacaktın ortalıkta. Ölmez ya da yakalanmazsan, askeri komitelerin birinde yerin hazır bekliyordu... Sorumluluğu ve riski yüksek eylemlere katılmaya başlamıştın.

Ortası yoktu

Sizi görmüşlerdi. Ya teslim olacak ya da çatışmaya girecektiniz. Yaşamakla ölmek arasında bir tercih yapmak zorundaydınız. Ortası yoktu. Askeri kamyonun içindeki askerler inip silahlarını doğrultmuş olsalardı, namluları alnınıza değecek kadar yakındılar.

Eylem ekibiniz; acımasızlığı ile nam salan ve senden daha tecrübeli olan eylem sorumlusu, sen ve diğer iki kişiden oluşuyordu. Sen yine silahlı güvenlik alanlardan biriydin. Rüşünü ispat etmeye başlamıştın. Tetiğe basabiliyordun. Eylemin sorumlusu olan adamın gözü seni tutmuştu ve gittiği her eylemde senin de yanında olmanı istiyordu artık.

Ara sokaktan gelen motor sesinin askeri bir araca ait olabileceğini tahmin edememiştiniz. Dahası, o sokağı gözleyen arkadaşınız bir uyarı yapmadığı gibi çatışma başladığında da ortada görünmeyecekti. Askeri aracı fark eder etmez eylem sorumlusuna haber vermiş ve koşarak yanına gitmiştin ama araç bir metre önünüzde gelip durmuştu. Askerlerin, "Allah Allah " nidalarını duyuyordunuz.

Hemen önünde durduğunuz gecekondunun avlusuna sığındınız ama hiçbir kaçış noktası yoktu. Arkadaşın vakit kaybedecek türden bir adam değildi. Askerler arabadan inerse işiniz bitti demekti. Arkadaşın iki el ateş edip kaçmaya başladığında askerler neye uğradıklarını şaşırmış ve kısa süren bir panik yaşamışlardı. Tam o anda bağırs çağrışın içinde gecekondunun avlusundan fırlayıp birkaç el ateş de sen ettin. Hiçbirinin yüzünü dahi görmeye fırsatın yoktu. Kaçmak zorundaydın.

Kaçmaya başladıktan iki ya da üç saniye sonra uzun namlulu tüfeklerden çıkan kurşunların ortasında zikzak çizerek karanlıkta ilerlemeye çalışıyordun. Sayamayacağı kadar çok kurşun geliyordu peşinden. Etrafından geçen mermileri hissettikçe can havliyle koşuyordun.

Kendini eylemin sorumlusu olan arkadaşının yanına attığında, o bir duvarı kendine siper almış ateş ediyordu. Omuz omuza ateş etmeye

---

devam ettiniz. Silahındaki tüm mermiler bitmişti ve yedek şarjörün de yoktu. Arkadaşına durumu anlatıp ne yapman gerektiğini sordun. Sana kaçmanı söyledi. "Durma, hemen kaç!"

Yeniden kaçmaya başladığında manzara aynıydı. Kurşun yağmurunun altındaydın. Çatışmada vurulmaman, hatta ölmemen tanrının bir lütfu değilse bile açık bir uyarıydı. Ama senin bunu anlamın çok zaman alacak ve ödeyeceğin bedel ağır olacaktı.

Çatışmanın olduğu yerin oldukça uzağına çıkmayı başarabilmiştin ama silah sesleri aynı hızla gelmeye devam ediyordu. Sokağın ortasında şaşkın bir halde karar vermeye çalışıyordun. Geri dönmeyi düşündün ama boşalan şarjörünü bile doldurmaya vaktin olmamıştı, zaten yedek şarjörün de yoktu.

Tanıdık bir yerde değildin. Yoldan geçen ihtiyar bir adama yol sordun ve onun tarif ettiği yöne doğru hızla koşmaya başladın. Kalbin yerinden çıkacak gibiydi. Ve gizlenebileceğin bir mekan bulmalıydın. Koşmakta olduğun sokaktan çıkıp başka bir yöne gitmek istiyordun. Gecekondulardan uzaklaşmak evine varmak istiyordun. Yön değiştirdiğin an kendini bir gecekondu bahçesinde yuvarlanırken bulmuştun.

Kalkmak istiyordun ama kalkamıyordun. Bedenine söz geçiremiyordun. Sanki kanın donmuştu. Her şey bir kabaşa dönüşmüştü. Yaralanmadığını, düşerken bir yerinin incinmediğini bilmene rağmen adım atamıyordun. Ayağa kalktın, kendine telkinde bulunmaya başladın. "Buradan çıkamazsan, yakalanırsan, öldürürler seni, öldürürler seni..." Birkaç dakika süren bu kabus bittiğinde, tekrar koşmaya ve şoktan çıkmaya başlamıştın.

Duvarlara yazılama yaptığınız gecekondu mahallesinin sınırına gelmiştin. Geçmen gereken bir yol, tırmanman gereken bir yamaç vardı. Yamacı aştığında büyük olasılıkla tehlikeden kurtulacaktın. Zamanın daraldığını ve beş on dakika sonra bu bölgenin kuşatılacağını gayet iyi biliyordun.

Yoldaki araç trafiğini kontrol ettin. Hiçbir araç yoktu. Bütün gücünle yaradana sığınıp koşmaya başladın. Yolu bir solukta geçmene rağmen yamacı tırmanırken gücünün sonuna geldiğini sezinlemeye başladın. O dik yamacın son adımına geldiğinde gecekonduları kuşatmak için gelen araçların siren seslerini duymuştun. Kafanı çevirip aşağıya baktığında belanın büyüklüğünü de anlamıştın. Senin bir dakika önce

---

geçtiğin yoldan onlarca polis arabası geçiyordu. Kuşatma başlamıştı bile...

Seni fark etmemiş olmalarına sevinerek yakınlardaki ablanın evinin yolunu tuttun. Bu haldeyken kendi evine gidemezdin. Annen o evi sana dar ederdi. Ablanın evine girdiğinde sayıklıyordun. Üstün başın çamur içindeydi. Sürekli "Yoldaşlarıma ne oldu?" diye soruyor ve yerinde duramıyordun. Ablan seni banyoya sokmuş ve yıkanmanı söylemişti. Çamur içinde kalan elbiselerini her ihtimale karşı yıkamaya başlamıştı.

Sabah olduğunda tıraş olmuş temiz giysiler giymiş ve yola koyulmuştun. Beynini kemiren sorunun yanıtını öğrenmen için az bir zaman kalmıştı. Ölen, yaralanan ya da yakalanan var mıydı?

Buluşma yeriniz polis karakolunun yakınındaki küçük bir parktı. Orada ilk gördüğün kişi duvarlara yazı yazmakla görevli arkadaşındı. En çok onun için endişelenmiştin. İki ateş ortasında ya vurulduğunu ya da yakalandığını düşünüyordun. O sağlandı...

Eylem sorumlusunun da uzaktan geldiğini gördüğünde bir eksiğin kaldığını fark edip onun akıbetini merak etmeye başladın. Çatışmanın başlangıcında korkunç bir patlama olmuş, çevredeki evlerden bazılarının camları kırılmıştı. Ses bombasını atan ve henüz buluşma yerinde göremediğin arkadaşın, nerede ne yapacağı pek de belli olmayan deli dolu bir çocuktü. Onun silah kullanıp kullanmadığını bilmiyordun. Ama eylem sorumlusu arkadaşına göre tek bir kurşun bile atmadan ortadan kaybolmuştu. Neyse ki ona da bir şey olmamıştı. Anlaşılan ortalıkta görünmemeyi tercih etmişti.

Bir araya gelip kısa bir değerlendirmeden sonra sen ve eylem sorumlusu arkadaşın çatışmanın olduğu yere doğru yola çıktınız. Omuz omuza çatışmış olmanın güveni ve içtenliği ile yürüyordunuz. Sokağa girdiğinizde ileride bir kalabalığın olduğunu fark ettiniz. Askerler ve sivil polisler patlamamış olan tahrip bombasını imha etmeye çalışıyorlardı. Dün gece çatışanlar siz değilmişçesine yanlarından geçip hemen uzaklaşiverdiniz. Oysaki eylem sorumlusu olan arkadaşının attığı tahrip bombası askeri kamyonun tam altına düşmüş; ama patlamamıştı. Koca sokakta kurşun değmemiş tek bir ev duvarı bile yok gibiydi.

O günkü gazetelerde çatışmadan kısaca söz edildiğini görmüş, ölen ya da yaralanan kimse olmadığını öğrenerek rahatlamıştınız.

Ya patlarsa Şimdi burada

Hani ortak amaçlar için kullandığınız o tek göz odalı gecekondu vardı ya, dört beş kişi o evde toplanmış, tahrip bombasının nasıl yapıldığını öğreniyordunuz. Senin de bulunduğun pratik birimdekilerin eğitimlerinin bir parçası olacaktı, bomba yapımı. Zaten alacağınız eğitimin hepsi bu olacak ve arkası gelemeyecekti. Üstünüzde ise askeri komiteler bulunuyordu ve onların da aldığı fazlaca bir eğitim yoktu.

Her Şeyi sokağın ortasında kıra döke öğrenmeye çalışıyordunuz. Elinizdeki insan sayısını eğitmeniz ve barındırmanız için olanaklarınız neredeyse yok denecek kadar azdı. Dahası sizleri eğitecek olan yetişkin kadrolarınız da yoktu. Dil bileniniz, yol yordam bileniniz, çok ama çok azdı. Olanlar da senin gibi öfkeli ve yerinde duramayan eylem yanlılarının arasında kayboluyorlardı.

Odanın içinde bir çember oluşturup, size bomba yapımını öğretecek olan arkadaşınızı dinlemeye başladınız. Sakin, soğukkanlı ve efendi bir dağlıydı. Aşiret zihniyetinden biraz dışarı çıkmayı başarabilseydi, belki de hayattaki en yakın dostun olacaktı. Uyarırken de, eleştirirken de kırıcı ve aşağılayıcı değildi. Sürekli ölümle burun buruna yaşayan insanların tevekkülünü ve olgunluğunu taşıyordu. Bu iş için biçilmiş kaftandı.

Ne zamanki gerekli parçaları toplayıp bombayı patlamaya hazır bir hale getirdi, işte o an korkmaya başladın. Ölüm, oluşturduğunuz insan çemberinin tam ortasında kurbanlarını bekliyordu... Vakit gece yarısını çoktan geçmişti ve o saatten sonra dışarı çıkmak da akıl karı sayılmazdı. Orada sabahlamaya karar verdiniz.

Herkes kendine bir yer bulup uzanmıştı. Size bomba yapımını öğreten Dağlı'nın ise uyumaya hiç niyeti yoktu. Dağlı sırtını duvara yasladıktan sonra yanık sesiyle bir ağıtı, ısılla çalmaya başladı. Bir

---

ıslık çalan adama bir de ortanızda duran bombaya bakıyordun. "Ya patlarsa şimdi burada!" diye düşünmeye başladığın anda uykuna veda etmiştin. Dağlı yanık ıslıkla türküsünü söylerken tek göz odalı gecekondunun açık penceresinden ılık rüzgârlar esiyordu üstünüze doğru. Ölüm ve sizler çoktan koyun koyuna girmiştiniz bile.

Geri dön

O büyük bankanın şubelerinden birini kalabalık sayılabilecek bir eylem grubuyla birlikte ateşe verip bombalayacaktınız. Eylemin sorumluluğunu ise size bomba yapımını öğreten o Dağlı arkadaşınız üstlenmişti. Neredeyse bankanın bulunduğu caddenin her köşesinde bir adamınız vardı. Banka şubesinin olduğu bölge, sağcı grupların egemen olduğu bir yerd.

Görev dağılımı yapıp harekete geçme emri verildiğinde ilk kez bu kadar kalabalık bir grupta eyleme katılıyordun. Bazılarını hiç tanıımıyordun ya da çok az tanıyordun. Tedirgin olmuştun ama asıl eylemi gerçekleştirecek dört kişiden biriydin ve diğer üç kişiyi yakından tanıyordun. Bu da seni rahatlatmıştı.

Çakmağı yakıp molotof kokteyli tutuşturduğunuzda banka kepenginin kapitone aralıklarından elini sokup camı kırmayı başaramamıştın. Durumu anlayan bir arkadaşın hemen yardımına koşmuş ve camları indirmeye başlamıştı.

Molotof içeride tutuşmaya başlayınca, geriye tahrip bombasını atmak kalmıştı. Dağlı'nın elinde tuttuğu bomba, o gece size öğretirken yaptığı bombanın ta kendisiydi. Siz görevinizi başarıyla tamamlamış ve hemen oradan uzaklaşıp Dağlı'yı izlemeye başlamıştınız.

Pimini çekip fırlattığı bombanın hemen ardından, o da hızlı adımlarla size doğru yürümeye başlamıştı ki, bombanın içeri düşmeyip, kepenklere çarparak, bankanın bir metre kadar önüne düştüğünü anlamıştı. Bir anda sakince bombaya doğru yürümeye başlamıştı. Yaptığı tam bir çılgınlıktı.

Dağlı, hedefe düşmemiş olan bombayı almaya giderken, sen olanca gücünle arkasından bağırmaya başlamıştın. "Yoldaş, çabuk geri dön, geri dön, geri dön!..." Ama seni dinlemeye hiç niyeti yoktu. Sonunda istediği olmuş, yerden aldığı bombayı içeriye atmaya başarabilmişti ama bomba patlamamıştı yine de... Bombanın bir an için Dağlı'nın elinde patlama olasılığını düşünürken, birkaç yaş daha

---

---

büyümüş olmalıydın...

Yaşıyordun

Kurşunu yediğini fark ettiğinde "Vuruldu!" diye bağırdın. Şehrin merkezi sayılan bir yerdeyiz ve kaçmak için yeterli zamanımız yoktu. Üç kişiydiniz, arkadaşlarından birisi sen vurulunca panikleyip kaçmıştı. Diğeri ise senin yanına gelmiş, silahını eline alıp, koluna girmiş, birlikte koşmaya çalışıyordunuz.

Yaklaşık on- on beş dakika içinde olay yerinden uzaklaşıp, güvenli bir bölgeye varmalıydınız. Koşarken ne kadar kan kaybettiğini bilmiyordun, ama arkadaşına seni bırakıp kaçmadığı için sonsuz bir güven duymaya başlamıştın. Dağlı'nın soğukkanlılığına hayran olmamak elde değildi. Ondan silahını geri istedin, sağ olarak ele geçmek istemiyordun. Bir çatışma meydana gelseydi, bu gün yaşıyor olmayacağın kesindi.

Ağrın sızın yoktu. Sadece ayağından vurulmuşsun. Üzerine basamıyordun ama ölmeyecektin. Hissettiğin tek şey ayağının güçsüzlüğüydü. Gecekonduların olduğu mahalleye girdiğinizde biraz rahatlamıştınız. Bir tanıdığın kapısını çaldığınızda, onlar yer sofrasına oturmuş sabah kahvaltısı yapıyorlardı.

Bir ayağı kan içinde olan seni ve arkadaşını hemen içeri aldılar. Şaşkınlık ve korkudan bir şey söyleyemediler. Bir pantolona ihtiyacınız olduğunu söylediniz. Yaranın üzerine bir mendil bağlayıp verilen pantolonu giydin ve dışarı çıktınız.

Sabah çıktığın eve yaralı girdikten on beş dakika sonra bütün bölge kuşatmaya alınmıştı ve siz kapana kısıtılmıştınız. Ortak amaçlar için kullanılan bu tek odalı gecekondu da bir divana uzanmış, silahını hiç yanından ayırmamıştın. Bacağın zonklamaya başlayınca ağrı kesici ve pansuman malzemeleri istedin. Arkadaşın gerekenleri bulmak için dışarı çıktığında başına neler gelebileceğini düşünüyordun.

Daha on sekizini yeni bitirmiştin. Kaderine razı görünmekle birlikte teslim olmayı aklından bile geçirmiyordun. Bilinçaltın eylemli ölümlere

---

---

hazırlamıştı seni, vuruşarak düşecektin.

Kapı çalındığında yavaşça yattığın divandan kalkıp kapıyı açtın. Silahın hazırды, ama gelen arkadaşındı. Birkaç pansuman malzemesi ve ağır kesici bir şeyler bulmayı başarmıştı. İnsanı çileden çıkartacak kadar soğukkanlıydı, Dağlı. Giriş ve çıkışların kuşatıldığını söyledi. Buna rağmen arkadaşlarınıza haber vermeyi de başarmıştı.

Aradan kısa bir zaman geçmişti ki kapı tekrar çalındı. Paniklediği için sizi bırakıp kaçan üçüncü arkadaşınız girdi içeri. Soluk soluğaydı ve silahı elindeydi. Bir an için onun takip edilmiş olabileceğini ve sonunuzun geldiğini düşündün. Düşman olarak gördüğünüz fraksiyondan iki adamın kendisine saldırdığını ve gidip onları vuracağını söylüyordu. Sense durumun ciddiyetini anlamayan bu arkadaşını şaşkınlıkla izliyordun.

Önce siyasi sorumlun geldi hücre evine sonra da onun üstü olan bölge sorumlusu. Hep birlikte beş kişiydiniz. Bir karar vermeniz ve hemen uygulamanız gerekiyordu. Ev ev aramaya başlarsa iyice çıkmaza girecektiniz.

Siyasi sorumlun evin silahsızlandırılıp inisiyatifin sana bırakılmasını istiyordu. Onun üstü olan bölgenin en yetkili kişinin söyleyecekleri daha önemliydi : Kesinlikle yalnız bırakılmayacaktın ve gerekirse çatışmaya girilecekti.

Uzun bir tartışmadan sonra nihayet karar vermiştiniz. Hava kararına dek bekleyecek sonra da başka bir eve gidecektiniz. Hava kararınca evin önüne getirilen arabaya bindiniz ve ara sokakları kullanarak başka bir semtteki bir eve gittiniz. Seni ayrı bir odaya yerleştirdiler ve hemen derin bir uykuya daldın.

Üç gün üç gece karlı dağlarda tek başına dolaştın. Uyuyor uyanıyor ama bir şey yemek istemiyordun, arada bir tanımadığın birileri gelip "Geçmiş olsun!" dedikten sonra gidiyordu. Sen onların, üst düzey yöneticilerden birileri olduğunu düşünüp seviniyordun. Sonra yine uykuya dalıp karlı dağlarda dolaşmaya başlıyordun.

O gün yattığın odanın aralık kapısından televizyondaki gece haberlerini dinliyordun. Saldırganlardan bir kişinin yaralı olarak kaçtığı söyleniyordu.

Üç gün boyunca nerdeyse yatağından hiç kalkmadan uyumuştun. Ayağa kalkıp ilk kez salona geçtiğinde iki çocuklu bir ailenin evinde olduğunu fark etmiştin. Çok kan kaybettiğini, kendine gelmen için bol

---

---

bol az pişmiş dalak yemen gerektiğini söylüyorlardı sana.

Ertesi gün Tıp Fakültesinde okuyan bir arkadaşın seni ziyarete geleceğini söylediklerinde, bu habere çok sevinmiştin. Zira bacağında gezinen iki kurşun olduğundan çok emindin... Sarı saçlı, gözlüklü ve her halinden şehirli olduğu anlaşılan tıp öğrencisi arkadaşın, muayeneden sonra bacağında kurşun olmadığını, bir kurşunun girip çıktığını söylediğinde içine soğuk suların serpiildiğini hissetmiştin.

Söylediğine göre korkulacak bir şey yoktu ama bir röntgen filmi çekmekte fayda vardı. Antibiyotik ve ağrı kesicilerden oluşan birkaç ilaç ismi yazıp "Hoşça kal." dedikten sonra yanından ayrılmıştı. Kendini iyi hissetmeye başladıkça keyiflenip evin iki çocuğuyla şakalaşmaya bile başlamıştın. İnatçı ve sarışın olan çocuk seni daha çok cezbediyordu.

Bu halde eve gidemeyeceğine göre ailenin inanabileceği mantıklı bir yalan bulmalıydınız. Ailene kız kaçırdığın yalanını söylemelerini istedin arkadaşlarından. Bu habere önce çok sevinen ev halkı, kızı neden kendi evinize getirmedini düşünmeye başlayınca bu işte bir bit yeniği olduğuna kanaat getirerek, sürekli birlikte olduğun arkadaşının kapısını çalacaklardı.

Annen, "Ya ölüsünü ya dirisini getirin, size bir gün müsaade veriyorum!" diye diretince, senden küçük olan kardeşini seni ziyarete getirmelerini istedin. Anneni iyi tanıyordun. Polise gidip oğlum kayıp demekten çekinmezdi.

Kardeşin, kaldığın evin yerini öğrenmesin diye bir gece vakti gözleri bağlanarak yanına getirildi. Olup biteni değilse bile yaralı olduğunu anlattın ona. Bir haftadan önce eve dönemeyeceğini, korkulacak bir durum olmadığını söyledin.

Eve döndüğün zaman krallar gibi karşılandın. Yaşıyordun!... Ama başlarının belasıydın ve bu bela hiç eksik olmayacaktı sayende.

Size ateş eden bendim

Kafan birkaç santim daha aşağıya eğik olmasaydı, beyninin tam ortasına yiyecektin kurşunu. Duvarlara yasa dışı afişler asıyordunuz. Bazı sokaklar vardı ki lambaları yansa bile karanlıktı. Üç kişiydiniz, iki kişi güvenliği sağlıyor, bir kişi de afişleri asıyordu.

Afişleme yaptığınız bölge düşman olarak gördüğünüz sol gruplardan birinin hakimiyeti altındaydı. Bir kahvehanenin olduğu sokakta afişlemeye devam ederken, kahvehane duvarının arkasından bir adam çıkmış ve size doğru ateş etmeye başlamıştı. Beklediğiniz bir saldırı değildi. Sizin orada eylem koyacağınızdan haberleri olamazdı.

Kimdi ve neden hiçbir uyarı yapmadan hemen ateş etmeye başlamıştı. Bunu düşünecek zamanınız yoktu ve yapmanız gerekeni yaptınız. Eylemi yöneten arkadaşın senden kırk elli metre ilerideydi. Ateş edilir edilmez hemen karşılık vermiş ve senden onu korumanı istemişti.

Kendine bir siper bulup ateş etmeye başladın. Hedefin, karanlık ve kör bir noktadan gelen silahın namlusundan çıkan alevlerdi. Namludan çıkan alevleri hedef almaktan başka yapacağın bir şey yoktu. Senin çatışmaya girmen arkadaşının hayatını kurtarmaya yetmişti. Zira karşıdakinin ateş etmesi gereken iki hedef vardı artık.

Arkadaşın yanına geldiğinde geri çekilme emrini verecek ve karanlıkta kaybolmaya çalışacaktınız. Tam bir tümseği aşarken hasmınız son bir el daha ateş etmişti. O son kurşunun saçlarının arasından geçtiğini hissettiğinde vurulup vurulmadığını anlamak için elini başına götürmüştün.

Afişleri asan arkadaşınız çatışma başladığında bir anda ortadan kaybolmuş ve bir daha ortaya çıkmamıştı. Çok genç ve aşırı panikleyen bir çocuktü. Küçük bir uyarıda bile panikleyip, bir anda yüzlerce metre uzaklaşıyor ve onu bulabilmek için oldukça zaman

---

---

harcıyordunuz.

Eylemlerde herhangi bir aksilik, çatışma ya da benzeri bir durum ortaya çıkarsa diye bir buluşma yeri ve zaman belirliyordunuz. Buluşma yeriniz bir kahvehaneydi. Afiş asan ve çatışma esnasında ortadan kaybolan arkadaşını bir masada çay içerken bulduğunuzda, onu kucaklayacak ve kayıpsız atlatılan bu gecenin keyfini çıkartacaktınız.

Size ateş edenin kim olduğunu bilseydiniz o gecenin sabahında bulup hesabını soracaktınız. Karşı eylem koyma öneriniz yukarıdan destek görmeyince sinirlenmiş ve yukarıdakilerin bir halt beceremeyeceklerine karar vermişsiniz.

Eylemi yöneten arkadaşın sert ve acımasızdı. Senin ölümden döndüğünü anladığında, sakinleşebilmesi için günler geçmesi gerekiyordu. Askerlerine düşkün bir komutan haletiruhiyesi içindeydi. İlk çatışmanı da bu sadık ve yürekli arkadaşınla birlikte yapmıştın...

Aradan yıllar geçmiş ve size o gece kurşun sıkan hasım grubun militanı ile tanışma zamanı gelmişti. Bayrampaşa Cezaevi'ndeysin ve kırk- elli kişilik bir koğuşta kalıyordun. Bir gün uzun boylu zayıf bir kişi geldi koğuşunuza. Hangi suçtan geldiğini hatırlamıyordun ama hatırladığın ve çok şaşırdığın başka bir şey vardı. Bu çocuk, eski kız arkadaşlarınızdan birisiyle evlenmişti.

Onun size hasım gruptan biri olduğunu öğrendiğinde, senin için artık hasım sayılmazdı. Hatta size ateş edenin de bu çocuk olduğunu öğrendiğinde, ona en ufak bir kabalık bile yapmamıştın. Ne paylaşılamayan mahalleler, ne de sokaklar kalmıştı. Koğuşlarda da paylaşacak fazla bir şey yoktu doğrusu.

Paylaşma ve sahip olma kavgasının olmadığı bir yerde kolay kolay düşmanlık da olmazdı... Yenilgi, aranızdaki eşitliği sağlayan yegane güçtü... Oturup sohbet ettiniz. "Size ateş eden bendim." dediğinde "Biz de seni bekliyorduk, kucağımıza düştün nihayet..." diyerek şaka yapacaktın.

İki perdelik oyun

Birazdan üzerine atlayacağınız adam, resmi üniforması içinde mesaisini bitirmiş evine gitmekteydi. Genç ve atletik yapılı bir görünüme sahipti. Servis aracından indikten sonra gideceği yolu önceden araştırmış ve hangi noktada kıştıracağınıza karar vermişsiniz.

Üç kişiydiniz ve bu adam hiç birinizi tanımıyordu. Amacınız adamın silahını alıp örgüte kazandırmaktı. Silahlanma kampanyası başlatılmış ve güvenlik birimlerinden kamulaştırma yoluyla silahlanmaya karar verilmişti. Askeri komiteler kendi bölgelerinde istihbarat yapacak ve uygun hedefleri seçeceklerdi.

Doğrusu, yolda yorgun argın gitmekte olan adamın belindeki silah da göz kamaştırıcıydı. Dokuz milimetre çapında pırl pırl parlayan bu silahı ele geçirecektiniz.

Onu kıştıracağınız sokağın başına geldiğinizde, silahlı üç kişi tarafından kısırılacağından ve silahının alınacağından haberi yoktu. İki kişi onu etkisiz hale getirirken, bir diğeri çevre güvenliğini sağlayacaktı. Silahını vermemekte direnirse onu uyaracaktınız...

Bir anda iki koluna hiç tanımadığı iki kişi girmiş, kafasına iki silah dayanmıştı. Biriniz kısaca amacınızın ne olduğunu açıklamış ve zorluk çıkartmazsa kendisine bir zarar vermeyeceğinizi söylemişti. Adam şaşkınlıkla "Çocuklarım var benim, ne istiyorsanız alın." diyerek sayıklamaya ve ağlamaya başlamıştı.

Belindeki silahı alıp, amacınıza ulaşmıştınız. Adam çocuklarını bir daha görememektense, silahının alınmasına ve onurunun kırılmasına razı olmuştu. Sokağın ortasında yıkılmış bir halde bıraktığınız bu adam, birinci perdenin içinde yaşananları simgeleyen bir figür gibi kalacaktı aklının bir köşesinde.

İkinci perdeyi açan şey ise, sorgucu kemik kıranın insanın kemiklerine dek işleyen sesi olacaktı. "İşte silahını aldığınız adam burada, bu işi yaparken onun başına neler gelebileceğini hiç

---

düşünmediniz mi? Ezme sırası şimdi ona geldi, hadi bakalım." diyordu.

Kurbanınla nihayet yüzleşiyordun. Ondan bir temiz dayak yemeyi göze almış, saldırıya geçmesini bekliyordun. Ama saldırmıyordu, aksine sizin bu hale düşmenize gerçekten de çok üzüldüğünü söylüyordu. Sana karşı hiçbir kızgınlık belirtisi göstermeyen bu adam, eylemin istihbaratını yapan arkadaşınıza öfkeliydi. "O ibneyi yakalarsam, benden çekeceği var. İnsan, aynı mahallede oturduğu birisine nasıl böyle bir kötülük yapar?" diyordu.

Efendice davranmasını bekleyemezdin, ancak, fazlasıyla efendi davranmış ve hiçbir kabalık yapmamıştı. "Sizin bu halinize gerçekten üzülüyorum." diyordu.

Utaç içinde kalma sırası sendeydi. Bu da ikinci perdenin kapanış simgesi olacaktı. Hayat, iki perdelik bir oyundu.

Cumhurbaşkanlığı protokolü

Ablanın verdiği eşofmanları giyip yatağa girmenden neredeyse bir saat sonra, evin kapısına vurulan sert darbeleri ve başucunda seni uyandıran ablanın, "Kalk kaç, polisler geldi." dediğini duyar duymaz, yıldırım hızıyla yataktan fırladın ve mutfağa koşun. Mutfaka koşarken evin giriş kapısındaki polislerin, "Hadi, çabuk açın yoksa kapıyı kıracağız!" diye bağırdıklarını, ablanın da, "Bırakın da üstümü giyineyim, hem evde çocuk var, biraz daha sakin olun." cevabını verdiğini duyabiliyordun.

Ablanın polisleri oyalamaya çalışması boşunaydı. Genellikle açık olan balkon kapısı kilitli olduğu gibi, üzerinde anahtar da bulunmuyordu. Kapana kısırılan bir hayvan gibi sağa sola saldırmış ama anahtarı bulamamıştın. Saniyeler içinde hayatının en büyük gelgitlerinden birini yaşıyordun. Ölmeyi çoktan kabullenmiştin ama böyle bir sahneyi bir kere bile düşünmemiştin.

Ablan çaresizlik içinde gelen polislere kapıyı açtığında büyük bir olasılıkla senin balkondan kaçtığını düşünüyordu. Polisler girer girmez, "Kardeşin nerede?" diye bağırmağa başladıklarında ablanın bir şey söylemesine zaman bırakmadan, "Buradayım!" diye seslenmele kendini bir anda onlarca polisin arasında buluvermiştin.

En önlerinde şefleri olduğunu tahmin ettiğin, eli yüzü düzgün, takım elbiseli, mükemmel bir Türkçe'yle konuşan bir polis vardı. Seni ellerin havada teslim alırken, yüzüne adice gülümsemiş ve popona birkaç tane şaplak atmıştı. Başına neler geleceğinin ilk sinyallerini vermeye başlamışlardı.

Bir ara ablanla yüz yüze geldin. Sonun başlangıcını görmüş ve ağlamaya başlamıştı. "Ah kardeşim, ah kardeşim!" diyerek sayıklıyordu adeta. Seni kurtarmaya çalışmış ama başaramamıştı. Evde bulunan yeğenin henüz çok küçüktü ve balkona çıkmasını diye balkonun kapısını kilitlemiş ve anahtarını da saklamıştı. Kendi çocuğu

---

---

için aldığı bu önlem, senin için bir tuzağa dönüşmüştü.

Yakalama ve ev arama tutanaklarını imzalamış, koluna kelepçelerin takılmasını bekliyordun. Polisler seni dışarı çıkardığında, ablanın, "Kocamı nereye götürüyorsunuz, onun hiçbir şeyden haberi yoktur. Kocamı bırakmazsanız, ben de sizinle gelirim." diye bağırın sesini duymuştun. Geceliği ile evden dışarı fırlamış ve polislerin peşine düşmüştü.

Kadınlar böyleydi işte. Hiç umulmadık zamanlarda umulmadık tepkiler veriyorlardı. Kardeşini kurtarmaya çalışmış ama başaramamıştı. Kocasını vermeye ise hiç niyeti yoktu. Ablanın fevranından sonra duraklayan polisler, eniştenle birlikte tekrar eve girmişlerdi.

Birkaç polisin arasında sokağa çıkarıldığında gördüğün manzara senin için de etkileyici olmuştu. Bir hayli yığınak yapıldığını ve tesadüfen gelmediklerini anlamıştın. Etrafında onlarca asker ve sivil polis görmüştün ve hepsinin de eli tetikteydi. Senin için yapılan bu hazırlık ve yığınak abartılmış mıydı, yoksa çatışma çıkacağı yönünde beklentileri mi vardı? Neden ellerine kelepçe takmamışlar ve neden gözlerini bağlamamışlardı?

Önünüzde beyaz renkli, station model bir araba vardı. Yanındaki polislerden biri "Şunu itmemize yardım et, çalışmıyor." dediğinde, neden kendi arkadaşlarından ya da askerlerden değil de senden yardım istediklerini düşünmeden "olur" demiştin.

Çalışmadığı söylenen arabayı iterken, önündeki yokuştan sonra başlayan boş ve düz araziye görmüş, bir an için oradan kaçıp kaçamayacağını hesaplamaya başlamıştın. Yokuştan sonra başlayan düz araziye sorunsuz geçip gecekonduların olduğu bölgeye girebilirsen, paçanı bu adamların elinden kurtarabilirdin. O gecekonduların bölgesi senin eylem alanın olduğu gibi sorumluluk bölgendi de aynı zaman da. Bütün sokaklarını ve giriş çıkışlarını adın gibi biliyordun. İstanbul'un en büyük gecekondular bölgesinden birisiydi.

Ortalıktaki ölüm sessizliği seni tedirgin etmiş ve "Kaçarken vuruldu." tuzağıyla karşı karşıya olduğun sonucuna varmıştın. Hayır, kaçamazdın. En fazla yirmi ya da otuz metre uzaklaşabilirdin. Hem askerlerin hem de polislerin ellerinde uzun namlulu tüfekler vardı ve postu deldirmenin alemi yoktu!

Kaçman için sadece küçük bir alan bırakılmış ama o alanın etrafı

---

güvenlik çemberiyle kuşatılmıştı. Sana son bir "fırsat" vererek, "şartlı refleks"ini harekete geçirmeye ve imha etmeye çalışıyorlardı. O oyuna gelip gelmemek senin bileceğin bir şeydi artık.

Bu oyuna gelmediğin için, kaçmaya kalkışmadığın için, kendini suçlayacağın günler de gelecekti.

İttiğiniz araba hemen çalışmış ve senin de kaçmaya kalkışmayacağın anlaşılıyordu. İki üç polisin refakatinde başka bir polis arabasına oturtulmuş, evdeki polislerin çıkmasını beklemeye başlamıştınız. Arabanın içinde oturan polisler sıkıntıdan (!) olsa gerek, fiziki yapın hakkında bazı sorular sormaya başlamışlardı.

- Kaç kilosun lan?
- Yetmiş?
- Kilonu elliye doğru çekeriz.
- Boyun kaç lan?
- Yaklaşık bir yetmiş beş.
- Boyunu da iki metreye sabitleriz.
- Ayak numaran kaç lan?
- Kırküç.
- Ayak numaranı daha da büyütürüz o zaman.

Aç bırakarak zayıflatıp, fiziksel olarak çökertmeyi; boyunu filistin askısında uzatmayı ; ayak numaranı da falakayla büyütmeyi kastediyorlardı.

Bu adamların kinayeli sorularına ve fiziki yapında yapmayı planladıkları değişikliklere dair yaptıkları yorumları dinlerken bir anda titremeye başlamıştın.

- Ne oldu lan, öldürdüğün adamlar mı geldi aklına?
- Ne adamı, ne öldürmesi, üşüyorum sadece.
- Sen öyle san, görüşeceğiz!

Hava çok soğuktu, Mart ayının ortaları olmasına rağmen, kış hüküm sürüyordu, üstünde palto filan da yoktu ama içini üşüten başka şeyler de vardı...

Ablanın evindeki polislerin evden çıkışını ve arabalara binişini görebiliyordun nihayet. Ablanın direnişi işe yaramıştı ve enişten yoktu yanlarında. Enişten, sadece eniştendi. Ona dair hiçbir bilgi ve istihbarat yoktu ellerinde. Büyük olasılıkla siyasi şubeye götürüp, bir kaç fasıl falakaya yatıracaklar ve bir şeyler biliyor mu diye

---

---

yoklayacaklardı o kadar. Ama senin için aynı şeyler söylenemezdi.

O gece ablada kaldığını bilen birileri vardı ve o birileri şu anda işkence tezgahlarında bulunuyorlardı. Neden annenin babanın evine değil de, doğrudan ablanın evine gelmişlerdi? Konuşan kimdi ve sana dair neler söylemişti?

Oturduğunuz bölgenin çıkışında askeri araçlar konvoydan ayrılmış, beş altı arabalık sivil polis konvoyu yoluna devam ediyordu. Hayatının birinci perdesi bu son yolculukla kapanacak ve birinci perdeyi bir daha asla oynayamayacaktın.

"Bak oğlum, Sana Cumhurbaşkanlığı Protokolü uygulanıyor. Şu güvenliği ve korumayı görüyor musun, hepsi senin için!" Peşinde oldukları avı yakalamışlardı ve keyiflerine diyecek yoktu.

Doksan artı kırk beş gün kalacağın sorgu odalarında ölmüş olabilmeyi çok isteyecek ve intihar edebilme olanaklarını mumla arayacaktın. Kedi- fare oyununu oynamaktan saçlarına aklar düşecek, sinir krizleri geçirmeye başlayacaktın.

Çırlıçıplak soymaya ve testislerini sıkmaya başlamışlardı...

Mağara adamları

Doksan gün süren ilk sorgulamadan sonra Metris Askeri Cezaevi'ne konulacak ama on gün geçtikten sonra tekrar sorgulanmak üzere bu sefer Sirkeci'deki ikinci şubeye götürülecektin. Bir buçuk ay da burada kalacak ve toplam 4.5 aylık bir süreyi karanlık, kalabalık, pislik yuvası halindeki hücrelerde geçirecektin. Göreceğin işkenceler de cabasıydı.

İkinci kez sorgulanmak için alındığında yaz ortasıydı. Havasız tek kişilik bir hücrede beş kişi yaşamanın hem keyifli, hem de çekilmez yanları olacaktı. Beş kişinin aynı anda uyuması mümkün olmadığından üçünüz uyurken iki kişi ayakta dikilecek, ikişer saatlik nöbetler halinde bir uyku düzeni kurarak yaşayacaktınız.

Işığı olmayan hücrede koridordan süzülen ışıkla yetinecek, havalandırma ihtiyacınızı giderebilmek için üstünüzdeki elbiseleri havada pervane gibi sallayacaktınız... İnsana cinnet geçirtmeye yetecek kadar bunaltıcı bir hava vardı hücrenizde. Çoğu zaman külotlarınızın dışında bütün elbiselerinizi çıkartmak zorunda kalırdınız... Böyle anların birinde hücrenizin kapısı açıldı. Karşınızda bir polis ve yanında on dört - on beş yaşlarında bir erkek çocuğu vardı.

Hücrede bulunan beş kişinin hemen hepsi iri kıyımdı, saçları sakalları birbirine girmişti ve ürkütücü bir görünüme sahiplerdi. Polis hücrede bulunan sizleri işaret ederek, "Eğer konuşmazsan seni bu yamyamların arasına atarım, on dakikada paramparça olursun." dedi yanındaki çocuğa. Görüntünüz gerçekten de son derece ilkel ve insanı dehşete düşürecek cinstendi. Doğrusu aklı başında hiç kimse sizin yanınıza gelmezdi!

Çocuğun da yanınıza gelmeye hiç niyeti yoktu. Korkuyla yanındaki polise "Tamam abi her şeyi anlatacağım." dediğinde, gülmek için kendinizi bir hayli zorlamıştınız. Vahşi görüntünüz çocuğu büyük bir

---

---

eziyetten kurtarmaya yetmişti. Kapı kapanıp misafirleriniz gittiğinde kahkahalarla gülmeye başlamıştınız.

Çocuk muhtemelen adli bir suçluydu ve belki de hayatında ilk kez siyasi tutuklu görüyordu. Görüntünüz ise siyasi olmaktan çok, ilkel mağara adamlarını andırdığı gibi, yerine göre psikolojik bir işkence aracı olarak bile kullanılabilirdi!...

146/1

"Yaz kızım" dedi hakim mahkeme kürsüsü önünde oturan ve daktiloyla bir bütün oluşturan kadına. "Sanıktan son sözleri soruldu."

Bir spor salonunda kurulmuş olan askeri mahkemede görülmekte olan davanın son duruşması yapılmaktaydı. Son sözler hiçbir zaman hükmü değiştirmezdi ama tarihe küçük bir dipnot olarak yazılırdı.

"Bu mahkemeler sınıf mücadelesinin bir sonucu olarak kurulmuştur ve bu mücadelenin sonucunda yıkılacaktır." Hepsi buydu ve daha yirmi iki yaşındaydın. Söylediğin en büyük sözün de bu olsa gerekti. Kendi adına konuşmak yerine ideolojin adına konuşmayı tercih etmiştin.

Basın için ayrılan yer tıka basa doluydu, patlayan flaşlar, hızlıca not alan gazeteciler... Sanki hükmü çoktan öğrenmişler gibi özellikle seni çekiyorlar sandın. Hükmü zaten tahmin ediyordun ve bu yüzden sürpriz olmayacaktı. Ancak, idam cezası yerine müebbet hapis cezası çıkması senin için sürpriz olurdu.

"Yaz kızım" diye devam ediyordu yargıç, "Temyiz yolu açık olmak üzere, sanıkların T.C. Anayasasını silahlı mücadele yolu ile yıkarak, yerine... suçları subut'a erdiğinden... Türk Ceza Yasası'nın 146/1 maddesi gereğince idam cezasına çarptırılmalarına karar verilmiştir."

Mahkeme başkanı olan topçu albay, "Şu işi bir an önce bitirsek de toplarımın başına dönsem." diye düşünüyor olmalıydı ki, genellikle hiçbir duygu yansıtmayan yüz ifadesiyle, dalıp dalıp gidiyordu. Emekliliğine az bir süre kala bu işe bulaşmış olmaktan rahatsızlık duyuyor gibiydi. Tuvalete gitmek için izin alma dışında onunla diyalog kurmanızı gerektirecek bir durum olmamıştı.

En genç olan askeri hakim ise idam kararlarından birine muhalefet şerhi koyarak bir felaketi önlemek istiyordu. İçlerinde en ılımlı ve insancıl görünen bu genç adamdı.

Sivil olan mahkeme yargıcı ise emekliliğinden önceki en belalı işe gönüllü dalmış bir cengaver edasıyla duruşmaları yönetmeye ve avukatlar da dahil herkese korku salmaya ant içmiş gibi görünüyordu. Yaşlıydı, aksi ve kabaydı. İlk duruşmada meydan okumuş ve "Ortada şu kadar ceset var, hepsi ayağa kalkacak bu cesetlerin!" demişti. Bu sözleri söylerken elleri titremeye başlamış ve öfkesini yansıtmaktan geri durmamıştı. Hemen hemen herkes yargıçtan nefret ediyordu. Avukatlar bile yaka silkmişti ve psikopatın teki olduğunu söylüyorlardı.

Duruşmalar sırasında avukatları çocuk azarlar gibi azarlayarak onurlarını kırıyordu. Kendinden başkasına tahammül edemiyor, salondaki askerlere dönerek "Ne gerekiyorsa onu yapın!" demekten kaçınıyordu.

Yargıç sivildi ama anlaşılın küçükken asker olmayı hayal etmişti. Bu fırsatı ise ancak son anda yakalayabilmişti. Mahkeme kürsüsünde meydan savaşı yöneten bir komutan edasıyla emirler yağdırıyor ve ne pahasına olursa olsun kazanmak istiyordu. Her duruşmada onu çileden çıkaracak bir neden buluyordu. Akşam koşularınıza döndüğünüzde, onun taklitlerini yapmak en büyük eğlencelerinizden biri haline gelmişti.

Avukatın, son duruşmaya çıkmadan önce ziyaretine gelerek sonu baştan belirlenmiş olan hükme seni hazırlamak istemişti. En iyisi müebbet olabilirdi ama yargıcın hışmını bildiği için bunun bile düşük bir olasılık olduğunu söylemişti. Askeri Yargıtay bu kararı mutlaka bozardı. Polis ifadelerinin dışında delil olmadan verilen bu hükmü onaylamak kolay olmayacaktı. İş polis ifadelerine kalsaydı kimse sağ çıkamazdı...

Avukatınla görüştükten sonra koşuşuna döndüğünde hemen masaya oturmuş ve ailene mektup yazmaya başlamıştın. Onların duruşmaya gelmelerine gerek yoktu. Kararın ne olduğunu söylüyor ve farklı bir beklenti içine girmelerini istemiyordun.

Son duruşmada bir ara arkana dönüp baktığında, arka sıralarda oturan babanla göz göze gelmiş, orada bulunmasından rahatsızlık duymuştun. Yaşlıydı ve sen onun üzülmesini istemiyordun. İdam kararı okunmaya başladığında sloganlar atmaya başlamış ve kararı umursamadığını bildirmek istemiştin. Yine de tam ismin okunurken bir ayağın istem dışı olarak hareket etmeye başlamış ve bedenini kendi

---

---

tepkisini ortaya koymuştu. Sürekli pozisyon değiştirerek gizlemeye çalışıyordun.

Askerler gelip koluna girdiğinde babana bakmaya ve ne halde olduğunu görmeye çalışıyordun. Adımlarını sanki zor atıyor ve boşlukta yürüyor gibi görünüyordu. İdam kararı değil ama babanın bu görüntüsü seni perişan edecek ve yıllarca baba olmak istemeyecektin. Baban her zaman için senin karşında çaresiz kalmış, sonunu senden önce görmüş, seni uyarmış ama söz dinletememişti. Babanın bütün ömrü boyunca sana karşı hissettiği tek şey, yaptıklarını çaresizlik içinde seyretmek olmuştu.

İlkokulu dışarıdan bitirmiş bu adam, bütün ömrünü çalışarak geçirecek ve asla iki yakası bir araya gelmeyecekti. Refah dönemlerinde palazlanma olanağına sahipken aldığı maaşın hep kendisine yetecek olduğunu, hatta tasarruf bile edebileceğini sanmıştı. Eşe dosta dağıttığı borç paralar geri dönmemiş ve almak için de çaba göstermemişti.

Kimseye verecek parası kalmadığında, başkalarından borç paralar almak zorunda kalmıştı. Onun için üzülüyor, sana karşı duyduğu çaresizlik hissini sen de onun için duyuyordun. Dürüst olmasaydı ve isteseydi çoktan milyarder olmuş, paşalar gibi emekliliğini yaşıyor olacaktı.

Yaklaşık yüz kişinin çalıştığı fabrikanın ikinci patronu gibiydi. İstedikini işe alabilir, istemedikini de kapının önüne koyabilirdi. İtalyan olan patronu, babanı kardeşi gibi sever ve ona sonsuz bir güven duyardı. Senin için tutulan avukatın parasını babanın patronu vermişti. Babanı sevdiği gibi seni de çok severdi.

"Duruşma salonundan çıkınca kendimi öldürmek istedim. Önce oradaki askerleri, sonra da kendimi öldürmek için dışarıdaki bir nöbetçi askerin silahını almaya çalıştım... 'Amca delirdin mi sen?' diye koluma girip, beni nizamiye kapısının önüne bıraktılar."

Annelerin de, babaların da çaresizlikten çıldırdığı günler yaşıyordu.

Ben bir Mao'yum, ben bir Lenin'im

Eline idam hükmünü verip tek kişilik hücreye attıklarında daha yirmi iki yaşındaydın. Sadece idam mahkumlarının kaldığı tek kişilik hücrelerin bulunduğu G bloğa vardığında düşünecek bol zamanın ve okunacak pek çok kitabın olacaktı. Eh ölümü beklerken bile boş durmak olmazdı! Okuyup adam olmanın tam zamanıydı!

İlk üç ayın nasıl geçtiğini anlamamıştın bile. Sabahlara kadar çeşitli kitaplar okuyor, gündüzleri ise uyumayı tercih ediyordun. Yanındaki hücrede kalanla ortak beğenilere sahipsen, gece sohbetlerine doyum olmazdı. Yemek ve çay saatlerinde ortam canlanır; sonrasında yine derin bir sessizlik çökerdi etrafa.

Altıncı ayın sonunda hücreden alınıp altı kişilik bir koğuşa koymuşlardı seni. İkinci katta olan o koğuştaki senden başka kimse olmayacaktı. Karşınızda bulunan blok ise altışar kişilikti ve içlerinde birden fazla insan kalıyordu. Karşı bloğun alt katında bulunan bazı koğuşların içlerini görebiliyordun.

Yemek saatlerinde bir masanın etrafında toplanan ve sohbet ederek yemek yiyen insanları gördükçe, tek başına yemek yemenin, düşünmenin, koca bir günü tek başına doldurmaya çalışmanın ne denli ağır ve katlanılmaz olduğunu hissediyor; kendine acıyordun. O günlerde en çok arzuladığın şey, birileriyle birlikte yemek yiyebilmektir. Ne yediğinin ise hiçbir önemi yoktu.

Geceleri ranzanın bir ucuna oturup saatlerce gökyüzünü ve küçük tıraş aynanda gittikçe artan beyaz saçlarını seyrediyordun. Bir insan saatlerce kendi yüzünü seyredebilir miydi? Sen bunu yapıyordun. Ne zaman kafanın dış yüzeyinde bir elektriklenme hissetsen, bir tutam saçının daha beyazladığını düşünür ve hemen onları diğerlerinden

---

ayırt etmek için saatlerce o saçları aramaya başladın.

Hücredeki birinci yılın sonuna yaklaşırken durumun hiç de parlak sayılmazdı. Halüsinasyonlar görmeye başlamıştın artık. Gerçek olmadıklarını bilmene rağmen koğuşunda senin dışında yaşayan küçük canlıların da dolaştığını düşünmeye başlamıştın. Bu bazen tuvaletten çıkan bir fare olabileceği gibi, bazen de yorganının üzerinde dolaşan bir akrep olabiliyordu. Kimi zaman düşle gerçek birbirine iyice karışır, çıldırmaya başladığını düşünmene sebep olurdu.

Hangi psikolojik sorunu yaşadığını bilmiyordun. Gaipten sesler duymaya başlamış ve korkunç bir girdabın içine sürüklenmiştin. Uykularındaki zalimlik sorgu odalarını aratmayacak kadar gerçekçiydi. Ya testislerini sıkıyorlar ya da evli olmadığın halde karını siyasi şubeye getirip, gözlerinin önünde ona cinsel tacizde bulunuyorlardı.

Günlerdir uyku ile uyanıklık arasında gidip gelen bir gelgitin ortasına düşmüştün. Bu durumla nasıl başa çıkacağını bilemiyor, panik içinde şaşkın şaşkın volta atmaya çalışıyordun... Bulabildiğin her kitabı okuyarak, semptomları bunlarla karşılaştırıp ne olduğunu anlamaya çalışıyordun. Belki de gizli bir şizofrendin...

Gerçeklik duygunu kaybetmemiş olmakla birlikte artık çıldırmaya başladığını düşünüyordun. Günlerce ve aylarca bir tek insan yüzü görmeden yalnız yaşıyordun. Yan hücredekiler duymasın diye hücrenin dış cepheye bakan duvarlarını yumrukluyor, kendini kaybedince de canının yanmasına neden oluyordun. Kendi kendine konuşuyor ve sürekli küfür ediyordun.

Beynini durdurabilmeyi ve bir hayvan gibi yaşayabilmeyi istiyordun. Beynine hücum eden akıldışı fenomenleri durdurmaya çalıştıkça daha da çaresiz kalıyor, duvarları yumruklamakla yetinmeyip kafa atmaya başlıyordun. Bu sesler düşünceler dursun istiyordun. Bir yandan bunları yaşıyor diğer yandan da kuyruğu dik tutmaya çalışıyordun.

Acaba senin gibi olan başkaları da var mıydı? Gün boyu süren sessizlikte diğer hükümlüler neler yapıyordu? Kendileriyle ne kadar barışıktılar?

Gözüne uyku girmiyordu. Beynin bir arı kovanından farksızdı. Ok yandan fırlamak üzereyken çaresizliğini cezaevi doktoruna anlatmaya gerek duydun. En çok da uykusuzluktan şikayetçiydin. Zaten deliliğin başlangıcı da uykusuzluk sayılmıyor muydu?

Bloklar sanki üstüne üstüne geliyorlardı. Havalandırmada volta

---

atarken de sanki insanlar üstüne üstüne geliyorlardı. Kimseyle göz göze gelmemeye özen gösteriyordun. Kimsenin durumunu bilmesini istemiyordun.

Doktor bu durumun son derece doğal olduğunu, yaşadığınız koşullardan kaynaklanan sorunlar olduğunu, aynı durumda olan başka tutukluların da bulunduğunu anlattığında, kendini biraz rahatlamış hissettin. Reçeteye yazacağı uyku ilacının uykularını düzene sokup seni rahatlatacağını, sıkıntılarının da buna paralel olarak azalacağını söylediğinde ise neredeyse bayram edecektin.

Psikolojik sorunların ortaya çıktıktan sonra avukatına bir mektup yazıp, sıkıntılarını ve gördüğün halüsinasyonları anlattın. Avukatından bu işin uzmanı bir doktora gidip konuşmasını istedin. Avukatın bu isteğini yerine getirmiş ve arkadaşı olan bir profesörle senin için görüşmüştü. Seni derin endişelere sürükleyen psikolojik sorunlarında olağanüstü bir boyut yoktu. Bu tür ortamlarda çıkabilecek en doğal durumla karşılaşmıştın o kadar. Uyku hapının dışında herhangi bir ilaç almaya gerek yoktu.

Uyku hapları gerçekten de çok etkiliydi. Bütün bir hap yerine kırıp yarısını içmekle bütün gün serserim gibi dolaşmaktan kurtuluyordun. Ayrıca, bu sayede haplarını stok da yapabiliyordun. Hapların olmadan uyumak neredeyse imkansızlaşmıştı. Bu tür ilaçların bağımlılık yapma riskini bildiğinden ihtiyatlı olmaya çalışıyordun... Bir buçuk yıla yaklaşan hücre maceran başka tutukluların da olduğu altı kişilik bir koşu tahtasında son bulduğunda bir avuç dolusu uyku hapi ve diazem türünden ilaca sahiptin.

Başkalarından psikolojik sorunlarının olduğunu gizleme eğilimine son vermeye karar verdiğinde, koşu tahtasının ortasında "Beni deli doktoruna yazdırın." diye bağıracaktın. Bu cümle bir meydan okuma edasıyla çıkmıştı ağzından. Yaşadığın yer ve olaylar öylesine negatif elektrik yüklüydü ki, bunların sonucunda gelişen depresyon semptomlarını gizlemenin hiçbir anlamı yoktu artık. Hatta kendini biraz deliliğe vurduğunda, bunun ne büyük bir nimet olduğunu anlayacak, içinden hınzır hınzır gülecektin...

Cezaevindeki en eğlenceli ve keyif verici günlerinden birini yaşamak üzereydin. Arkadaşların seni deli doktoruna yazdırmışlardı ve beklediğin buluşma az sonra gerçekleşecekti. Revirin bulunduğu

---

---

bloktaki bir odaya alındın. Asker üniforması içinde albay rütbeli bir psikolog, yanında not tutan bir yardımcı ve birbirinden güzel üç tane kız vardı. Hayatında hiç o kadar güzel üç kızı yan yana görememiş olan sen, küçük dilini yutmak üzereydin. Sanki deliliğini kabul etmenin bir lütfuydu bu kızlar.

Albay kaç yıldır cezaevinde olduğunu, hangi suçtan yargıldığını falan soruyordu ama sen gözlerini kızlardan bir türlü alamıyordun. Kendine hakim olmaya çalıştıkça daha çok açık veriyordun. Ne zaman ki albay, "Neden bu hallere düştünüz evladım?" diye sorduğunda, derdinin sana ve senin gibilere yardımcı olmak olmadığını anladın. Bir araştırmamanın gereği olarak orada bulduklarını düşünmeye başladın.

Neden o hallere düştüğünü anlatmayacaktın albaya. Yine de albayın sorularına verdiği yanıtlardaki mizahi tutumun onun çok hoşuna gitmişti. "Milyarlarım olsa hiç tereddüt etmeden bu çocuğa emanet ederim." diyordu yanındakilere. Albayın milyarları hiç umurunda değildi. O üç güzel kızdan birisiyle bir saat baş başa bıraksaydı seni, belki de bütün psikolojik sıkıntıların sona erecekti. Senin şefkate ihtiyacın vardı!

Hazırladıkları mizansenin gözlem yapmaya ve bilgi toplamaya yönelik olduğunu odaya girer girmez anlamıştın. O güzel kızlar neden senin psikolojik sorunlarını dinlemeye gelsinlerdi ki? Eğer amaçları politik bir tutuklunun ya da tutukluların o koşullarda bile bir kadına verebileceği tepkiyi ölçmek idiyse, sen zaten yeterince tepki vermiştin.

Genelevde çalışan kadınların dışında başkaca bir kadın teni tanımayan toy bir gencin tepkileriydi bunlar. Tepenizde dişi sinek bile uçurtmazlarken üç tane birbirinden güzel kızın karşısına geçip oturmak hiç de kolay bir iş değildi..

Ya insanı çileden çıkartacak bir sessizlik ya da çıldırtacak gürültüler olurdu. Hep aynı yüzler görmekten, aynı ses tonlarını dinlemekten bıkar, yeni yüzler yeni sesler isterdiniz. Oysa aylarca hatta yıllarca aynı kişilerle bir koğuştta yaşadığınız olurdu. Bazen yeni bir insan görmek, firar etmek kadar zordu. Gökyüzüne havalandırma avlusunun üzerine çekilmiş demir bir ağdan bakmanın, yıllarca bir tutam yeşillik görememiş olmanın yabancılaşmasını yaşıyordunuz..

Ne zamanki yakından tanıdığın arkadaşların bir bir tahliye olmaya başladılar, hapislik o zaman koymaya ve çekilmez hale gelmeye

---

---

başladı. İlbahar en zor mevsimdi senin için. Baharda hapis olmayı yediremiyordun kendine. Kanında başlayan yangın beynine sığıyor ve bütün bedenini kül etmeye başlıyordu. İçindeki bahar coşkusunun tek bir anlamı vardı : Dışarıda olmak ve sevda çekmek. Ne dışarıda olma isteğın, ne de sevda çekme arzun kısa zamanda gerçekleşecek olasılıklar değildi. Belki asılmayacaktın ama ne zaman bırakılabileceğine dair en ufak bir tahmin dahi yapamıyordun. Beklemek, yavaş yavaş gelen bir ruh ölümünden başka bir şey değildi.

Sen ne kadar vardın bu dünyada? Bu dünya ne kadar umurundaydı senin? Ya da bu dünya sizleri ne kadar umursuyordu? O dört duvar arasındaki herhangi bir insan bile bütün dünyanın kendine düşman olduğunu düşünebilirdi. O koşullarda hayatla ne kadar barışık kalınırsa, sen de o kadar barıştın kendinle.

Ölmek istemiyordun. Hele hele asılarak ölmeyi asla istemiyordun. Kendini kurşunların ortasına atarken, ölmek hiç de böyle ürkütücü gelmiyordu halbuki.

Her eylemde bir ölüm riski mutlaka vardı ama eliniz armut toplamıyordu. İyi kötü kendinizi savunacak silahlarınız vardı. Asıl üstünlüğünüz ise eylemin yerini, zamanını ve muhatabını sizin seçmenizden kaynaklanıyordu.

Saldıranla savunan aynı üstünlüklere sahip olamazdı. Kaçanla kovalayan arasında önemli fiziksel ve ruhsal farklılıklar olacaktı. Savaş hileleri ve tuzaklar olacaktı. Sizler bilinçsizce saldırırken kurulan bu tuzaklardan da habersizdiniz.

Büyük lider ayaklarıyla askercilik oynayan küçük adamların, hayatlarında bir kez bile satranç oynamadıklarını bilmiyordunuz o zamanlar. Belki de böyle bir oyunun varlığından dahi haberleri yoktu. Sen de dahil büyük bir çoğunluğunuz, satranç oyununu, hapisanelerde ve sorgu odalarında öğrenmiştiniz.

Ölmek istemiyordun. Bir kere bile çılgınca sevişmeden, aşk dolu sözler söyleyemeden, bir sevgilin olmadan, başka bir ülkeyi görmeden, başka uluslardan insanları tanımadan, bir kez olsun tatil yapmadan, bu dünyada senin de yaşadığını ispatlayacak bir şeyler bırakmadan ölmek istemiyordun. Daha yapmak istediğın pek çok şeyi yapmadan ölmek istemiyordun.

Son karar duruşmasına katılmıştın ve koğuştaki herkes merak

---

içinde seni bekliyordu. Kendini bu karara o denli iyi hazırlamıştın ki, koşu girip kısa bir özet geçtikten sonra ranzana çıkıp uyumaya başladın. Yapılabilecek en güzel şeydi uyumak. Bir hafta sonrasında tek kişilik bir hücrede, bir buçuk yıl sürecek olan bir rezervasyon yapılmıştı senin için.

Voltadaydın... Koşusunda sürekli karate çalışan ve siyah kuşak sahibi olan sıırım gibi bir çocuk vardı. Tek başına attığın voltaya eşlik etmeye başladıktan sonra "Dostum seni zor günler bekliyor, buna hazır mısın?" diye sormuştu.

Onunla pek bir yakınlığın yoktu ve farklı gruplardandınız. Vurduğunu yıkacak kadar güçlü ve çevik olmasına karşın, çok efendi bir çocuktun. Onun bu içten uyarısını ve gösterdiği duyarlılığı karşılıksız bırakmayıp boynuna sarılacaktın. Herkesin kendini ispat etmeye ve dolayısıyla birbirinin gözünü oymaya çalıştığı bir ortamda seni dostça uyarma gereği duymuştu.

O büyük ve efsane isimleri tanımaya başladığında onların değil bir büyük toplumsal kalkışmayı yönetmesini, muhtarlık bile yapamayacaklarına karar verdin. Sen nasıl altındaki insanları hayal kırıklığına uğrattıysan, üstündekilerin çapsızlığı da seni hayal kırıklığına uğratmıştı.

Köylülüğün değer yargılarıyla en ileri toplum biçimine geçilemeyeceğini anladığında, darağacına çekilme kararın çoktan verilmişti bile.

Yaklaşık yüz kişinin yargılandığı davada aralarında senin de bulunduğun yirmi kişiye idam cezası verilmişti. Artık tek kişilik hücrelerde kendini yalnız sayamazdın. Yanında sana eşlik edecek olan görünmez bir Azraillin olacaktı.

Ölüme birlikte gittiğin arkadaşlarından hiç kimse yanında olmayacaktı, ölüm sana geldiğinde. Yollarınız çoktan ayrılmıştı. Aynı dili konuşmuyordunuz artık. Onlardaki bağnazlık sende yoktu. Doğduğu köyden İstanbul'daki bir varoş semtine gelip, oradan da hemen solcu olanlardan değildin. Şehrin merkezini onlardan daha çok görmüş ve orada zaman geçirebilmiştin. Birahanelerin ve sinemaların olduğu yerlerde her türden ve her yerden insan bulunurdu. Şehri ve şehirlileri tanıyordun. Alfabeyi bir kez öğrenen insan bir daha asla unutmazmış.

Kişisel yenilgiden başlayıp büyük yenilginin analizini yapman

---

---

gerekliyordu. Bunu yapabilmem için gereken nesnel koşullara sahiptim artık. Kendini bağımlı hissettiğim siyasi bir grup yoktu. Bol zamanın ve henüz kaçırmadığım keçilerin vardı.

Etrafındaki insanları ve onların geldiği yapıları çözmeye başladığında, sen de dahil içeride gördüğün, tanıdığın herkes o büyük yenilgiyi açıklayan en önemli delillerdi.

Büyük işler gerçekten büyük bilgi ve deney birikimine sahip insanlar tarafından yapılabilirdi. Sizler ise daha çok küçüktünüz. Dışlananların sesiydiniz. Varoşlarda kaderlerine terk edilmiş sokak çocuklarının kirliliği ve kaygısız gülüşleriydiniz, hayata karşı. Ekmeğin kıt ve inceliğin olmadığı yerlerden geliyordunuz. Büyük ideallerin acemi erleriydiniz. Yaptığı hayırlarla cennete gideceğini düşünürken bir anda kendini cehennemde bulan, iyi niyetli çocuklardınız...

Bir gece vakti, zaman oldukça ilerlemişken karşı koğuşların birinden canhıraş feryatları yükselmişti. Hücrenin küçük penceresinden neler olduğunu anlamaya çalışıyordun. Fatih adında genç bir çocuk, "Ben bir Mao'yum, ben bir Lenin'im!" diye yeri göğü inletiyordu...

Bir gün havalandırmada volta atarken aniden duruveren Fatih, büyük abtesini ortalığa yapıvermişti. Bununla da kalmamış dışkısını yemeye yeltenmişti. Durumu anlayan diğerleri hemen müdahale etmişler ve onu aralarına alarak volta atmaya devam etmişlerdi.

Fatih'i tanıyanlar onun şizofren olduğunu söylüyorlardı. Kimseye bir zararı yoktu. Kendi halinde yaşarken bir anda kişilik değiştiriyor ve sanki bir başkası oluyordu. On dakika önce konuştuğu kimseleri tanımıyor; hiçbir tepki vermiyordu. Gerçeklik duygusunu yitiriyor; o an kurduğu dünyada ne olmak isterse onu oluyordu. "Ben bir Mao'yum, ben bir Lenin'im!" diyerek saatlerce böyle bağırabiliyordu.

Fatih'in durumu gittikçe ağırlaşmaktaydı, diğerleri gibi değildi. Çok zayıftı ve yemek yemiyordu. Koğuştaki arkadaşları neredeyse zorla yemek yediyorlardı. Tedavi yerine her seferinde uyuşturucu iğnelerle sakinleştirilip geri yollanıyordu. Şizofren teşhisi koyan doktorlar, tedavi yerine onu tekrar cezaevi koşullarına göndererek sanki kalanların da psikolojilerini bozmak istiyorlardı. İnatla cezaevinde kalmasına göz yumuyorlardı.

Deli rolü yapıp ceza almaktan kurtulmaya çalışanlar da vardı.

Bir doksan boylarında, yakışıklı, bilgili, muzip mi muzip bir çocuk daha vardı ve herkes onu Horoz diye çağırıyordu. Aynı koğuşta kalma

---

şansına sahip olacak ve onu çok sevecektin.

Askerlere sürekli "hükümetin çocukları" diyen bu çocuğu tanımayan yok gibiydi. Kazayla siyasilerin arasına getirildiğini iddia ediyordu. Sayısız gasp suçu vardı. Bunu duyduğunda gerçekliğine inanmayacak, bir tanıdığı doğru olup olmadığını soracaktın. Seri halde soygun yaptıkları doğrudu ama metre başı mı, yoksa adım başı mı soygun yaptıkları konusu biraz meçhuldü... Son derece zeki olan bu adam, deli rolü yapıyordu. Onun deli olduğuna inanmak gerçekten de çok zordu.

Havalandırmada iki bloğu birleştiren koridorun duvarındaki parmaklıklara çıkıyor ve bir horoz gibi ötmeye başlıyordu. Gerçekten de tam bir horoz gibi çıkıyordu sesi ve bir maymun gibi sürekli yer değiştirerek horoz gibi ötüyordu. Oldukça eğlenceli bir durum ortaya çıkıyordu ve bir hayli hayran kitlesi toplanıyordu. "Çıkınca showman olmadıysa yazık olmuştur ona" diye düşünecektin sonraları.

Her sayım zamanında mutlaka bir eksik çıkardı ve eksik olan da Horoz olurdu. Yatakhanein en dibinde bulunan ranzanın altına saklanır ve oradan çıkmazdı. Sayımı ranzanın altından vermeye karar verince kimse onu oradan çıkaramazdı. Bu duruma askerler ve komutan da alışmıştı. Bu yüzden askerler, "Burada bir kişi yatağın altında komutanım" diyerek sayıma yatakhanein dibindeki ranzadan başlarıydı.

Koşuş kapısı ve yatakhane kapısı karşılıklıydı. Horoz bazen koşuş girişindeki ranzanın altına yatarak, elinde silah varmış gibi nişan alır ve beklemeye başlardı. Sayım mangası içeri girdiğinde "Hoş geldiniz hükümetin çocukları!" diyerek ateş etmeye başlardı. Ateş etme seslerini ağzıyla çıkarırken çok eğlenceli bir görüntüsü olurdu. Bazen de son derece nazik bir biçimde sayım için en baş sıraya geçer, sayıma gelen askerlere ve komutana kolonya ikram ederdi.

Sürekli psikoloji kitaplarıyla yatıp kalkar olmuştun. Kendi kendinin doktoru olmaktan başka bir yol görünmüyordu. Canınızı almaya çalışanlardan sizleri tedavi etmelerini bekleyemezdin. Hepinizi burada delirtmeye ya da sakat bırakmaya kesin niyetliyidiler zaten. İcinizdeki gençlik enerjisi bitirilene ve posanız çıkartılıncaya kadar kodeste tutulacaktınız.

Şizofren filan değildin. Gerçeklikle arandaki bağlar hiçbir zaman

---

---

kopmamış, kendini hiçbir zaman tarihi bir kişilik olarak da görmemiştin. Uyku sorunun hallolmuş hatta fazladan uyumaya başlamıştın. Seni boğan bu ortamdan uyuyarak kaçmayı seçmiş, geceleri yaşamaya başlamıştın. Sessizlikte şiir yazıyor, çoğunluk uyanırken sen uyumaya gidiyordun. İflah olmaz bir gececiydin...

Kimseyle kişilik ispatlama yarışına girmeyecek, dışarıyı için enerjini saklamayı tercih edecektin. Birileriyle didişmenin bir faydası yoktu. Kendini dışarıda yaşayacağın yeni mücadelelere hazırlamak istiyordun.

Çıktığında ailenle yaşamak istemiyordun. Artık eski sen değildin. Onlarsa bu yeni kişiliğine alışmakta zorlanacaklardı. Birlikte yaşamak hiç de mümkün görünmüyordu sana. Oldukça titiz birisi olmuştun ve onların kısıtlamalarına da tahammül edemezdin. Dışarıda seni bekleyen kalabalığın içinde yaşayacağın yalnızlığı düşündükçe, yorganı kafana çekip uyumaya çalışıyordun...

İş araman gerekecekti ama nasıl bir iş olacağını, özgeçmişine ne yazacağını, sabıka kaydını nasıl izah edeceğini, bitirmediğin okulların yerine ne yazacağını ve daha bir çok şeyi nasıl yapacağını

---

bilemiyordun. Tek çözüm yurtdışına gitmek olabilirdi. Bu ülkede sana ve senin gibilere kabustan başka bir şey görünmüyordu.

Düşler de tutsak bedenler de

Cezaevinde kaldığın o on yıl dört ay boyunca, genç bir erkek olarak sefilleri oynamıştın. Bu gezegende genç bir erkeğe verilebilecek en büyük cezalardan birisini çekiyordun aslında. Kendinle baş başa kaldığın anlarda ilk aklına gelenin kadınsızlık olması kesinlikle bir tesadüf değildi.

Eline silah alıp başkalarının adına savaştık kadar büyümüştün. Eylemden eyleme koşarken, aynı zamanda ölümden ölüme de koşuyordun. Bir sevgilinin elini tutup onunla yürümenin, sohbet etmenin, koyun koyuna girmenin, çıplak çıplak oynaşmanın nimetlerini elinin tersiyle itmenin cezasını çekiyordun. Bu cezayı önce kendi kendine vermiş, sonra da sizi oyuna getirip yenenler vermişti. Genç bedenlerinizin ve genç düşlerinizin tutsaklığı tek kelimeyle özetlenebilirdi : Zalimlik!..

Bir gün havalandırmada kalabalık bir grupla volta atıyordunuz. Söz kadınlardan açıldığında, gruptakilerden birisi "Valla artık rüyalarım bile girmiyorlar!" demişti. Söylediği doğrudu. Cezaevinde kalma süresi uzadıkça, kadınlar ya da genç kızlar rüyalarda bile görünmez oluyordu...

12 Mart darbesinde cezaevinde kalan ve sizlerle birlikte ikinci cezaevi hayatını yaşayan bir abiniz, baş başa yaptığınız bir sohbet sırasında, "Ulan bu yaşıma geldim, daha elime bir kadın eli değmedi şerefsizim!" dediğinde ona inanmakta zorlanmış ve onun için üzülmüştün. Zira sen onun yanında daha çocuk sayılırdın...

Bir arkadaşınla Karaköy Genelevine gittiğinde en fazlasından onbeş, onaltı yaşındaydın. Bir cumartesi günü öğleye kadar çalışmış; günün kalan kısmını da hovardalık yaparak geçirmeye karar

---

vermiştiniz.

Oldun olası etli butlu kadınlardan hoşlanırdın. Karaköy Genelevinde yattığın ilk kadın, senin ölçülerini biraz aşırıyordu ama, yine de ondan memnun kalmıştın. Bir kere sana karşı çok anaçça yaklaşmıştı ve zaten sen de oraya ilk kez gidiyordun. Bu senin için büyük bir devlet sayılırdı. Senden neredeyse yirmi yaş büyüktü.

Bütün gücüyle dudaklarını emmeye başladığında, uçuşa geçmenin nasıl bir duygu olduğunu o kadın sayesinde öğrenecek ve o anı hiç bir zaman unutamayacaktın. Gerçekten de bir anda göğe doğru yükseldiğini hissetmiş ve neye uğradığını şaşırmıştın... Güçlü kuvvetli bir kadındı, hem yeni hem de toy olan müşterisini kendisine bağlamak için ekstra bir enerji harcıyordu.

Karaköy- Şişhane arasındaki yokuşu çıkana kadar defalarca mola vermiş ve dinlenmek ihtiyacı duymuştun. Ayakların seni taşıyacak durumda değildi. Sürekli titriyorlardı. Ha düştün, ha düşecektin. Sürekli tükürüyordun. Ağzın kurumuştu. Bir damla bile tükürük olmamasına rağmen, hâlâ tükürmeye çalışıyordun...

O kadına defalarca gittin. Ve her seferinde de memnun ayrıldın. Aldığı parayı fazlasıyla hak ediyordu. "Bana daha fazla gel, seni zayıflatırım" diyordu.

Vitrinde ona ait bir kraliçe koltuğu vardı ve o koltuğa ondan başka herhangi bir kadının oturması yasaktı. Güzelliği ona bu ayrıcalığı sağlıyordu. Vitrinin en ön sırasındaydı ve diğer orospular onu iki metre gerisinden takip ediyorlardı. Posası çıkana kadar kraliçe muamelesi görecekti...

O kadınları hep sevdin. Becerebilseydin onlardan birini o bataklıktan kurtarıp, evlenmeyi bile düşlemiştin gençliğinde. Fakat adına hayat denilen pezevenk her zaman olduğu gibi senden baskın çıkacaktı. Feleğin çemberinden geçip, sillesini yiyenlere karşı içinde baş edemediğin bir sahiplenme ve koruma güdüsü yatıyordu.

Sonuçta bir fahişeyi bile kurtaramadan milyonları kurtarmaya kalkışan deli divanelerden biri olup çıkmıştın ortaya. Hep akıllı uslu olmak zorunda değildin. Senin de yaşadığın hayata dair bir çift sözün, atacak bir taşın olmalıydı.

Derya sana "gizli bir kadın düşmanısın" derken, ne kadar haklıydı bilinmez ama, orospulara düşkünlüğün su götürmezdi. Yalnızlığının gözden düşmeye başlayan bir orospunun yalnızlığına denk düştüğünü

düşünüyordun.

Yasal olmayan bir kerhaneye de gitmiştin, birkaç kez. Maslak'taki Oto Sanayi Sitesi'nin yakınlarında bir yerdeydi o zamanlar. İçeride müthiş bir kalabalık vardı. Pezevengin biri, "Karı satıyoruz kardeşim, bunda şaşılacak ne var!" diye dert anlatıyordu birilerine. Sesi kahvede çay isteyen birinin sesi kadar doğal ve kendine güvenliydi.

Hayat, o pezevengin ağzından dökülen sözlerin ta kendisi kadar kadın satıcısıydı. Satılacak bir şey yoksa, hayat da yoktu. Tutunmak ve yükselmek için, hükmetmek için satacak bir şeylerin olmalıydı. Satın alabilmek için satacak bir şeye sahip olmak zorundaydın. Denklem böyle kurulmuştu. Bu denklemi çözebilmek için aradan yıllar geçecek, neredeyse bir ömür geçecekti...

Bütün gençliğini devrimci koşuşturmanın içinde geçiren bu adam, ellisine merdiven dayamış olmasına karşın, eline bir kadın elinin değmediğini söylüyordu. İster inan, ister inanma!

Evli olan arkadaşlarınız açık görüşleri ipe çeker ve açık görüş sırasında yatakhane kapılarının açık kalmasına izin verilmesi için yanıp tutuşurlardı. Bir yılda yapılan açık görüş sayısı üçü beşi geçmezdi ama o günlerin saniyeleri bile dünyalara bedel olurdu.

Eğer açık görüş sırasında yatakhaneleri kullanmak serbest ise evli olan arkadaşlarınız günler öncesinden hazırlıklarını yaparlar ve ranzalarının etrafını çarşafarla kapatarak maksimum mahremiyeti sağlamaya çalışırlardı.

Bazı açık görüşlerde nedense yatakhanelerin kullanılmasına izin verilmezdi. O tip durumlarda ya yatakhane kapılarının kilitleri kırılır ya da merdiven altlarındaki boşluklar dekore edilerek bir perdeyle kapatılır ve oralarda halvet olurlardı. Evli sayısının fazla, halvet olunacak yerin sınırlı olduğu durumlarda çiftler kendi aralarında bir nöbet sistemi kurarlardı.

Evli olan arkadaşlarınız çok meşgul olduğundan, açık görüşlere gelen misafirlerle ilgilenmek sen ve senin gibi bekarlara düşerdi. Yemek servisi, çay servisi, ziyaretçisi gelmeyen arkadaşlarınıza moral servisi vs.

Aynı koğuştaki seni, "Bobo" diye çağıran bir arkadaşın vardı. Cezaevinde evlenmiş ve açık görüşün birinde "gerdeğe" girmişti. O gün bir ara senin yanına gelmiş ve "Lan Bobo, daha keşfedeceğin çok

---

şey var. Dağlar var. Tepeler var. Ovalar var. Allah sana sabır versin!" demişti.

Bunları söylerken amacı seni üzme değildi. "Elini çabuk tut! Bu kadar müşkülpeşent olma!" demek istiyordu. Kadın tenindeki sihri keşfetmiş, senin de bir an önce o sihirdeki payını alman için gerekli olan tüyoyu vermişti sadece. Gerisini paşa gönlün bilirdi!

Eğer zor beğenen ve biraz da saplantılı bir adam olmasaydın, evli arkadaşlarının yaptıklarını sen de yapabilirdin pekala! Ama sen beklemeyi, aradığını bulmayı yeğliyordun. Senin için olabilecek en

---

---

güzel şey, düşlerindeki prensesin bir açık görüşe gelip sana tecavüz etmesi olabilirdi ancak...

Yakında mektubu gelir

"Kız arkadaşlarımla tatile çıkıyoruz, gözümün birisini sana tahsis ettim, bu göz senin için görecek ve senin için gezecek. Ancak döndükten sonra yazabilirim, kendine iyi bak." Bu satırların sahibi uzun zamandır yazıştığın öğretmen adayı Fulya idi.

Yüzünü görmemiştin, adresini bile bilmiyordun. Ona vesikalık bir resmini yollamış ve sen de ondan resim istemiştin. Sana yazdığı satırlarla seni başka başka dünyalara taşıyan bu kız acaba nasıl birisiydi? Güzel olmalıydı mutlaka. İçi gibi olmalıydı yüzü de. Ses tonu satırlarındaki gibi hep ölçülü müydü acaba? Ten rengini, saçlarını, nasıl koktuğunu ve onun hakkında daha bir sürü şeyi merak ediyordun. Belki de erkek arkadaşı yoktu ve sırf macera olsun diye yazıştıyordu seninle...

Derviş Ağabey, sosyal demokrat bir insan olarak genç arkadaşlarının davetini kıramamış ve yasal olduğu söylenen bir gösteriye katılmayı kabul etmişti. Ancak, gösterinin aslında korsan olduğunu öğrenmesi için tutuklanması gerekecekti.

Hakim karşısına çıktığında ise "Bu gösterinin bana yasal olduğunu söylediler, korsan olduğunu nereden bilirdim? Evli barklı, çocuk sahibi, iyi bir işte çalışan, sosyal demokrat bir insanım, böyle şeylerle nereden ilgim olabilir? Sizin takdirinize bırakıyorum." sözleriyle derdini anlatıp, tahliye kararını beklemeye koyulmuştu.

Tutuklanma kararı çıkabileceğini aklının ucundan bile geçirmemişti. Ancak, kararı duyduğunda çılgına dönmüş, saçını başını yolmuştu. Arkadaşlarının kendisini sakinleştirme çabaları sonuç vermeyecekti. Koğuşa gelip, tüm cepleri kitaplarla dolu gezmeye başladığında sakinleşmiş görünüyordu.

O adamı bu gençlerle bir araya getiren sihirli gücün ne olduğunu

---

---

merak ediyordun. Sahip olduklarını bir kenara atarak korsan bir gösteriye katılması sana hiç de mantıklı gelmiyordu. Böyle bir lafa inanacak kadar saf olabilir miydi?

Bütün zamanını yıllardır orada olan insanlarla sohbet ederek ya da kitap okuyarak geçirmekteydi. İlk günler onun cepleri kitaplarla dolu olarak dolaşmasına sinir olmuş, pek sokulmamıştın yanına. Aynı anda üç dört kitabı bir arada okuyor oluşunu göstermek ister gibi dolaşmasına kızılıyordun.

Oysa sonunda anlayacaktın ki dışarıda kitap okumaya zaman bulamıyordu. Memur olarak çalışıyordu. Burada bol bol zamanı varken, okumak için vakit kaybetmek istememişti. Birkaç ay içinde tahliye olması kaçınılmazdı. Çıktığı zamansa bir daha bu kadar uygun bir ortam bulamazdı ve bunu değerlendiriyordu.

Tahliye olacağı duruşmaya onbeş yirmi gün kala sohbet etmeye, yakınlaşmaya başladınız. Artık sosyal demokrat olması seni rahatsız etmiyordu. Halden anlayan biriydi. Vaktiyle o da bu işlere dalmış ama darbe sonrasında sosyal demokrat çizgide kalmayı tercih etmişti.

Duruşmasından önceki gün sohbet ederken bir ara "Derviş Ağabey, ben şöyle helal süt emmiş bir kızla yazışmak istiyorum, senin çevren geniştir, anlarsın işte..." demiş ve merakla cevabını beklemeye koyulmuştu. Şaka yapar gibi söylemiştin ama son derece ciddiydin. Yanınızda oturan arkadaşların "helal süt emmiş" lafını duymuşlar ve gülüşmeye başlamışlardı. "Oğlum sen mektup arkadaşı mı arıyorsun yoksa evlenecek bir kız mı? Adamı da kötü emellerine alet etmesene!" demişlerdi.

Sense bu saldırıya okkalı bir küfürle karşılık vermiş ve "En fazla bir buçuk yıl daha yatarım, çıkınca arkadaş bulmak için vakit harcamak istemiyorum" deyivermiştin.

Bu sözlerini haklı bulanlar, "Adam haklı, bu içeri girdiğinde daha sifteh etme yaşında bile değildi, doğal olarak başına vurdu garibin, yazık valla!" gibisinden sözlerle takılmayı sürdürmüşlerdi.

"Ulan adiler, hanginiz geldiğinde siftehliydi sanki, hem ben gelmeden önce çok güzel orospularla yattım da geldim. Hele bir çikolata renklisi vardı ki tadından yenmiyordu valla, iliğimi kemiğimi kurutmuştu." dediğinde, sohbet iyiden iyiye kızışmıştı.

Bir arkadaşın "Bu çikolata renkli Latin Amerika'dan mı sipariş edildi

---

---

yoksa, şöyle bingil bingil üstelik de helal süt emmiş ha...ha...ha..." demiş ve gülmeye başlamışlardı.

"Ulan hıyarlar! Siz benim fantezi yaptığımı mı sandınız. Abazalıktan kuduran sizlersiniz, şahitlerim bile var benim ama hepsi dışarıdalar, hem özel hayatımı ne diye size anlatayım ki? Siz kendi derdinize yanın oğlum" diyerek sohbete son noktayı da koymuştu.

Konu dağılmıştı ama sohbet de keyifliydi doğrusu. Derviş Ağabey ise "Elimden geleni yaparım, dur bakalım çıkınca çevreme bir sorarım." demişti. Verdiği bu cevaba çok sevinmiş, çıkınca unutmaması için tekrar hatırlatmıştı. Zira burada bir çok insan önce söz verir ama dışarıya çıkınca da unutuverirdi.

Derviş Ağabey ilk duruşmasında tahliye edildi. Bir hafta sonra da ziyarete geldi. "Buldum bir tane, yakında mektubu gelir. Ablasıyla aynı yerde çalışıyoruz, mektupları benim adıma ve benim iş adresime yazarsın. Ben ablasına vereceğim, o da Fulya'ya iletcek. Hadi bakalım hayırlı olsun."

Bu sözleri dinlerken sanki havalarda uçuyordun. Arada tel örgüler ve camlar olmasa onun boynuna sarılır binlerce kez teşekkür ederdin.

İçinde deli rüzgârlar esmeye başlamıştı. İnanmak çok zordu. Nedense içinden hep farklı bir şeyler olacak diye düşünmeye başlamıştın.

İçindeki bahar rüzgârına kapılmış olan sen, artık yerinde duramıyordun. Ruhun, dört duvar arasındaki bedenine karşın çoktan firar etmiş, havalarda uçan bir kelebek gibi dışarıda dolaşmaktaydı. Postal seslerini unutmuş; özgürlüğün ayak seslerini duymaya başlamıştın.

O günlerde bir başka kadından evlilik teklifi bile almıştın ama cezaevindeyken evlenmek istememiştin. Eşit koşullarda olamayacaktınız. Aranızdaki fiziksel engeller zamanla duygusal ve düşünsel engellere de gebe kalacaktı. Açıkçası hadım edilmiş bir ilişki

---

---

yaşamak zorunda kalacaktınız. Dokuz yıl sabırla bekledikten sonra artık bu konuda yanlış yapmak istemiyordun.

Hâlâ bir resmini yollamadın

"Göğü kucaklayıp getirdim sana!.. Kokla açılırsın" diye başlayan ilk satırları sabırsızca okumuş ve mektubun yarısına geldiğinde neredeyse yarı yarıya felç olmuştun. Kalbinin tam ortasına nişan almış birisi vardı satırların ardında.

O mısraları ilk defa duyuyordun ve şiirin tamamını bulabilmek için koğuştaki herkesi seferber etmiştin. "Bana bu şiirin tamamını bulun!"Şiiri tam olarak bulamazlarsa onlarla tüm bağlarını koparacak olduğun tehdidini de unutmamıştın. "Bu deliye yine n'oldu lan böyle?" dediklerini duyacaktın. Şiirin tamamını bulup getirene bir şişe şarap vereceğine de söz vermiştin.

Karavana ile dağıtılan üzüm hoşafını plastik bidonlara dolduruyor, içine de bir avuç dolusu ekme içi katıyordun. Bir- bir buçuk ay geçtikten sonra bidonu açıp süzüyor ve şarap olarak afiyetle içiyordunuz. Alkol oranının miktarı, hoşaftaki üzümün çokluğuna, kalitesine ve yoğunluğuna göre değişmekteydi. Değişmeyen ise içi üzüm hoşafı ile dolu karavana geldiğinde tamamıyla sana teslim edilmesi ve sana iyi davranılmasıydı.

Şarap yapımında iyice ilerleme kaydetmiştin. Hoşafın mayalanıp iyi bir şarap halini alması, içine atılan ekme miktarıyla da ilgiliydi. Servise hazır olup olmadığını anlamak için kalite kontrolünü de sen yapıyor, sonra da koğuşa dağıtım işine karar veriyordun. Bu konudaki titizliğini ve namını bildiklerinden şarapsız kalmak istemezlerdi. Şiiri bulmak zorundaydılar. Aksi halde kimseye zırnık koklatmaz, oturup hepsini tek başına içerdin.

Koğuştaki değişik gruplardan insanlar da vardı. Çoğu da seni severdi. Kendini deliliğe iyiden iyiye kaptırdığında "As beni hükümet!" diye bağırır; sonra da bir türkü tuttururdun. Yemekhane ile yatakhaneyi

---

---

birbirine bağlayan merdivene oturur, derdini Umman'a dökerdin. Yaptığın ses kontrolü ve denemelerden sonra en uygun akustik ortamın orada olduğuna karar vermiştin.

"Delidir, ne yapsa yeridir!" sözünü çoktan benimsetmiştin etraftakilere. İnsanları kırmaktansa, o rezil ve sefil koğuş hayatını bir nebze olsun renklendirmeye çabalardın. Yaklaşık kırk ile elli insan arasında değişim gösteren bu yerde, sürekli aynı yüzlerle, aynı seslerle yaşamak zorundaydın. Farklı bir yüz, farklı bir ses geldiğinde tüm ilgi o insana yönelirdi. Zaman içinde o kişi de sıradanlaşır; koğuşun bir parçası oluverirdi.

Kimseyle politik bir tartışmaya girmez; özellikle kırıncı olabilecek tarzdaki tartışmalardan uzak kalmaya çabalardın. Aynı yerde yaşamak zorunda olan insanların birbirlerine küsmesi son derece iğrenç bir durumdu.

Koğuştaki eski bir arkadaşın olan Uğur, "Bak bakalım bu aradığın şiir olabilir mi?" dediğinde, heyecanla onun getirdiği şiiri Fulya'nın mektubundaki dizelerle karşılaştırmış ve muradına ermiştin. "Yaşa be Uğur! Ulan büyük adamsın valla, dile benden ne dilersem" demiş ve eline açık bir çek vermiştin. Gerçekten de aradığın şiiri bulmuştu. Dışarıdaki sevgilinin içerideki sevgiliye yazdığı olağanüstü bir şiirdi ve Arkadaş Z. Özger'e aitti.

Mektuplaşmaya başlayalı altı ay kadar bir zaman olmuştu. Yeniden yargılanma süreci başlamış, gözünü dışarı çevirmiştin. Duruşmaların gidişatı hakkında ona bilgi veriyor, çıkabilme ihtimalinden bahsediyordun.

"Tahliye olmanı bekliyordum ama olmadığını öğrenince moralim çok bozuldu, çıkacağına iyice alıştırmıştım kendimi. Ha bu arada bir erkek arkadaşım vardı. Şimdi Amerika'da. Mektubunu bekliyorum, üzülme, nasıl olsa bir gün çıkacaksın oradan..."

Demek bir erkek arkadaşın vardı ve Amerika'ya gitmişti. Bunu öğrenmek moralini bozmuş ve bütün neşeni kaçırmıştı. Ama sonra farklı düşünmeye başladın. Eğer ayrılmış olmasalardı sana böyle şeyler yazabilir miydi? İçgüdülerin seni bir kez olsun yanıltmamıştı. Kesinlikle bu kız, erkek arkadaşından ayrılmıştı. Hem öyle olmasa sana satır aralarına gizlenmiş ince mesajlar yollar mıydı hiç?

Onun bu duygularından emin olmaya başladığında, Uğur'u yanına

---

çağırıp, "Bak! dışarı çıktığımda bu kız kesinlikle benim sevgilim olacak. Kalıbımı basarım." demiştin. Ama o buna pek inanmamış, en azından birbirinizi yüz yüze gördüğünüz zaman aranızdaki bu sihrin de bozulabileceğini söylemişti. Sen inatla içgüdülerinin seni hiç yanıltmadığını, mutlaka bu kızın sevgilin olacağı fikrini ona da kabul ettirmeye çabalamıştın. Sonra da gelen mektuba cevap yazmaya gitmiştin. Gönderdiğin mektupta, "Hâlâ bir resmini yollamadın." diye sitem ediyordun.

Sen oradan çıkana dek elinde hiç bir resmi olmayacaktı. Mektuplarındaki düzgün ve duyarlı cümlelere bakıp nasıl bir kişiliği olduğunu anlamaya çalışıyordun. Onu düşünmekten başka bir şeyle uğraşmak istemiyordun. Sabahlara dek yazdığın sayfalar dolusu mektuplarla melankolinin doruklarında geziyordun sanki. Sürekli coşkulu ve heyecanlı buluşma senaryoları yazıyor, sonra da bu senaryoyu filme çekiyordun.

İkiniz de açıktan açığa duygularınızı anlatmıyor "arif olan anlar" deyip içinde bulunduğunuz koşulların size izin verdiği kadarıyla yetinmeye çalışıyordunuz.

Tahliye olmadan önceki duruşmada Yargıtay kararındaki affedilmez bir çelişkiyi yakalamış; mahkeme heyetine dönerek bağırmağa başlamıştın. Yargı sürecinde yaşanan gerilime ve saçmalıklara daha fazla katlanamıyor ve zamanla kontrolünü de yitirmeye başlıyordun.

"Askeri Yargıtay, benimle aynı durumda ve aynı konumda olan bir arkadaşımı 'polis ifadesinin dışında elde başka bir delil olmadığı...' gerekçe gösterilerek, üzerine atılı olan suçtan beraatine karar vermiştir. Arkadaşım çıkalı yıllar oldu. Aynı Askeri Yargıtay benim eylemimi onaylarken 'sanığın, polis ifadesinden de anlaşılacağı üzere...' ibaresini kullanmaktadır. Böyle çifte standart olur mu?"

Mahkeme yargıcı söylediklerini tutanaklara geçirmiş ve durumu

---

---

inceleyeceklerini bildirmişti. Bahsettiğin arkadaşın, Yargıtay'da hatırlı kişiler bulmuş, onların sayesinde işini halletmişti.

Doğacak güneşi görüyoruz

1991 yılının Haziran ayının 18'indeki duruşmaya katılmamış, ama merak içinde duruşmaya giden arkadaşlarının dönmesini beklemiştin. Arkadaşların koğuşa döndüğünde, "Hepimiz tahliye edildik!" müjdesini vermişler ama sen inanmamıştın. "Benimle dalga geçmeyin, çok fena kızarım sonra size!" demiş ve beklemeye başlamıştın.

Hayır, tahliye olduğuna kimse seni inandıramıyordu. Şaşkın ve bitkin bir halde gelen tebrikleri kabul ediyordun ama hâlâ ne olduğunu anlamış değildin. Sanki bir anda, o on yılın yükü üzerine çökmüş, elin ayağın tutmaz olmuştu.

Diğer koğuştaki arkadaşların da gelmişler "Tahliye törenini havalandırmada yapalım, bu dinazorların yüzlerini herkes görsün." demişlerdi. Onlara az türkü söylememiş, şiirler dinletmemiş, az anlatmamıştın hani. Son kez en sevdikleri türküyü söylemeni ve bir veda konuşması yapmanı isteyeceklerdi senden. Bir çoğunu belki bir daha göremeyecek ve son kez kucaklayacaktın.

Koğuşun havalandırmasında büyük bir insan çemberi oluşmuştu. Tahliye olanların son sözlerini duymak için bekliyordlardı. Arada bir, hep bir ağızdan türküler, şarkılar ve marşlar söylenmekteydi.

"Arkadaşlar, heyecanımı mazur görün ama ne diyeceğimi bilemiyorum. Koca on yılı birkaç cümle ile özetlemek, bana da, sizlere de kocaman bir haksızlık olur. Hepinize çok teşekkür ederim. Kendinize iyi bakın, dışarıda görüşmek umuduyla. "

Daha fazla ne söyleyebilirdin ki? Birileri geliyor, birileri gidiyordu. Orası bir han, sizler de birer yolcuydunuz. Asla boş kalmayan bu hana, bazen gelip bir daha gidemeyenler de olurdu. Sen sağ olarak kurtuluyordun ama içinde kaç ölü ile çıktığını hiç kimse bilemeyecekti...

Saçlarındaki kırların sayısı kadar ölü vardı içinde...

Havalandırmadan ayrılıp koridora doğru yürümeye başladığınızda, arkanızdan koro halinde "hayat denilen kavgaya girdik / çelik adımlarla yürüyoruz / biz bu karanlık yolun sonunda / doğacak güneşi görüyoruz" sözleriyle, Avusturya işçi marşını söylüyorlardı. Kim bilir kaçınıcı kez söyleniyordu bu marş, bu koridorlarda...

On yıl süren bir kabustan uyanmaya başlamış, yaşadıklarının gerçek olup olmadığını anlamaya çalışıyordun...

Geçmiş olsun

İdare binasında tahliye işlemlerin yürütülürken, geceyi Bayrampaşa Polis Karakolu'nda geçireceğini öğrendin. Kayıtlarda askerlik yapmadığın yazılıydı. Gözaltına alındığında ondokuzuna yeni girmiştin. Bunca zaman içeride kaldıktan sonra ilk özgürlük geceni de karakolda geçirmek zorunda kalacaktın. Bunu fazla da takmayacaktın doğrusu. Genellikle iki üç ay kadar izin veriyorlardı. Darbenin ilk yıllarında ve onu takip eden bir kaç yıl içinde ise insanları cezaevinden çıkar çıkmaz doğruca kışlarına postalıyorlardı.

Seninle birlikte, çıkan iki arkadaşını da karşılamak için onlarca insan cezaevi kapısında bekleyiyordu. Elindeki bağlamayla kapıda ilk görüldüğünde, ellerin kelepçeliydi, ama yine de bağlamayı havaya kaldırarak gelenleri selamlamayı başarmıştın.

Seninle birlikte tahliye olan arkadaşlarından birisi askerlik yaparken firar etmiş ve birkaç ay sonra da yakalanmıştı. Doğruca birliğine gönderiyorlardı onu. Yıllardır yolunu bekleyen karısı ise büyük bir hayal kırıklığı yaşıyor olmalıydı. Bir süre sonra tekrar firar edecek olan bu silahşor, İstanbul'da kaçak hayatı yaşamaya başlayacaktı. Sen de onun yerinde olsaydın, yapacağın ilk şey, mektuplaştığın kızı bulmak için firar etmek olurdu kesinlikle.

Geceyi, karakolda karısını hırpaladığı için getirilen bir sarhoşla aynı hücrede geçirecek ve sabaha dek uyuyamayacaktın. Her telsiz konuşmasını duyduğunda "siktiir" çeken bu sarhoş, aynı zamanda gevezenin de tekiydi. "Yıllardır çalışıp çabaladım yine yaranamadım bizim kariya. Parayı içkiye veriyormuşum, ona bakmıyormuşum, ulan kaltak karı bugüne kadar aklın nerdeydi? Yıllardır içerim ama seni hiç aç açıkta koymadım. Ne yapalım işler bozulduysa yani, kapa çeneni de otur evinde. Ama kadın milleti böyledir işte. İyi zamanında ne içkini dert ederler, ne de başka bir şeyi. Ama paranın suyu çekildi mi, dinle artık tantanayı, dır dır dır... Siktiir."

Sabah karakoldan askerlik şubesine gönderilecektin ama ne olur ne olmaz diye terörle mücadeleye telefon edilmiş, "Yaralamadan yatıp çıktığını söyleyen bir şahıs var şu anda, başka bir takıntısı var mı sizde?" diye sorma gereği duymuşlardı. On dakika içinde "Yoktur." yanıtı, alınmıştı.

Tüm ailen mesai saatinin başlamasıyla birlikte karakola gelmişlerdi. Bir polis eşliğinde askerlik şubesine doğru yola koyuldunuz. Eniştenin işyerinden aldığı bir otomobile dolmuş, yanındaki polise izin vermeme olasılıkları olup olmadığını sormuştun. "Genelde verirler ama izni burası değil, hangi şubeye bağlıysanız onlar veriyor. Buradaki arkadaşlar tanıdık. Bir kaç küçük hediyeyle yetineceklerini sanırım." "Sen bunları dinlerken bir yandan da "İzin vermesinler de gör bak nasıl kaçıyorum." diye düşünüyordun.

Askerlik Şubesindeki görüşme ve telefon trafiği öğlene kadar sürmüş ama sonunda üç aylık bir izin alınabilmişti. Bu karara çok sevinen enişten, ille de yardım eden polisi sevindirmek istemiş ve hızlıca yanına giderek onu memnun etmeye yetecek kadar bir harçlık vermişti. Adam hem sana hem ailene oldukça yakın davranmış, sempatinizi kazanmıştı. "Sakın kaçayım deme, ben bu işi halledebilirim" demeyi ihmal etmemiş ve kelepçelerini de çıkarmıştı.

Gümüşsuyu Askerlik Şubesindeki işiniz bitmiş, tekrar arabaya binmişsiniz. Arabadakiler canının ne istediğini sorduklarında, halen oradaysa Taksim'deki Kristal Büfe'den bir şeyler almak istediğini söyledin. Doğruca Taksim'e gidildi ve Kristal Büfe'den bir şeyler alındı. Sürekli olarak camdan bakıyor ve İstanbul'a dair bir sürü soru soruyordun. Her şeyi görmek ve bilmek istiyordun.

Annen evde kalmayı tercih ettiğinden onu daha fazla merak da bırakmak istemediniz. İstanbul'u her hafta bir uçtan bir uca kat eden annen, bu eziyetten kurtuluyordu artık.

Evin önüne gelince arabadan ilk sen fırlamış ve merdivenlere koşmuşsun. Kapı açıktı ve annen geldiğini balkondan görmüştü. Dizlerini döve döve "oğlum, yavrum" diye diye o da sana koşmuş, "Dualarım seni kurtardı, her gece Allah'ıma yalvardım evladım. Nihayet buradasın..." diyerek seni kucakladıktan sonra ağlamaya başlamıştı.

Tam on yıldır gittiğin her cezaevine peşinden gelerek bir gölge gibi seni takip etmişti. Ölünü ya da dirini aradığı karanlık yıllarla

---

---

boğuşmuştu. Koskoca on yılını senin için harcamış ama bir kez bile sızlanmamıştı. Ölü ya da diri seni almadan nizamiye kapısından ayrılmayacağına yemin etmişti.

Banyo yapmak istediğinde ise "Dur ben seni iyice bir yıkayayım, neyin var neyin yok, bir hasarın var mı iyice bir göreyim hele. Hep 'bir şeyim yok' dedin durdun, ben bir bakayım" sözlerine hepiniz çok gülmüştünüz. "Yok anne, vallahi bir şeyim yok, otuz yaşında koca bir adamım, beni bırak da şöyle keyifle bir banyo yapayım. Dışarıdan bir anormallik yok ama içerim için aynı şey söylenemez, sen bana inan anacığım, git güzel bir çay yap, banyo sonrası birlikte içelim, daha yapacak bir sürü işimiz var" diye boynuna sarılmıştın. Annen nedense bir yerlerinin sakat olduğuna kesinlikle inanmıştı. Ondan gizlediğini sandığı bir sakatlığını görmek istiyordu hep.

Eve geçmiş olsuna gelenler gece yarılarında kadar kalıyor ve hiç de hoşuna gitmeyen muhabbetleriyle seni esir ediyorlardı. Her gelen sanki söz birliği etmiş gibi "Aman neyse bununla geçmiş olsun, artık bir daha sakın böyle cahillikler etmeyesin." diyorlardı. Hâlâ normal olup olmadığını anlamak için her hareketinde bir mana arıyor, pür dikkat seni inceleyerek bunaltıyorlardı. Sanki kafesinden yeni çıkarılmış bir maymunu izler gibiydiler.

Bir hafta sonra artık dayanamayacağını, gelenlere selamını iletmelerini ve bir hafta için ablanın evinde kalmak istediğini söyledin. İçeride delirmemiştin ama geçmiş olsun dilekleriyle gelenler yakında bunu başaracak gibiydiler. Geçmiş olsuna gelenlerden bir teki bile farklı bir cümle kurmayı başaramamış ve bir gece yarısı ablanın evine sığınmak zorunda kalmıştın. Köylerinden kalkıp varoşlara yerleşen ve kol gücünün dışında başkaca hiç bir yetenekleri olmayan bu insanlar,

---

---

ahkam kesmeye gelince kendilerini bir bok sanıyorlardı. Sonunda eve gelenlere kabalık etmemek için evi terk edecektin...

Seninle sevişmek istiyorum

Artık Fulya'nın peşine düşebilirdin. Köylü akrabalarının geçmiş olsun kuşatmasını yarmayı başarmış, kendini dışarı atabilmiştin. Fulya'yı bir an önce bulabilmek dışında hiçbir şey düşünmüyordun.

Cezaevinden çıkalı onbeş gün olmuştu. Senden üç yaş küçük olan ve senin tosun diye çağırdığın erkek kardeşin, senin on yıllık abazalığını bildiği için, "İstiyorsan seni hallaç pamuğu gibi atacak birini ayarlayabilirim abi" teklifinde bulunmuştu.

"Hayır, bunca zaman sabrettim, daha da edebilirim. Hem biliyorsun içerideyken yazıştığım kız arkadaşımın peşindeyim. Bu saatten sonra bir orospuyla yatmak bana hiç de cazip gelmiyor. İhtiyacım olan bir orospunun bedeni değil. Benimle sevişmeyi arzulayacak olan bir kadın bedeni. Yine de sağol, tosunum. Büyük adamsın!..." yanıtını vermiş ve kardeşinin sana kıyak yapma hayalini kursağında bırakmıştı. Aklın başka yerdeydi...

Derviş Ağabeyin işyerine gidip orada çalışanlardan birine, onu nasıl bulabileceğini sormuştun. "Derviş Ağabey yıllık izine çıktı ama bir mesele varsa biz de iletebiliriz" yanıtını aldığı anda, kendini tanıtmaya gereği duymuş ve onu arama sebebini anlatmıştı. "Tamam o zaman. Hem evinin hem de bir yakınının telefonunu vereyim, kendisini bulamazsanız, yakınıyla irtibat kurup öğrenebilirsiniz."

Dışarı çıkıp hemen bir telefon kulübesi aramaya başladın. Bulduğun ilk kulübeden Derviş Ağabeyin numarasını çevirdin ama karşı taraftan açan kimse yoktu. Diğer numarayı çevirmeye başladığında karşına çıkacak olan kişiye ne diyeceğini düşünüyor ve hayal kırıklığı yaşamaktan korkuyordun. Sen on yıl sonra dışarı çıkmıştın ama Derviş Ağabeyin de yıllık izne çıkacağı tutmuştu.

Telefonu açan genç kıza, "Şey, ben Derviş Beyi aramıştım. Ev telefonundan ulaşamadım. Kendisini mutlaka görmem gerek" dediğinde, telefonun diğer ucundaki kız, "Niçin aradığınıza dair biraz bilgi verebilir misiniz acaba? Belki o zaman size yardımcı olabilirim ama şu anda İstanbul dışında, yıllık izni için köye gitti." demişti. Ona "Cezaevinden yeni çıktım, bir mektup arkadaşım vardı, arkadaşı bana Derviş Ağabey bulmuştu, kendisini bu yüzden aramıştım. Zira mektuplarımız onun vasıtasıyla gidip geliyordu, mektup arkadaşına ulaşabilmem için Derviş Ağabeyi mutlaka bulmam gerek." dediğinde, kızın sesi bir anda değişecek ve "Kendisi benim dayım olur, size ulaşabileceğim bir numara verirseniz yardım etmeye çalışırım" diyecekti. Ona ev telefonunu verip teşekkür ederek telefonu kapattın.

Fulya'yı bir an önce görmek için sabırsızlanırken, bir ay beklemek zorunda kalmak seni çok üzmüştü. Moral bozukluğu içinde evin yolunu tuttun ama yine de en azından Derviş Ağabeyin izini bulabilmiş olmana seviniyordun. Beklemekten başka bir yolu yoktu bu işin.

Birkaç gün geçtikten sonra ev telefonun çalacak ve arayan genç kız seni soracaktı. Derviş Ağabeyin yeğeni olan bu genç kız, telefon numaranı Fulya'ya verdiğini söylüyordu. Kız sana bol şanslar diledikten sonra ona nasıl teşekkür edebileceğini sormuştun ama o sadece şans diledi ve telefonu kapattı.

Oturup Fulya'nın seni aramasını beklemeye başladın. Yerinde duramıyordun ve sevinçten hoplayıp zıplamak istiyordun. Çalan her telefonu da sen açıyordun. Ama gece on sularında çalan telefonu bu kez kız kardeşin açmıştı. Fulya diye birisinin seni aradığını söylediği zaman ona sarılacak ve sonra telefona koşacaktın.

Merhabayla başlayan konuşmanız yaklaşık olarak bir saat kadar sürmüştü. Bir gün sonrası için Bostancı tren istasyonunda buluşmak üzere randevulaştınız. Telefonu kapamadan önce, "Dur bir dakika, ben seni tanıyamam ki!" demiştin ama, "Merak etme ben seni tanırım" yanıtını almıştın.

O gece sabah olmayacak gibi geldi sana. Uyumak için kendini zorladıkça daha da çok uykun kaçıyor ve sen ertesi gün için yine hayaller kurmaya başlıyordun. Acaba sana nasıl davranacaktı? Sadece elini sıkıp "Geçmiş olsun, aramıza hoş geldin" mi diyecekti. Belki de mektuplarında gizlediği duygularını deşifre edecekti.

Sabah ilk iş olarak ne giyeceğini düşünmeye başladın. Tüm kişisel

---

---

eşyalarını içeride bırakmıştın. Yeni aldığın beyaz tişörtü ve blucinini giymeye karar verdin. Ayağındaki spor ayakkabıları da sayarsak, cezaevinden yeni çıkmış biri olduğunu kimse düşünemezdi.

Randevu saati yaklaşmadan bir dışçıye gidip dışlerinde oluşan lekelerden kurtulmak istiyordun.

Cebindeki harçlığa güvenememiş ve evden çıkarken babana "baba kız arkadaşım ile buluşmaya gidiyorum, bana biraz para verebilir misin?" diyerek bir ilki gerçekleştirmiştin. Böyle bir cümleyi ilk kez kurdun ve babandan ilk kez böyle bir şey istemiş oldun. Babandan aldığın harçlıkla da yetinmemiş, boynundaki altın zinciri bir kuyumcuya girip paraya çevirmiştin.

O altın zinciri cezaevindeyken annenden istemiştin. Firar edebilme olasılığı için yanında bulunmasında fayda görmüştün. Bunu annene de anlatmış ve zincirlerini kısa bir zaman sonra ikiye çıkarmıştın. Tüneller ortaya çıkıp da planlarınız suya düştüğünde, cezaevinde evlenen bir arkadaşının eşine zincirlerden birisini hediye olarak takmıştın.

Buluşma noktasında dikilip beklemeye başladığında kalbin yerinden çıkacak gibi atıyordu. Gelen geçen genç kadınlara acaba o mu diye bakmaktan yorulmuş ve usanmıştın. Bir hata yapmak istemediğin için oturup onun gelmesini beklemeye karar verdin. İçinden "gelsin artık, gelsin artık" diye söyleniyordun. Yıllarca hep böyle bir anı hayal etmiştin. Tüm o rezillikler içinde böyle bir anın tadını çıkarmanın nasıl bir duygu olduğunu senden daha iyi kimse bilemezdi...

Ben de varım, ben de yaşıyorum demek için katlanıyordun her şeye. Arzuların gerçekleşmeden ölmenin, sakat kalmanın, delirmenin mümkün olma riskini yaşamış ve acı çekmiştin bu yüzden.

Ayrıksı motiflere sahip bir aşkın kahramanı olmak istiyordun... "Dışarı çıktığımda bu kız benim sevgilim olacak" dediğin kız birazdan gelecekti. Daha yüzünü bile görmediğin halde, bir aşk hikâyesinin diğer kahramanı olarak karşında duracaktı.

İçerdeyken seni ayakta tutan en büyük dinamiklerden biri, aşka ve kadınlara karşı duyduğun açlık ve bu konuda hiç yaşamadığın duyguları yaşama isteğiydi. "Bir kadınla beraber olamayan bir erkek, yarım insandır." diyen kişi Kafka mıydı acaba? Ya da "Bir kadınla yatmış olan bir erkek ile yatmamış olan arasında ciddi farklar vardır."

---

diyen kişi miydi Kafka?

Kalabalığın ortasında sana doğru yürüyen ve gülümseyen o muydu? Üzerinde eflatun renkli kısa kollu bir tişört ve kot pantolonla sana doğru gelen bu kadın, o muydu? Orta boylu, narin yapılı bu kız, o muydu? Sana yaklaştıkça gülümseyen ve yanına geldiğinde boynuna sarılıp "Hoş geldin, nasılsın?" diyen o muydu?

Onu seninle gören arkadaşların "Bir içim su mübarek, nereden buldun lan bu kızı?" diye sormaktan geri duramayacaklardı. Yakından tanıyanlar ise hikâyenizi biliyorlardı. Mektuplaştığınızı bilenler bile, bir gün ikinizi yan yana göreceklerine ihtimal vermemişlerdi.

Kadıköy minibüslerinden birine binip yan yana oturduğunuzda onun yüzüne bakmış ve "Yüzün solgun görünüyor, hasta filan değilsin değil mi?" diye sorma gereği duymuştun. "İyiyim, ama gece fazla uyuyamadım" yanıtı üzerine daha fazla soru sormamış, onu incelemeye başlamıştın.

Tutuktun, o bir şey sormadıkça konuşmuyor ve ne yapacağını da bilemiyordun. Hayatında ilk kez bir kadınla bu kadar yakındın ve şaşkındın. İlk kez bir kadınla göz göze geliyor ve alıcı gözle bakmayı deniyordun. Beklediğin bu muydu, aradığın kadın bu muydu?

"Bir arkadaşıma senden bahsettim. Bir kafe barda gitar çalıyor, seninle tanışmak istedi, ne dersin, gidelim mi?" diye sorduğunda, ona hayır diyebilecek durumda değildin. Anadolu yakasını hemen hemen hiç bilmiyordun. "Neden olmasın, hem bu sayede ilk kez bara gitmiş olurum." deyince, "Tamam, anlaştık o zaman." diyerek, minibüsün camından dışarıyı seyretmeye başlamıştı. Gülümsüyordu ve belki de içinden, "Acaba daha görmediğin, bilmediğin neler var?" diye düşünüyordu.

Neredeyse her gün buluşup birlikte gezmeye başladınız. Bir hafta kadar geçmişti ve Bostancı sahilindeki banklardan birine oturmuş denizi seyrediyordunuz. Geceydi ve üstünüzde ayışığı parlıyordu. Yüzünü sana çevirip, birden "Seni seviyorum ve seninle birlikte olmak istiyorum." dediğinde şaşkınlıktan neredeyse küçük dilini yutacaktın. "Ben de seni seviyorum.", diyebilmiştin sadece. O anki ruh halini dışarı yansıtabilseydin, karakolluk olurdunuz herhalde!

"Şimdi gitmek zorundayım, burada benim akrabalarım oturuyor,

---

kimseye bu halde görünmek istemiyorum, yarın nasıl olsa buluşuruz." diyerek uzaklaşmıştı yanından. Bu teklifi yapmak sana kalsaydı, Fulya daha çok beklerdi.

Bir hafta sonra Kartal sahilinde bir çay bahçesinde otururken, "Gözlerini çok seviyorum senin, çok duru bir ifade var" diyerek devam etmişti. "Seninle sevişmek istiyorum."

Bu kız seni çözmüştü anlaşılan. Gözlerindeki duruluk iyi hoştu da bir o kadar da saftı, çok saf. Utangaçtın. Bu dünyada sana bırakılamayacak olan işler olduğunu da hemen kavramıştı anlaşılan. Eğer bu teklifi yapmak da sana kalsaydı, Fulya daha çok beklerdi.

Bir gün sonra ablanın evinde buluşmuş ve sen ablanı komşusuna yollamıştın. Karşında çırılçıplak duran kadına saldırganla sevişme sınırını geçmen arasında sadece birkaç dakika geçmişti. Seni uyarma gereği duymuştu. "Sınırı aşıyorsun!"

Ablan geri döndüğünde Fulya'nın boynundaki izleri fark etmiş ve ona bir eşarp vererek gizlemesine yardım etmişti. Annesinin babasının evine bu halde gidemezdi. Heyecanının ve sabırsızlığının sonucunda ereksiyon sağlamada sorun yaşamış olmana rağmen, kadın teninin nasıl bir şey olduğunu anlamış ve üstelik de çok sevmiştin.

Bir sonraki buluşmanız cezaevinde evlenen ve eşine altın zincirini hediye ettiğin arkadaşının evinde olacaktı. Hemen hemen hiç uyumadan, sabaha kadar sevişmiştin ve ereksiyon olma sorunu yaşamamıştın. Fulya, ilaç gibi gelmişti...

Yorgun demokrat

Fulya iyi kızdı, hoş kızdı ama senin bir an önce askere gitmeni ve askerlik sorunundan kurtulmanı istiyordu. Bir keresinde ablasıyla birlikte karşına geçmiş, seni ikna etmeye çalışıyorlardı. On yıl cezaevinde kaldıktan sonra onsekiz ay askerliğe katlanamayacağını düşünerek gitmek istemiyordun. Fulya ise "On yıl cezaevinde bir sürü şeye katlanmışsın, onsekiz ay askerliğe mi katlanamayacaksın?" diyor ve seni sinir ediyordu. Fulya'nın ablası ise "Hiç çekinme ben de arkadayım. Nereye düşersen düş, ablan seni yalnız bırakmayacak, sürekli ziyaretine geliriz." diye cesaretlendirmeye çalışıyordu. Seni apar topar askere postalamak istemelerini içine sindiremiyor, ikna turlarının bir zalimlik olduğunu düşünüyordun.

Fulya'yı ailenle tanıştırmıştın, ailen de onu bağına basmıştı. Fulya gelin adayıydı ailenin gözünde. "Bir an evvel evlen oğlum. Birlikte geziyor tozuyorsunuz. İyi güzel, ama uzatmayın. Sen erkeksin kimse sana bir şey demez ama kızın adı çıkar, yazık olur." diye uyardıya başlamışlardı seni. "Hem üniversite bitirmiş ve öğretmen olmuş. Bizim için de şereftir..." diyerek, seni gaza getirmeye çalışıyorlardı.

Sense, "Ortada askerlik sorunu var, iş sorunu var, ev geçindirme sorunu var. Hangi parayla bunları yapacağız?" diyerek anneni babanı tersliyor ve asıl sorunu gizlemeye çalışıyordun. Fulya ile çatışmaya ve sürekli kavga etmeye başlamıştınız. Kimsenin olup bitenlerden haberi yoktu.

Fulya hemen hemen her hafta mutlaka bir doktora gider ve hemen hemen her gün eczanenin birinde tansiyonunu ölçtürürdü. Bir bakıma hastalık hastası gibi davranıyordu. Mutsuzdu ve "Biz insanlar hepimiz adiyiz, doğru değil mi?" diye sorular soruyor ve mutsuzluğunun kaynağını bulmaya çalışıyordu. "Doktorlara verdiğin parayla kendine bir araba alabilirsin. Senin sorunun kendinle. Hem doktora gitmesi gereken biri varsa, o da benim, sana ne oluyor?" diyor, onu

---

---

rahatlatmak istiyordun ama Fulya'nın kolay kolay rahatlayacak bir tip olmadığını anlamaya başlamıştın.

Modern, şehirli, yalnız ve mutsuz kadın tiplmesiyle tıpatıp örtüşüyordu. Fulya insanlara olan inancını çoktan yitirmiş ve insanların adi olduğuna karar vermişti. Rehabilite etme görevi de sana düşüyordu ama on yıllık cezaevi macerası senin de bir çok tahtanı eksiltmiş ve tahammülsüz biri haline getirmişti. Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuştu neredeyse...

"Abimi gözaltına almaya geldiklerinde en yüksek rütbeli olduğunu sandığım adam, beni odalardan birine kapattı ve üzerime çullandı. On beş yaşlarındaydım ve senin tabirinle bingil bingildim. Korkudan ve şoktan sesimi çıkaramadım. Niye çıkaramadım ve niye karşı koyamadım? Bu benim için de bir muamma. Üzerime boşaldığını iyi anımsıyorum. İçime girmiş miydi, bekaretimi yitirmiş miydin onu bile hatırlamıyordum... O günden sonra o tip insanlardan nefret ettim. Seninle birlikte olmayı seçerek belki de onlardan rövanşımı alıyorum. Kim bilir...!?"

Yaşadığını söylediği bu olayın intikamını almaya çalışırken seni kendisine kurban mı, yoksa kahraman mı seçmişti? Bunun hiçbir önemi yoktu aslında. Mağdur edildiğini düşünen herkes eninde sonunda bir gün intikamını almaya çalışırdı.

Uzun süren cezaevi yaşantısı seni katı ve inatçı yapmıştı. Her an ağlamaya ya da sevinçten şırmarmaya hazır bir çocuk yanın da vardı, ama yaşadığın hayat zordu ve sen de o zorluklara göre biçim alıyordun. Fulya senin sert ve inatçı mizacını okumakta zorlanıyor ve kadınsı kurgularla seni evcilleştirmeye çalışıyordu.

Birisiyle inatlaşmaya başlamışsan, yumuşaman için karşı tarafın da yumuşamasını şart koşardın. Fulya senin bu yanını görmezden geliyor ve bir tür vazgeçilmez kadını oynuyordu.

"Bu ilişki bitecek Fulya!. Zamanını kestiremiyorum ama bu ilişki eninde sonunda bitecek! Bak, daha çok kısa bir zaman olmasına rağmen birbirimizi yemeye başladık. Sana kaç kere söyledim; vücudunu bana karşı bir koz olarak kullanmaktan vazgeç diye. On yıl dayanmışım kadınsızlığa ve cezaevinde değilim artık. Bunu neden anlamıyorsun? Bu oyundan öğreniyorum ve bu oyuna gelmeye hiç niyetim yok, haberin olsun!" diye boşuna dil döküyordun. O ise,

---

---

mankenlere taş çıkartacak vücuduyla kendisine hayır diyecek adamın daha anasının karnından doğmadığını düşünüyordu.

Bostancı sahilinde şaka ile başlayan ağız dalaşınız, Kadıköy minibüsüne bindiğinizde devam ediyordu hâlâ ve ciddiye binmişti üstelik. Onu fena köşeye kıstırmış ve kaçacağı hiç bir delik bırakmamıştın. Bir köşeye kıstırılan kedi gibi üstüne atlayıp seni tırmalamaya başlaması an meselesiydi. Onunla tartışırken alaycı bir üslup kullanmış ve kişiliğine saldırmıştın.

Saldırı sırası ona geldiğinde, "Sen kendini ne sanıyorsun, yorgun demokrat!" demiş ve beklemeye başlamıştı. Gırtlakını sıkman ve onu boğmaya çalışman işten bile değildi; ama bu saldırıya da verecek bir cevabın vardı. "Ben savaştım da yoruldu. Sen ne yaptın da bu kadar yorgun ve çekilmez oldun?" cevabını vermiş ve minibüsten inmiştin.

Herkes şaşkın şaşkın Fulya ile aranızda geçen tartışmayı izlemişti. Hayır onu affetmeyecektin! Sen o on yılı ve öncesini sana hakaret edilsin diye yaşamamıştın. Hem yorulmak ve buna karşın demokrat kalabilmek o kadar da kötü bir şey değildi. Sadece insan haliydi...

İlk kavganızı Bostancı Tren İstasyonu'nun arkasında bulunan çay bahçesinde yapmıştınız. "Beni kızdırmaya devam edersen kalkar giderim!" dediğinde, "Beni bırakıp bir yere gidemezsin!" cevabını vermişti.

- Giderim!
- Gidemezsin!
- Hadi eyvallah o zaman!

Yine yarı şaka ile başlayan atışma, inatlaşmaya dönüşmüş ve sen onu oturduğu yerde bir başına bırakarak çekip gitmiştin. Aradan on dakika geçtikten sonra çay bahçesine dönmüş ama Fulya'yı bulamayınca sahile inmiştin. Saçma sapan bir tartışmaydı ve gittikçe sarpa sarmaya başlamıştı. Aranızdaki bu anlamsız inatlaşmayı bitirmek istiyordun ama muhatabın ortalıkta görünmüyordu.

Eve geldikten yarım saat sonra telefon çalmış ve Fulya'nın "Hayatımı altüst ettin! Allah seni kahretsin, hayvan!" dediğini ve ağladığını duymuştun. Senin de tellerin kopmuştu. Avaz avaz bağırarak bir şeyler söylemiş ve "Hayvan sensin!" demeyi ihmal etmemiştin. Hayallerinin ilk prensesi dilinin ucunda başka bir şeye dönüşüyordu. Neden kapışmış ve neden bu denli şiddetli tepkiler

---

---

vermişsiniz? Birlikte olmaya başlayalı sadece birkaç ay geçmişti ve ilk büyük kavganız tam da böyle olmuştu.

Hayır onu affetmeyecektin! Sana "yorgun demokrat" diyerek seni kötü yaralamış ve yarana tuz basmıştı. Yirmi gün sonra telefon edip "Hadi buluşalım, seni çok özledim. Minibüsteki sözlerim için özür diliyorum. Evet bilerek, düşünerek ve isteyerek söyledim. Seni yaralamak istedim çünkü başka bir silahım yoktu... Tamam işte özür diledim ya, daha ne istiyorsun?... Sen mi aşağı inersin yoksa ben mi yukarı çıkayım?" Aşağısı Bostancı, yukarısı Allahın siktir ettiği bir yerdi.

Fulya yukarı çıkmıştı. Yani sizin eve gelmişti. Alt katınızda oturan kardeşinin evine girmiş ve girer girmez de soyunmaya başlamıştınız. Kavgaya kaldığınız yerden devam etmeye başlamıştınız!. Onu hallaç pamuğu gibi atmış, bir dövmediğin kalmıştı. Elinden kolay kolay kurtulamayacaktı, "yorgun demokrat" kimmiş gösterecektin ona!. "Sınırı yine aşıyorsun, kendine gel" dediğinde, daha yapmak istediğin çok şey vardı ama yeni bir kavga ve ardından günler süren bir küskünlük daha olsun istemiyordun. Hem onu ayağına kadar getirtmiş, hem de özür diletmiştin.

- Neden vücudunu benden esirgiyorsun Fulya, yoksa başka birine mi saklıyorsun?

- Saçmalama ya, sadece bir şeylerin daha çabuk biteceğini düşünmemden dolayı öyle davrandım. Yani senin temponla birlikte olursak aramızdaki elektriğin azalacağından korkuyorum.

Aranızdaki elektrik kesilebilir, kısa devre yapabilir ama cinsellik devrelerine hiçbir şey olmayacağını bu kız neden anlamıyordu? Otuz yaşında kadın teni ile tanışan sağlıklı bir erkeğin hayattan isteyebileceği tek şeyin, bir kadın olduğunu belki de domuz gibi biliyor ama seni teslim almak için vücudunu bir silah olarak kullanıyordu.

Söyledikleri sana saçma gelmekle birlikte asıl sorun Fulya'nın sevişmekten zevk almamasıydı. Hani cezaevinde evlenen yakın bir arkadaşın vardı ya, onun evinde geçirdiğiniz geceyi saymazsak - ki gece boyunca defalarca sevişmiş ve sabaha doğrudan Fulya'nın tartışacağı tutmuştu- Fulya'nın öteki sevişmelerinizden haz aldığını söylemek çok zordu. Hayata ve erkeklere karşı olan güvensizliği, aranızdaki en büyük handikaplardan birisini oluşturuyordu.

Fulya da seni ailesi ile tanıştırmış ve onlar da seni pek sevmişlerdi. Efendiliğin ve çekingenliğin hoşlarına gitmişti. Fulya'nın annesi özellikle sana değer veriyor, sen de onun bu denli yakın oluşunu kendi oğlunun da cezaevinde yatmış olmasına veriyordun.

En az senin annen kadar iyi biliyordu nizamiye kapılarını. Senin on yıl yatıp çıktığını biliyor ve her karşılaşmanızda sana kendi oğluna davrandığı gibi davranıyordu. Fulya ile aranızın bozuk olduğu zamanları fark eder ve Fulya'yı uyarma gereği duymuş. "Çocuğu kıskandırmak için şimdi de arkadaşlarını mı kullanıyorsun? Bunu o çocuğa yapma,, üzme o çocuğu!" dermiş Fulya'ya.

Fulya'nın ailesinin gözünde damat adayydın. Onlara yemeğe gidiyor ve evden Fulya ile birlikte çıkabiliyordun. Geriye söz, nişan ve düğün dernek kalmış gibiydi. Fakat Fulya senin gözünü korkutmuş ve onunla aynı evde yaşamanın bir cinnete dönüşebileceği kanaatine varmıştı. Seninle erkenden kişilik mücadelesine girmiş ve gösterip vermeme oyununu fazla uzatmıştı. Bu iki şeyi yapmasaydı onunla çoktan evlenmiştin bile.

Fulya sevgilisi ve ailesi dışındaki herkese müşfik davranır ve kendini kabul ettirirdi. Öğretmenlik tayini yoksul bir semte çıktığında ilk maaşıyla yoksul öğrencilerine giysiler almış ve o mutluluğunu seninle paylaşmıştı. Merhametiyle merhametsizliği arasındaki çizgi fazla kalın değildi ve bu tanımlama sana hiç de yabancı sayılmazdı.

Evet senin ona tanıştırdığın arkadaşlarını bile sana karşı kullanmıştı. Kavgalı olduğunuz bir gün onlarla buluşmuş ve gayet masumane bir şey yapmış gibi gelip sana da anlatmıştı. Ortada ciddi bir şey yoktu. Fulya onlarla da oyun oynamış ve o salaklar da nedense bu oyuna balıklama dalmışlardı.

"Eğer benden ayrılır ve başka birisiyle beraber olur ya da evlenirsen, ilişkinizi bozmak için elimden gelen her şeyi yaparım, haberin olsun!" demişti bir keresinde. Söylediklerini yapacağından zerre kadar şüphen yoktu. Boşuna gözün korkmamıştı. Onu tanımış ve notunu vermiştin.

Hayatı kendine zehir etmek için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu, Fulya. Güvensizlik girdabından çıkacak gibi görünmüyordu ve sen de yavaş yavaş Fulya'nın debelendiği girdaba doğru sürüklenmeye başlamıştin.

En büyük zevklerinden birisi seni cinsel açıdan tahrik edip, sevişme

---

---

teklifini aldıktan sonra "Aaa şimdi katiyen olmaz. Abimin eve geliş saati" gibi ipe sapa gelmez bahaneler öne sürer ve sana bir güzel hayır der, senin reddedilme aczini kaşıyarak bir tür doyuma ulaşmaya çalışırdı.

Bu oyunu oynadığı bir gün hışımla ayağa kalkmış ve "Hemen burayı terk et, aksi taktirde hemen seni burada dövmeğe başlayacağım. Hemen şimdi defol!" demiştin. Fulya yüzündeki vahşi ifadeyi tam olarak okumuş ve saniyesinde toz olmuştu.

Onca yıl bir sevgilinin hayaliyle yan tutuş, sonra da onunla yatağa girmek için kırk takla atmaya çalış! Olacak iş değildi! Hayatta yapamazdın! Seni teniyle ezmesine, gururunu kırmasına katlanamazdın!

Yine bir kavga ve onu takip eden küslük sonrası "Hadi gel hafta sonu Çınarcık'a gidelim. Bir gece kalır sonra döneriz" teklifine hayır diyecek halin yoktu. Kadın teninin tadını, kokusunu ve lezzetini almıştın bir kere. O tadı, o kokuyu ve o lezzeti o kadar geç almıştın ki peşinden gitmemen mümkün değildi. "Tabii neden olmasın!" yanıtını vermiş ve o hafta sonunu Çınarcık'taki bir otelde geçirmiştiniz. Hesapta güzel bir hafta sonu geçirecektiniz ama orada geçirdiğiniz o bir gece, tam bir kabusu dönüşecekti.

Vapurla Yalova'ya, oradan da minibüsle Çınarcık'a vardığınızda akşam olmuştu bile. Geceyi geçireceğiniz oteli seçip eşyalarınızı odanıza yerleştirdikten sonra otelin restoran bölümüne inmiş, akşam yemeğini yedikten sonra otelin bahçesinde dinlenmeye çekilmiştiniz.

Saat gecenin onuna yaklaşırken tek derdin, bir an önce Fulya ile sevişmeye başlayabilmektir. Gelen geçeni seyretmenin bir çekiciliği yoktu. Bir kadınla tatil yapma fikrinin merkezinde senin için her fırsatta sevişmek yatıyordu. Aç bir kurt gibiydin ve bundan daha doğal bir şey olamazdı.

Odanıza çıkıp birinci sevişmeyi yatakta, ikinci sevişmeyi de banyodaki duşun altında kazasız belasız atlattıktan sonra dinlenmeye çekilmiş ve çıplak vücutlarınızı balkonun açık olan kapısından içeriye giren serin esintilere bırakmıştınız.

Gece ilerledikçe Fulya'nın huysuzluğu nüksetmesin diye, hanene yazılan iki sevişmenin karşılığını Fulya'ya geri vermek için, onu sevişmeye davet etmiş ve o da hayır dememişti bu teklifine. Bütün

---

enerjini ve yataktaki yeteneklerini Fulya'nın emrine vermiş ve onu tahrik etmek için elinden ne geliyorsa yapmaya başlamıştın.

- Hayır ya hayır, istiyorum ama olmuyor Allah kahretsin!

- Sakin ol tatlım, bizi bekleyen hiçbir iş yok. Sabaha kadar deneyebiliriz. Bundan daha büyük devlet olur mu?

- Ya sağol ama ben de orgazm olmak istiyorum. Allah kahretsin niye böyleyim ben ya?

- Ya bırak kendinle uğraşmayı! Şu anın keyfini çıkartmak o kadar mı zor? Hadi balkona çıkalım. Odada dumanaltı olmak üzereyiz. Hem ayışığı belki bir işe yarar, o olmasa bile temiz hava iyi gelir. Hadi hadi nazlanma!

Balkona çıkmıştınız. Başını göğsüne alarak saçlarını okşamaya başlamıştın. Yaptığın terapi Fulya'ya iyi gelmiş ve yatağa dönmüştünüz. Ancak, Fulya'nın senin atraksiyonlarına tepki vermesini ve tahrik olmasını beklemen ise tamamen boşunaydı.

- Olmuyor abicim, sen kendi işini bitir, en iyisi yatıp uyumak galiba!

Yataktan kalktığında kendini Tecavüzcü Coşkun gibi hissediyordun.

- Şu halimize bak ya, satarım anasını böyle işin. Bir bağırıp çağırmadığın ve kapıları yumruklayıp yardım istemediğin kaldı. Tatile mi geldik dayak yemeye mi belli değil.

- Bilmiyorum ya, Allah kahretsin! Bilmiyorum işte!

Yapılacak en iyi şey yatıp uyumak ve gün ışıır ışımaz da geri dönmekti.

Günün ışımasına yakın bir saatte kalkmış ve Fulya'nın çıplak bedenini okşayarak onu uyandırmaya çalışıyordun. Bıngıl bıngıl değildi ama kusursuzdu. Onun bedenini seviyordun sen. Senin ilk sevgilin ve ilk kadınındı o.

Fulya uyanmış ve "Gel hadi bir daha deneyelim!" demişti. "Emin misin, dalga geçmiyorsun değil mi?" diye sorma gereği duydun. "Orgazm olmam önemli değil, şu anda seni istiyorum ve eğer bunu yapmazsam, aklımda kalır sonra da üzülürüm." cevabını vermişti. Verdiği bu yanıtla seni tavlamiş ve gururunu okşamıştı. İnsan hayatında ender rastlanan bir işe kalkışmıştınız. Güne sevişerek başlamak, Allahın kaç kuluna nasip oluyordu ki?

Hayır, Fulya orgazm olmamıştı ama ikiniz de güne keyifli başlıyordunuz. Karşılıklı birbirinize bakıp, gülüşüyordunuz her

---

nedense?

- Tövbe olsun bir daha buraya gelirim, bu ilk ve son!
- Tamam tamam, başka yere de gideriz, dert etme!

Yorgunluktan ve uykusuzluktan bitap düşmüş ama dönüşünüz keyifli olmuştu.

Fulya, "Mutsuzluk senin içinde, nereye gidersen git seninle beraber gelecek. İster başka bir şehre git, istersen yurt dışına... Bir şeyin değişmediğini göreceksin ve bana hak vereceksin." diye sana dair bir çözümlenme yapmıştı. Fulya'nın çözümlenmesini kabullenmen için epeyce bir zaman gerekecekti.

Evet, sen de mutsuzdun, sen de yalnızdın ve sen de insanlara güvenmiyordun. O kırılma noktasını ikiniz de çoktan aşmış ve baş başa kalmıştınız. Buradan yola çıkarak ikinizde de büyük bir yıkıcılık ve tahripkarlık potansiyelinin olduğunu söylemek gerekir. Belki de sizi bir araya getiren bu nedenler, ayrılmanızın da gerekçeleri olacaktı. Fulya'nın ihtiyacı olan şey ile senin ihtiyacın olan şey aynıydı aslında. İkiniz de güvenli bir liman arıyordunuz ama ikinizin içinde de fırtınalar kopuyordu. Güvensizlik ve kaybetme korkusu, ikinizin de içini bir kurtçuk gibi kemirirken, aklınızı başınıza toplamanız mümkün değildi. Ve dahası, ikiniz de kılıçlarınızı çekmiş ve ilk hamleleri yapmıştınız. Bu düellonun galibi olmayacaktı.

Fulya bir gün senden kendisini onun görev yaptığı okuldan almanı istemiş, sen de onun bu isteğini yerine getirmek için çalıştığı okula gitmiştin. Okulun koridorunda Fulya ile karşılaşmış ve yanında bir kadın daha olduğunu görmüştün. Fulya, bu kadından daha önce söz etmiş ve "tam sana göre, bingil bingil!" demiş ve ince ince gülümsemeye başlamıştı.

Tanıştırılma faslından sonra Fulya ile birlikte okuldan ayrılmıştınız. Top topu birkaç dakikayı geçmeyen bu karşılaşmanın ardından o kadının yaptığı yorum ilginçti. "Bu çocuk sana aşık, haberin olsun! " demişti Fulya'ya. Kim bilir, belki de, Fulya kendisi emin olamadığı için en yakın öğretmen arkadaşına ilişkinizi ya da senin ona karşı olan duygularını onaylatmak gereği duymuştu. Belki de sadece bir tesadüftü ama bazı tesadüflerin içinde kadın parmağı olduğu su götürmezdi.

Sen cezaevinde Fulya ile yazışırken, nedense onun ulaşılmaz

---

olduğuna inanmıştın. O kadar güzel mektuplar yazıyordu ki, bulunduğun koşullarda o mektupları yazan bir kadına aşık olmayacak erkek yok sayılırdı. Edebiyat oğretmeni oluşundan mıdır, yoksa sana iini sonuna kadar atığından mıdır bilinmez, onunla yazışırken aynı zamanda ona bağlanıyordun da. Belki de bu yüzden birçok kızın ya da kadının ahını alacak ve ilk ilişkinde srnecektin.

Fulya'yı terk etmiştin ve artık onunla grşmyordun. "Bitecek bitecek demek yerine, ilişkimizi düzeltmek için biraz gayret gstersen belki de düzelecek ama sen de bu işığı göremiyorum." derken, gzbebeklerindeki umutsuzluğu ve çaresizliği görebiliyordun.

Sana "yorgun demokrat" dediği için onu affetmiştin ama asla affetmeyeceğin iki şey daha yapmıştı. Birincisi, bedenini senden esirgemiş ve gıdım gıdım vermişti. Bu davranışı ile erkeklik gururunu kırmış ve sana meydan okumuştu. İkincisi, ilişkinizi düzeltmek adına da yapsa arkadaşlarını seni kiskandırmak için kullanmış ve yine erkeklik gururunu kırmıştı. Gururunu bilerek kıran birisini kolay kolay affetmezdin. Onu terk ederek sen de onun kadınlık gururunu kırmış ve deşmiştiniz ama o güzelim başlangıçtan geriye ne kalmıştı ki?..

Fulya'dan ayrıldıktan birak yıl sonra Bostancı Tren İstasyonu'nda onunla karşılaşmış ve ayaküstü bir sohbete tutuşmuştunuz.

- Ya bazen seninle olan ilişkimi düşündüğümde çok üzülüyorum. İkimiz de birbirimizi fena hırpaladık. Buna hakkımız yoktu. Filmlere konu olabilecek bir ilişkiyi ne hale getirdik. Kendi adıma senden özür diliyorum.

- Benim de hatalarım oldu. Çok ocuka davrandım sana karşı. şımarıktım. Beni terk edebileceğine ihtimal dahi vermiyordum.. Dediğini yaptın ve sonunda bitirdin işte. Ama sende bu inat oldua, kırmayacağın hiçbir kadın bulamazsın. Çünkü bütün kadınlar  aşağı beş yukarı benim yaptıklarımı yaparlar. Yapmayan birak tane vardır belki ama onların da yapmama nedenleri farklıdır. Neyse ben de senden özür diliyorum ama ikimizin zr de bu saatten sonra bir işe yaramayacak, bir de bunun için zleceğiz.

Fulya ile olan son görüşmenin zeti böyleydi. Yine de sen yurtdışındayken sizin eve gelmiş ve seni sormuştu. Karşına ikinci bir kadın çıkmasaydı, muhtemelen yine onunla birlikte olur ama bir süre sonra da Fulya'nın seni terk etmesine engel olamazdın.

Tanrı, tüm erkekleri terk edilen kadınların gazabından korusundu.

Fulya'dan asıl soğuman onun "Dört aylık hamileyim, doktorlar bu saatten sonra alamayız diyorlar, ben de bu çocuğu doğurmak istiyorum, sen ne diyorsun?" diye karşına çıktığında, ona ve söylediklerine inanmamana dayanıyordu. Korunmak için ne söylerse itirazsız yapıyor ve harfiyen onun direktiflerine uyuyordun.

Dört aylık hamileyim demesine rağmen, vücudunda bir gram bile değişiklik yoktu. "Yahu insan hamile olduğunu nasıl anlamaz, bunu anlamak için o kritik evrenin aşılmış olmasını mı bekledin?" diye ona kızmış ve hemen başka bir doktora gitmeyi istemiştin. "Başka bir doktora gitmektense, aldırırım daha iyi. Sen bana neden kıızıyorsun ve söylediklerime inanmıyorsun? Altı- yedi aylık çocukları bile alan yerler var. Tabii ki dört aylık olanı da aldırabiliriz. Ama ben bu çocuğu doğurmak istiyorum, anlamıyor musun?" dediğinde dünyanın karardığına ve sonunun geldiğine karar verdin.

"Bak güzelim, benim askerlik sorunum var, iş sorunum var. Ve dahası böyle bir sorumluluğu almaya hazır değilim. Yahu daha aynı evde bile oturmuyoruz, bu koşullarda nasıl çocuk sahibi oluruz? Yapma Allah aşkına ya. Beni diri diri mezara mı gömmek istiyorsun, sen?" dediğinde, Fulya ağlamaya başlamış ve "Sen benim son şansısın, bu saatten sonra başka birini göze alamam. Sana bütün içimi açtım, her şeyimi anlattım; çünkü seni seviyorum ve birlikte yaşamak istiyorum. Bunun için her şeyi göze alırım. Neden beni anlamıyorsun, neden, neden, neden?"

Onun üzülmesi seni de yumuşatmış ve sen de onu sevdiğini ama çocuk işinin şu anda mümkün olmadığını söylemiştin. O sıralarda evinde kalmakta olduğun en yakın erkek arkadaşının "Oğlum, bu kız dört aylık hamilelik bahanesiyle sana nikah kıydırmak istiyor, sakın inanma!" öğüdünü fazlasıyla ciddiye almış ve Fulya'ya daha sert davranmaya başlamıştın.

Kadıköy'deki bir hastanede dört aylık hamileliğin son anları yaşanıyordu. Fulya'yı öpmüş, saçlarını okşamış ve ameliyathaneye uğurlamıştın; ama için için yiyordu. "Ulan hayvan, bunu nasıl yaparsın sen, bu kız seni sevmese senden hamile kalır mı hiç? O kadar enayi mi? Hem elini sallasa elli tane erkek düşer peşine, sen kendini ne sanıyorsun hıyarağası!" diyordun içinden.

Bir kadına karşı ilk kez böyle bir vicdan azabı hissetmiş ve kendini suçlamaya başlamıştın. Fulya'nın senin çocuğunu doğurup anne olma hayalini tuzla buz etmiştin.

Fulya ameliyathaneden dinlenme odasına alındığında kendini kötü bir adam olarak görüyordun. Fulya belki de narkozun etkisiyle titriyor ve seni sevdiğini söyleyerek ismini sayıklıyordu. Seni sevdiğini söyleyerek, aslında "Beni sakın bırakma!" demeye çalışıyordu. Hamileliğin bir tuzak olduğunu düşünen sen, bu ilişkiyi bir an önce bitirmeye kararlıydın. Fulya birkaç gün senin de kalmakta olduğun arkadaş evinde dinlenmiş ve evine dönmüştü. Ama senin içinden hiçbir yere gitmeyecek olan bir şey bırakmıştı ardında: Vicdan azabı...

Dekont

Bir gün eve döndüğünde karakoldan iki jandarmanın geldiğini ve seni karakola çağırdıklarını öğrendin. Gittiğinde ise sana askerlik yolunun görüldüğünü anlaman fazla uzun sürmedi. Bakaya durumunda olduğun için hemen askerlik şubesine sevk edileceğin söylendi.

Karakola kendi ayaklarıyla gittiğin için kaçma olasılığın sıfır görünüyordu. Askeri hastaneden aldığın raporla bir yıl ertelemiştin askerliğini. On yıl dört aylık cezaevi hayatından sonra askerliği kaldıramayacağını düşünüp gitmek istemiyordun. Mecbur kalıp gittiğinde ise sonunun hiç de iyi bitmeyeceğinden endişe ediyordun.

Tam yemek saatinde karakoldaydın. Durumunu öğrendiğinde ilk fırsatta kaçmaya karar verdin ve beş dakika sonrasında elini kolunu sallayarak firar ediyordun. Rütbeli rütbesiz herkes yemekhaneye hücum ederken başında bekleyen er de kısa bir tereddütten sonra yanından ayrılıp yemeğe gitmişti. Senin dışında hiç kimse görünmüyordu ortalıkta. Dışarıya doğru yönelirken birileri göreceksin diye çok korkmuştun. Caddeye çıkıp yüz metre sonra bir minibüse atladın.

Seni kendi partilerine üye yapmaya çalışan adamın yanına gittin doğruca ve olanları anlattın ona. Durumu arkadaşlarına aktaracağını ve bir çözüm yolu bulmaya çalışacaklarını söyledi sana. Çaresizdin ve gidecek başkaca bir kimsen de yoktu zaten. Yardım beklediğin kişileriyse çok az tanıyordun. Tanışma ve tartışma pozisyonunda olduğun insanlardan kişisel bir sorun için yardım istemek ise ağına gidiyordu.

Beş gün boyunca o adamın evinde kaldın. Gündüzleri onunla işyerine gidiyor, gece tekrar onun evine dönüyordunuz. Beş günün sonunda "Hadi artık evine git, meraklanma bir şey olmaz." demesini beklemeden annenin babanın evine geri dönecektin. Sığıntı olmayı

kendine yediremedin.

Gecenin geç bir saatinde eve dönmüş ve henüz yatmıştın ki kız kardeşin soluk soluğa yattığın odaya dalıp, askerlerin seni sorduklarını söyledi. Kalbin yerinden çıkacak gibi atmaya başladı. Bir yandan giyinirken, bir yandan da kardeşine arama izinleri olup olmadığını sormalarını istiyordun. Annen balkona çıkıp izin belgeleri olup olmadığını sorarken, askerler de alt katınızda oturan kardeşinin karısına senin ismini bağırarak nerede olduğunu soruyorlardı. Kaçmaya çoktan karar vermiştin bile. Giyinirken merdivenlerden inip, yandaki gecekondulu ile sizin binanın arasındaki dar koridora yöneldin hızla. Ayakkabılarının ancak bir tekini giyebilmiştin. Koridorun sonunda yaklaşık iki metrelik tel örgü bekliyordu seni. Sanki ilahi bir kudretin gücüyle aşıverdın telleri ama atlarken çıkardığın ses, askerlerin peşine düşmesine yetmişti bile.

Engibeli bir arazide çıplak ayaklarla koşuyordun şimdi. Arkandan gelen uyarı atışlarına kulak astığın yoktu, ta ki ikinci kez düşüp askerlerin soluğunu ensende hissedene dek. Yakalamışlardı seni.

Komutan karşına dikilip sana giriştiğinde, mağrurdun. "Şerefli Türk askerinden niye kaçırıyorsun? Ya vurup öldürülseydik seni, hepimizin başı belaya girmez miydi ha?"

Kaçmayı göze almakla, vurulmayı da göze aldığını söyledin onlara. Filmin kopmasını istiyordun sen. Karşıdakilerse senin küstahlığına deli oluyorlardı.

Karakolda üst araman yapıldı. Cebinde tanışma, tartışma pozisyonunda olduğun parti ile yürüttüğün tartışma notların vardı. Askerler, "Terörist yakaladık komutanım!" diye heyecanla komutana yanaştılar. Onlara politik birisi olduğunu, yatıp çıktığını ve şu anda yasal olan bir parti ile görüşmeler yaptığını anlattığında oldukça rahatlamışlardı.

Yeni yeni görüşmeye başladığın yasal parti kadrolarının büyük çoğunluğu, zayıflamakta olan orta sınıflara mensup, iyi eğitim alan, entelektüel yanları ağır basan, üniversite öğrencilerinden oluşuyordu. Sense Maocu illegal bir örgütün bir militanı ve alt kademe yöneticisi olarak cezaevine düşmüş, enerjinin çoğunu orada harcamak zorunda kalıp olgunlaşarak dışarı çıkmış, kendini ifade etmek için bir kanal arayan, saz çalıp türkü söyleyen, üç kişilik grubu ile gecelere katılan ve hayatının belki de en anlamlı dakikalarını sahnede yaşayan

yapayalnız bir adamdın.

Sen onların popülist yanlarına hitap ederken, onlar da senin entelektüel yanına hitap ediyorlardı. Köyde doğup, çocukluğunun çoğunu köyde geçirmiştin. Köy kökenlilerin oluşturduğu bir örgütün içinde uzunca sayılacak bir zaman dilimi geçirmiştin. Entelektüel kadrolardan oluşan parti ise varoşlara açılmak ve orada kendine taban yaratmak istiyordu. Varoşların kurallarını ve değer yargılarını en az varoşlarda yaşayanlar kadar iyi biliyordun. Dahası gerektiğinde onlarla aynı dili konuşabilme yeteneğin neredeyse doğuştan gelen bir özelliğindi.

Karakolda sabahladın. Annen, baban ve kardeşlerin seni askere uğurlamaya gelmişlerdi. Baban cebine harçlık koymayı unutmadı.

Seni birliğine sevk edecek olan askerlik şubesine teslim edildiğin sırada, sizleri getiren taksi şoförüyle kavga ediyordun. Normalin çok üstünde bir ücret istiyordu senden. Efendi biri olsa kavgaya gerek görmeden pazarlıkla işi kapatırdın; fakat adamın her halinden itlik akıyordu. Sonunda araya görevli bir asteğmen girdi ve mesele kapandı. Adamın istediği parayı vermemiştin.

Askerlik mevzuun bir kez de senin tarafından anlatıldı görevli asteğmene. Halden anlar birine benziyordu. Temiz yüzlüydü ve düşmanca bir tutum sergilememişti sana karşı. Bedelli askerlikten faydalanmak istediğini, paranın bir kısmının hazır olduğunu, kalan kısmı da tedarik edebileceğini söyledin. Binbaşuya çıkılacaktı ve son sözü o söyleyecekti.

Asteğmen ile birlikte binbaşının odasına girdiniz. Senin anlattıklarını asteğmen de binbaşuya anlatıyordu. Sonunda binbaşı bu durumdan sıkılmış olacak ki senin yurtdışından gelip gelmediğini, Türkçe bilip bilmediğini sordu sana. Kısaca kendini tanıttın. Binbaşı senin temiz birine benzediğini ve askerlik bedelini bankaya yatırman için üç gün izin verdiğini söyledi. Aksi halde yeniden yakalanman için emir verilecekti.

O üç gün içinde eksik olan bedelli askerlik parasını bulabilmek için ecel terleri döktün. Pastanenin birinde bir kadınla buluştun. Sana para getirmişti. Onu tanıımıyordun, en fazla bir ya da iki kez görmüştün daha önce o kadar. Partide gözüne takılmıştı sadece. Sade giyimli, ağırbaşlı ve çok güzeldi. Ona bir çay ısmarlamak istediğini ama çok az vaktinin olduğunu anlattın kısaca. Teşekkür edip yanından ayrıldın. Bu parayı

---

bulabilmek için bir sürü insan seferber olmuştu. O günler iyi günlerindi.

Parayı bankaya yatırıp dekontunu daha önce evinde kaldığın ve partinin ilçe örgütü yöneticilerinden olan adama gösterdin. Sanki anlattıklarına inanılmamış gibi bir hava sezmiş ve bundan da rahatsız olmuşsun. O tip bir adam olmadığını uzun uzun anlatmak yerine, dekontu göstermeyi tercih etmiştin.

Dekontu gösterdikten on dakika sonra parti üyelik başvuru formunu önüne koymuştu, beş gün evinde kaldığın adam. O anda çekip vurmaya istedin karşındakini. Anlaşılan askerlik sorununu tek taraflı halledebilmiştin. Şimdi senden askerlik bekleyen başkaları da vardı karşında. Çünkü gerekli paranın bir kısmını da onlar vermişlerdi. Verdikleri bu paraya karşılık, partinin başvuru formunu doldurup imzalamayı bekliyorlardı herhalde. İstedğini yapmakla birlikte bunun çok zamansız olduğunu söylemeyi ihmal etmemiştin.

Aradan on beş gün geçtikten sonra ilçe başkanı seninle konuşmuş, yapılanın yanlış bir iş olduğunu, bu yüzden de tasvip edilmediğini söylemişti. İkinci ağızdan da olsa bu konuda özür dilenmesi, hoşuna gitmişti.

Yıllar sonra, parti başvuru formunu imzalamayı isteyen adamla karşılaştığında, yüzüne bakacak hali kalmamış olacaktı. Duyulan utanç bazen ölmekten beter ederdi insanı. Sen bunun ne demek olduğunu çok iyi biliyordun.

Tam zamanıdır

Derya'nın sana olan ilgisini algıladığın gün, en yakın arkadaşının evinde almıştın soluğu. Karşı cinse açılma problemin olduğu için zamanlama hatası yapmak istemiyordun. Bu hatayı bir iki kez yapmış ve reddedilmiştin. Birinde çok erken davranmış, diğerinde ise geç kalmıştın. Yanlışı tekrar etmek istemiyordun. Emin olana kadar bekleyecektin.

Arkadaşın hikâyesi dinledi ve "Tam zamanıdır." dedi. Bir iki gün daha gecikersen geç kalmış olabilirdin. Arkadaşının kadınlara dair anlattığı hikâyelerinin ne kadarı doğrudu bilinmez ama senin içgüdülerin de onu doğrular nitelikteydi.

İlişkiniz başlayalı günler olmuştu. Maltepe sahilinde bir arkadaşınla oturmuş, konuşuyordunuz. Kısa bir süre sonra da bedelli askerlik için Burdur'a gidecektin. Senin coşkulu halini gören arkadaşın, askerlik dönüşü aynı şeylerin yaşanamayabileceğini söylüyordu sana. İlişkinizin başlangıcında durum yeterince umutsuz görünüyordu dışarıdan bakanlara. Doğrusu haksız da sayılmazlardı. İlişkinizin ne zaman bitebileceğine dair bir sürü tahminler yapılmıştı. Hepsi boşa çıkacak olan tahminler. İkinizi bir arada tutan şeyleri başkaları sadece tahmin ederken, siz bunların neler olduğunu çok iyi biliyordunuz...

Başka bir oyun

Hayatındaki en büyük şansı o, senin için. Onunla karşılaştığın günden sonra eski Türk filmlerindeki tesadüflerin bile gerçek olabileceğine inanmaya başladın. Sen anasının kara talihlisi, o ise geleceği çoktan garanti altına alınmış, şımartılmış, zengin bir ailenin asi kızının olgunlaşmış haliydi.

O sıralar hali vakti yerinde bir aileye mensup olduğunu bilmiyordun. Neden solcu olduğunu anlamaya çalışıyordun. İyi bir eğitim almış ve iyi bir kariyere sahipti. İstese zengin birisiyle evlenip yan gelip yatarak da yaşayabilirdi. Ama senin gibi bir serseriye gönlünü vermişti. Sen de o ana dek kimseye gösteremediğin bir cesaretle yaklaşmıştın ona. Hayallerinin ikinci prensesi malikanesinden kaçmaya çoktan karar vermiş ve seni keşfetmeye başlamıştı.

Politik geçmişini ve cezaevinde yatmışlığını ulu orta bağırıyordun. Hatta bu geçmişini ve kaybettiğin yılları unutmaya, insanlara da unutturmaya çalışıyordun. "Çingene kahramanlığını anlatırken hırsızlığını da ele verir." misali, her kahramanlık içinde kan ve gözyaşı da olurdu... Binlerce genç insan ölmüştü, oluk oluk kanlar akmıştı. Binlercesi hapislerde büyümüş, orada olgunlaşıp orada yaşlanmışlardı.

Hayallerinin ikinci prensesi tarifi mümkün olmayan acıların içinde büyük bir ödül gibiydi. Onca yıllık emeğinin karşılığı olarak girmişti sanki hayatına. "Ben senin o deli dolu halini seviyorum." diyecekti sana.

Koşulların zorlamasıyla olsa gerek nerede akşam orada sabah felsefesiyle yaşıyordun hayatını. Kalan ömrünü kendine ve sevdiklerine adamaya karar vermiştin ama yine de boş durmuyordun.

Kendini ifade edebileceğin bir kürsü arıyordun. Para kazanacağın bir iş ve kendine ait bir ev istiyordun. Her adımda tökezliyor, ama yine

---

---

de hayata bağı kalmak istiyordun.

Ana baba parasıyla devrimcilik yapacak yaşı da geçmişti artık. Kendi ayaklarının üstünde durabilmeliydin. Baban yetmişine merdiven dayamış olmasına rağmen halen çalışmaktaydı. Bir gün yüzü göremeden hayatı yaşayamadan göçüp gidecekti ve sonunun ona benzemesinden korkuyordun...

Masada tam karşıdaki sandalyeye oturmuş ve gözlerinin içine bakmıştı. Elin ayağın dolaşmış, yolladığı bu sinyalin gerçekliğini anlamaya çalışmıştın. Topu hep karşıdakine bırakır, iyi bir pas beklerdin her zaman.

"Benimle masa tenisi oynar mısın?" dediğinde hemen bu teklifin üstüne atlamış, "Çok iyiyimdir, haberin olsun." diyerek meydan okumuştun. Masa tenisi oynamaya başladığınızda ne topun ne de elindeki raketin farkında bile değildin.

Güzel gözleri ve bakışlarıyla adeta seni büyüleyen bu kadına baktıkça utanıyor, topu uzağa atarak ne yapacağını düşünmek için zaman kazanmaya çalışıyordun. Karşıdaki kadın masa tenisi oynamıyor, adeta seninle flört ediyordu. Senin ise damarlarındaki kan beynine hücum etmiş ve akacak bir delik aramaya başlamıştı.

Nihayet maç bitmiş ve "İhtiyarlamışsın!" demişti sana. "Merdivenleri kucağımda çıkarmama ne dersin?" soruna ise gülerek, "Şaka yaptım canım" yanıtını verecekti. Gözlerini sana dikmiş, hınzırca gülmeye başlamıştı.

Masa tenisi maçınızın sonucuna dair tek bir kelime dahi konuşmamıştınız. Aklınızda da, kalbinizde de başka bir oyun oynamış ve ikiniz de sonuçtan memnun kalmıştınız.

Rakı, balık, canlı müzik

Hava soğuk olmasına rağmen için sımsıcaktı. Günlerdir aranızda devam eden flört durumuna bir son verme zamanının geldiğini düşünüyordun. Karşılıklı bakışmaların ve paslaşmaların bir sonu olmalıydı...Gecikme ve reddedilme girdabına düşmenin anlamı yoktu. Karşında her halinden seni istediği belli olan bir kadın vardı. Sen, onun seni istediğinden daha çok onu istiyordun... Telefon edip, onu serserilik yapmaya çağıracaktın.

- Hocam, canım bugün ders çalışmak istemiyor.

- Benim de.

- O zaman buluşup serserilik yapmaya ne dersin?

- Olabilir.

- Sahildeki otobüs durağında buluşabiliriz o zaman. Nereye gideceğimize birlikte karar veririz.

- Tamam anlaştık. On beş dakika sonra oradayım.

- Tamam anlaştık.

Günlerdir bu çağrıyı bekleyen bir ses vardı telefonun öbür ucunda. On gün önce "İngilizce ders almak istiyorum, tanıdığın biri var mı?" diye sormuş ve "Ben veririm." yanıtını almıştın. İki gün sonra ilk dersi hazırlamış ve "Hadi bakalım" demişti. Sana verdiği İngilizce ders metni, aynı zamanda da bir test metniydi. Seviyeni öğrenmek istiyordu... Büyük bir özen ve dikkatle hazırlamıştın ev ödevini. Onu hayal kırıklığına uğratmak istemiyordun...

"Ben veririm" derken sesi teklifsiz ve bir o kadar da içtendi. Aslında, "İngilizce ders verecek biri var mı?" diye sorman tamamen tuzak bir soruydu. Onun, bu sorudaki aranan kişinin kendisi olduğunu sen biliyordun, ama onun da bilmesini istiyordun.

İçinin alev almaya başladığını hissediyor ve onunla baş başa kalacak olmanın titreşimlerini sonuna kadar yaşamak için, ilk ders

---

---

gününün saatini ipe çekmeye başlıyordun. İngilizce dersi bir oyunun hazırlık evresiydi sadece. Zaten ilk dersten sonra ne hikmetse ikizin canı da ders yapmak yerine serserilik yapmayı tercih edecekti!

"Çok güzel, çok güzel... Altyapının bu kadar iyi olacağını tahmin etmiyordum... Bravo!" diyor ve bir yandan da etrafında dört dönüyordu. Ondand aldığı övgüler iştahını kabartmaya başlamıştı ama onun etrafında sürekli bir daire çizerek dönmesini anlayamıyordun. Gözlerini elinde tuttuğu kâğıtlardan kaldırıp sana bir bakışları vardı ki, içinin erimesine engel olamıyordun. Tamam, oyunun hazırlık aşaması başlamıştı ama sen bu tarz evrelerde çok da iyi sayılmazdın. Oyun hazırlığına katılmaktan ziyade, partnerini izlemekle yetiniyordun. O oyuna katılabilmen için elinden tutup çekmesi gerekiyordu.

Sahildeki otobüs durağında kıvranmaya başlamıştın. Karşılıklı oynaşmalar, paslaşmalar iyi güzeldi ama ilişkinizin rengi değişmeye başlıyordu. O geldiğinde ne yapacaktın? Ona ne söyleyecek ve nasıl vakit geçirecektiniz? Telefonda "Gel serserilik yapalım!" demesi kolaydı ama teklifin ciddiye alınmış ve teklif aşamasından icraat aşamasına geçmek gerekiyordu. Gelen kadın niye geldiğini, onu çağırın erkek de niye çağırıldığını pekala biliyordu. Evcilik oynamanın alemi yoktu! Ona ya bu gece açılacaktın ya da onu kaybedecektin. Ortası yoktu ve zamana sıkışmak diye de buna denirdi...

Telefon konuşmasından sonra yerinde duramıyordun... O onbeş dakika, onbeş sene gibi gelmeye başlamıştı. Sakin ve soğukkanlı görünmene karşılık için için yiyordu. Ona nasıl davranmalı, neler söylemeliydin? Bir yere gidip içmeyi teklif edebilirdin ama sonra ne olacaktı? Havadan ve sudan konuşmak için çağırıyordun gelecek olan kadını. Ne hikmetse o gün temiz iç çamaşırları giymiş ve her olasılığa karşı hazırlanmıştın. Niyetin kötüydü ama sıkılganlığından nasıl sıyrılacaktın? İlk hamleyi kim yapacaktı? Dahası buluşmanın sonu senin niyet ettiğin gibi mi sonlanacaktı. Emin olana kadar bekleyeceğin kesindi...

Sigara üstüne sigara içiyordun... Onbeş dakika sonra gerçekleşmesini umduğun buluşma bir türlü gerçekleşmemişti. Sahildeki otobüs durağının çevresini sürekli dolaşarak onu aramış ama bir türlü karşılaşmamıştınız. Aradan tam bir saat geçtikten sonra nihayet otobüs durağında bulmuştun onu. "Neredeydin bu saate

---

---

kadar? Dile bakayım bütün özürleri!" dediğinde, "Buralardaydım ve sürekli seni arayıp durdum." demene karşın, fazlasıyla huysuz görünüyordu.

Heyecandan, sevinçten ve gerginlikten yorulmuş biri vardı karşında. Sen alttan aldıkça daha fazla üzerine gelmeye başlamıştı. Kapis yapıp yapmadığını anlamaya çalışıyordun. Onu oraya zorla getirmemiştin. Şimdi neden böyle huysuzluk yaptığını gerçekten de merak etmeye başlamıştın.

- Çok gergin görünüyorsun, istersen şimdi ayrılalım ve başka bir gün buluşalım.

- Hayır bir şeyim yok. Sahile doğru biraz yürüyelim, açılırim birazdan. Çok üşüdüm ben...

- Peki yürüyelim o zaman.

Üşümüş olabilirdi sahiden de ama gerginliğinin başka ve makul nedenleri de olmalıydı. Geciken kendisi olmasına karşın sana yüklenmesi hiç de mantıklı görünmüyordu.

Sahile doğru yürürken aynı zamanda ne tarafa gideceğinizi tartışmaya başlamıştınız. Gidilecek yön ve yer konusunda inisiyatif sana geçmişti. Zira onu serserilik yapmaya davet eden sendin. Esen sert rüzgâra karşı yürüyor ve mevcut alternatifleri sıralıyordun... Her önerine bir kusur bulmayı da ihmal etmiyor ve karşındaki kadının sabrını sınıyordun neredeyse. "Yahu cebimde bar ya da meyhane için yeterli para olduğundan şüphe ediyorum. Gel seni samimi olduğum bir arkadaşımın evine götüreyim. Balık, rakı ve saz muhabbetine ne dersin?" diyemiyordun.

"Bak, bu yolun sonu Kadıköy'e kadar gidiyor ve nerdeyse yolu da yarı etmiş durumdayız. İyi ya da kötü bir karar verelim ve nereye gideceksek gidelim artık!" dediğinde, "Bu yakınlarda bir arkadaşım var. Zaten ona gelebileceğimizi söylemiştim. Rakı, balık ve canlı müziğe ne dersin?" diye sormuş ve ondan da "Allah derim" cevabını almıştın.

Arkadaşının evine doğru yola çıkarken, her şeyin hazır olduğundan emindin. Eve girer girmez sofraya oturabilir ve muhabbete başlayabilirdiniz. Arkadaşının her şeyden haberi vardı ve sizi bekliyordu bir anlamda. Balıkları, rakıyı ve salata malzemelerini birlikte almıştınız...

Rüzgârı arkanıza alıp arkadaşının evine doğru yola çıkarken

---

boynundaki atkıyı yanındaki kadının boynuna dolamış ve karşı taraftan da bir itiraz gelmemiştir. Bu jestine karşılık o da elindeki eldivenleri çıkartıp sana uzatmıştı.

- Hayır, ellerim üşümüyor, sende kalsın!
- Hiç değilse birini alsaydın!
- Eh seni kırmayayım bari!

İlk buluşmanın gerilimi yerini başka şeylere bırakmaya başlamıştı. Hayallerinin ikinci prensesinin elini tutmaya sadece birkaç dakika vardı. Küçük bir hendeği geçmek üzereyken elini tutmuş ve yine bir itirazla karşılaşmamıştın. Prenses kendini çoktan sana emanet etmişti...

Baş başa buluşmanız ilk değildi, ama buluşmanın içeriği bir kadınla bir erkeğe ait gizli niyetler taşıyordu. İkiniz de bu buluşmanın varacağı noktayı biliyor ve o noktaya doğru yola çıkıyordunuz. Seni harekete geçiren enerjiyi yanındaki kadın sağlamıştı. Onun seni istemiş olmasından emin olmasaydın, kılını bile kıpırdatmazdın...

Sevişememe gerilimi

Ceyda'yı tanıdığında kadınsızdın. Üyesi olduğun yasal partinin görev yaptığın ilçesinde onunla tanışmıştın. Daha doğrusu tanıştırılmıştın... Partiye üye olmadan önce biri konservatuar öğrencisi olan bir kız ve başka bir arkadaşınla bir müzik grubu oluşturmuş ve kısa bir süre sonrada lokal olarak bir hayli popüler olmuşunuz. Yaklaşık bir yıl bu grup ile birlikte düzenlenen gecelere ve kutlamalara katılmış ve bir çok konser vermişsiniz... Partiye üye olduktan sonra müzik grubunuz dağılmıştı, ama sen müzik çalışmalarına devam ediyordun...

Partinin düzenleyeceği bir geceye çıkman isteniyordu senden. Partide müzikle ilgilenen üyelerden bir grup oluşturup, partinin gecesine bu grupta katılmaya karar verdin. Senin görev yaptığın ilçe örgütünde görevli bir arkadaşın, "Benim okuldan tanıştığım Ceyda diye bir kız var, yaklaşık üç senedir uğraşmama rağmen örgütleyemedim. Amatör olarak gitar çalıyor, istersen oluşturmayı düşündüğün gruba onu da davet edelim. Benim yapamadığımı belki de sen yaparsın." dediğinde, "Gelsin bir deneyelim. Akor basabiliyor ve yeterli hıza sahipse, neden olmasın!..." yanıtını vermiştin.

Ceyda seninle tanışmaya geldiğinde doğal olarak gergindi. Bağlamayı alıp onun da bildiği türküleri çalmaya ve sana eşlik edip edemeyeceğine karar vermeye çalışıyordun. Zaman zaman ritmi kaçırmamasına rağmen fena sayılmazdı ve partinin gecesine de bir aylık bir zaman vardı. Sıkı bir çalışmayla o gece icra edeceğiniz repertuarı pekala ezberleyebilirdi.

Ezberleyememe diye bir sorunu olmayacaktı. Seni biraz tanıdıktan ve provalara başladıktan sonra, "Gestapo gibi acımasız!" diyecekti senin için etrafındakilere. Bir flütçü, bir orgcu, şan eğitimi almış bir müzik öğretmeniyle birlikte provalara başlamıştınız bile. Ceyda bir müzik grubunda gitar çaldığını düşünüyordu ama aynı zamanda da

---

örgütlendiğinin farkında değildi. Onu oraya getiren müzik aşkı, kendisini terk eden bir sevgilisi ve erkeklerden intikam almaya yeminli bir haletiruhiyesi vardı. Bu son satırın anlamını çok sonraları kavrayabilecektin...

İçine kapanık biriydi Ceyda. İlk bakışta ona dair bir fikir edinmek o kadar da kolay değildi. Politik konular konuşulurken fikir beyan etmez ve tartışmaları uzaktan izlemekle yetinirdi. Kim bilir belki de içine girdiği yeni ortamı ve insanları yakından tanımaya çalışıyordu. Sessizliği ve etliye sütlüye karışmama edilgenliği dikkatini çekmiş ve üzerine vazifeymiş gibi bunun nedenlerini merak etmeye başlamıştın...

Gülünce güzelleşen kadınlar vardır. Ceyda o kadınlardan birisiydi. Onunla sevişebilmeyi istemiyor değildin ama sen de Fulya'dan yeni ayrılmıştın ve yeni bir ilişkiye girmeye çok da hazır sayılmazdın... Bir prova sonrası "Hadi sahilde çay içmeye gidelim. Hem birazda sohbet ederiz.", teklifini kabul etmiş ve yola koyulmuşunuz. Yolda yürürken özel yaşamına dair sorular sormaya başlamıştı.

- Cezaevinden çıkalı fazla bir zaman olmamış. Nasıl geçindiğini merak ediyorum.

- Bankada birazcık param var, şimdilik onunla idare etmeye çalışıyorum. Ekonomik durumumu merak ediyorsan, pek parlak olduğunu söyleyemem.

- Peki nerede kalıyorsun?

- Annemin babamın evinde kalıyorum tabi ki. Başka da kalacak bir yerim yok!

- Cuma günü dersim yok, istersen o gün buluşup, günü birlikte geçirebiliriz.

- Olabilir...

Bir yandan yürüyor, bir yandan da bu kızın neden boş olan gününü seninle doldurmaya çalıştığını anlamaya çalışıyordun. Anlamasına anlamıştın ama anlamazlığa gelmek işine daha çok geliyordu. Onu zerre kadar tanımiyordun ve kafan da biraz karışıktı. Senin yerinde başka bir erkek olsaydı Ceyda'nın teklifinin üzerine balıklama atlar ve ellerini ovuşturmaya başlardı. Ceyda'ya karşı cinsel bir arzu beslemenin dışında ona tutulmamıştın, onun için kıvranmıyordun. Onu anlamazlığa gelmek işine geliyordu, ama Ceyda'nın intikamı da en az seninki kadar acı verici olacaktı.

Olabilir demekle yetinmiş ve başka da bir şey söylememiştin. Teklifini reddetmemiştin ama buluşmak için de hiçbir girişimde bulunmamış ve adeta Ceyda'nın teklifini yok saymıştın. Kayıtsızlığını ve kibarca onu reddedişini sana pahalya ödetecekti. İlk teklifinden bir sonuç alamayan Ceyda, aradan birkaç ay geçtikten sonra Kadıköy'de bir çay bahçesinde karşılıklı otururken ikinci teklifini yapmış ve içeriğini de kendisi tayin etmişti.

- Benim yakın arkadaşlarım olan bir çift var, onlara gidip içebiliriz. Önce onlarla birlikte otururuz, sonra biz ikimiz devam ederiz.

- Olabilir...

- İyi o zaman ben onlarla konuşur, bir gün ayarlarız...

Ceyda senin için gerekli olan bütün tüyoları vermesine rağmen, olabilirliğin ötesine geçmek için hiçbir adım atamıyordun. Hayatında günübürlük ya da kısa süreli hiçbir ilişki yaşamamış olan sen, bu tarz ilişkilerin nasıl yaşandığına, nasıl başlayıp, nasıl bittiğine dair hiçbir deneyime sahip değildin. Cinselliği salt cinsellik olarak yaşamak diye bir şey yazmıyordu senin kitabında ve Ceyda'nın da bundan haberi yok sayılırdı.

Sen kayıtsız göründükçe Ceyda'nın seni tahrik etme girişimleri de hız kazanıyordu. Davetkar bakışlar, sürtünmeler ve daha bir sürü kadınsı baştan çıkarma oyunları seni harekete geçirmeye çalışıyordu. Dayanabildiğin kadar dayanmıştın aslında. Onunla aranızda geçenleri en yakın iki arkadaşına anlatıp, fikirlerini almak ihtiyacı duyuyordun.

Ceyda'nın baştan çıkarma numaralarını abartıyor olabilir ya da yanlış anlıyor olabilirdin. Zira onunla sevişmek gibi bir isteğin vardı. Bu niyetinin seni yanlış yönlendirebileceğinden endişe etmeye başlamıştın. Bu endişeyi gidermek için en yakın iki arkadaşına Ceyda'ya açılmanın doğru olup olmadığını sormuş ve onlardan da "Tam zamanıdır!" yanıtını almıştın. Arkadaşlarının yanıtıyla son noktayı koymuş ve Ceyda'ya açılma kararı vermiştin. Aranızdaki sevişememe geriliminin bitmesini istiyordun.

Nedense bir anda ona aşık olduğun yanılsamasına kapılarak harekete geçerken, geç kaldığının farkına da varamamıştın. Geceyarısına doğru telefona sarılmış ve Ceyda'nın uzun zamandır beklediği doğru bir duyguyu yanlış bir şekilde tercüme ederek onu sevdiğini söylemiştin.

-
- Ceyda sana bir şey söylemek istiyorum.
  - Seni dinliyorum.
  - Seni seviyorum.
  - Ne, ne dedin?
  - Seni seviyorum dedim.
  - Gerçekten mi?
  - Evet, gerçekten.
  - Annemler içeri giriyor şimdi, yarın konuşalım.
  - Olur yarın konuşuruz.

"Seni seviyorum" sözünü duyduğundaki şaşkınlığını ve sevincini sesinden anlamıştın ama konuşmayı alelacele kesmesine ve evet ya da hayır anlamına gelecek bir mesaj vermemesine de bozulmuşsun. Yarını beklemekten başka bir seçeneğin yoktu.

Partinin ilçe örgütünün olduğu binanın önünde buluşmuş, sahildeki bir çay bahçesine doğru yola çıkmıştınız. Yol boyunca pek bir şey konuşmamasından ve durgunluğundan kendince anlamlar çıkartmaya çalışarak yürüyüp, bir çay bahçesinde karşılıklı oturarak konuşmaya başlamıştınız.

- Ceyda ben söyleyeceğimi söyledim, sıra sende.

- Bak, sana bunu söylemek hiç de kolay değil... (Yüzü bir anda üzüntüden ağlayacakmış gibi bir hal almıştı) Ama ben, bana aşık olan erkeklerle birlikte olmuyorum. Bana aşık olmayanlarla birlikte olmayı tercih ediyorum. Ayrıca, beni terk eden sevgilimi de kafamdan atabilmiş değilim.

Sana hayır demesi değil ama hangi tip bir ilişkiyi tercih ettiğini söylemesi ağrına gitmiş ve elin ayağın buz kesmeye başlamıştı. Kendisine aşık olmayan erkekleri tercih ettiğini söylemesi, seni aşağılamaktan başka bir anlam taşımıyordu. Onu aylarca bekletmiş ve yok saymış olmanın intikamını seni aşağılayarak alıyordu. Sen salak bir aşık, o ise erkekleri kendine aşık ettikten sonra sepet havası çalan bir kadını oynuyordu.

Aranızdaki konuşma bittikten sonra partinin bulunduğu binaya doğru yola çıktınız. Karşıdan karşıya geçmek üzereyken, "Dur bu sefer de ben senin elini tutayım." demişti. Sana "Cuma günü dersim yok. İstersen buluşabiliriz" dediği gün, aynı yolu karşıdan karşıya geçerken onun elini tutmuşsun. "Bu sefer de ben senin elini tutayım" derken

---

---

gölümsediğini ve aynı zamanda büyük bir haz aldığını yüzünden okuyabiliyordun.

Bir keresinde onunla Sarayburnu'na gitmiş ve saatlerce birlikte vakit geçirmiş ve ikiniz de büyük bir keyif almıştınız. Sirkeci'deki iyi lokantaların birisinde öğle yemeği yemiş ve sahilde uzun bir yürüyüş yaparak, karşılıklı olarak "eğlenmişsiniz".

- Bana o gün açılmayı düşünmüştün, değil mi?

- Evet.

- Tahmin etmiştim...

Ceyda seni reddediş konuşmasının arasına bu anekdotu sıkıştırdığı gibi, ilçe örgütünün yöneticilerinden birinin evinde gayet güzel bir uyku çektiğini de sıkıştırıvermişti. Ceyda'nın iyi uykudan kastının ne olduğunu anlayabilecek kadar iyi tanımaya başlamıştın onu, ama geç kalmıştın. "Seni seviyorum." yerine "Seninle sevişmek istiyorum" deseysin ve bunu da zamanında söyleseydin, sana hayır demesi mümkün değildi.

Ceyda ile hesabı kestikten ve parti ilçesinde biraz oyalandıktan sonra evine gitmiş, odana kapanmış ve hüngür hüngür ağlamaya başlamıştın. İlk kez reddediliyordun ama daha da önemlisi fena aşığılanmış ve fena hırpalanmış hissediyordun kendini. Kadınları tanıdıkça kadınlardan uzaklaşıyordun. Bir daha emin olmadan hiçbir kadına açılmamaya ve böyle bir yenilgiyi bir daha asla tekrarlamayacağına yemin ediyordun.

Ceyda partiye gelişinden üç ay sonra, Parti Üyelik Formunu imzalamış ve parti çalışmalarına katılmaya başlamıştı. Üyelik Formunu imzalayıp, parti yöneticisine verdiği sırada sen de oradaydın ve Ceyda'ya "Artık gruptan ayrılabilirsin, nasıl olsa üyelik imzasını atmış durumdasın." diye espri yapıyordun. Onun "Adiler! beni oyuna getirdiniz." deyişindeki ince gülümsemeyi asla unutamayacaktın.

Ceyda'yı sana ilk tanıştıran ve "Üç yıldır uğraşmama rağmen onu örgütlemeyi başaramadım" diyen Altay, "Bu işi nasıl başardın inanamıyorum. Bizim üç yılda yapamadığımızı sen üç ayda yapmayı becerdin. Seni tebrik ediyorum" demişti.

Ceyda, cinsel hayatında belirsizliği ve bilinmezliği tercih ederken, sosyal hayata ilişkin olarak tam tersini seçiyordu. İkinizin arasında

---

---

geçen bir konuşmada, "Partiye üye olmadan önce her şeyimi planlamıştım. Bu yıl üniversiteyi bitirip, seneye de doktorluk yapmaya başlayacaktım ama üyelik sonrasında her şey belirsizleşmeye başladı..." demişti. Parti disiplini ve parti yaşamı diye bir şey vardı ve ister istemez bağlayıcı nitelikler taşıyordu. Hiç onaylamadığı bir eyleme katılmak zorunda kalabilir ve başı derde girebilirdi. Böyle bir tehlike varken, yıllarca emek verdiği okulunu ve geleceğini bir kalemde silip atamazdı.

Cinsel özgürlüğünü kazanmış olan bir kadın, diğer alanlarda bu özgürlüğünden vazgeçebilir miydi? Ceyda geldiği hızla partiden ayrıldıktan sonra okulunu bitirmiş ve doktorluk yapmaya başlamıştı... Yanlış zamanda ve yanlış kelimelerle konuşmuştu onunla. Yaptığın bir yanlışını tekrar etmeme hanene Ceyda ile olan ilişkisini de yazıyordun...

Kadınları ve kadınların iç dünyalarını Fulya ile keşfetmiş ve Ceyda ile bu keşfini genişletme olanağı bulmuştu. Fulya ve Ceyda'dan önce tanıdığın kadınlar ve kızlarla olan ilişkilerinde, büyük üzüntüler ya da sevinçler yaşamamıştın.

Ceyda seninle alışılmış ve geleneksel ilişki tarzlarının ötesinde bir ilişki kurmaya çalışmış ama sen bu alanı hiç bilmediğin için baltayı taşla vurmıştın. Ceyda'nın sana vaat ettikleri, sıradanlığın ve alışılmışın dışında olan şeyler olmasına rağmen, zamanlama hatası ve yeni olanın bilinmezliğinin getirdiği çekingenlik nedeniyle, önüne çıkan bir fırsatı, kendi ellerinle geri tepmiştin. Ceyda'dan öğrendiklerin sayesinde elini çabuk tutacağın, zamanlama hatası yapmayacağın, cesur davranacağın fırsatlar da çıkacaktı...

Kafamı karıştırıyorsun

Hayallerinin ikinci prensesi seni seçmişti. Etrafında iyi eğitim almış kolej ve üniversite mezunları, senden daha yakışıklı ve daha varlıklı erkekler varken, o seni seçmişti. Seni ona çeken şeylerin hangi özelliklerinin olduğunu hep merak etmişindir. On yılını cezaevinde geçirmiş, işsiz, parasız ve mutsuz bir adamı, işi gücü olan, akademik unvanı olan, iyi eğitim almış, varlıklı bir aileden gelen bir kadın niye tercih ederdi ki? İstese çevresindeki her erkeği baştan çıkartabilecek cazibeye sahipken, neden senin gibi züğürt bir adamı seçiyordu?

"Belki de seni bana çeken, o mahzun halindi. Bir keresinde kendi kendime 'Ben bu adamı mutlu edeceğim!' demiştim. Cezaevinde neler yaşadığını doğal olarak sadece tahmin edebiliyordum ama sende bozulmamış bir şeyler vardı. Hâlâ naif ve içten davranabiliyordun. Kendini saklama gereği duymuyordun. Oysa benim çevremdeki insanların çoğunluğu politik olmayı başlı başına bir üstünlük ve büyük bir güç sanırlar. Politik olmaya rağmen kendin gibi olma ayrıcalığı vardı. Kimseye bir şey ispatlamaya çalışmıyordun..."

Geçmişinin sana sağladığı bir tür dokunulmazlığa sahip olmana karşın, bu ayrıcalığını bir kez bile öne çıkardığına şahit olmadım. Geçmişinden faydalanarak rant sağlamaya ya da duygu sömürsü yaparak reytingini artırmaya çalışmıyordun. Bizimkilerin anladığı anlamda politik bir adam değildin sen... Süslü kelimeler kullanmıyor, laf cambazlıklarıyla kimseyi kendine hayran bırakmaya yeltenmiyordun. Hadi varoşların ağzıyla söyleyeyim, "damardan" konuşuyordun, benim ve bizimkilerin hiç bilmediği ya da hiç beceremediği bir tarzı seninki. Halk ağzı, sokak ağzı, ne dersin de..."

"Ellerin... Ellerine vuruldum... Bir de serseri bir halin vardı. Nerede akşam orda sabah yaşıyordun. Babacan tavrın da çok hoşuma gidiyordu. Disiplinli ve dakik oluşun beni korkutmakla birlikte, o da ayrı bir hava veriyordu sana. Sorumluluk duygun insanı dehşete düşürecek

---

kadar sıkıydı. Bütün bunların dışında, benim için hem yakışıklı hem de çekiciydin."

Bir kadının, bir erkeğin ellerini beğenerek ona ilgi duymasını anlamakta zorlanıyordun ve bu sana çok saçma geliyordu ama, kadınları harekete geçiren duyguları anlamak da, zaten bir erkek için o kadar da kolay sayılmazdı. Bazı durumlar erkeklerin haddini aşıyordu ve bunu kabullenmek gerekirdi. Erkekler istedikleri bir kadını yatağa attıklarında, bunun kendi maharetleri olduğunu sanırlar ama aslında kadın o yatağa girmek istemezse - tecavüz hariç- hiçbir kuvvet onu oraya sokamaz...

Prensesin elini tutup hendeği atlattıktan sonra yürümeniz gereken bir hayli uzun sayılabilecek bir yol vardı ama ikiniz de minibüse binmek yerine, yürümeyi tercih etmiştiniz. İnanamıyordun!... Ulaşılmaz sandığın, hayallerini süsleyen kadın yanı başındaydı ve birlikte el ele yürüyordunuz. Bütün sinyaller, bu gece ona açılman gerektiğini gösteriyordu. Kararlıydın, ona açılacak ve günlerdir süren yarı keyif yarı eziyet haline bir son verecektin.

Hayır dese bile kaybedecek hiçbir şeyin olmayacaktı. Bir süre üzülür, karşılaştığınızda yüzüne bakmaya utanır ama sonunda unutulurdu. İnsanlar, başlarına gelen felaketleri unutmakta mahirdirler. Kaldı ki, bir kadının bir erkeğe hayır demesini felaket olarak yorumlamak da, erkeklere özgü bir tür abartı sayılırdı. Uğrunda ölünecek ya da onulmaz acı çekilecek aşklar kalmış mıydı ki, ahlaken sefilleşmiş olan bu dünyada?...

İlk buluşmanızdan iki gün önce, arkadaşlarıyla oturduğun bir içki sofrasında saatlerce bağlama çalıp, türkü söylemiş ve onun için oluk oluk gözyaşı dökmüştün. "Gel sana bulgur pilavı ikram edeyim, harikadır!..." diyerek onu da davet etmiş ama "Bu gece uygun değilim, sözünü unutma, bir başka gün mutlaka gelirim." yanıtını vermişti.

Senin bu acıklı ve acı çeken haline arkadaşların daha fazla dayanamamışlar ve "Oğlum, kendine de bize de ettiğin bu eziyete bir son ver, ölüm yok ya ucunda, aşk biraz da acı çekince aşka dönüşüyor. Bırak şu kederli türküleri, Şeker Oğlan moduna geçelim ve havamızı bulalım. Hadi aşka ve yaşanacak güzelliklere içelim... Bu akşam senin ve müstakbel yengemiz için kadeh kaldırıyoruz... Şerefinize!"

Saatlerce bağlama çalıp, türkü söylemekten, gözyaşı dökmekten helak olmuş ve Şeker Oğlan moduna geçecek hal kalmamıştı sende. Dahası öyle bir ruh haline geçmek, işine hiç gelmiyordu. Melankolinin derin dehlizlerinde prensesini arıyor ve bulmadan da oradan çıkmak istemiyordun. "Bana müsaade abiler, kalbim orta yerinden ikiye ayrılmış durumda, Lokman Hekim gelse ne çare!..." diyerek masadan kalkmış, uyumaya gidecektin ki, kalktığın yere yığılıverdin. Ayakta duracak halin kalmamıştı...

"Bana telefon edip, bulgur pilavı yemeye davet ettiğin sırada seni düşünüyordum. Klasik bir müzik kaseti çalıyordu ve elimde bir kadeh de içki vardı. Senin arkadaşlarınla yaptığını ben tek başıma yapıyordum. Ama bende keyif ve heyecan daha ağır basıyordu. Hüzün diye bir şey yoktu bende... Sadece sana karşı kontrolümü kaybetmekten korkuyordum ve bu işin nasıl sonuçlanacağını merak ediyordum. Senin ciddi bir yanın vardı ve ben o ciddiyeti nasıl aşacağımı düşünüyordum. Neticede birbirimizi tanımakla beraber, fazla da samimi değildik. Seni bir kenara çekip konuşmayı ve sana dair duygularımı söylemeyi düşünmedim değil ama beceremedim yine de..."

İki gün önce çektiğin kara sevda yüzünden, uğruna yere yıkıldığın kadın, aynı evde, aynı masada yanına oturuvermişti. Ev sahibi arkadaşın masayı donatmış ve kusursuz bir servis yapmıştı. Masanın üstündeki yiyecek ve içecekler mütevazıydı. Ama doğrusu gönül gözüyle bakanlar için ziyafet sayılırdı. Izgarada pişirilmiş mezgit balığı, yeşil salata, rakı ve canlı müzik vardı...

Ona bağlama çalıp türkü söyleme sözün vardı ve o akşam sözünü tutma zamanın gelmiş sayılırdı. Açlığını giderdikten sonra bağlamayı alıp, saatlerce sürecek bir ayine başlıyordun. Bağlamanın tellerine dokunur dokunmaz gözlerin kapanacak, sigara içme molaları dışında da açılmayacaktı. Yaklaşık üç saat süren ayinden sonra hem yorulmuşun, hem de vakit geceyarısını geçmek üzereydi...

- Bu gece burada kalır mısın, yoksa seni evine bırakayım mı?
- Bu saatten sonra eve gitmek anlamsız, mahsuru yoksa burada kalmak isterim.
- Sen istedikten sonra mesele yok...

Masada oturmakta olan ev sahibi arkadaşına bir göz işaretiyle sizi

---

---

yalnız bırakması sinyalini vermiş ve o da anında bu isteğine olumlu yanıt vermişti. Hayallerinin ikinci prensesiyle baş başaydın artık. Prenses masanın arkasındaki çekyata oturmuş ve gözlerini senin gözlerinin içinde gezdirmeye başlamıştı. Baştan çıkarıcı hiçbir boyut olmamasına rağmen yeterince kadınsıydı ve yüzündeki ifadeyi okuyamayacak olan bir erkeğin yanında asla bulunamayacağını anlatır gibiydi. Yanına sokulmana engel olacak bir durum görünmüyordu ortada.

- İyisin değil mi? Sarhoş filan olmadın umarım?
- Hayır sarhoş değilim ama çakırkeyifim.
- İyi o zaman. Onun bir zararı olmaz!
- Kafamı karıştırıyorsun.
- Anlamadım!..
- Kafamı karıştırıyorsun!...

Gözlerini senin gözlerinin içine diken konuğun, seni kamçılacak sözleri söylemişti nihayet! Kendini bir anda onun göğsüne bırakmış ve "Seni seviyorum!" demiştin. Gerisi, uzun mu uzun bir hikâyenin başlangıcıydı sadece ve daha anlatılacak çok ama çok serüvenler olacaktı...

Şans, kader, kısmet ya da mükafat buna denirdi... Bu dünyadan sessiz sedasız çekip gitmeyi düşündüğün nice zamanlar olmuştu. Talihin yaver gitmemiş ve büyük acılar çekmiştin. Sabırsız biri olmana karşın, günün birinde makus talihini yenebileceğini düşünmüş ve bunun için az sabretmemiştin.

Beklemek ve sabretmek senin alışabileceğin kelimeler olmamasına rağmen, hayatının en dinamik sayılabilecek yıllarını demir parmaklıkların arkasında geçirmiştin. Tez canlı ve hemen sonuca gitmek isteyen bir yapın vardı. Beklemek yerine hemen bir karar vermeyi, sabretmek yerine ise hemen harekete geçmeyi tercih ediyordun... Saçlarına aklar düşmeye başladıkça, her ikisini de bir güzel öğrenecektin. Ama can çıkar huy çıkmazdı yine de...

Taksim'deki otomobil kılıfları diken atölyede çalışırken, Harbiye'deki Fransız Kız Koleji'nin önünden sıkça geçmeyi sever ve kolejli kızları yan gözle süzmeye bayılırdın. Sen de onların yaşlarında sayılırdın ama farklı dünyaların gençleri olduğunuzu çoktan öğrenmiştin.

O kolejli güzel ve bakımlı kızlardan birinin sevgilin olabilmesini ne

---

---

de çok istiyordun... Sendeki kolejli ya da üniversite mezunu sevgili takıntısı, ta o zamanlardan kalmış olmalıydı. Nedeni biraz meçhul olmakla birlikte, gerçekten de böyle bir takıntın vardı senin... Her bakımdan sıfırın altında olmana karşın, çıtayı bu kadar yükseğe koymak da neyin nesiydi? Günün birinde sınıf atlayabileceğini mi sanıyordun acaba?

Sınıf atlamak yerine sınıfları ortadan kaldırmayı hedefleyen bir ideolojinin neferi olmayı seçmiştin... Bu tercihin kolejli güzel kızları unutturmuştu ama kodese tıklınca aklına ilk gelen yine o kolejli güzel kızlar olmuştu. Sarışın sarışın, esmer esmer... Beyaz tenleri ve düzgün vücutları vardı. Sınıflar ortadan kalkabilirdi ama kolejlere dokunmamak gerekirdi!...

Onsekiz yaşında bulamadığın kolejli sevgiliyi, otuzlu yaşların başlangıcında bulabilmiştin. Daha doğrusu o seni keşfetmişti.

Görev

Ardında otuzdokuz günlük bir sevgiliyi bırakıp bedelli askerlik görevini yapmak için Burdur'a doğru yola çıkacaktın. Ellialtı gün sürecek bir ayrılığı içine sindiremiyordun ama bu işten nihai olarak kurtulacağını düşünerek kendini motive etmeye çalışıyordun.

Burdur'a doğru yola çıkmadan bir gün önce, sevgilin senden bağlama çalıp türkü söylemeni istemişti. Kardeşinin evi o gece ikinize tahsis edilmişti. Kendinize güzel bir sofraya hazırlamış ve karşılıklı kadeh kaldırmaya başlamıştınız. Bildiğin bütün askerlik ve ayrılık türkülerini söylemiş ve söylerken de gözyaşlarını tutamamıştın. Tanrım ne çok ağlardın sen, bağlama çalıp, türkü söylerken. İstisnası yoktu neredeyse... O ciddi ve sert görünümlü adam, bu kadar sulu gözlü olsun, inanılır gibi değildi... Kederi, keder olarak yaşama ustasıydın; sevinci de sevinç olarak... Gürültülü kahkahaların ve sicim gibi sessizce akan göz yaşların vardı. Bu kahkahaların ve göz yaşların olmasaydı, çektiklerine katlanamaz ve filmi kendi ellerinle koparırdın herhalde...

Harem Otogarı'nda kuytu bir köşeye çekilmiş, vedalaşmaya başlamıştınız. Abartılacak yada endişe edilecek bir şey yoktu ortada. Askerlik filan yapacağınız da yoktu zaten. Elli altı günü saydırıp, teskereyi vereceklerdi ama daha İstanbul'dan yola çıkarken saymaya başlayacaktınız günleri.

"Seni burada bekleyen bir sevgilin var, bunu sakın aklından çıkartma! Seni seviyorum... kendine iyi bak, iyi yolculuklar!" diyerek uğurlanıyordun, İstanbul'dan. Elli altı gün... Yarın birinci gün!...

Burdur'a vardığınızda ilk işiniz daha önceden "İyi bir çocuk, size gerektiğinde yardımcı olur." denen kafe sahibini bulmak ve onun mekanında kahvaltı yapmak olacaktı. Seninle birlikte partiden tanıdığın dört kişi daha vardı bedelli askerlik yapmaya gelen. Güzel bir kahvaltı yaptıktan sonra şehri gezecek ve akşam üstüne doğrudan birliğinize teslim olacaktınız...

"Esmer sarışın fark etmez / Çünkü biz topçuyuz / Topçular affetmez..." diyerek yeri göğü inletmeye başlamıştınız. Sizin manganın komutanı olan ondokuz yaşındaki Cemil Çavuş, esmer, sarışın nidalarını duydukça kendinden geçiyor ve neredeyse yatağa girecekmiş gibi heyecanlanıyordu. Yalan yok, sizler de eğleniyordunuz. Kışla hayatının sıkıcılığından kurtulmak için kendini yetenekli sanan herkes, meddah, komedyen, stand up'çı kesiliyordu. Sahiden yetenekli olanları da yok değildi...

Sivil hayatının bir döneminde tiyatrocusu olan Ayhan'ı tanıman senin için bulunmaz bir nimet sayılırdı. Uzun yıllar Amerika'da yaşamış ve bedelli askerlik yasası çıkınca da soluğu Türkiye'de almıştı. Şişman olmasına karşılık sevimli bir yüzü ve her şeyi alaya alan bir mizacı vardı. Ayhan, senin gözünde keşfedilmesi gereken bir yetenek sıfatını kazandığında, askerliğin geri kalan kısmını fazla dert etmemeye başlamıştın. Esprilerinin doğallığı ve hızı, sahtelerinin çoktan önüne geçmişti.

İstirahat zamanlarında koşa koşa çay ocağına gider ve bir demlik çayı kapıp muhabbete koyulurdunuz. Amerika'daki konforu ve yüksek hayat standartlarını kışlada bulamayan Ayhan, ilk günlerde bir hayli gergin görünüyordu. "Abi bir Allahın kulu söylesin Allah aşkına, benim burada ne işim var ya... Gül gibi karıyı bırakıp ne bok yemeye geldim ben buraya? Hem parasını peşin peşin vermedik mi, biz bu işin?... Yok abicim yok, çıkartamayacağım ben bu elli altı günü, vallahi ömrüm vefa etmeyecek ya... Ağzımıza sıçtılar lan... Ayakta duracak derman kalmadı dizlerimde... Her gün dört beş saat nasıl yürürüm ben?... Götüm göbeğim çatlamak üzere... Bu gün kaçınıcı gün lan?"

"Beyler, siz askerlik yaptığınızı sanıyorsanız aldanıyorsunuz. Biz sadece gevşemiş olan adalelerinizi birazcık sertleştirmeye çalışıyoruz ama bunu bile eziyet olarak algılıyorsunuz. Sivil hayatta egzersiz yapamamaktan şikayet etmiyor muydunuz hiç?... Onbeş gün içinde açılırsınız merak etmeyin... Sizden askerlik yapmanızı beklemiyoruz ama kışlanın içinde akşama kadar malak gibi yatan askerler de istemiyoruz. Sıkın dişlerinizi!"

Her askerinin bütün bir günü saati saatine, dakikası dakikasına hesaplanmış ve o gün içinde neler yapması gerektiği önceden planlanmıştı. Hiç kimsenin uzun uzun sohbet edeceği ya da tartışacağı

---

bir zamanı yoktu. Dahası bu tip bir olanak bırakılmamıştı ve bunun nedenlerini çok iyi biliyordunuz. Disiplinsiz ve emre itaatte tereddüt gösteren bir ordu, ordu sayılmazdı... Disiplin ve emre itaat ise, nizamiye kapısının girişinden itibaren başlıyordu.

Metris Askeri Cezaevi'nde yıllarca kalmış ve hem askerleri hem de askerlik mesleğinin nasıl bir mekanizmaya sahip olduğunu kendi gözleriyle görmüştün. Barış zamanlarında sizinle diyalog kurmaktan çekinmeyen, hatta oldukça yakın davranan kimi askerler, savaş, yani operasyon yapılacağı zamanlarda, birer canavara dönüştürülmüş olarak karşınıza çıkarlardı. Size bir saldırı yapılması kararı verildikten sonra günlerce süren operasyon hazırlıklarında, operasyona katılacak olan askerler, gece yarıları uykularından kaldırılır ve tatbikat yaptırılırdı. Uykusuz bırakılmalarının ve yorgunluklarının doğal bir sonucu olarak sinirleri yay gibi gerilir ve kendilerine yapılan eziyetin sorumlusu olarak sizleri görmeye başlarlar ve bunun intikamını almak için de birbirleriyle yarışlardı.

Ne askeri cezaevinde ne de kışlada, sana mantıksız gelen hiçbir uygulamayla karşılaşmamıştın. Mantıksız görünen uygulamaların arkasında yatan mantığı kavradığın anda da askerlik mesleğini çözmüş oluyordun. Türkiye'nin en gelişkin ve en rasyonel çalışan kurumu askeriyeydi sana göre. Sorun yaratma ve sonra da o sorunu çözme konularında boşuna uzmanlaşmamışlardı!...

"Abi şu kültür gezileri denen nane başlasa da bir nefes alsak ya... Hayatta haki renginin dışında başka renkler olduğunu da görmek istiyorum. Bu gidişle kör olacağım şerefsizim. Sıçtılar ağızımıza ya... Ulan elli altıncı günün sonunda homoseksüel olmazsam ne ala... Abi burada erkek olmanın kime ne faydası var Allah aşkına... Denedim vallahi... Kuşu öttürene kadar öldüm öldüm dirildim... O bile işemenin dışındaki fonksiyonlarını unutmuş, şerefsiz!..."

Ayhan'ın muziplikleri bitmek tükenmek bilmiyordu. Herhangi bir şikayetinden dolayı o gün eğitime ve diğer görevlere çıkmayıp, istirahatlı raporu alanlar koşullarında kalırlardı ve ranzalarına, üzerinde "istirahatlı" yazan tabelalar asılırdı. Sizin manga koridorlarda askerlik anısı olsun diye fotoğraf çektirirken, Ayhan "istirahatlı" yazan tabelalardan birini kapmış ve edep yerinin üzerinde tutarak poz vermişti. "İstirahatlı!"

Kışlada bulduğun her boş vakti uyuyarak doldurmaya çalışıyordun. Cezaevinde de aynı taktiği uygulardın. Kendince savunma mekanizmaları oluşturur ve seni boğan atmosferden kurtulmaya çalışırdın. Uyku, senin en etkili taktiklerinden biriydi ve kesinlikle işlevseldi. Fiziken kaçıp kurtulamadığın ortamlardan, uyku aracılığıyla kaçarsın ya da ipe sapa gelmez düşler kurarak kendini korumaya çalışırdın. Fiziki kuşatılmışlığı yenmenin en gözde silahları bunlardı senin için. Akli meleklerini hâlâ yitirmedigine göre, işe yarıyordu...

- Kalk ulan kalk! Teskereleri veriyorlar ama sen hâlâ uykudasın. Uyumaya mı geldin buraya yoksa askerlik yapmaya mı? Horlamalarını duyanlar da koca bir ayıyı boğduğunu sanır...

- Ayhan rahat bırak beni oğlum... Ben bu işin piriyim... Koca on yılı uyku sayesinde devirmiş adamım ben... Böyle yerlerde yapılacak en iyi şey, bol bol uyumaktır... Uyku insanı biraz hantallaştırabilir ama kesinlikle genç kalmasını da sağlar. Hantallıktan kurtulabilirsin ama bir kere ihtiyarlamaya başladın mı bir daha gençleşemezsin...

- Abi aşmışsın sen ya... Ulan malaklığın bir felsefesi olduğunu bilmiyordum, sayende onu da öğrendim...

- Sana söyledim koçum. Ben bu işin piriyim... Felsefesiz yatağa girmem... Ama yatakta da asla felsefe yapmam...

- Sorma abi, sıçtık vallahi... Sen bu konuda kendini iyi donatmışsın... Lakin bir düşman saldırısı olur ve ırzına geçmeye kalkışarlarsa kesinlikle müdahale etmem, hatta oturur röntgencilik yaparım, haberin olsun!

Tam bir yatılı mektep muhabbeti vardı birbiriyle samimi olan askerler arasında. Konu, dağlardan taşlardan dolaşıp, birkaç tur attıktan sonra, mutlaka kadın mevzularına gelir kilitlenirdi. Doğal olarak her Türk erkeğinin bu konuda söyleyeceği zehir zemberek sözleri ve sadece kendisinin yaşadığını sandığı müstehcen anıları olurdu...

"Arkadaşlar, devletimizin sizlere tanıdığı bir imkanı kullanmak için burada bulunuyorsunuz. Buraya gelmenizin üzerinden on beş gün geçti ve birazdan Yemin Törenini icra edeceksiniz. Şu ana kadar bir şikayeti olan herhangi bir arkadaşım varsa, hiç çekinmeden hemen bu kürsüye gelsin ve şikayetini dile getirsin. Şikayeti olan ve bunu bu kürsüde dile getirecek olan arkadaşına hiçbir kötü muamelede ve cezai

---

---

hiçbir yaptırımda bulunulmayacağını garantisini veriyorum. Var mı gerçekten bir şikayeti olan arkadaşım?...

Yemin Töreni'nden sonra Burdur'da ikametgah gösterebilenler evci çıkmaya hak kazanırlar. Evcı çıkanlar ve çarşı izni alanların, şehir hudutları dışına çıkmaları yasak olduğu gibi, alkol almaları ve araba kullanmaları da yasaktır. Bu yasaklara uymayanlar hakkında kanuni işlem yapılacağını bilmenizi isterim.

Yine Yemin Töreni'nden sonra geçerli olmak üzere, her hafta sonu Antalya'ya 'kültür gezileri' düzenlenmektedir. Bu geziler ücretli olup, isteğe bağlı olarak yapılmaktadır. Tugayımızın anlaşmalı olarak çalıştığı otobüsleri kullanarak, bu gezilere katılabilirsiniz. Otobüslerin kışladan kalkış saati sabah on, Antalya'dan dönüş saati ise akşam onsekizdir. Bu saatler arasında alkol almamak kaydıyla serbestsiniz.

Evcı çıkıp, sonra da kendi arabalarınızı kullanarak Antalya'ya gitmeniz kesinlikle yasaktır. Geçen hafta sonu üç arkadaşınız, yasak olmasına rağmen, kendi arabalarıyla Antalya'dan dönerken Burdur yakınlarında kaza yapmışlardır. Kaza sırasında ölenler ve yaralananlar da olmuştur. Kendi canınız ve malınızın güvenliği için araba kullanmayın ve kullanan arkadaşlarınızı da engelleyin. Bu kurallara uymayanların, askerliklerini yakmak da dahil olmak üzere, askerliğinin uzatılması, katıksız hücre cezası vb. gibi cezalar verilebileceğini bilmesini isterim. Hepinize hayırlı teskereler dilerken, uyarılarımıza ve kurallarımıza uymanızın kendi menfaatiniz icabı olduğunu bir kez daha belirtmek lüzumunu duyuyorum..."

Yemin Töreni'nin yapılacağı alan, yemin edecek olan askerler ve onları izlemeye gelen yakınlarıyla doluydu. Komutanın kürsüden yaptığı demokratik içerikli konuşma hepinizin süngüsünü yere düşürmüş ve şikayet edecek hiçbir şey bulamamıştınız. Herkes bir an evvel yeminini edip, kendilerini bekleyen yakınlarıyla hasret giderebilmeyi istiyordu.

Nereye gidersen ardından bir gölge gibi seni takip eden annen, Yemin Töreni için Burdur'a gelmiş ve seni de evci çıkartmaya çalışıyordu ama sizin daha maceralı geçecek olan başka bir planınız vardı. Evcı çıktıktan sonra partiden tanıştığınız diğer dört arkadaşınla birlikte İstanbul'a gidecek ve hafta sonunu İstanbul'da geçirecektiniz. İki günlüğüne firar edecek ama o iki günün büyük bir kısmını yollarda

---

---

geçirecektiniz. Olağan koşullar içinde asla böyle bir maceraya kalkışmazdın ama İstanbul'da seni bekleyen bir sevgilin vardı ve onu çok özlemiştin...

Eğitimler sırasında verilen molalarda hemen bir telefon kulübesine gidip, sevgilinle konuşmak istiyordun. Telefon kuyrukları genellikle çok kalabalık olur ve beklemekten vazgeçip, daha tenha vakitleri kollamaya çalışırdın. İlk kültür gezisine katılmaya karar verdikten sonra bunu telefonun öbür ucundaki sevgiline de anlatmıştın.

- Kaçta Antalya'da olursunuz?

- Sanırım tam öğle vakti orada oluruz.

- Gelmemi ister misin?

- Deli misin, tabi ki isterim ama senin için çok yorucu olur. Topu topu beş altı saat ancak birlikte olabiliriz.

- Gelmek istiyorum. Çünkü seni çok özledim, burnumda tütüyorsun...

- Al benden de o kadar!

- Dur ben bi otobüs şirketlerini arayayım. Yer bulabilirsem, yer ayırtır ve gece de yola çıkarım. Sen beni yarım saat sonra arayabilir misin?

- Ararım, ararım...

O yarım saat hayatının en uzun yarım saatlerinden birisi olmuştu. İlişkinizin hem en yoğun hem de en duygusal ve en tensel yaşandığı bir sırada birbirinizden ilk kez bu kadar uzun süre ayrı kalmış ve doğal olarak da ilk kez bu denli yoğun olarak birbirinizi özlüyordunuz. Sigara üstüne sigara tellendirerek dakikaların geçmesini beklemiş ve nihayet yarım saati doldurmuştu.

- Ne yaptın gülüm, yer bulabildin mi?

- Buldum. Bu gece oniki de otobüsümüz hareket ediyor. Ben sizden birkaç saat önce orada olacağım. Baş başa kalabileceğimiz bir yer ayarlamaya çalışacağım.

- Çok güzel, çok güzel! Seni seviyorum kız!

- Ben de seni!

- Ayhan, sevgilim bu gece yola çıkıp, İstanbul'dan benim için Antalya'ya geliyor...

-
- Ne dedin, ne dedin?
  - Yarın Antalya'da sevgilimle buluşacağız.
  - İnanmıyorum abi, sen benimle kafa buluyorsun. Beş altı saat için kim katlanır o eziyete?
  - Kafan basmıyor oğlum senin bu işlere. Bütün romantizmini Amerikan çöllerinde bırakıp gelmişsin. Senin ya da başkalarının eziyet olarak algıladığı şeye biz zevk diyoruz bu alemde...
  - Sıçtınız ulan ağzımıza... Geldiğime geleceğime pişman ettiniz beni... Dur ulan ben de bizim karıyı bir arayayım, belki insafa gelir...
  - Boşuna yorulma sevgili ayıcık, kesinlikle iplemez senin ki...
  - İsteyenin yüzü bir kara, vermeyeninki zenci abi!

Ayhan'ın ilk karısı uzun süredir Pop Müziğinin zirvelerinde olan çok ünlü bir şarkıcıydı ve zaman zaman onu yad edip, iç çektiği de olurdu ama, iç çekişinde bile bir neşe vardı. Hüzün ve keder diye bir şey yoktu onun kitabında. Varsa bile şakaları ve neşesiyle boğuyordu onları. Amerika ona iyi gelmişti anlaşılabilir!

- Abi gelemem diyor ya... Ne demek ulan gelemem... Yol çok uzunmuş, çok yorucu olurmuş... Hem o kadarcık bir zaman için değer miymiş... Ulan matkap, büyük adamsın oğlum, senin heykelini dikmek lazım...

- Hayat bilgisi konuşturuyoruz koçum, sizin ilişkiniz biraz eskimiş, o yolun yorgunluğunu ve sonrasını kaldıramaz.

- Ulan matkap, seni tanıdığım güne lanet olsun! İçimi kuruttun abi ya... Bu gün kaçınıcı gün lan? Neee! Daha otuz gün mü var?... Yok abi yok, vallahi çıkartamayacağım o otuz günü... Sıçtılar ulan ağzımıza, sıç- tı- lar!...

O gece sevgilini düşünmekten dolayı uyumakta bir hayli zorlanmış ve sabahı zor etmişti. Sabah ilk işin her zamanki gibi sinek kaydı bir tıraş olmağı. Tıraşını olup, kahvaltını yaptıktan sonra sıra sıra bekleyen otobüslerin yanına gitmiş ve bineceğın otobüsü bulmuştu.

Kültür Gezisi Konvoyu yola çıktığında, için içine sığmamaya ve etrafı seyretmekten daha ziyade sevgilinle gerçekleşecek olan buluşma anını düşünmeye başlamıştı. Konvoydan sorumlu olan subaylar da sizler gibi sivil kıyafetler giymişler ve sizinle aynı otobüslere binmişlerdi ve en öndeki koltuklara oturmuşlardı. Silahlı olan askerler de konvoydaki otobüslerin en arka koltuklarına

---

---

oturtulmuşlardı. Dışarıya askeri bir konvoy imajını verebilecek hiçbir görüntü ve işaret yoktu ortalıkta.

- Gülüm, ben Antalya'ya daha önce hiç gitmedim. Nasıl buluşacağız?

- Şehrin merkezindeki postanenin önünde buluşabiliriz. Bulman hiç de zor olmaz.

- Tamam uygundur.

Kültür Gezisi Konvoyu şehrin merkezine yakın bir yerde konaklamış ve bedelli erlerine akşam saat en geç onsekizde aynı yerde buluşmak üzere izin verilmişti. Alkol almak kesinlikle yasaktı ve bu kurala uymayanlara ceza verilecekti.

Hızlı adımlarla şehrin merkezine doğru yürümeye başlamıştın. Kış ortasında bir bahar havası vardı ve bundan daha iyi bir başlangıç da olamazdı. Yüzüne yayılan gülümseme ve yaşama sevinci, en az o bahar havası kadar güzel ve iç gıcıklayıcıydı.

Şehrin merkezine vardığında, bir dükkana girip postanenin yerini sormuş ve dükkan sahibinin verdiği tarifle, postaneye doğru yola çıkmıştın. Buluşma yerine vardığında, sevgilin henüz ortalıkta görünmüyordu. Bir aksilik olmuş ve gelememişse diye düşünmeye başladıktan birkaç dakika sonra onunla yüz yüze gelmiş ve ikinizin yüzünde de güller açılmıştı. Sıkı sıkı birbirinize sarılmış ve Kaleiçi'ndeki otele doğru yürümeye başlamıştınız.

- Yolculuk nasıl geçti gülüm?

- Gayet güzeldi. Yanımda senin gibi bedelli askerlik yapan kocasını ziyarete gelen bir kadın vardı ve yol boyunca onunla sohbet ettik.

- Hoş geldin, iyi ki varsın ve iyi ki de geldin yanıma.

Kaleiçi'ni görür görmez vurulmuşsun. Hayatında ilk kez bu kadar kusursuz bir yer görüyordun. Yanında sevgilinin olmasından mıdır nedir bilinmez, gözüne batan hiçbir şey bulamamış ve hayran hayran dar sokakları ve çiçekler içindeki evleri, pansiyonları ve otelleri seyretmiştin.

Başbaşa kalacağınız oteli sevgilin bulmuş ve ikiniz için bir oda ayırtmıştı. Otel görevlilerinin turistik bir tesise yakışmayan kılık kıyafetlerinden, pala bıyıklarından ve meraklı bakışlarından rahatsız olmuşsun ama otelin en güzel odalarından birinin size ayrıldığını fark ettiğinde, onları dert edinmemeye ve varlıklarını unutmaya başladın.

Temiz ve denize nazırdı... Hemen bir demlik çay siparişi verdin...

Sabah büyük bir keyifle çıktığın kışlaya dönme saati geldiğinde, ayakların geri geri gidiyordu neredeyse. Sevgilin konvoyunuzun konakladığı yere kadar eşlik etmiş ve "Üzme kendini, yine gelirim." demişti. Gelmesine gelirdi ama o tekrar gelene kadar senin ne çekeceğini bir Allah bir de sen bilirdin...

- Hoşça kal gülüm, sana da iyi yolculuklar.
- Bana sık sık telefon et! Seninle konuşmaya ve sesini duymaya çok ihtiyacım var.
- Olur ederim.
- Kendine iyi bak ve beni merak etme!
- Tamam. Hadi sen burada bekleme. Bir sürü abazan herifin gözü senin üzerinde olsun istemiyorum.
- Benim gözüm senden başkasını görmedikçe, milyonlarca abazan herif baksa da olur, şaşkın ördek!
- Seni seviyorum kız!
- Ben de seni!

Kültür Gezisi Konvoyu dönüşe geçmişti. Aranızın iyi olduğu doğulu bir arkadaşın otobüsün koltuğunda otururken aniden fotoğrafını çekmeye başlamıştı. Durup dururken neden böyle bir şeye kalkıştığına bir anlam verememiştin ama fotoğraflara yansıyan yüz ifaden, çok şey anlatıyordu. Mutluluk!...

Senin de olduğun otobüsün içinde alkol yasağına rağmen, yasağı delenler ve kafası bir hayli iyi olan bedelli askerler vardı. Otobüsün ön tarafında oturan sivil giyimli teğmen durumu fark etmiş ve tehditler yağdırmaya başlamıştı. Arka sıralarda oturan Adanalı Şahin, teğmenin tehditlerini duyar duymaz ayağa fırlamış ve sesini yükselterek karşı atağa geçmişti. "Kültür gezisine gelmişih içeceğiz tabii..." Şahin alkol yasağını delmekle kalmamış, alkol sınırını da bir hayli aşmıştı anlaşılın. Teğmene doğru hamle yaparken zor bela zapt edilmiş ve sorun çıkarmaması için yol boyunca kendisine dil dökülmüştü.

Şahin yanlış yapanın kendisi değil, teğmen olduğunu düşünüyordu. Kültür Gezisinde içmek değil, içmemek ayıptı! Şahin'in feveranı ve gürültüsü teğmenin sesini kesmesine neden olmuştu ancak, bu işin bir de kışla tarafı vardı ve teğmenin hesabı orada göreceğini düşünmeye başlamıştınız. Kışlaya girip otobüslerden indikten sonra kıyametin

---

---

kopmasını bekliyordunuz ama hiçbir tatsızlık yaşanmamıştı. Allah'tan teğmen ayıktı!

Hemen hemen her hafta sonu bir gün mutlaka katılıyordun bu gezilere. Sevgilin bir kez daha gelmiş ve yine pek az askere nasip olan ayrıcalıklı bir gün daha yaşamıştın. Sevgilinin gelmediği zamanlarda ise ona uzun uzun mektuplar yazmış ve onun yokluğunu o mektuplarla doldurmuşsun.

- İnanmıyorum abi ya, kız oniki saatlik yoldan geldi ve akşamleyin de dönüyor öyle mi? Helal olsun vallahi!... Benim zilli malak gibi yatmıştır bütün hafta sonu... Abi saç kavurma çok güzeldi, sen de yedin mi?

- Fırsatım olmadı ama şu anda bile canım hiçbir şey yemek istemiyor...

- Abi kışlaya geldiğinden beri tahin pekmez tabaklarını yalayıp yuttun neredeyse... Sen teskereyi alana kadar bir şey yemesen de olur...

***

Yemin Töreni günü gelmeden annene telefon etmiş ve Burdur'a gelip seni evci çıkartmak için gereken işlemleri yapmasını istemiştin. Biraz nazlanmış olmakla beraber bayan gölge yaşlılığına, yorgunluğuna, kilolarına ve hastalıklarına aldırmadan yola çıkmakta gecikmeyecekti. Nazlanmasının sebebi ise iki günlük izni onunla değil müstakbel gelin ile geçirecek olmandı...

Yemin töreni bitmiş ve resmen asker statüsüne terfi etmişsiniz! İlk göreviniz de iki günlüğüne İstanbul'a firar etmek olacaktı!... Beş arkadaş kışlanın dışında buluşacağınız mekanı önceden belirlemiştiniz. Size "Her konuda yardımcı olur." denen adamın kafesinde buluşacak ve orada kışlaya girmeden önce bıraktığınız sivil elbiseleri giyerek şehrin çıkışındaki benzin istasyonuna gidecek ve sizi İstanbul'a götürecek olan otobüsü bekleyecektiniz. Kafe sahibi, otobüs biletlerini sizin adınıza almış ve benzin istasyonuna gidebilmeniz içinde sivil bir araba ayarlamıştı.

Asker elbiselerini çıkarıp sivil giysilerinizi giydiğinizde nabız atışlarınız hızlanmıştı. Hiç şakası yoktu, firar ediyordunuz. Yakalanırsanız akıbetinizin ne olacağını düşünmek bile

---

---

istemiyordunuz. Topu topu elli altı gün yapacağınız askerliği, saat saat, gün gün sayarken bir de firara kalkıştıydınız. Yakalandığınızda, katıksız hücre ve askerliği uzatma cezası alabilirdiniz ki buna değecek bir gerekçeniz de yoktu aslında.

Partinizin hafta sonunda düzenleyeceği bir geceye katılmak için İstanbul'a hareket ediyordunuz ama siz olmasanız da gece pekala yapılabilir ve bir eksiklik de hissedilmezdi. Ama ne hikmetse o geceye katılmak bir "görev" haline gelmişti. Partiden gelen davetiyeye icabet etmemek yakışık almaz diye düşünmüş olmalıydınız, ama yakalansaydınız bu kadar ince düşünür müydünüz orası biraz meçhuldü!...

Sivil bir otomobile binmiş ve kafeden hareket etmiştiniz. Şoför "Abiler sizleri ana caddelerden değil ara sokaklardan götüreceğim. Hiçbir sorun çıkmayacak inşallah!" demesine rağmen yine de içinizde bir korku yok değildi. Benzin istasyonuna vardığınızda otobüsün gelmesine onbeş dakika vardı. Bir devriye cipinin benzin istasyonuna girdiğini görmenizle moralinizin sıfıra inmesi bir olmuştu ama Allahtan sizi fark etmemişler ve girdikleri gibi de çıkıp gitmişlerdi.

Burdur, bir şehirden ziyade büyük bir kasabaya benziyordu. Şehirdeki bütün dükkan sahipleri, hafta sonu çarşı iznine çıkacak olan askerleri bekliyordu. Askerler çarşı iznine çıkmasa şehrin esnafı isyan çıkarırdı herhalde... Firar etmenize yardım eden kafe sahibi de, sizi benzin istasyonuna götüren sivil araç sahibi de, herkes geçimini askerler sayesinde sağladığından bazı küçük riskleri de göze almıyor değillerdi.

Otobüsünüzün geldiğini bildiren kişi benzin istasyonunda çalışan bir görevliydi ve sizin firar ettiğinizi de pekala biliyordu. Siz de, size yardım eden herkese ya ücretini ya da bahşişini veriyordunuz. Çark herkesi nemalandıracak tarzda kurulmuştu ve gayet güzel çalışıyordu.

Otobüse binip benzin istasyonundan ayrıldıktan sonra yolda bir aksilik çıkmazsa, geceyarısına doğru İstanbul'a varmış olacaktınız. Kimlikleriniz yoktu ve bir kimlik kontrolüyle karşılaşacak olsaydınız hapyı yutmuşsunuz... İstanbul'da sadece yirmi dört saat kalabilecektiniz. Cuma gecesi İstanbul'a girecek ve Cumartesi partinin gecesine katıldıktan sonra ayrılacaktınız. Zira Pazar günü saat en geç beşte kışlanıza teslim olmak zorundaydınız. Değil bir trafik kazasına, lastik patlamasına bile tahammül edemezsiniz.

Otobüs yolculuğunun birinci molasını bitirip yola çıktuktan yaklaşık üç saat sonra trafik tıkanı ve beklemeye başladınız. Yoldaki araç kuyruğu o denli uzundu ki kimse ne olduğunu tam olarak kestiremiyordu. Sıkıntıdan patlamaya ve burnunuzdan solumaya başlamıştınız.

Otobüsün içindeki bekleme süresi neredeyse bir saati bulmuştu. Yolun tam ortasında kalakalmıştınız. Hiçbir araç yerinden kımıldayamıyor ve göz gözü görmüyordu. İki tır çarpışmış ve yol kapanmıştı. Yolun sabaha kadar ancak açılacağı konuşulmaya başlandığında, hemen telefon edebileceğin bir yer aramaya başladın. Sevgilin babanların evinde sabırsızlıkla seni bekliyordu ve en iyisi ona haber vermek diye düşünüyordun...

- Ya nerde kaldınız siz? Meraktan çatlama üzereyim.

- Gülüm kaza olmuş, yol fena tıkalı ve sabaha kadar da açılmaz deniyor. Biz başka bir otobüs ve başka bir yol bularak buradan kurtulmaya çalışıyoruz...

- İnanmıyorum, sen beni kalpten götürmek mi istiyorsun?

- Valla yapılabilecek en akıllıca işi yapmaya... Şu anda Serdar geldi ve bana "Çabuk ol!" diye sesleniyor dışarıdan. Şimdi kapatmak zorundayım. Umarım şansımız yaver gider de yakalanmayız. Hadi öpüyorum seni...

Serdar'ın telefon görüşmesini yaptığın tesisin yazıhanesinin dışından "Çabuk ol!" diye feryat figan etmesinin nedeni şuydu: İstanbul'a giden bir başka otobüs ve yol bulunmuştu ve o otobüs hemen hareket ediyordu.

- Yahu sana çabuk ol diyorum yoksa otobüsü kaçıracağız, oyalanma!

- Ya iyi de telefon konuşmasının parasını vereyim bari.

- Bırak başka zaman verirsin. Zamanımız yok anlamıyor musun?

- Peki tamam, geliyorum.

Yazıhanedeki yaşlı adama teşekkür ettikten sonra "Kusura bakma amca, borcum olsun." demiş ve dışarıya fırlamıştın. Yaşlı adam, "Uğurlar olsun yeğenim, önemli değil" demiş ve arkanızdan bakakalmıştı. Telaşınızın ve paniğinizin nedenini bilmiyordu ve iyi ki de bilmiyordu.

Yazıhaneden fırladıktan sonra Serdar önde, sen arkada koştururken yolda annene rastladın. Yaşlı ve kilolu olan kadıncağızın

---

---

sizin temponuza yetişmesi ve uyması mümkün değildi ama yine de ondan beklenilmeyecek bir hıza ulaşmıştı. Kışladan ayrıldığınız andan itibaren sizinleydi ve suç ortağınızdı. Yaptığınız girişimi başından beri onaylamamış ama yardımcı olmaktan da geri durmamıştı.

"Atalarınız yıllarca süren askerlik yaptı. Sizin işinize aklım ermiyor oğul. Bu yaştan sonra beni de kendinize ortak ettiniz, hadi hayırlısı..." diye söylenmiyor değildi ama o kadarına onun da hakkı vardı...

Sizi İstanbul'a götürecek olan otobüs, anayolda sıkışmış olan trafikten çıkıp, bir dağ yoluna girmeyi başarmıştı. Son anda yetişmiş olmakla birlikte başınıza konan talih kuşunun ne denli paha biçilmez bir değere sahip olduğunu ancak siz bilebilirdiniz... Otobüste doğal olarak boş koltuk yoktu ve İstanbul'a kadar aracın koridorunda gidecektiniz. Sadece annene oturacak bir koltuk bulabilmiştiniz.

Zifiri karanlığın içindeydiniz... Bir ormanın içinden geçen toprak yolda ilerliyor ve kestirmeden İstanbul yoluna ulaşmaya çalışıyordunuz. Saatlerce süren zorlu bir yolculuktan sonra Pamukova'ya indiğinizde neredeyse bayram edecektiniz. Nihayet anayola inmiş ve olağan bir hıza ulaşmıştınız. Gün ışığıydı...

Öğle vakti eve vardığında kapıyı sevgilin açmıştı. Baban ile kucaklaştıktan sonra sevgilin ile yanak yanağa öpüştü ama ikiniz de hemen mutfığa koşmuştunuz... Kahvaltı yaptıktan sonra kardeşinin kalmakta olduğu gecekonduya geçmiş ve pek de uzun olmayan baş başa kalacağınız saatleri olanca yoğunluğuyla paylaşmıştınız. Akşama partinin gecesi vardı ve İstanbul'un bir ucundan, merkezine gitmeniz gerekiyordu...

Partinin gecesine katıldıktan hemen sonra Harem Otogarına hareket etmiş ve geceyarısına doğru yola çıkmıştınız. Uzun yolculuklarda gözüne uyku girmezdi senin. Ama Harem otogarından ayrılır ayrılmaz uyumaya başlamış ve gözünü Burdur yakınlarında bir yerde açmıştın. Belki de hayatındaki en deliksiz ve en keyifli uykuyu uyumuştun. Uyandıktan sonra otobüsün camından dışarıya bakmış ve yaşama, yaşamaya dair gülümsemiştin. İki gün içinde yaşadıklarının yaşamakla derin bir ilişkisi vardı...

Politik belirlenimliyim

Derya'nın ailesi, kızlarının büyük bir gürültü patırtıyla evlendiği kocasından boşandığını ve bir kız arkadaşının evinde geçici olarak kaldığını öğrendiklerinde, sen, onların henüz tanıma fırsatı bulamadıkları, iyi eğitim aldıkları güzel kızlarının sevgilisi olarak gizlice hayatlarına girmiş ve onlara dair epey bir şeyler öğrenmiştin bile.

Hali vakti yerinde bir Türk ailesinin, kocasından yeni boşanmış kızıyla birlikte yaşamaya başlamıştın ama onlarla tanışmanızın hangi koşullarda ve ne zaman olabileceğine dair hiçbir fikrin yoktu o günlerde. Zira oldukça geleneksel ve tutucu olduklarını söylemişti sevgilin. İpten kazıktan dönmüş bir vatan hainini kızlarının yeni koca adayı olarak sessizce kabullenmeleri neredeyse imkansız görünüyordu.

Birinci damadın babasının bir banka şubesinin müdürü olmasını bile küçük görmüşler ve bir banka memurunun oğlu ile kızlarının evliliklerini neredeyse kendilerine hakaret saymışlardı. Onlar tüccar takımındandı ve kendilerine daha zengin damat adayları beklerken, karşılıklarına çıka çıka bir banka memurunun oğlu çıkmıştı.

O beğenmedikleri banka memuru zamanla mesleğinde yükselmiş ve birkaç bankanın genel müdürlüğünü bile yapmıştı ama kendileri servetlerinde ve yaptıkları işte hiçbir ilerleme sağlayamadıkları gibi geri saymaya bile başlamışlardı. Hayatın herkese oynayabileceği sıradan bir oyundu bu, aslında ve gerisi bu oyunu kestiremeyenlerin sorunuysa sadece...

Derya'nın ailesinin birinci evliliğine gösterdiği şiddetli tepki, sadece tepki boyutunda kalmamış ve işi eve hapsedmelere, günlerce dayak atmalara kadar uzatmışlardı. Senin gibi işsiz güçsüz, "iyi bir aileden" gelmeyen, akademik ya da ticari bir unvanı olmayan, kısacası onların gözünde alınır ya da satılır hiçbir özelliği bulunmayan birisini içlerine sindiremeyecekleri aşıkardı.

İlişkinizin başlangıcından altı yedi ay gibi bir zaman sonra Derya, Florya'daki yazlıkta kalmakta olan anne babasını ziyarete gidecekti. Birlikte Bakırköy'e gidip orada bir çay bahçesinde biraz vakit geçirmiş ve sevgiline Florya'ya kadar eşlik etmiştin. Yolda bir ara "Hadi sen de gel, seni bizimkilere tanıştırayım." diyen Derya'ya, "Kıyafetim uygun değil, başka bir gün gideriz." yanıtını vermiştin.

Derya'nın sana anlattığı aile tablosunun içinde kot pantolon ve bir tişört ile yer almaya kalkışmak, hiç de makul gelmediği gibi böyle bir buluşmaya ruhsal olarak da hazır sayılmazdın. Önce ne işle iştigal ettiğini, sonra da ailenin durumuna ilişkin can sıkıcı ama aynı zamanda da can alıcı sorular soracakları kesindi. Henüz cicim aylarını yaşadığın Derya ile aranızda bu tarz bir gerilimin girmesini istemiyordun ki o gerilim zaten ilişkinizin başından itibaren sende hep vardı ama cicim ayları varolan tansiyonu düşürüyordu.

Halbuki, senin ailen Derya'yı kabullenmekte büyük bir sıkıntı yaşamamıştı. Üstelik bir önceki sevgilin olan Fulya'yı hâlâ unutamamışlardı. Fulya için, "İyi kızdı, biz onu çok sevmiştik." demeye devam ediyorlardı. Böyle düşünmelerinin bir diğer nedeni ise, yeni sevgilini onlarla tanıştırmaya götürürken, "Hiç tanımadığın bir dünyanın insanlarıyla tanışacaksın. Sonradan başının ağrımamasını istemiyorsan aranızda mesafe koy ve biraz da soğuk davran. Aksi taktirde insanı çabuk bunaltırlar." uyarısına Derya'nın harfiyen uyması olmuştu. Ama annen de aynı mesafeyi ve soğukluğu kendiliğinden göstermeye başlamıştı. Fulya'nın sıcaklığını ve sevimliliğini yeni sevgilinde bulamayacaklardı.

Annen, "Kendi kanından olsun oğlum kahrını daha kolay çeker." diyerek bir Alevi ve Kürt kızıyla evlenmeni istiyordu hep. Sen ise, "Yahu kadın, gittin kardeşinin kızını kendine gelin yaptın, sürekli de kavga ediyorsunuz. Üstelik belki de aynı kan grubundansınız." diyerek onu kızdırmaya ve biraz da "kendi kanımdan" dediği alevi ve Kürt gelini saplantısından kurtarmaya çalışıyordun. Bazen de "Ben sana bir Rum kızı getireyim de gör gününü." diyerek, anneni tahrik etmeye çalışıyordun.

Derya'yı ailenle tanıştırmış ve sık sık ablanın ya da erkek kardeşinin evinde birlikte olmaya başlamıştınız. Gecekonduları, asfaltsız yolları, tozu, çamuru, hoyrat bakışları ve bakımsız sokak çocuklarını gözü

---

görmüyor olamazdı ama onun keyfine diyecek yok gibiydi. Uzun bir evliliğin yorgunluğunu üzerinden atmaya çalışmanın ve yeni bir ilişkiye başlamanın heyecanı içindeydi. Sen ise onu uyarmak ve nerede olduğunu hatırlatmak ihtiyacı duyuyordun.

- Bak, benim yaşadığım koşulları kendi gözlerinle gördün, Senden bu koşullara uyum sağlamayı bekleyemem. Ama benim koşullarım bunlar, bunun ötesinde sana bir şeyler veremem. İstesem de veremem. İstersen bu söylediklerimi bir düşün. Senin bugüne kadar yaşadığın hayatın bitiş çizgisidir buralar ve bugüne kadar sahip olduğun yaşam standartlarının s'sini bile bulamazsın buralarda. Tercih senin!

- Ne demek istediğini anlıyorum tabi ki. Bu konuda son derece politik belirlenimliyim. Bizi bir araya getiren bu koşullar değil ki. İkimiz de politik insanlarız. Sınıfsal kökenlerimizin farklılığına rağmen birlikte aynı çatı altında politika yapabiliyorsak, neden birlikte yaşamayalım ki? Bu konuda politik belirlenimliyim derken bunu kastediyorum. Elimizde hemen hemen hiçbir şey yokken koca bir sistemi değiştirmeye çalışıyoruz. Sanırım bu kadarı yeterlidir. Para pul işlerine kafanı takma, nasıl olsa ben çalışıyorum..."

"Politik belirlenimliyim" derken gülüyordu neredeyse. Senin uyarı mahiyetindeki sözlerin, Türk filmlerindeki namuslu ve dürüst esas oğlanın duyarlılığını yansıtmış olmalıydı ki kızcağz kendini savunma gereği duyuyordu. Fabrikatör babasının makam şoförüne kaçmış, yaşama sevincini eline geçirmiş bir kızın meydan okuyuşu ve kendine olan güveni vardı gözlerinde.

Oysa senin içini daraltan şeyler vardı: İşsizdin ve parasızdın. Karşında akademik bir unvanı ve maaşı olan bir kadın vardı. Bu bile senin için tek başına yeteri kadar eziciydi. Kadın parası yiyen erkek muamelesi görecektir olmak onur kırıcı olacaktı...

Aileleri de birbirleriyle tanıştırmak gerekirdi ama bu asla olmayacaktı. Ailenin varlıklı bir başka aile karşısında kendilerini ezik hissetmelerine izin vermeyecektin. Seninkiler "Kızın ailesiyle neden bizi tanıştırmıyorsun?" diye sorduklarında, "Başka bir dünyanın insanları onlar, tanışmasanız da olur." yanıtını veriyordun. Annen, "Onlar öyleyse biz de böyleyiz, bunda ne var ki oğlum?" diyordu. Tanıştıklarında yaşayacağı eziklikten çok, eşe dosta atacağı havayı düşünüyordu sanki.

Eğer tanışmış olsalardı, annen söze "On sene ben ne çektim o cezaevi kapılarında. Çok işkence gördü benim oğlum çok..." diye söze başlar ve "Allah o işkencecilerin belasını versin!" diye de bitirir ve bir çuval inciri de berbat ederdi. Annen sözünü esirgeyen kadınlardan değildi. Karşısında kim olduğunun ise zaten hiçbir önemi yoktu. O ne söylemek isterse onu söylerdi.

Onun politik belirlenimliliği cezaevlerinden, açlık grevlerinden ve oğlunun gördüğü işkencelerden ibaretti ama televizyon haberlerini asla kaçırmazdı. Önünü arkasını düşünmeden konuşur ve konuşurken de ince hesaplar yapmazdı. "Annen okur yazar olsaydı, Çörçil olurdu oğlum" derdi baban. Hem annene takılır, hem de gerçekten övünürdü onunla.

Direksiyona Derya geçmişti

İngiltere'ye uçmandan iki gün önceydi ve yakınlarıyla vedalaşma vaktin gelmişti. Bir arkadaşının arabasını alıp yola koyuldun. Annen, baban ve kardeşlerinden ayrılırken sadece üzüntülüydün. Onları kederleriyle baş başa bırakıp bir daha göremeyeceğini düşünüyor, haklarını helal etsinler istiyordun. Hakları helaldi. Zira onların içinde nedense pek belli etmemeye çalıştıkları gizli bir sevinç vardı. İçki içmeyen baban bile sen ayrılır ayrılmaz bakkala bira siparişi vermişti.

Senden ve senin onlara yaşattığın sıkıntılardan kurtulduklarına mı, yoksa babanın zengin olmak için Almanya'ya gitmek isteyip de cesaret edemediği düşünüyüşünü gerçekleştiriyor olmana mı seviniyorlardı bilinmez ama hayata geç kaldığın gibi yurtdışına gitmekte de geç kaldığını çok geçmeden anlayacak ve bir kez daha hayal kırıklığına uğrayacaktın.

Yakınlarıyla vedalaşmaya gittiğinde sevgilin de yanındaydı. Vedalaşma faslı bitip arabaya bindiğinizde, ikiniz de ağızlamak için kendinizi zor tutuyordunuz. Sakin görünmeye çalışmana rağmen ölü gibiydin. Direksiyona Derya geçmişti.

Bostancı köprüsünün üzerinde bir trafik polisi durdurdu sizi ve arkadaki lambalardan birinin yanmadığını söyledi. Derya, kendisinin de bir devlet memuru olduğunu söylemesiyle ceza yemekten kurtulmuşunuz ama daha ileride sizi daha kötü bir sürpriz bekliyordu.

Birkaç arkadaşına daha veda etmek için Kartal'a uğradınız. Rahmanlar'a doğru giderken dışarıdan birkaç el silah sesi duydunuz. Arabada bir arkadaşınız daha vardı. Rahmanlar'da sivil ekipler tarafından durduruldu. Üstleriniz arandıktan sonra sıra arabanın aranmasına geldi.

Silah atışları, içinde üç kişi bulunan bir arabadan yapılmıştı. Siz de arabada üç kişiydiniz. Sen müzisyen, Derya akademisyen, yanınızdaki arkadaşınız ise doktor olduğunu söyledi. Arabayı bir kez daha aradılar. Silah bulmaya şartlandıkları için torpido gözündeki Derya'ya ait siyasi tartışma notlarına göz atmadılar bile.

O geceyi terörle mücadele şubesinde geçirmediğiniz için şanslı saydınız kendinizi. Bir gün sonra uçağın kalkacaktı.

Karmaşık duygular içindeydin. Gidiyordun ama sevinç, hüznü ve öfke yan yanaydı. Bazı arkadaşlarına haber bile vermemiştin. Gidişin bir intikamdı, kızdığın, küstüğün ya da öfkelenmiş bir kaç tanıdık ya da eş dost olsaydı sorun olmayacaktı. Arkanda milyonlarca insan vardı.

Başarısızlığa uğramış bir ihtilalcinin hüznü vardı gözlerinde, yenilenlere yer yoktu bu dünyada! Nereye gidersen git hep aynı acıyı ve yalnızlığı götürecektin yüreğinde artık.

Kızıltoprak'da üç katlı bir apartmanın ikinci katında kiracı olarak oturuyordunuz. Son kez yatıp kalkacağın bu evde, ayrılık tüm ağırlığıyla çökmüş ve suskunluk gözyaşlarıyla bozulmuştu.

Derya ile bir evde birlikte yaşamaya başlayalı bir yıldan biraz fazla bir zaman geçmişti. Ve sen onu bırakıp gidiyordun. Onun da gelmesini istiyordun ama Derya'nın senin kadar gözünü karartması için ciddi bir nedeni yoktu. Akademisyendi ve aynı unvanla bir sendikada çalışıyordu. Seni yurtdışına iten nedenler onun için geçerli değildi.

Saatlerce karşılıklı ağlamış ve artık yorulmuşunuz. Dışarıdan kararsız görünebilirdin ama bir kez karar verdikten sonra geri dönmek çok zordu. Derya bu özelliğini fark etmiş ve kalman için ısrar etmemişti. Ortak arkadaşlarınız seninle bir kez daha konuşmasını istediklerinde, "Ben yeterince konuştum ama ikna edemedim. İstiyorsanız kendiniz deneyin..." cevabını vermişti.

Sudan çıkmış balık gibiydin. Bir ölmediğin kalmıştı. Yaşadığın çirkinliklerden sonra ölmeyi çok istemiştin aslında. Yaşamaktan ve kendini geçindirmekten acizdin. Ne iyi bir mesleğin ne de iyi bir eğitimin vardı. Ayısı ve dayısı olmayan birisiydin. Sana çekip gitmek düşüyordu, sen de öyle yaptın zaten.

Derya'yı son bir kez kucaklayıp, ona son kez bakarken sanki bir hafta sürecektir bir yolculuğa çıkar gibi görünmene rağmen aslında için için ağlıyordun. Arkadaşından aldığı arabayı iade ettikten sonra onun evinde kahvaltı yapıp, havaalanına gidecektin.

Bir aksilik çıkar da uçağı kaçırdım diye bir hafta öncesinden terörle mücadele şubesine gitmiş ve yurt dışına çıkışına engel olabilecek bir problem olup olmadığını araştırma gereğini duymuştun. Bütün

---

---

belgelerini yasal mercilerden almış olmana rağmen, bu ülkede son sözü kimlerin söylediğini unutmamak gerekiyordu.

Vatan Caddesindeki Terörle Mücadele Şubesinin giriş katında yapılan klasik müzik yayını, seni zerre kadar yatıştırmamıştı ama, yurt dışına çıkışına engel olabilecek bir sorun da bulunamamıştı.

Ya düşerse

Hayatında ilk kez uçağa binecektin, daha önce hiç binmediğin halde uçak fobin vardı. Uçak havalanmaya başladığında cam kenarındaydın, yüzünde hınzırca bir gülümseme ve dilinin ucunda küfürler vardı...

Uçağın on bin metre yüksekliğe çıktığını duyduğunda tedirgin olmaya başladın. Bulutların üstünde olmak elbette ki çok hoştu; ama bir kaza ya da arıza olabilme riskini düşündükçe çaresizliğin artıyordu. Ya düşerse!...

Yemek sonrasında iki kutu bira içtin ve biraz rahatladın. Havada çakırkeyif olmanın gevşekliği içinde Londra'ya inmiştin. Uçağa binerken "bismillah" çekmiş, indiğin zaman da "çok şükür" demiştin. Uçmaktan korkman sana neler söyletmişti...

Yıllar önce de yurt dışına gitmek için bir-iki girişimin olmuş ama becerememiştin. Seni çağıran ya da yardım edecek kimsen yoktu o zamanlar. İngilizce'n yetersizdi, tek başına göze alınabilecek bir maceraya atılmak ve yolun yarısından geri dönmek istemiyordun.

Heathrow havaalanının büyüklüğüne ve uçuş trafiğindeki yoğunluğa şaşkınlıkla baka baka pasaport kontrol noktasına gelmiştin. Seninle birlikte Londra'ya gelen tanıdık biri daha vardı ve onun mükemmel İngilizcesi sayesinde kontrolden pek zorlanmadan geçmiş, seni karşılamaya gelen biri İngiliz üç kişinin yanına gitmiştin. İçlerinden birisi içeriden dostundu. Cambridge'de oturuyordu. Önce kendisi gitmiş, sonra da karısı ve oğlunu yanını aldırmişti. Keyifli bir sohbeta başlayıp, yola koyuldunuz. Geceyi bu eski yoldaşının evinde geçirecek ve sabah da başka bir şehre gidecektiniz.

Burası İngiltere

Cambridge tren istasyonundan hızlı trene bindiniz. Nottingham şehrine kadar trenle, oradan da arkadaşının kebab dükkanının olduğu kasabaya gidecektiniz. Hayatında ilk kez şehirlerarası çalışan bir trene biniyordun. Konforuna ve temizliğine hayran kalmıştın. Ama tren hızlanmaya başladığında ürkmeye başladın. Kulaklarının sağır olup da yanındakinin ne dediğini duyamadığında, arkadaşın gülmeye başlamıştı. Hem yeni yerler görüyor hem yeni şeyler keşfediyordun. Şaşkınlık, korku ve merak içindeydin.

Kebab dükkanının olduğu kasaba, İngiltere'deki o ünlü madenciler grevinin yaşandığı yerlerden birisiydi. İngiliz işçi sınıfının yaşadığı bu kasabada, arkadaşın iki ortakla birlikte bir kebabçı dükkanı satın almış ve seni de buraya davet etmişti. İşler yolunda giderse sen de burada çalışacak ve para kazanacaktın. Yeni bir ülke, yeni bir iş ve yeni insanlarla tanışmak zaten senin hayalindi.

Ortaklardan birisi cezaevine girmeden önce tanıdığın namı büyük silahşorlerden biriydi. Onunla en son onbeş yıl önce Beyoğlu'nda bir sinemada karşılaşmıştın.

Askeri darbenin üzerinden çok az bir zaman geçmişti ve herkes kaçacak delik arıyordu. Biraz uzun boylu, zayıf ve şakacı olarak hatırladığın bu delikanlı sana Filistin'e gideceğini söylüyordu. Sen ise onun bu fikrine karşı çıkmış, "Savaşmak istiyorsan buradan daha iyi Filistin bulamazsın. Oralarda ne işin var?" demiştin. Filistin'e gittiğini sandığın bu silahşor genç, kebabçı dükkanının ortaklarından biri olarak karşına çıkacak ve seni büyük bir içtenlikle karşılayacaktı.

İlk fark ettiğin şey korkunçtu. O genç adam çökmüştü. Zaten zayıf olan bedeni üflesen yıkılacak hale gelmişti. Çalışırken bile alkol alıyordu. Diğer ortak ise silahşorün kayınçosuydu. Uzun boylu, iri yapılı ve sağlıklı görünüyordu. Ancak, kısa zamanda ailevi sorunları olduğuna tanık olacaktın... Bir düşünler yurdunu çağrıştıran bu kebabçı dükkanına hiç ısınamayacaktın.

Dükkan Cuma ve Cumartesi günleri dışında iş yapmıyordu. Cuma ve Cumartesi günleri publarda gece yarısına kadar içip eğlenen sonra da acıkan İngilizlerin ayak takımına mensup serseriler kebabçı dükkanının müdavimleriydiler. Sarhoş, aç, hırçın ve İngiliz diler...

Sizler ise halkların kardeşliğine ve enternasyonalizmin erdemine inanan eski tüfek solculardınız. Kaderin garip bir cilvesi gibiydi bu. Bu serserileri doyurup gönüllerini hoş tutmak zorundaydınız. Sizlere hakaret edip, hırsızlıkla suçlayıp sonra da polis çağırdıklarında polise de aynı şekilde davranmak zorunda olduğunuzu fark edecektiniz.

Yavaş yavaş bir kabusun ve kuşatılmanın ortasında olduğunuzu anlamaya başladığında, henüz sığınma başvurusunda bulunmamıştın. Geleli neredeyse bir hafta olmuştu ve durum hiç de senin hayal ettiğin gibi görünmüyordu. Üç ortak da sürekli birbiriyle kavgaya tutuşuyor ve kendi hayal kırıklıklarını, tutunamayışlarını yaşıyorlardı.

İş yapmayan bir dükkan, sürekli kavga eden üç ortak ve sizleri orada istemeyen sarhoş, aç, hırçın, İngiliz serseriler vardı. Burada bu ortamda sana ekmek yoktu ama kimse bir şey demiyordu. Seni davet eden arkadaşın üzgündü. Diğer iki ortak da seni bağışlarına basmalarına rağmen iş teklif edecek durumda değillerdi.

Bir karar vermen gerekiyordu. Ya Türkiye'ye geri dönecektin, ya da hemen sığınma başvurusunu yapacak ve kendi başının çaresine bakacaktın. Moralin iyice bozulmuştu. Türkiye'ye dönemezdin. Arkadaşınla oturup konuşmaya ve sonrasında da Londra'ya dönüp sığınma başvurusu yapmaya karar verdin. Onun seni bir köşeye çekip durumun vahametini anlatması mümkün değildi. Seni davet etmişti ve şimdi git diyemezdi. Ama sen rotanı çoktan çizmiştin. Londra seni bekliyordu...

Bir pubda oturup biralarınızı yudumlarken durumun kısa bir özetini yaptın ve mevcut koşullardan dolayı arkadaşının kendisini suçlamaması gerektiğini söyledin. Seni birlikte çalışır, birlikte kalkınırız diye çağırmıştı ama batıyordunuz. Kararını onaylayıp, Londra'da kalabileceğin sığınmacı bir kızın telefon numarasını verdi. Yalnız yaşıyordu ve onun evinde kalabilirdin. O kızla arkadaşın çok eskiden tanışıyorlarmış.

Pubdaki konuşmanız bitmiş ve dükkana dönmüştünüz. Giriş bölümü restoran, ikinci kat depo, üçüncü katta ise yatakhane ve bir

---

---

oda vardı. Temizlik ve hijyen bakımından senin ölçülerinin çok dışındaydı. Eski ve bakımsızdı.

Esrarkeşler, homoseksüeller, orospular ortada cirit atıyorlardı. İçip içip dükkanın camlarını indirmeye çalışanlar, parmak işareti yapanlar, kendi aralarında kadın yüzünden öldüresiye kavga eden sağır ve dilsizler... "Burası İngiltere burada İngilizce konuşun" diyen ve dünyaya tepeden bakan sarışın İngiliz erkekleri ve kadınları...

İngiliz usulü

Londra'ya dönme hazırlıkları yaparken John'dan telefon gelmişti. Seni, Kingscross metro istasyonunun önünde bulunan gazete bayinin önünde bekleyeceğini söylemişti. Seni evine davet etmiş ve gelecekle ilgili planlarında yardımcı olacağına söz vermişti.

John ve Barbara'nın varlığı senin için büyük bir nimet ve devlet olmasına ve çocuklarına bakma karşılığında iyi bir gelir, dil eğitimi ve kalacak yer teklifi yapmalarına rağmen, bu teklifi reddedecek ve onları çok şaşırtacaktın. Teklifleri kaymaklı ekmek kadayıfıydı. Ama karşılığında beklenen siyasi bir misyon vardı. Sen ise politikaya doymuş ve yediklerini çıkartmaya çalışan birisiydin.

Londra'ya dönme hazırlığı ile John'un telefonu üst üste gelmişti. Onlara uğramayı ve bir- iki gün onlarla kalmayı düşünüyordun ama sana yapacakları teklifi aklının ucuna bile getirmemiştin. Tanışmanızın üzerinden kısa bir zaman geçmiş olmasına rağmen çocuklarını sana emanet edecek kadar sana güven duymuşlardı.

Barbara daha önceden yardımcı oldukları bazı mültecilerin kendilerini nasıl kullandıklarını ve istismar ettiklerini anlatırken John müdahale etmiş ve senin farklı birisi olduğunu söyleme gereğini duymuştu.

Nottingham tren istasyonunda arkadaşlarıyla vedalaşıp trene binerken bir sorun çıkarsa hemen onları aramanı ya da geri dönmeni söylüyorlardı. İngiltere'ye geleli henüz on gün olmuştu ve sen bir şehirden başka bir şehre tek başına yolculuğa çıkıyordun. Yetersiz İngilizce'ne karşılık kaybolmayacağından emindin. İçinde özgürlüğün ve meydan okumanın meltemleri esiyordu. Trenin ulaştığı hız, göz alabildiğince uzanan yeşil düzlükler ve seni gölgen gibi takip eden hummalı bir geçmişin vardı.

John ile Kingscross metro istasyonunun önündeki gazete bayinin önünde buluştuğunda, o işten yeni çıkmıştı ve yorgun görünüyordu.

Metro biletlerini alıp yerin metrelerce altında vızır vızır işleyen trenleri gördüğünde şaşkınlık, hayranlık ve geri kalmış bir ülkenin fakir solcusu olmanın ezikliğini yaşıyordun. Bazı istasyonların ik- üç katlı olduğunu öğrendiğinde ise keşfetmenin keyfini çıkartmaktan başka yapabileceğin bir şey yoktu. "İngiliz usulü" düşünenecek olursan bundan iyisi can sağlığıydı.

Seven Sisters istasyonunda inip yer üstüne çıktığında iki katlı otobüsleri ve köşe başlarında çeşitli tütsüler satan siyahları gördün. Her taraf siyah kaynıyordu. John otobüs durağında beklemekten sıkılıp yürümeyi teklif etti.

Kapının zili çalındığında içeriden kopan çığlıklar ve kapının önünde seni ellerinde kurabiyelerle bekleyen çocukları ve Barbara'yı gördüğünde, seni karşılamak için hazırlanmış bir tören olduğunu anlamış ve çok mutlu olmuşsun. Utangaçlığın had safhasında olduğun için çocukların uzattığı kurabiyelerden almayı da unutmuş, sonrasında da kendine hem çok kızmış hem de çok üzölmüşsün.

Evde soğuk İngilizlere yakışmayan bir bayram havası vardı. Alt kattaki mutfak bölümüne geçmiş, etrafı şaşkınlıkla seyrederken, bir tercümana ihtiyacın olduğunu düşünmeye başlamıştın.

Uçakta sana eşlik eden kızı aradın ve yardımcı olup olamayacağını sordun. Bir sonraki günün akşamına randevulaşp telefonu kapattın. Düşündüklerini İngilizce ile ifade edecek olsaydın onları kırabilirdin. Düşündüklerini anlatabilecek kadar iyi bir İngilizce ye sahip değildin. İlk günün hatırına yediğin yemek ile geceniz son buldu. İngilizce'nin yetersiz ve kötü olmasından dolayı onlar da seni yormamış ve böylece geceyi hırpalanmadan kurtarmıştın.

John sabah erkenden kalkıp işe gitmişti bile. Sen, Barbara ve çocuklara günaydın derken birazdan çocuklar da yuvaya gidecek ve evde baş başa kalacaktınız. En iyisi dışarıya çıkıp etrafı incelemektir. Barbara bu isteğine hiç tereddütsüz onay verirken, kaybolmayı aklının ucundan bile geçirmiyordun. Annenden sana miras kalan yön bulma içgüdüğü, seni gitmek istediğin her yere götürürdü.

Yan yana dizilmiş biblo gibi evleri hayranlıkla izlemeye, temiz ve bakımlı sokakları adımlamaya başladığında kendini dünyayı yeniden keşfeden bir kaşif gibi hissediyordun. Gülünç olsa da, durum tam da böyleydi. İki saatlik bir keşif yolculuğundan sonra, mektup yazmaya ve

---

Londra'daki ilk günün gözlemlerini Türkiye'deki dostlarına anlatmaya karar verdin.

Bakkala benzeyen bir dükkanın önünde durup içeride mektup pulu satılıp satılmadığını anlamaya çalışıyordun. Orta yaşlı ve şişman bir zenci kadın dükkandan çıkıyordu. Bütün cesaretini toplayıp "Affedersiniz bayan dükkanda mektup pulu satılıyor mu,?" diye soracaktın ki, affedersiniz bayandan ötesini getiremedin. Çünkü o şişman ve orta yaşlı kadın senin Türkiyeli olduğunu anlamış ve soruyu tamamlamana izin vermediği gibi, cevap verme gereği de duymadan yürümeye başlamıştı.

Neye uğradığını şaşırılmış, olanlara bir anlam verememiştin. Londra'daki ilk gününde aldığın bu beklenmedik darbe, seni şaşkına çevirmiş ve keşfin biraz da hayal kırıklığı ile son bulmuştu.

Aradan aylar geçmeye ve siyahlarla Türkler arasındaki hikâyeleri dinlemeye başladığında iki grubun da birbirinden nefret ettiğini ve sık sık kavgaya tutuştuğunu öğrenecektin.

İngilizler İrlandalıları istemiyordu, siyahlar gelmeye başladıklarında da İrlandalıları siyahları istemiyordu. Türkler gelmeye başladığında ise siyahlarla İrlandalıları birlik olmuş, Türkleri istememişlerdi. İşgücü pazarı daraldıkça paylaşım savaşları artıyordu.

Sana tercümanlık yapacak olan kızı metro istasyonu yakınlarında bir yerde karşılamış ve John'un evine doğru yola çıkmıştınız. Geceydi ve sen gideceğin yönü şaşırılmıştın. Evler ve sokaklar o kadar birbirine benziyordu ki bir ara gerçekten kaybolduğunu düşünmeye başladın. Yaşadığın paniği kıza belli etmemeye çalışıyordun. On beş dakikalık yolu bir buçuk saatte gidebilmiştiniz. İkiniz de yorgunluktan ve gerilimden bitmiş bir haldeydiniz.

Yemek masasına oturup ev sahibinizin hazırladığı poşet çayları içerken, John ve Barbara da artarda sordukları sorularla, ne yapmak istediğini anlamaya çalışıyorlardı. Onlarda kalabilir, okula gidebilir ve çocuklara göz kulak olmanın karşılığı olarak da para kazanabilirdin.

Birkaç gün içinde sığınma talebinde bulunacaktın. Dil öğrenmek ve bir iş bulup çalışmak istediğini söyledin. Ama onların teklifini kabul edemezdin. Farklı geçmişlere ve kültürlere sahiptiniz. Onların aile düzenini bozmaya hakkın olmadığını düşünüyordun. Tekliflerine gerçekten minnettar olduğunu ama kabul edemeyeceğini söyledin.

Onlarla yaşamak senin için pek mümkün görünmüyordu. Sabah kahvaltısını cornflakes'le geçiştiriyor ve ona da kahvaltı diyorlardı. Öğle ya da akşam yemeği gibi bir mefhumları da yoktu üstelik. Zaten Barbara da yemek yapmayı sevmediğini söylemişti. Evde, sokakta giydikleri ayakkabılarla geziyor ve neredeyse kurum bağlamış olan su ısıtıcısında yapılan poşet çayları içiyorlardı. Tüm uyuşmazlıklar bir yana ama çay ve yemek işine bu şekilde katlanamazdın.

Alt kattaki oturma odasının bitişiğinde bir çocuk odası vardı ve o odayı sana vermişlerdi. İki katlı bir ranza ve çocuk oyuncakları vardı. Üst katta ise büyük bir çalışma odası, çocuk odası ve yatak odası vardı. Tuvalet ve banyo da üst kattaydı. Tahta merdivenler feryat sesine benzer seslerle sanki inliyordu. Gece tuvalete gitmek için akla karayı seçiyor, üst kata çıkmaya cesaret edemiyordun. Küçük bir çiş için tüm ev halkını uyandırmaya korkuyor ve bu yüzden pencereyi açıp bahçeye işiyordun. Birilerinin seni o halde görme riskini düşündükçe, bazen de mutfaktaki uygun kapları kullanmayı tercih ediyordun.

Beşinci günün sonunda pes edip, arkadaşının evinde kalabileceğini söylediği kızı aramaya karar verdin. Telefonda bir buluşma yeri belirlediniz. John ve eşine teşekkür edip, en kısa zamanda görüşmek umuduyla onlardan ayrıldın. Yapacak çok işin vardı, önce sığınma hakkı almak için başvuruda bulunacak, işsizlik parası alacak, kalacak bir ev ve bir okul bulacaktın. İlk amacın yarım yamalak İngilizce'ni düzeltmek ve dil konusunda kimseye muhtaç kalmamak olacaktı.

Alt yapın fena sayılmazdı. Ancak, bildiklerinin hiçbir işe yaramadığını göreceksin ve bu konuyu acilen çözmeye çalışacaktın. Daha otuz üç yaşındaydın ve önünde iyi bir fırsat vardı. Dil öğrenmenin dışında yapabileceğin başkaca hiç bir şey de yoktu. Elindeki sözlükle gördüğün her ilanı okuyup, okuduklarını anlamaya çalışıyordun. Es geçtiğin hiçbir pano, ilan, afiş yoktu. Neredeyse kafayı yiyordun.

Artık ÷lkene dñnemezdin

Sığınma başvurunu yapman için bir avukatlık bürosundan yardım alman gerekiyordu. Nottingham'daki arkadaşın avukat işini halletmiş, iş sadece senin imzana kalmıştı. Sığınma başvurusu yaparken gerekçelerini belirten bir de ifade vermen gerekiyordu.

Avukatlık bürosunun alt katında sorgu odasına benzeyen bir odaya alındın. Türkçe konuşan genç bir adam içeri girdi ve yazılı ifadeni hazırlayacağını söyledi. Tercümanlık yaparak geçiniyormuş ve okulunu bitirmek üzereymiş.

Başından geçenleri anlatıp "Hepsi bu kadar." dediğinde, karşıdaki adam bunların yeterli olmadığını, somut biçimde hayati tehlike ya da tehdit altında bulunuyor olman gerektiğini, sadece cezaevinde yatıp çıkmış olmanın, sığınma talebini geçerli kılamayacağını söylediğinde, şaşkınlıkla bakakalmıştın.

Aranır durumda değildin, İngiltere'ye yasal bir pasaportla ve yasal yollardan gelmiştin. Havaalanından bu şartlarda geçebildiğine göre yaşamın bir tehdit ve tehlike altında değildi. Genç adam uygun bir senaryo yazarak yaşamının somut olarak tehdit altında olduğunu ispatlamayı istiyordu senden.

Yalanı pek beceremediğın gibi yalan söylemek zorunda kalmaktan da nefret ederdin. Tercümanıyla kafa kafaya vererek zor da olsa bir ifade hazırladınız. Sen İngiltere'ye gittikten on gün sonra evin polis tarafından basılmış, evde bulunan sevgiline arandığın söylenmişti. Artık ÷lkene dñnemezdin(!).

Talebinin ciddiye alınmasını sağlamak için yalan bir senaryo yazıp, altına imzanı atman gerekiyordu. Yaşadığın acı gerçeklerin artık bir işe yaramadığının yüzüne vurulması ağrına gidiyordu. Siyasi kimliğe sahip olmayanları daha kolay kabul ediyorlardı.

Yazılı ifaden hazırlandıktan sonra başvurusu yapacak olan kadın avukatın yanına götürüldün. Sığınma talebinin inceleneceği İçişleri

---

Bakanlığı'ndaki sorgulamaya gitmeden önce, ifadenin zayıf ve tutarsız yanlarını bulmak ve açıklarını kapatmak için, bir ön sorgulamaya tabi tutulacaktın.

Bir ara neden mücadelenin dışında kalmayı tercih ettiğini sorduğunda, aynı şeyleri tekrar yaşamak istemediğini söyleyerek avukatı terslemeye başlamıştın ki, kadın tepkinin nereye varacağını tahmin etmiş ve ortamı yumuşatmaya çalışmıştı. Onu ilgilendirmezdi, senin mücadelenin içinde veya dışında oluş sebebin. Böyle bir soru sorma hakkını nereden buluyordu bu kadın?

Bir hafta sonra Home Office (İçişleri Bakanlığı) den randevu alındığını ve ilk görüşmeye çağırıldığını öğrendin. Craydon'daki İçişleri Bakanlığı binasına gittiğinde, koca bir günü orada sıra bekleyerek geçireceğini ve on dakikalık bir görüşme sonunda işinin biteceğini düşünmemiştin bile.

Parmak izlerin alınırken kendini aşağılanmış hissettin. Bu işi yapan şişman ve yaşlı İngiliz kadın memurdan da nefret etmiştin. Mekanik bir ses tonuyla verdiği emirlere itaat etmekten başka çaren yoktu. Seni onlar davet etmemişti ve senin gibilerden haz etmediği her halinden belliydi.

Fotoğrafın çekilip parmak izi işlemlerin de bittikten sonra görüşmeye alındın. Karşında duran şişman ve yaşlı İngiliz memurun sorularına vereceğin cevaplar muğlak ve mesnetsizdi.

Görüşme yeri, cezaevindeki kabinlerin neredeyse aynıydı. Yana yana dizilmiş tek kişilik kabinler, ortalarında kalın camlar ve sesin duyulmasını sağlayan mikrofonlar. Tercümanınla birlikte yazdığınız senaryodaki ifadeleri olduğu gibi tekrarlamış, ama doğal olarak bütün bu yalanları tercümanına söyletmiştin.

Binanın çıkışına doğru yürürken sanki dayak yemiş kadar yorgun ve bitkindin. Pasaportuna ve kimliğine el konulmuştu. Kimlik yerine bir kâğıt parçası vermişlerdi eline. Kendini çırılçıplak bırakılmış gibi hissediyordun.

Tercüman başvurunun sonuçlanması için uzun bir zaman geçebileceğini ve belki de yıllarca beklemen gerekeceğini söyledi. Bu süre zarfında tüm işsizlere tanınan haklardan faydalanabileceğini anlattı. Haftada kırk pound geçinme parası, ev kirası, ücretsiz eğitim ve sağlık hizmeti alabilirdin. Bunun için bir adres vermen ve yardım

---

---

bürosuna gitmen yeterdi. Bir ulusal güvenlik numaran ve kartın olacaktı. Her işinde bu kartı kullanacaktın.

İlk haftalığını almaya gittiğinde, yardım ofisindeki siyah kadın memurun neden sana ters davrandığını anladığında, hemen okula kayıt olmayı ve İngilizce konuşabilmeyi hayal ettin. Dil bilmeyeni adam yerine koymuyorlardı ve bu da yeteri kadar aşağılayıcı bir durumdu.

Mantiğını anlamaya alışma

Derneklerdeki atmosferi yapay buluyor, iindekiileri de kahvehanelerde vakit öldürmeye çalışan işsiz güçsüzler takımına benzetiyordun. Duvarlardaki posterler, yazılan sloganlar, senin için bir şey ifade etmiyordu. Onlarla senin aranda uçurumlar vardı. Politik hiçbir iddia sahibi değildin ama dünyada olup bitenleri asla ihmal etmezdin.

Henüz doğru dürüst İngilizce okuyup yazamaz ve konuşamaz durumdayken bile, dünyanın en ciddi gazetelerden biri olan The Guardian'ı alır, okumaya ve anlamaya alışırdın.

Günde dört beş saat kafanı ve üzerinde çalıştığın masayı yumruklaya yumruklaya İngilizce öğrenmeye çalışacak ve çok geçmeden mükafatını alacaktın. Yaklaşık dört ay sürmüştü bu eziyet.

Yeni cümle yapılarını ve kalıplarını görmeye başladığında İngilizce'nin mantığını çözmeye çalışacak ama aradığın mantığı hiçbir yerde bulamayacaktın. Bu mantıksız dili neden öğreneyim diye kendine kızacak sonra da gidip öğretmenlerine dert yanacaktın.

Gösterdikleri formül kafana yatmasa da işlevseldi. Pragmatisteydi. "Mantığını anlamaya çalışma, sana nasıl öğretiliyorsa öyle öğren.". Söylemesi kolaydı tabii.

İnançlar ve kavramlar

Harringey'deki bir Türk marketinin önünde buluştuğın kadın on yıldır burada yaşıyordu. Kısa boylu esmer bir Kürt kadınına benziyordu. Sen buluşacağınız marketin önüne gidip beklemeye başladıktan birkaç dakika sonra elleri alışveriş paketleriyle dolu dışarı çıkmıştı. Gülümseyerek kendini tanıtmış ve otobüs durağına doğru yürümeye başladınız. Buluşma öncesinde telefonda konuşmuş ve birbirinizi nasıl tanıyacağınıza dair bilgi alışverişinde bulunmuşunuz.

Eve gidene dek ne konuştuğunuzu hatırlamıyordun ama yalnız başına yaşadığını biliyordun. Seni kabul etmesi olağanüstüydü; çünkü hiç tanışmıyordunuz. Sadece onu tanıyan bir arkadaşın aracı olması yetmişti. Sen gelmeden hakkında bazı bilgiler doğal olarak ona iletilmişti. Yine de tanımadığı bir adamı evine alması gerçekten büyük bir konukseverlik olarak görünmüştü sana.

Sığınma talebinde bulunduğunu, Derya'nın birkaç ay içinde gelebileceğini, geçici bir süre için onda kalıp kalamayacağını sordun. "İstediğin kadar kalabilirsin" yanıtını vermişti.

Şu anda erkek arkadaşının olmadığını, sabah işe gidip akşam eve geldiğini anlattı. Orada kalmakla moralinin düzelmesine yardım edebilirdin. Zira kötü bir dönem geçiriyordu. Annesi birkaç yıl önce kanserden ölmüştü ve kendisinin de bu riskle başı dertteydi.

Eve vardığınızda mutfağa geçmiş, yiyecek bir şeyler hazırladıktan sonra hem yemeye hem de sohbet etmeye başlamıştınız. Konuşacak çok şeyin olmasına karşın, tanımadığın bu insanın evindeki zoraki misafirlikten sıkılıyor ve gerginlikten dolayı yatıp uyumak istiyordun ama ev sahibinin konukseverliğinden bir an bile şüpheye düşmemiştin.

Ev sahibin bir takım özel güçleri olduğuna inanıyordu. Bunları sana anlatırken gittikçe için daralıyor ve şimdi ne söylemeliyim diye kara kara düşünüyordun. Önceden bazı şeyleri tahmin edebildiğini, ailesinden bazı kişilerde de bu yeteneğin olduğunu söylüyordu. Onu

---

---

can kulağıyla dinler görünmene ve itiraz etmemene rağmen ona inanmadığını söylemişti sana.

Bu konuda haklıydı. İnançları onu rahatlatıyor ve kendini iyi hissetmesini sağlıyorsa, senin açısından bu konuda bir sorun yoktu. Bunu ona söylediğinde gülmeye başlamış ve hâlâ ona inanmadığını söylemişti. Onu ciddiye alıp tartışmaya girmek saçmaydı. Sen misafirdin. Onu gücendirmek, kırmak istemiyordun. Her seferinde onu dikkatle dinleyecek ama sana mantıklı gelmediğini söyleyecektin.

Oturup beklemekten, ev sahibinin anlattığı gerçek üstü hikâyeleri dinlemekten ve içinde bulunduğun belirsizliğin devamından sıkılarak, Nottingham'ın yolunu tutacaktın. Sevgilin gelene dek orada kalmayı düşünüyordun.

Bazı garip güçlere sahip olduğunu iddia eden ev sahibin de eskiden solculuğa bulaşmış olanlardandı. Ama artık kendini aştığını ve bir çok tabuyu yıktığını söylüyordu.

Grup olarak denize gittiklerinde üstsüz olduklarını anlatıyordu. Birbirleriyle dostluk bağı olan bu insanların nasıl çıplak bir halde bir arada olmaktan rahatsızlık duymadıklarını anlamakta zorlanmıştın. Sen de, sevgilin de böyle bir şeye yanaşmazdınız. Tutuculuktan değil ama birbiriyle tanışan eş dostların böyle çıplak bir arada bulunmalarını içinize sindiremezsiniz.

Bazı günler arkadaşlarıyla bir araya gelip esrar içtiklerini de anlattı sana. Olumsuz bir tepki vermedin. Seni ilgilendiren bir durum yoktu ve istediklerini içerlerdi. Sen uyuşturuculara karşı her zaman soğuk ve mesafeli oldun. Kullandığın antidepressanların bile bağımlılık yapıp yapmadıklarını araştırarak kadar pimpirikliydin.

Ev sahibinin anlattığı kendini aşma ve tabuları yıkma hikâyelerini dinlerken, o insanları suçlamak ya da kendi içinde yargılama gereğini duymuyordun. Kendi topraklarından ve sevdiklerinden kopalı uzun yıllar olmuş, yeni kimlikler edinmeye başlamışlardı. Senin onlara yan gözle bakman gibi bir şey olamazdı.

Yaşamlarının ne kadar zor, kendilerinin ise ne denli yalnız olduklarını görmeye başladığında, kendilerine hava alma delikleri açmaya çalıştıkları sonucuna varmıştın. Doğru ya da yanlış ayakta kalmaya, hayata tutunmaya çalışıyorlardı.

Kavramlar yaşanılan yere, zamana ve insanlara göre değişebilen

---

şeyler değil miydi? Homoseksüellik Türklerin çoğuna göre sapkınlık, İngilizlere göre ise bir tercihti. Ve kişinin özel yaşamına dair bir olgu olup başkalarını hiç mi hiç ilgilendirmiyordu.

Yaklaşık bir ay gibi bir süre kaldın o evde. Ev sahibinin sana en küçük bir kabalığı ya da tacizi olmamıştı. Senin için önemli olan da onun bu konukseverliğiydi. Hayatı istediği gibi yaşama hakkına sahipti. Hem gayet güzel İngilizce öğrenmiş hem de bir meslek sahibi olmuştu. Asalak biri değildi. Seni hiç tanımadığı halde evine almış ve oldukça iyi ağırlamıştı.

Derya Londra'ya geldikten ve bir ev tutup taşındıktan sonra bile sana gösterdiği konukseverliği unutmayacak, her fırsatta onu kendi evinize yemeğe çağırarak, elden geldiğince iyi ağırlayacaktın. Gördüğün herhangi bir iyiliğe karşılık vermek, senin için gerçek bir şölen sayılırdı.

Kingscross tren istasyonundan yirmi iki pound verip Nothingam biletini aldın ve trenin kalkış saatini beklemeye başladın. Bu para senin için ciddi bir meblağdı ama çok bunalmıştın. Parayı düşünecek halde değildin.

Cangıl

Kebapçı dükkanına vardığında ortalık kararmak üzereydi. Üç ortak az önce yine tartışmışlardı ve ortam gergin bir haldeydi. Ali, otobüs durağında karşılaştığın, seni İngiltere'ye davet eden, birlikte içeride yatmış olduğun arkadaşındı.

Genco, dışarıdan tanıdığın, Filistin'e savaşmaya gittiğini sandığın ama burada karşına çıkan kişiydi. Artık alkolik bir eski solcuymdu. Ali'yi davet eden ve gelmesi için ona para yollayan da Genco idi.

Diğerinin adı Mehmet idi. Onu ilk kez orada görüp tanımıştın. Zengin bir aileden gelmesine karşın işleri bozulunca borçlarını ödeyemez hale gelmiş ve ortalıkta görünmemesi için bir süre yurtdışına çıkmasını ailesi istemişti. "Türkiye'deyken altımda Pajero jipim vardı" diyordu.

Ali ve Genco'nun uzun bir geçmişe dayalı olan arkadaşlıkları vardı. Ali yakalanıp on yıl hapis yatmıştı. Genco ise dışarıda kalmayı başarabilen insanlardan biriydi. Alkolik, evli ve üç çocuk sahibiydi. Evi Cambridge'deydi ve karısı depresyon tedavisi görüyordu. Genco'yu az da olsa tanıyordun.

Ortaklarından dayak yiyen ve horlanan bu adama acımaya başlamış ve onunla ilgilenmiştin. Alkolün onu bitirme noktasına getirmeye başladığını söylediğinde, başka çaresi olmadığını söylemişti. İş yapmayan bir dükkan ve yatırdığı serveti, evde depresyon tedavisi gören bir kadın ve üç çocuk, sekiz yıldır beklemesine karşın bir türlü gelmeyen oturma izni, büyük idealler ile yola çıktığı arkadaşlarının bir bir ölmesi ve cezaevine girmesi ile yükü taşıyamayacağı kadar ağırlaşmıştı. Tüm bunlardan kaçmanın yolunu alkole sığınmakta bulmuştu. Ona yakın durmaktan başka yapabileceğin bir şey yoktu.

Üçü de birbirlerine bir biçimde yakın olmalarına karşın kedi köpek gibi olmuşlardı. İçlerinde en iyi tanıdığın Ali'ydi. Kafasına birini taktı mı,

---

sinek gibi ezmeye kalkardı. Kinciydi. Kendinden daha az bedel ödemiş bir solcu gördüğünde kinini kasmaya başlardı. Şakacı olmaktan çok alaycı bir üslubu vardı. Alay edebileceği birini yakaladığında sonuna kadar bunun tadını çıkardı. Şimdi de kafayı Genco'ya takmıştı. Hiç acıması yoktu. Onun bu davranışlarını hiç onaylamıyor, ama kavgalarında taraf tutmak da istemiyordun.

Senin Genco'ya yakınlık göstermen Ali'nin gözünden kaçmamıştı. Düşmanına acıyan ve yardım etmeye çalışan biriydin artık. Sana soğuk davranmaya ve Londra'dan kalkıp yüzlerce kilometre uzaklıktaki kebabçı dükkanına gelmeni görmezden gelecek kadar da gözü dönmüştü. Mehmet de aynı soğuk tavrı gösterecek ve bir anda neye uğradığını şaşıracaktın.

Hemen üst kattaki yatakhaneinin yanında bulunan küçük odaya çıktın ve uyumaya çalıştın. Sabah erkenden kalkıp Londra'ya geri dönecektin. Burada bir dakika daha kalamazdın. Geç saatlere kadar uyuyamadın. Kabus gibi çöken düşüncelerden kurtulmak için Derya'yı düşünmeye çalıştın. Sabahı zor ettin.

Gün ağarmaya başlarken kalktın, sessizce giyinip arka kapıdan kendini dışarı zor attın. Güneşli bir günün başlangıcı, Robin Hood'un yaşadığı ormanlar ve İngiltere'ye gelmek için gün sayan bir sevgilin vardı. Bırak bu koca herifler ne halt ederlerse etsinlerdi...

Dükkan iş yapmıyordu. Para kazanamıyorlardı ve sürekli kavga ediyorlardı. Dördüncü ortağın sen olmadığına seviniyordun.

Genco'nun hiç şansı yoktu. Ali, Mehmet'i de kendi tarafına çekmeyi başarmıştı ve bu yüzden de kendini yeterince güçlü sayıyordu. Üflesen yıkılacak kadar zayıf ve alkolik olan bu adama dayak atmalarını hazmedememiş, zayıf olanın yanında kalmıştın.

Ali ise senin Genco'ya geçtiğin bu kıyağı unutmayacak ve Türkiye'ye dönüşünüzde, karısı sizi uğurlamaya gelmesine rağmen Ali, bir telefon bile etmeyecekti.

Londra'dan Nottingham'a doğru yola çıkmadan önce ev sahibini haberdar etmiş ve bir süre orada kalacağını söylemiştin. Bir gün sonra seni evde karşısında görünce şaşkınlığını gizlememiş ve "Sen benden kaçırıyorsun." demişti.

Oysa sen ondan değil her şeyden kaçırıyordun. Sığınacak bir liman aradıkça alabora olan küçük teknelere benziyordun. Denizin

---

---

acımasızlığı, kızgın dalgaları, fırtınaları ve köpek balıklarıyla boğuşmaktan usanmış, sakın bir liman bulmayı umuyordun. Ölümlere, işkencelere ve açlığa doymuştun.

Küçük insanlarla uzun süre bir arada yaşamaktan bıkmıştın. Dünyadan habersiz, okuduğu üç beş romanla kendini dünyanın merkezine koyan cahil ve kaba köy kökenli solculardan yaka silkiyordun. Kendilerine küçük küçük köyler inşa eder; sonra da oralarda marş söyleyerek, bol bol ağıt yakarak ve ölen arkadaşlarını göklere çıkartarak yaşar giderlerdi.

Bir ucu kana kan intikama dayanan öfke nöbetleri geçirir ve kanlarını yerde bırakmazlardı. Kan ve intikam sözcüklerinin neden bu kadar telaffuz edildiğini sökmeye başladığında için kalkmaya, miden bulanmaya başlamıştı. Akılla değil de, insan kanıyla devrim yapacağına inanmış zavallı, küçük adamlardan kaçıyordun.

Her savaş kan demekti ve bunu savaşa katılmış herkes gibi gayet iyi biliyordun. Eğer bir savaş başlamışsa kan akması kaçınılmazdı... İnsanların birbirlerini boğazlamak için bütün fiziksel, ruhsal ve zihinsel enerjilerini bir savaşa yoğunlaştırmalarından daha iğrenç ne olabilirdi ki?

Sen de küçük çaplı bir savaşa katılmış ve can yakmıştın. Kendi canının acıması ve yanması bir yana, sağ kalabilmiş olman seni teselli etmeye yetmiyordu.

Dipsiz kuyulara atılan taşlar gibi sorular sorup yanıtlarını bulmaya çalıştıkça yalnızlığın artıyor ve sınırları bir bir aşıyordun. Devriyeler dur dese bile duramazdın artık. Politik olmanın ne demek olduğunu öğrenmiştin bir kez...

Akıl ve zeka bu ülke insanları için bir değer ölçüsü değildi. Aklın en büyük erdem sayılmadığı bir cangılda yaşıyordun. Aklın, akla ziyan bir tür delilik ya da onun başlangıcı gibi görüldüğü sıradan insanların dünyasında tutunman ya da onlardan biri olma şansını çoktan yitirmiştin. Her doğrunun tam doğru olmadığını ve her yanlışın da baştan sona yanlış olmadığını anladığında, tapılacak liderlerin ve uğrunda ölebileceğin bir ideolojin yoktu artık.

Haberleşme yöntemi

Derya ile telefonda konuşurken sana sorduğu soru şuydu: Dönecek miydin? Hemen olmasa bile ileride böyle bir ihtimal var mıydı? Kesinlikle hayır diyordun. Henüz yeni gelmiştin ve henüz bir şey de yapamamıştın. İngilizce öğrenmeden dönmeyecektin. Sığınma hakkın olsun ya da olmasın en azından bu dili öğrenecektin. Üstelik, o da hiç değilse bir dil bilmeni istemiyor muydu senden?

Sen dönmüyordun ama Derya senin yanına geliyordu. Ne kadar kalacağını bilmiyordun ama gelmesi senin için bir devlettir. Londra'yı tanıyordu, İngilizcesi mükemmeldi ve onu çok özlemiştin. Birlikte geçirdiğiniz son gün döktüğünüz gözyaşlarını birisi görseydi, İngiltere'ye değil de idam sehпасına gittiğini sanırdı.

Metroya binip Heathrow Havaalanı'nın yolunu tuttuğunda içindeki sevinç görülmeye değerdi. Elinde, Türkiye'de bıraktığın bağlaman ve valiziyle onu gördüğünde ise, ondan kolaylıkla kurtulamayacağını anlamıştın. Uzun bir kucaklaşmadan sonra metroya doğru yürümeye başladınız. İki ay içinde nasıl bu kadar kilo aldığını soruyordu.

Ev sahibinin bir kadın, yanında kalanın ise erkek olması Londra'da değil ama Türkiye'de dedikodulara ve şakalaşmalara yol açmıştı. Sarışın, mavi gözlü, manken vücutlu bir afet- i devranla kim aynı evde misafir olarak kalmak istemezdi ki? Derya senden çok ev sahibi olan kadınla ilgili sorular soruyordu...

Eve vardığınızda ev sahibi sizi kapıda bekliyordu. O da Derya'yı merak ettiğini söylemişti. Tanışma ve çay içme faslından sonra izin isteyip çatı katındaki odanın yolunu tuttunuz. Ev sahibin muzip bir gülümsemeye, "Aman sakın kavga etmeyin ha!" diye takılmıştı arkanızdan...

Derya gelir gelmez birlikte ev aramaya başladınız. Baktıklarınız, daha çok bekarlara uygundu, bazılarında ise mutfak, banyo, tuvalet ortak kullanımı gerektiriyordu. Kıbrıslı Rum emlakçıya daha uygun, müstakil bir ev aradığınızı söylediniz.

Westerham Avenue'deki daireyi çok beğenip tutmak istediniz. Ama ev sahibi inatçı bir Rum'du. Uzun bir pazarlık sonunda anlaştınız. Cebinizden haftada on beş pound ödeyecektiniz ve kalanını da belediye karşılayacaktı. Bir salon, bir oda, mutfak, banyo, tuvalet hepsi içindeydi. İki katlı bir evin üst katıydı. Evin önünde de, arkasında da bahçesi vardı. Geniş bir caddeye bakan evin karşısında manav, bakkal, eczane ve kuaför vardı. Postane ise sadece elli metre uzağında idi. Bundan iyisi olamazdı.

Daha çok İngilizler, Asyalılar, Kıbrıslı Türkler ve Rumlar vardı. Evin tam karşısında ve sokağın ortasında iki tane telefon kulübesi her gece on ikide çalmaya başlar ama kimse açmazdı. Senin senaryona göre, birbirinden ayrılan ve tekrar buluşmaya çalışan iki sevgilinin birbirlerini bulma çabasından dolayı çalışıyordu bu telefon.

Telefon çalmaya başlayınca önce cama koşar, açan var mı diye etrafa bakardın. Ama kimseler yoktu etrafta. Aylarca her gece yarısı çalmıştı o telefon. Artık birbirlerini bulamayacak olan iki sevgilinin ayrılık şarkısı gibi gelirdi sana o telefonun sesi. Kızımıyordun, sadece hüzünleniyordun.

Derya ise senin bu senaryona gülüyordu. Belki de uyuşturucu kaçakçılarının bir haberleşme yöntemiymi.

İlk mesaj

Evinize bir telefon bağlatmak istediğinizde karşınızdaki kulübeden British Telekom'u arayıp, ne yapmanız gerektiğini sormuştunuz. Herhangi bir yere gitmeniz gerekmiyordu. Yanınızdaki postaneye gidip cüzi bir bedel yatırdıktan sonra randevu almanız yeterliydi.

Telefonu bağlamaya gelen görevli iri yarı bir İrlandalıydı. Cebinizde çok az paranız vardı ve kırk poundluk haftalıkla iki kişinin geçinebilmesi çok zordu. Bu yüzden bu işin ne kadara mal olacağını sordunuz. Adam evde yeterli kablo ve ağ sisteminin olup olmadığını inceledikten sonra evde telefon sisteminin zaten var olduğunu, bu yüzden de fazla bir masraf çıkmayacağını söyledi.

İşinin ortasında çay, kahve ikramı için bir mola vermesini istediniz. Beklemediği bu teklif karşısında utanarak da olsa salondaki koltuklardan birine oturmuş, nereli olduğunuzu sormuştu. Düzgün telaffuzunuz ve politik yanıtlarınız adamın pek hoşuna gitmişti. Yaklaşan seçimleri kimin kazanacağını sorduğunuzda "Sanırım İşçi Partisi" diye cevaplamıştı. Cevabı bir tahminden çok, tercihini gösterir gibiydi.

Bütün işini bitirip telefonun akşama açılacağını söylediğinde, ona teşekkür ederek uğurladınız. Bu iri yarı İrlandalı utangaç ve çok az konuşan biriydi. Telefon işinin size kaçta patlayacağını hesaplarken limitlerinizin üstünde bir rakam gelmesi kaçınılmaz görünüyordu. Bağlantı dışında telefonu da kendileri getirmişti ve bir hayli pahalı görünüyordu. Yine de telefonsuz kalmaktan iyiydi.

Akşam eve geldiğinizde telefonun açıldığını ve hatta bir mesajınızın olduğunun fark ettiniz. İlk mesajı bırakan bu kişi İrlandalı telefoncuymdu. Ne dediğini anlamanız mümkün olmamıştı ama büyük olasılıkla şunları söylüyordu "Telefonunuz açıldı, güle güle kullanın, tüm masraf yirmi poundu geçmedi."

İlk fatura geldiğinde neredeyse havalara uçacaktınız. İstese iki yüz pound yazabilecekken masraf hanesine, neredeyse bedava sayılabilecek bir rakam yazılmıştı. Bu adamı bir daha görebilseydin; boynuna sarılır ve binlerce kez teşekkür ederdin.

İri yarı İrlandalı sizlerin nasıl insanlar olduğunuzu anlamıştı. Parasız, işsiz güçsüz, keyif için burada olmayan insanlardınız. Konuşmadan da durumunuz anlaşılır haldeydi ama anlamak isteyenin anlayabileceği bir haldi bu. Toplasan beş dakika kadar konuşmuşunuz onunla, ama sonuç harikaydı. İrlandalı işçi sizi büyük bir külfetten kurtarmıştı. Bir fincan kahvenin hatırına sayılamayacak olan bu yakınlıkta, sanki başka bir şeyler daha vardı.

Teknikler

İngiltere'den Türkiye ile telefonda konuşmak gerçekten çok pahalıydı ama ucuz yollu konuşma teknikleri de yok değildi. Sana anlatılan yöntemi kullandığında neredeyse bedavaya konuşmuş oluyordun.

Elli peni atıp konuşmaya başladıktan sonra bozukluk beş altı pound daha atıyor ve devam ediyordun. Konuşma süresinin bitimine doğru yıldız kare ve birkaç tuşa daha basarak attığın paraların hepsini geri alabiliyor ve yeniden konuşmaya başlıyordun. Ancak, kartlı telefonlar için geçerli bir yöntem değildi bu yapılan. Bu şekilde nerdeyse iki aylık bir süre bedava konuşabildin Türkiye'deki sevgilinle. Kimsenin aklının ermediği başka yöntemler de vardı ve yakalanmadıkça da sorun yoktu.

Türk mültecilerin yoğunlukta olduğu bir bölgede, neredeyse yan yana on kulübenin bulunmasına rağmen sadece birinin önünde uzunca kuyuklar oluştuğunda, polisler şüphelenmiş ve olay ortaya çıkmıştı. Çünkü, bozuk para ile yapılan bu sahtekarlığı her kulübedeki telefonda yapmak mümkün değildi.

Hayatı bedavaya getirme kurnazlığı uzunca bir süre iş görmüş ama sonunda yakayı ele vermişlerdi. Çoğu kaçak çalışan bu insanlar devletten de işsizlik parası alırlardı. Sağlık ve eğitim için tek kuruş ödemek zorunda değillerdi. Köylü takımıydı, zamanında buraya gelip kelleyi kulağı düzeltmiş olmalarına rağmen, yine de bedavacılıktan vazgeçememişlerdi.

Değişik belediyelerden on ayrı evi alıp sonra da onları kiraya veren Türklerin hikâyesini duyduğunda, pes doğrusu demiştin. Adam elindeki sığınmacı kimliğiyle belediyeye gidip ev istiyordu. Belediyeler de mutlaka bu kişilere ev bulmak ya da kira bedelini karşılamak zorundaydılar. Talebi karşılanan uyanık, bu evi kiraya verip başka bir belediyeye de aynı taleple tekrar başvuru yapıyordu. Bu sayede on tane ev alıp sonra da onları kiralayan tipler varmış, ama yapılan

---

---

sahtekarlık uzun sürmemiş. Beyan esasına dayalı bir sistem vardı. Yani söylediğiniz doğru kabul edilir ancak, yalan söylediğiniz anlaşıldığında bir daha iflah olmazdınız.

Bu ülkeye geleli henüz beş altı ay kadar olmuştu. Postadan bir çek geldi sana ama üzerindeki tarihe baktığında, o tarihli çeki paraya çevirdiğini ve yanlışlıkla sana gönderildiğini hemen anladın ve doğruca yardım bürosuna gittin. İsteseydin çeki kullanabilirdin.

Çeki görevliye uzatıp yanlışlık yapıldığını anlatmaya çalıştın. Görevli bilgisayara girdi ve bir yanlışlık olduğu ortaya çıktı. O güne dek bu tip yanlış ödemeler yapılmış ama hiç kimse durumu düzeltmek adına başvuruda bulunmamıştı. Sen kadının şaşkınlığının sebebini anlamaya çabalarken o da sana teşekkür edecek ve bir sorunun olursa mutlaka onu bulmanı söyleyecekti.

Nereden nereye

Derya yanına gelmiş, oldukça şirin bir ev tutmuş ve nispeten yerleşik bir düzene geçmiştiniz. Londra'yı birlikte gezmeye ve o büyük imparatorluğun neden büyük olduğunu anlamaya çalışıyordun. Yeni ülkeler ve yeni insanları görüp tanıma bağlamında sevgilin senden çok ama çok öndeydi. Senin gidip görebileceğin ülkeleri ve insanları senden önce gidip görmüştü.

Evinize telefon bağlandıktan sonra ilk arayan Canan'dı. Sevgilin, çalmaya başlayan telefona heyecan içinde koşmuş ve "Aaa sen misin canım, nasıl buldun beni, inanmıyorum vallahi, dünya ne kadar küçük sahiden de!" diye sevincini ve şaşkınlığını dile getirirken, sen de arayanın kim olduğunu merak etmeye başlamıştın.

Derya, konuşmasını bitirip arayanın kim olduğuna dair bilgiler vermeye başlamıştı. Seninle birlikte olmadan ve kocasından ayrılmadan önce, kocasıyla birlikte bir yıl Londra'da kalmışlar ve Canan'ı da o zaman tanımışlardı. Aradan yıllar geçmişti. Dağa çıkıp Kürt gerillalarına katılmayı düşünen Canan'ı, dağa gitmemesi için ikna etmeye çalışan iki kişi vardı. Birisi şimdi senin sevgilin olan kadın, diğeri ise onun eski kocası.

Dağda yeteri kadar insan vardı onlara göre. Canan'a dağda ihtiyaç yoktu. Pırıl pırıl bir gelecek vaat eden bu kızın dağlarda telef olmasını istemiyorlardı. Okuyup yazan, iyi meslek sahibi insanlara daha çok ihtiyaç vardı. Canan'ı ikna etmeye çalışırken öne sürdükleri ana temalar bunlardı.

Telefon eden ve en kısa zamanda ziyaret etmek istediğini söyleyen, işte bu kızdı. Dağa gitmeye kalkışmasının üzerinden dört yıl geçmiş ve Bristol Üniversitesi'nde sosyoloji okumaya hak kazanmıştı. Okumaya hak kazandığı okul, İngiltere'nin en iyi üniversitelerinden biriydi.

Beş çocuklu bir ailenin ikinci büyük kızı olan Canan'ın babası yıllar önce İngiltere'ye bir sığınmacı olarak gelmiş ve inşaatlarda çalışarak

---

---

para kazanmaya çalışıyordu. Canan'ın ailesinin eksiksiz olarak bir araya gelmesi yıllar sürmüştü ve bu da insan kaçakçılarının ödenen yüksek miktarlardaki paralar sayesinde olmuştu. Baba çalışıyor, para kazanıyor ve sonra da bu parayı insan kaçakçılarının veriyor ve aileden bir kişiyi yanına ancak getirebiliyordu. Bu kısır döngü yaklaşık bir on yıl kadar sürmüştü.

Onunla ilk karşılaşmandaki çekingenliğinin nedeni büyük ihtimalle sendin. Derya eski kocasından ayrılmış ve seninle birlikte yaşamaya başlamıştı. Canan'ın bu yeni duruma alışması biraz zaman alacaktı. Arka arkaya yaşanan ziyaretlerin birinde, sana dair kişisel bilgiler almaya çalışmış ve aldığı yanıtları kafasında tartmaya başladığını anlamıştın. Ne kadar yattın, ailen nerede oturuyor, adları nedir?..

Ziyaretini bitirip ailesinin yanına gittiğinde, senden aldığı bilgileri annesine anlatmış ve telefon etme gereği duymuştu. Senin kendine dair verdiğin bilgiler, onların cezaevinde yatıp çıkan akrabalarına tıpa tıpa uyuyordu. Ama emin olmalarını sağlayacak olan şey, senin annen ile Canan'ın annesinin bir hasta ziyaretinde yan yana çektiikleri fotoğraf olacaktı.

Fotoğrafı alıp size damladığında, "Evet, bu benim annem, bu da senin annen, biz seninle akrabayız ve yatıp çıkan akrabamız da ben oluyorum." dediğinde, evdeki herkes büyük bir şaşkınlık geçirecekti. Canan'ın annesini de, babasını da tanıyordun. Aradan yirmi yıl geçtikten sonra Londra'da tekrar karşılaşacaktınız.

Dernek köşelerinde bütün gün çene çalarak vakit öldürmek yerine, kendi geleceğinin nerede olduğunun fark etmiş ve o geleceğe asılmıştı, Canan. Bu asılmanın ödülü, İngiltere'nin en iyi üniversitelerinden biri olmuştu. O ödülle şımarmamış ve okulun en iyi öğrencilerinden biri olmuştu.

En kara gününüzde yardımınıza koşmaya hazırды. Devletten aldığı yardımla geçinmesine ve okumasına rağmen, gerektiğinde cep harçlığını bile paylaşmıştı sizinle. Size yardımcı olabilmek için kendini paralıyordu neredeyse. Senin için iş arayacak ve bulacaktı da sonunda.

İngilizce bildiğini göstermek için konuşmalarının arasına şaşaalı İngilizce sokuşturan, görgüsüz köylülerden ve şehirli kırmalardan çok farklıydı, Canan. Uzun yıllardır İngiltere'deydi ve zaman zaman Türkçe

---

---

konuşmakta zorlanmasına rağmen, sizin karşınızda İngilizce kelimeler kullanmamaya özen gösteriyor ve ağızından kaçırıldığında da özür diliyordu. Kendini ispatlamış, ispatlarken de hırpalanmış ama başını dik tutmayı başarmış bir genç kadının ciddiyeti ve ağırbaşlılığı vardı üzerinde.

İngiliz eğitim sisteminden geçen birisi olarak doğal olarak mesafeli davranıyordu; ama bunun bir önemi yoktu, zira, çocuk yaşta İngiltere'ye gelmiş ve burada büyümüşü.

Türkiye'ye dönme kararı verdiğinizde, "gerçek devrimciler sizlersiniz, burası olmazsa orası..." demişti sizleri uğurlarken. Dağlara gitse telef olsa mıydı? Geri dönebilir miydi? Dönse bile nereden başlayacaktı? Hepsi bir muammaydı...

Bolluk

Alt katınızda Maraşlı mülteci bir aile oturuyordu. İki çocukları vardı, Zeliş ve Emre. Türkçe'yi çok zor konuşmalarına karşın, sular seller gibi İngilizce konuşurlardı. Telaffuzlarının mükemmelliğine şaşırıyordunuz.

Hasan kısa boylu, pos bıyıklı bir Anadolu insanıydı. Okumuş yazmış oluşunuzu anlamıştı ve saygı da kusur etmezdi. İngiltere'nin, Türklere vize uygulamasından bir gün önce bir uçak dolusu insan ile birlikte gelmiş ve sığınma talebinde bulunmuşlardı.

Topkapı pazarında seyyar satıcılık yapan, tek göz odalı bir gecekonduda yaşayan bu adam, kaderini değiştirmeye karar verdiğinde, başına gelecekleri bilmiyordu... Konuşması gibi eli ayağı da düzgün olan Elif bacı, Türkiye'deyken yan yana koyduğu iki sandalyeyi nasıl yatağa dönüştürdüğünü anlatırdı. "Emre'yi doğurmuştum ama yatıracak yatak bile alamamıştık... o kadar yoksulduk işte!"

İkisi de İngilizce bilmiyorlardı. Onların derdi entelektüel birikim değildi zaten. Geçinebilmeyi sadece. Çocuklarının geleceğinin garantide olmasını istiyorlardı. Sabahın köründe kalkar, çocukları okula bırakıp sonra da tekstil atölyesinin yolunu tutarlardı. Başkaca tek istekleri, İngiliz pasaportunu alıp ülkelerine ziyarete gidebilmeydi.

Henüz külüstür bir arabanız dahi yokken, sizi kendi arabalarıyla gezmeye davet ederler ve mümkün merteye sıcak bir ilişki kurmaya çalışırlardı. Derya'nın senden daha iyi İngilizce konuştuğunu anladıklarında iyi komşu olmaya başlamıştınız bile. Mesafe koymaya çalışsanız da, toprak ve kan sizi onlara çekiyordu.

Kaçak çalışıyor ve devletten işsizlik parası alıyorlardı. Bu neredeyse tüm mültecilerin yaptığı bir şeydi ve normal sayılırdı. Para biriktirebilmenin başkaca yolu yoktu.

Hemen hemen her akşam kalabalık bir grup olurdu evlerinde. Gelen gürültülerden ne yaptıklarını merak ederdiniz. Sonunda

---

---

nedenini anladığınızda, gayet masum bir eğlence şekli ortaya çıkmış oldu. Batak oynuyorlardı evde. Samimiyet arttıkça sizi de davet edeceklerdi ve siz de kabul edecektiniz.

Bir keresinde senden bağlama çalmanı istediler. Hasan ve yakınları Kahtalı Mıçı'ya bayılıyorlardı. Ama senin repertuarında bu efsane isimden bir tek parça bile yoktu. Sofralar kuruldu, yemekler yenildi ve viskiler açılmaya başlandı. Bu köylü mülteciler arasında viski içmenin ve ikram etmenin apayrı bir yeri vardı. Geride kalan yoksulluktan intikam alıyorlardı sanki. Değil önu arkası bahçe olan bir evde oturmak, araba sahibi olmak, bankada yüklüce para biriktirmek, hasta çocuklarına bir ateş düşürücü bile alacak paraları yoktu bir zamanlar.

Artık doktora, hastaneye, ilaca para vermiyorlardı. Tüm temel ihtiyaçları İngiliz hükümeti tarafından karşılanıyordu. Hasan bu ülkeye gelmişti ama, parklarda yatmaktan, aç kalmaktan, kendisini tanıyan akrabalarının köşe bucak kaçıp durmasından illallah etmişti. Geri dönmek istiyordu, böyle rezillik çekmektense pazarda seyyar satıcılık yapacak, ailesini geçindirecekti. Yeni doğan oğlunu bile görememişti daha. Londra'da kalırsa gün yüzü göremeyeceğine inanmıştı.

Yeni gelenler önce gelenlerce mutlaka dışlanırdı. Neredeyse kanun gibi bir uygulamaydı bu durum. Gelen her yeni insan, işgücü pazarının daralması anlamına geliyordu onlar için. Bir de geleni tanırıyorsan, iş daha zor olurdu. Kalacak yer, cep harçlığı ve iş bulmak zorundaydın. Bunlar herkesin almak isteyeceği türden sorumluluklar değildi. Her yeni gelen, cepteki paranın ve evdeki ekmeğin azalması demekti. Paranın ise dini imanı olmazdı burada. Akrabalık ya da hemşehrlik sökmezdi bu durumlarda.

Parklarda aç bilaç yatarken bir yakını çıkacak ve Hasan'ı evine götürecekti. Tanrının eli gibi parkta omzuna dokunan bu eli unutmayacak ve kendi durumuna düşen başka birisine de kendisi aynı şekilde yardım edecekti. Bir tekstil atölyesinde iş bulmuştu ve kalacak yeri de vardı artık. Beş yıl sonra karısı ve iki çocuğunu da yasa dışı yollarla yanına alacak ve bir daha ayrılmayacaklardı.

Onlara devamlı gelen bir misafirleri vardı. Evliydi ve karısı Türkiye'deydi. Köyden kalkıp İstanbul'u bile göremeden Londra'ya gelmişti, bu adam. İnsanı çileden çıkartan bir efendilik ve asillik vardı üstünde. Onun köylülüğünü sadece viski içerken "Yağ gibi gidiyy mübarek!" deyişinde bulabilecektin ancak.

Şanslıydı, Hasan gibi sıkıntı çekmemişti çünkü. Hasan ve karısı ona kol kanat germişti. Sabah evinden alınır, birlikte işe gidilir, akşam da eve getirilip karnı doyurulduktan sonra yatması için evine bırakılırdı. Hasan kendisine yapılan zalimliği başkasına yapmamıştı. Ortalarda kalmanın ve sahipsizliğin ne demek olduğunu çok iyi biliyordu.

Tercümana ihtiyaçları olduğunda utana sıkıla kapınızı çalar, uygun olup olmadığınızı sorarlardı. Hep eziktiler, bu ezikliği aranızdan kaldırmak için senin de köylü çocuğu olduğunu, ailenin de onlar gibi ülke de yoksulluk çektiğini anlatarak rahat olmalarını isterdin.

"Sen hiç samana elma yatırdın mı komşum?" diye sordun bir keresinde. Yazdan samana yatırılan elmalar kışın misafire ikram edilmek için saklanırdı. Samanın içinde bozulmadığı gibi sahip olduğu tat ve aroma da daha bir başka olurdu...

Okumuş yazmış şehirli tarzından rahatsız olacaklarını, kendilerini kötü hissedeceklerini düşünüp mesafeli ama sıcak davranıyordun. Uzunca bir zaman bu ülkeye neden geldiğinizi merak etmişler ve biraz da şüpheyile yaklaşmışlardı. Önce okula, sonra da işe gitmeye başladığında siyasetten uzak olduğunuzu anlayıp daha da yakınlaşmışlardı.

Bir hafta sonu yakın bir akrabalarının düğününe sizi de davet ettiler. Bu ülkedeki Türk düğünlerinin methini çok duymuştunuz ve merak etmiştiniz. Fırsat ayağınıza gelmişti işte.

Salonda yaklaşık iki bin kişi vardı. Komşularınızın rehberliğinde uzunca bir masaya oturup servisi beklemeye başladınız. Meraklı ve şaşkın gözlerle etraftaki insanları izliyordunuz. Anaları başörtülü, babaları kasketli, yarı çıplak dolaşan köylü kızlarını gördüğünüzde şaşırıp kalacaktınız. Derya, " Ben bu şekilde giyinip ortalığa çıksam, sen beni hastanelik edersin herhalde!" diyordu sana.

Önce soğuk mezeler, çeşit çeşit viskilerle birlikte aperatifler, sonra ara sıcaklar ve sonunda ana yemek servisi yapıldı. Her türden meyvelerin olduğu masalara kimse dönüp bakmıyordu bile. Oysa hepsi köyden gelen, kıraç toprakların insanlarıydılar. Yoksulluktan gelmişlerdi; ama bollukta yaşıyor, canlarının çektiği şeyleri istedikleri zaman alıp yiyebiliyorlardı.

Sen bir yudum bile viski almadın. Viski sana göre çok sertti, bu yüzden bir şişe birayla yetindin. Derya bir iki duble rakı içmişti. Geride

---

---

birakılan yoksulluktan intikam almanın bir göstergesiydi masaların doluluğu. Uyum sorunu olsa da hepsinin giysileri yeni ve tertemizdi.

Düğün bitiminde Türkiye'deki düğünlerle bu ülkedeki düğünler arasında nasıl bir fark olduğunu sordun Hasan'a. "Tek farkı, bolluğu komşum, bolluğu..." diye yanıtladı seni. Bu yanıt senin için yeteri kadar tatminkar ve bir o kadar da kahrediciydi.

Kime sorsanız bir gün geri dönmeyi istiyordu ama bu bolluğu ve konforu bırakıp gidemeyeceklerini onlar da biliyorlardı. Yürekleri kendi ülkelerinde, bedenleri ise gurbet eldeydi.

Okuyup para eden bir meslek sahibi olamamışlardı. Ama çocuklarının bu konuda şansı vardı. Okuyup adam olacak, meslek edinecek, kendileri gibi başkalarına muhtaç yaşamayacaklardı onlar.

Gerçekten yapabilirler miydi? İşte bu meçhuldü. Zira bu ülkede üniversiteye giden Türk öğrencilerin yüzde doksan dokuzu, Türkiye'den salt okumak için gelen öğrencilerden oluşmaktaydı. Mülteci çocuklarından üniversite okuyabilenlerin sayısı ise bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar azdı.

Sizleri asla unutmayacağım

Maraşlı komşunuz, belediyeden iki katlı bahçeli yeni bir ev almış ve iki sokak ötenize taşınmıştı. Evin eksikleriyle uğraşırken çok mutluydu, iki çocuğunun da ayrı ayrı odaları vardı. Gecekonudan gelen bu insanların iki katlı villada yaşamaları oradan başka yere gidemeyeceklerinin de özetiymiş sanki. Oturma izinleri vardı, bir de İngiliz pasaportu alınca kraliyet ailesine mensup sayılırlardı. Böylece bütün dünyada ayrı bir statü ve dokunulmazlık da kazanacaklardı. Ve bu ayrıcalığın bir güzel farkındaydılar.

Boşalan alt katınız şimdi yeni kiracıyı bekliyordu. Bir kaç hafta içinde alt katınıza gelecek olan yeni kiracı ile tanışacaktınız. Orta boylu, orta yaşlı bir siyahtı alt katınıza taşınacağını, ama düzensiz olan geliş gidiş saatleri yüzünden sizi rahatsız edebileceğini, şimdiden bu konuda özür dilediğini söyleyen adam.

Bir siyahın bir Türk'e bu denli nazik olması şaşılacak bir durumdu. Yine de adamın sana dert anlatmaya çalışması seni üzmüştü. Ev sahibi bile değildin ama o oldukça kibar davranıp incelik göstermişti. İyi bir adam olduğunu ısrarla vurgulama gereği duymuştu nedense!

Birkaç gün içinde eşyalarıyla birlikte geldiler. Biri erkek ikisi kız toplam üç çocuk ve babaları. Aşağı inip onlarla tanıştığınızda, ortalıkta bir anne ya da eş yoktu yanlarında. Üçü de birbirinden sevimli bu çocukları görünce onların sizler için de neşe kaynağı olacaklarını düşündünüz; ama kısa sürede yanıldığınızı anlayacaksınız.

Taşınmalarının üstünden bir hafta geçmişti ki gecenin geç bir saatinde kapınız çalındı. Kapıda yeni komşunuz olan Afrikalı mülteci duruyordu. Karısı hastanede ölümle pençeleşiyordu, doktorlar ellerinden geleni yapmışlardı ama adamın çaresizliği yüzünden okunuyordu. Üzüntüyle nasıl yardım edebileceğini sordun. Yapılacak bir şey yoktu. Tanrının insafına sığınan bu adam için üzülmekten başka bir şey yapamazdın. Gerekirse çocuklara bakabileceğinizi, bu konuda çekinmemesi gerektiğini söylemekle yetinmiştin.

İki gün sonra tekrar geldi ve karısının ölüm haberini getirdi. Neredeyse düşüp bayılmak üzereydin. Adamın yanında karısının ağabeyi de vardı. Yardım edip edemeyeceğini sordun. Afrika'nın kim bilir hangi yoksul şehirden kalkıp gelen bu adamın başına daha büyük bir felaket gelemezdi. Geride kalan üç küçük çocuğa bu durumu nasıl izah edecekti? Bu çocuklar anneleri olmadan nasıl yaşayacaklardı?

Kucağınıza yedi sekiz aylık olan ve tombul bir ayıcığı andıran oğlunuzu da alıp cenaze evine indiriniz. Hepsi de siyahlardan oluşan kadınlara ve erkeklere üzüntülerinizi bildirip, size gösterilen yere oturdunuz. Şaşkınlık ve çaresizlik içinde ne söylemeniz gerektiğini bilemeden, yan odadaki cenazenin yanına girip çıkan kadınlara öylece bakakaldınız. İçeri giren kadınların acılı feryatlarını duyuyordunuz.

En büyük olan erkek çocuk on, kızlardan birisi dokuz, diğeri de beş yaşlarındaydı. Evdeki solunamayacak kadar ağır olan havayı birazcık olsun hafifleten, üç talihsiz çocuğun, küçük oğlunuzla oynamak istemeleriydi. Hepsi de sırayla oğlunuzu kucaklarına aldılar, sıra en küçük olana geldiğinde, "Sakın ona vermeyin yoksa bebeği ezmeye kalkar." diye sizi uyarıyordu büyük olan ablası. Oldukça iri yarı olan bu ufaklık hiç de hayra alamet bakmıyordu sizin ayıcığa.

Ölen kadının ağabeyi olan uzun boylu adam, çocuklara annelerinin nereye gittiğini sordu. Üçü birden "cennete" cevabını verdiklerinde içinin sızladığını ve gözlerinin dolduğunu fark ettin.

Derya da aynı durumdaydı. Dayanılacak türden bir acıya benzemiyordu. O anda orada bulunan herkesin acısını içinizde hissetmiştiniz. Çocuklar ise annelerini bir daha göremeyeceklerini unutmuşçasına sizin çocuğunuzla oynuyor ve onunla eğlenmeye çalışıyorlardı.

Bu ölüm olayı ikinizi de fena sarsmıştı. İkinizden birine bir şey olur da oğlunuz bu çocukların durumuna düşerse, diye düşündükçe kahroluyordunuz. Tanrım, sen bu çocuklara ne yaptın böyle?

Cenaze kaldırılmış, evdeki kalabalık azalmaya başlamıştı. Bir hafta sonra kapınız çalındığında alt kattaki komşunuzun vedalaşmak için geldiğini bilmiyordunuz. Afrikalı adam, belediyenin onlara yeni bir ev verdiğini ve oraya taşınacaklarını söylüyordu.

Bir hafta önce ellerinde boş ev olmayan belediye, karısı ölen bu adama anında bir ev bulmuştu. Kadının ölüm sebebini hiçbir zaman

---

---

bilemeyecektiniz. Belediyeye ait bir evde olmak, o evin oturana ait olması demektir. İstemediğiniz sürece asla bir başkası sizi oradan çıkaramazdı. Suçluluk psikolojisiyle mi, yoksa ölüm acısını azaltsın diye mi hemen bir ev verildiğini de anlayamamıştınız.

Ölen kadının uzun boylu ağabeyi, eşyaların taşınmasına yardım etmek için gelmiş ve sizlerle vedalaşmayı da ihmal etmemişti. "Sizleri asla unutmayacağım." diyordu. Kupkuru bir acı gelip boğazınıza düğümlenmiş ve göz yaşlarınızı içinize akıtmıştınız...

Trajediler ya insanları birbirine bağlar ya da düşman ederdi. Sizin payınıza düşen ise ölen bir anne ve onun cennete gittiğini düşünen üç kardeş olacaktı...

Eylem

Türkiye'deki cezaevlerinde sürmekte olan ölüm orucu eylemlerinden peş peşe ölüm haberleri gelmeye başladığında, Londra'da yapılanlar hemen hemen bir hiçti. O ölümlerin acısını binlerce kilometre öteden duymak çok zordu insanlar için. Dahası büyük çoğunluğun umurunda bile değildi.

Cezaevinde açlık grevi yapmak zorunda kalmanın ya da ölüm orucuna yatmanın ne demek olduğunu senden daha iyi bilebilecek kaç kişi vardı ki Londra'da? Hiçbir derneğe, hiçbir örgüte bağlı olmadığını gibi böyle bir niyetin de yoktu. Yapacak başka hiçbir şeyleri olmadığı için siyaset yapmak zorunda olanlarla oturup konuşmak bile sana zulüm geliyordu.

Eski arkadaşlarından bir grup evinize ziyarete gelerek, planladıkları eyleme katılmanızı rica ediyorlardı. Onlarla aranda en küçük bir duygudaşlık ve yoldaşlık olmamasına rağmen, gelen haberlere kayıtsız kalamazdın. Eylemdeki taleplerin doğru ya da yanlış olması senin umurunda bile değildi. Dört duvar arasında kuşatılmış gencecik çocukların ölüme yatmasını içine sindiremiyordun. Sen de o yollardan geçmiştin ve şu koskoca dünyada kendi eyleminle baş başa kalmaktan daha ağır bir ceza olmayacağını gayet iyi biliyordun.

İngiliz parlamentosunun önündeki ana caddenin trafiği kesilecek ve bildiri dağıtılacaktı. Çok turistik ve Londra'nın kalbi sayılabilecek bir yerdi. Bundan daha iyisi olamazdı. Katılacak insan sayısı ortaya çıktığında şok olmuşsun. Sayınız yirmi kişiyi geçmiyordu. Araçlara kırmızı ışık yanarken yolu işgal edip, sloganlar atarken birileri bildiri dağıtacak, bir kişi de megafonla eylemin nedenini açıklayacaktı.

Siğınma başvurusu yapmanın üzerinden yedi sekiz ay geçmişti. Gözaltına alınman senin için hiç de iyi olmayacaktı. Uydurduğun yalanların üzerine bir de bu eylemde adamların karşısına çıkarsan, tehlikeli biri olduğuna kanaat getirip süründürebilirlerdi seni. Ölüme

---

---

yatan o gencecik çocukları düşündüğünde, göze alamayacağın bir risk değildi bu. Göze alabildikten sonra üstlenilmeyecek risk yok diye düşündün.

Eyleme katılma kararı verdiğinizde Derya hamileydi. Ancak pasif bir görev alabilirdi. Ya bildiri dağıtacak ya da megafonla eylemin nedenini açıklayacaktı. Diğer eylemcilerin İngilizcesi ile kıyaslandığında onunki kusursuz sayılırdı. Sarı saçları, beyaz teni ve yeşil gözleriyle İngilizlerden biri olduğu bile düşünülebilirdi.

Eylem başladığında en önde pankart tutan iki üç kişiden biriydin. Günün birinde Londra'ya gideceğini ve şehrin göbeğinde eylem yapacağını söyleselerdi gülerdin. Sloganlar atıyor, bildiriler dağıtıyor, megafonla eyleminizin gerekçelerini anlatıyordunuz. Doğal olarak her şey İngilizce idi.

Ortalık karıştığında kendinizi yerde otururken buldunuz. Karşınıza dev gibi polisler çıkmış ve trafiği engellemeden karşıdaki parkta eyleme devam edebileceğinizi söylüyorlardı. Sen bu teklife karşı çıkmış ve eylemin parkta yapılmasının işe yaramayacağını söylemiştin. Dev bir polis gırtlığına yapışmış boğazını sıkıyordu. Bir yandan elindeki pankartı tutmaya, diğer yandan kendini korumaya çalışıyordun. Verdiğin cevap onu çok kızdırmış olmalıydı.

Sayıları azdı ve sizi oradan çekip çıkarmaları zordu. Telsizden üstleriyle konuşup eylemi bitirmek için on dakika vaktiniz olduğunu, aksi taktirde hepinizin gözaltına alınacağını söylediklerinde, bunun iyi bir teklif olduğuna kanaat getirip on dakika sonra eylemi bitirme kararı aldınız.

Dağılacağınız sırada, içinizden birisinin karısının gözaltına alınmak istendiğine şahit oldunuz. Bir kadın polis, gözaltına almak istediği eylemcinin kendisine hakaret ettiğini ve bu nedenle karakolda ifade vermesi gerektiğinde ısrar ediyordu. Olayın büyümesini istemiyordunuz. Arkadaşınızın gözaltına alındığı karakolun karşısına geçip oturdunuz ve beklemeye başladınız. Araya avukatlar girmiş ve arkadaşınız serbest bırakılmıştı.

İçinizde bir şeyler yapmış olmaya çalışmanın sevinci vardı. Dönüş yolunda adet olduğu üzere herkes birbirine neler yaşadığını anlatıyordu...

Eyleme destek için imza toplama işini, Derya üstlenmişti. Sağcı

---

partie üye olduğunu söyleyen bir adam yanına yaklaşmış ve imza kampanyasına destek vermişti. "John Major olmasaydı bu eylemleri yapamazdınız." demiş ama imza atmaktan da geri kalmamıştı.

Siz risk alıp eski arkadaşlarının düzenlediği bir eyleme katılmanıza rağmen, sizi eyleme katılmaya davet etmenin dışında aramamışlar ve ilgilenmemişlerdi. Oysa yardıma ve en önemlisi insana ne çok ihtiyacınız vardı. Sadece kendileri birilerinin yardımına ihtiyaç duyduklarında çıkıyorlardı ortaya. Cezaevinde on yıl yatmış, işsiz güçsüz yeni bir ülkeye gelmiş ve onların örgütü adına idam hükmü yemiş olmanın bir değeri yoktu. Sen adam olmaz bir salaktın!

Arbede

İngiltere yeni mülteciler istemiyor ve yeni girişleri önlemek için bir dizi yasal engel ve cezai yaptırımları hayata geçirmek istiyordu. İnsan kaçakçılığı yapanlara ve kaçak işçi çalıştıranlara ağır para ve hapis cezaları öngören bir kanunu parlamentodan çıkarmaya çalışıyorlardı.

Seçimler yaklaşıyor olmasına rağmen İşçi Partisi bu konuya hiç değinmiyor; adeta yok sayıyordu. İşçi Partisi'nin seçimleri kazanacağına kesin gözüyle bakılıyordu. Sığınma hakkı isteyenler, giriş yaptıkları noktalarda başvurularını yapmak zorundaydılar. Ülkeye giriş yaptıktan sonra sığınma hakkı için başvuru yapılamayacaktı. Başvuru yapanlar ise mülteci toplama kamplarına götürülecek, bir kefil ve 2000 Pound bulana kadar da orada tutulacaklardı.

Asyalı gençlerle, İngiliz ırkçıları arasında ciddi çatışmalar ve ölüm olayları meydana gelmeye başlamıştı. Ev kundaklamaktan bıçaklamaya, öldüresiye dövülmelere kadar bir yığın olay yaşanıyordu. Gelişmeler kaygı vericiydi ve bir şeyler yapılmalıydı. Tedirgindiniz; ama henüz dönmeyi düşünmüyordunuz.

Boynunda bir hafta ile yaşıyormuşsun gibi hissetmeye başladın kendini. Sadece infazın nerede ve kimler tarafından yapılacağını bilmiyordun.

John ve Barbara İngiliz hükümetinin çıkarmaya çalıştığı yeni sığınma yasasına karşı bir toplantı düzenlediklerini ve bazı eylem planları olduğundan söz ederek kendi düzenledikleri bir toplantıya katılmanızı ve kendi fikirlerinizi dile getirmenizi öneriyorlardı. Düşünmeden kabul ettiniz ve toplantıda okumak üzere yazılı bir metin hazırlamaya başladınız. Sizi ilgilendiren bir soruna İngilizler el atmışken, sizin bu konunun dışında kalmanız zaten yakışık almazdı.

Toplantıya katılıp, Derya ile birlikte hazırladığınız metni sen okumuştun. Metnin içinde mültecilerden sonra sıranın İngiliz vatandaşlarına geleceğine ilişkin bir uyarı da vardı. Metni bitirdiğinde Barbara söz alarak, senden söz etmeye başlamıştı.

Geldiğinde tek bir kelime bile konuşamazken, aradan sadece altı ay geçmesine karşın İngilizce bir metni hazırlayıp düzgün bir dille okumanın ne denli inanılmaz bir şey olduğunu söylemesi hoşuna gitmesine rağmen, seni utandırmıştı.

Kadınların ağırlıkta olduğu, düşük sayılı bir toplantıydı. Asıl eylem toplantı sonrasında yapılacaktı. Tony Blair'in sağ kolu ve İşçi Partisi'nin teorisyenlerinden ve aynı zamanda üst düzey yöneticilerinden biri olan Mendelson, İslington yakınlarındaki bir tiyatro salonunda yapılacak olan bir parti toplantısına konuşmacı olarak katılacaktı. O konuşmaya başladığında sahneye çıkıp pankart açacak ve hazırlanan sığınma yasasını protesto edecektiniz.

Üslup olarak bu tarz eylemlerden hoşlanmıyordun. Muhataplarına kabalık yapıyormuşsun hissine kapılıyor ve sıkılıyordun. Kimseyi incitmeden, gücendirmeden ama aynı zamanda yapıldığında "Bravo, helal olsun!" dedirtecek eylemler olsun istiyordun. Bir eyleme kalkışırken düşman kazanmak kadar aptalca bir yöntem kullanmak artık sana göre değildi.

Tiyatro salonuna girip yerlerinizi aldığınızda Mendelson ortalıkta gözüküyordu. Üstelik toplantının başlama saati geçmişti. Adamcağız soluk soluğa sahnede kendisi için hazırlanan yerini alıp, trafikten dolayı geciktiğini ve özür dilediğini söylemeye çalışırken kıyamet kopmuştu.

Pankartın bir ucunda Barbara diğer ucunda ise İngiliz olan bir demiryolu işçisi vardı. Barbara sahneye fırladığı anda Mendelson da yerinden fırlamış ve onu aşağıya indirmeye çalışıyordu.

Dinleyicilerin hiç beklemediği bir eylemdi. Büyük çoğunluk sessizlik içinde olanları izlerken bazıları da kızgınlıkla "Polis çağırılın!" diye bağırmaya ve küfür etmeye başlamışlardı.

Eylemin başlaması ile birlikte, bir gazetecinin birden ortaya çıkmasına ve her kareyi görüntülemeye çalışmasına çok şaşırmıştın. Sen ve hamile sevgilin slogan atıyor, pankartı açanlara yardım etmeye çalışıyordunuz.

Barbara sahneden düştüğünde, Mendelson ileri gittiğini düşünüp yerine dönmeye başlamıştı bile. Çekilen fotoğraflarla haber gerçeklik kazanmıştı. Mendelson konuşmasına yeni hazırlanmakta olan sığınma yasası ile başlıyor ve seçimi kazanırlarsa gerekli

---

---

düzenlemeleri yapabileceklerini söylüyordu. Sonuç fena sayılmazdı.

Pankartın bir ucundaki İngiliz demiryolu işçisi olan genç adam evli ve beş çocuk sahibiydi. Karısından boşanmak üzereydi. Toplantı devam ederken siz salondan çıkmaya başlamıştınız.

Demiryolu işçisi ile genç bir İngiliz sıkı bir ağız dalaşına tutuşmuşlardı. Demiryolu işçisinin karşısındaki adam takım elbiseli, kravatlı bir asilzadeye benzemesine karşın, işçi sınıfını sevdiğini, onlarla bir sorununun olmadığını anlatmaya çalışıyordu. Sizin demiryolu işçisi ise nedense çok öfkeli davranıyordu. "Oportünist piç, burada ne işin var?" gibi küfürler yağıdırıyordu.

Bir gazetenin ertesi günkü sayısında eylemden kısaca da olsa söz ediliyordu. Mendelson ile eylemciler arasında arbede yaşandığını söyleyen bu gazete, İngiltere'nin en saygın ve en büyük gazetelerinden biriydi. Haberin yanında eylem esnasında Mendelson ve Barbara arasındaki itiş kakışı gösteren bir de fotoğraf vardı.

Galiba hamilesiniz

Derya'nın sevgilin olduğu ve birlikte yaşadığınız gerçeği kabul görmüştü; ancak, beyan sistemine göre bu durum da araştırılacaktı. Gerçekten birlikte yaşayıp yaşamadığınız bir görevli tarafından kontrol edilecekti. Zamanını bilmiyordunuz. Haber vermeden gelecek ve durumu izleyeceklerdi.

Bir ay gibi bir süre geçmişti ki, kapınız çaldı. Gelen müfettiş kimlik bilgilerinizi sorup, elinde tuttuğu kağıda bir şeyler not ediyordu. İkiniz de ayrı ayrı cevaplamıştınız soruları. İşi gereği şüpheyle yaklaşıyordu size. Yüzündeki resmiyet hoşunuza gitmemiş ama bir sorun çıkarmak istememiştiniz. Kahve ikram etme isteğinizi de soğuk bir tavırla teşekkür ederek geri çevirmişti. Sizin samimiyetiniz kadar onun soğukluğu da son derece doğaldı. Tüm soruları ikiniz de tutarlı ve birbirini destekleyecek biçimde vermiştiniz.

Tüm titiz araştırmasına karşı bir terslik ya da aldatmaca olmadığına inanmış tamam demişti. Merdivenin başında gitmeye hazırlanırken Derya'ya dönerek, "Galiba hamilesiniz?" demişti. Derya'nın "evet" yanıtı üzerine çocuk haklarını ve faydalanabileceğiniz yardımları anlatmaya başladı. Tüm konuşma boyunca sevgilinin hamileliğini fark etmemiş, anlaşılan kilolu biri olduğunu sanmıştı. Ona kısaca teşekkür edip tüm yasal haklarınızı bildiğinizi ve halihazırda bunları kullandığınızı anlattınız.

Aranızda bir sorun çıkmamasına sevinmiştiniz. Karşınızda ödediği vergilerle size haftalık cep harçlığı, ev, sağlık hizmetleri ve eğitim olanakları sağlandığınızı bilen bu adam böyle davranmakta haklıydı. Yardım edilen sizler, bu ülkenin vatandaşı değildiniz ve devlet tarafından yapılan yardımların büyük bir kısmı da sizin gibi mültecilere gidiyordu. O adam bu durumu gayet iyi biliyordu.

Dünyanın merkezi

Bristol şehrini geziyordunuz. Yanınızda John, Barbara ve çocukları vardı. John'un ailesi Bristol şehrinde yaşıyordu. Ailesini ziyaret etmek için bu şehre gideceklerini söylediklerinde, Bristol Üniversitesi'nde okuyan Canan sizi oraya davet etmiş ve hafta sonunu birlikte geçirme teklifi yapmıştı. İngiliz çift ve Bristol Üniversitesi'nde okuyan Canan, daha önceden tanışıyorlardı. Çiftin Volkswagen minibüsüne binip 2.5 saatlik bir yolculuktan sonra üniversite kampüsüne girmiş, sizi davet eden Canan'ın da kaldığı üç katlı yurt binasının en üst katındaki mutfak bölümüne geçmiş ve orada çay içip sohbet etmeye başlamıştınız.

John 45 yaşında, uzun boylu, sarışın, tipik bir İngiliz'di. Bilgisayar sektöründe çalışıyordu ve iyi bir kariyere sahipti. İyi para kazanmasına karşın siyahların oturduğu bir semtten ev almıştı ve oldukça mütevazı bir yaşam kurmuştu. Karısı ise İngilizlere hiç benzemeyen esmer bir öğretmendi. Her ikisinin ailesi de varlıklı olmasına, iyi bir eğitim ve kariyer sahibi olmalarına rağmen, dünyaya soldan bakmayı tercih etmiş, direnmeye çalışan iki talihsiz insandı.

İngiltere'de solcu olmak zor ama solcu olduktan sonra öyle kalmak kolaydı... Kendi yurttaşlarından umudu kesmişler ve bütün enerjilerini mülteciler arasında örgütlenmeye harcıyorlardı. Seni tanıdıklarında tam onların aradığı türden bir adam profiline sahiptin.

Politik bir geçmişin vardı. İngilizce'n her geçen gün geliyor, inanılmaz bir mesafe kat ediyordun. On yıldır orada yaşamalarına rağmen, yüz kelime dahi İngilizce öğrenememiş mültecilerle karşılaşılıp, onlara tercümanlık yapmaya başladığında, sendeki cevheri fark etmişler ve sana misyon yüklemeye başlamışlardı.

Sen ise onların bu soylu çalışmasına saygı duymakla birlikte, umutsuzdun. Örgütlemeye çalıştıkları insanları iyi tanıyor ve kendi çıkarları dışında hiçbir toplumsal kaygı taşımadıklarını, kişisel çıkarları için herkesi kullanan birer soysuza dönüştüklerini gözlemliyordun.

Onları tanıdıkça Türkiyeli olduğunu söylemekten utanır hale gelecektin.

Eroinci, mafyacı, çeteci olan solcuların dışında, köyünden kalkıp İstanbul'u bile görmeden, Londra'ya inen ve garibanlığından silkinen köylüler vardı...

Sizler cezaevinde açlık grevleri yaparken, dışarıda sizin için toplanan yardım paralarından sadece bir demlik çay içebilmişsiniz. Şimdi o sahtekarların tam ortasına düşmüştün. Yüzlerini bile görmeye tahammül edemediğin bu açgözlü, yarı köylü- yarı şehirli sahtekarların arasında örgütlenmeye çalışmak, deveye hendek atlatmaktan daha da beterdi.

Derya, beş yıl önce bu ülkeye gelmiş, bir yıl kadar burada yaşamıştı. İngiliz solcularını ve onların örgütlenmeye çalıştığı oradaki siyasi ve siyasi olmayan mültecileri senin kadar iyi tanıyordu. İkinizin ortak kanısı da, onlardan bir iş çıkmayacağı yönündeydi.

Senin derdin zaten onları örgütlemek değildi. Sen oraya, kendine yeni bir hayat kurmak için gitmiştin. Örgütlenmeye çalışılan yarı köylü- şehirli zaten kendi aralarında örgütlenmişlerdi. Bu facia tablosunu İngiliz solcularına anlatırken akla kararı seçecek, ama başaramayacaktın. İngiliz solcularının tek ümidi mültecileri örgütlemek iken, sen bu umudu çoktan kaybetmiştin.

John ve karısı Barbara sizi üniversiteye bıraktıktan sonra John'un ailesinin yanına gitmişlerdi. John da bu üniversitede okumuş ve anılarını tazelemişti. Öğrencilerin kaldığı yurdun içinde olmak seni heyecanlandırmıştı. Dünyanın bir çok ülkesinden özellikle de Avrupa'dan oraya okumaya gelen değişik uluslara mensup öğrenciler vardı.

Canan'ın en sevdiği arkadaşları ise İtalyanlardı. Mutfakta otururken size hoş geldiniz demeye gelen iki İtalyan kız, yarım saat oturduktan sonra ortadan kaybolmuş ve birkaç saat sonra da ellerinde kendi yaptıkları börek ve çöreklerle geri dönmüşlerdi...

O gece Canan'ın odasında kalacak ve ertesi gün şehri gezdikten sonra Londra'ya geri dönecektiniz. Öğleye kadar Canan'ın rehberliğinde Bristol'ü gezecek, öğle sularında da John, Barbara ve çocuklarıyla buluşup şehrin turistik yerlerini görecektiniz.

Çok eski ve aynı zamanda da çok yüksek olan tarihi bir köprü'nün üzerinde yürümeye başlamadan önce bir ilana gözün takıldı:

"Atlamadan önce lütfen bizi arayın!" Köprünün heybetinin ve ürkütücülüğünün yanında okuduğun ilan da en az bu köprü kadar korkunçtu. Atlayan birinin kurtulması mümkün görünmüyordu. Ya kayalıklara çarpıp parçalanırdı ya da altından geçen arabaların üstüne çakılırdı. İnsan bu köprünün üzerinde yürürken aşağıya bakmaya korkuyordu. Köprünün altındaki dik kayalıkları tırmanmaya çalışan birkaç dağcı görünce bakmamaya karar verip, cesaretlerine hayran kalmıştın.

Turistik yerleri gezerken John ve Barbara'ın aktardığı tarihi bilgileri dinliyordunuz. Bir binanın karşısından geçiyordunuz ki, dünyanın merkezini İngiliz imparatorluğunun amblemi ile süsleyen bir kabartma resim ile karşılaştınız. Barbara "İngilizler dünyanın merkezinde olduklarını düşünür ve dünyaya bu merkezden bakarlar." dediğinde, yüzünde beliren kendinden utanma ifadesinin ne kadar gerçek olup olmadığına karar vermeye çalışıyordun.

Ne vuruyon len dümbük

İki günlük bu gezinti size iyi gelmişti. Londra dışında başka bir şehri daha görmüş olmak, az şey sayılmazdı. Üstelik tek bir kuruş bile harcamamıştınız. Canan'ın konukseverliğine diyecek yoktu. Öğrenci olmasına ve kısıtlı bütçesine rağmen size pub'da bira bile ismarlayacak, mutlu olmanız için elinden geleni yapacaktı.

Londra'ya döndüğünüzde ise sizi kötü bir sürpriz bekliyordu. İkinizin hayatını da kökten değiştirecek ve asla bir daha iki kişi olamayacaktınız. Derya'nın "Dökülüyorum, hiçbir yerim tutmuyor, galiba hastayım." dediğinde, şikayetlerinin gribal bir rahatsızlık olduğunu düşünmüştünüz. Belirtiler tam olarak soğuk algınlığına işaret etse de, aradan bir hafta geçmesine karşın hiçbir iyileşme olmamıştı. Ne yapacağınızı şaşırılmıştınız.

Özel doktor için paranız yoktu, devlet doktoruna gitmek içinse Derya'nın statüsü uygun değildi. O hâlâ turist vizesiyle burada kalan bir Türk vatandaşıydı. Mahalle doktorunun hasta kabul bölümünde çalışan ve Kıbrıslı olan kadına durumu anlatıp yardımcı olmasını istediniz. Kadın, Derya hakkında bazı sorular sormuş, kimlik bilgilerini almış ve doktordan randevu almanızı sağlamıştı.

Derya'yı mahalle doktorunun muayenehanesinde bırakıp, okula geç kalmamak için hızla oradan ayrılmıştın. Gitmemen için önemli bir sebep yok gibiydi: Sorunu çözümlemiş, kayıtlara hasta olarak geçirmeyi başarmıştınız. O saatten sonra ona bakılmaması gibi bir şey aklına bile gelmemişti.

Eve döndüğünde Derya'yı biraz düşünceli bulmuş, neler olduğunu sormuştun. "Dört aylık hamileyim!" dediğinde sevinçten havalara uçmamıştın. Bir çocuk istiyordun ama böyle beklenmeyen bir konuk istemiyordun. İkinizin de düzenli bir işi olmadığı gibi, Derya'nın vizesi de birkaç ay sonra bitecekti.

Hayatınızın en kritik kararlarından birini vermek için kara kara

---

---

düşünmeye başlamıştınız. Derya sendeki şaşkınlığı anlamış ve "İstemiyorsan aldırırım." deme gereği duymuştu...

Fulya ile de aynı olayı yaşamış ama çocuk alındıktan sonra onun döktüğü gözyaşları aklından hiç çıkmamış ve duyduğu vicdan azabından uzunca bir süre kurtulamamıştın. Aynı şeyleri yaşamak ve bir başkasına yaşatmak istemiyordun. Zaten arkadaşının çocukları için kuduran sen, kim bilir kendi çocuğun için neler yapardın!..

Hamile bir kadınla yaşamamanın bir erkek için hiç de kolay olmadığını öğrenmeye başladığında, sinirden kuduruyor ama bunu Derya'ya yansıtmamak için özel bir çaba gösteriyordun. Hayatınızdaki bütün hız kaybolmuş, her şeyi ağır çekim yaşar olmuştunuz.

Yolda yavaş yürüyecek, arabaya yavaş binecektiniz. Tüm alışveriş paketlerini sen taşıyacak, üstelik de sık sık mola vermek zorunda kalacaktınız. Dahası bütün ev işlerini sen yapacak ve Derya'yı yormamak için çırpınacaktın.

Çalışmıyor olman ilk kez işe yaramıştı. Hem hamile hem de evde bütün gün tek başına olsa daha kötü olurdu, Derya için... Aç, açık değildiniz. Hamile bir kadının çocuk gibi alinganlaşıp, her şeye küsebileceğini anlamaya başladığında ise aslında bu işin en zor kısmının sende odaklandığına karar verdin. Doğuracak olan o olsa da, sen her gün dokuz doğurmak zorunda kalacaktın... Sürekli araştırıyor, okuyor ve böylece kendinizi hazırlamaya çalışıyordunuz. Hiçbir şey artık eskisi gibi olamayacaktı. Yıllarınıza mal olacak ve belki de karşılıksız kalacak bir emeğe karşın, elinizden gelenin en iyisini yapmaya çalışacaktınız.

Bebekle ilk sıcak temasın, Derya "Gel bak şu an tekmeliyor." dediğinde, kulağını onun karnına koyduğun zaman oldu. Attığı tekmeleri hissettiğinde sen de orada olduğunu ona duyurmak için küçük tık tıklarla Derya'nın göbeğine vurmuş ve "Ne vuruyon len dümbük!" demiştin...

Derya'nın hafiften sancılarının başladığı gün, doğuma daha bir iki haftası vardı ama hastaneye gittiğinizde çocuğun ters döndüğünü ve göbek kordonunun boğazına dolandığını öğrendiniz. Bu tehlikeli bir durumdu. Çocuğu hemen sezaryenle almaya karar verdiler.

Büyük buluşmaya çok az zaman kalmıştı. Dünyaya gelecek olan bebeğin sizden bir parça olduğunu düşündükçe, daha çok

---

---

meraklanmaya ve sabırsızlanmaya başladın. Derya'nın en büyük korkusu, özürlü bir çocuk doğurmaktı. Tüm kontrollerde her şey normal görünmesine karşın, bu korkusu bir saplantı haline gelmişti neredeyse.

Onunla doğum haneye gitmiş olmana rağmen doğuma katılmak istemiyordun. Göreceğin manzarayı az çok tahmin ediyor ve buna dayanamayacağını düşünüyordun. Doktorların doğumu bırakıp bir de seninle ilgilenmek zorunda kalmalarını istemiyordun.

Doğuma hazırlık odasında Derya'nın elini tutup ona moral vermeye çalışan Hintli bir kadın doktor vardı. Seni doğuma katmak için ikna etme çabaları sonuçsuz kalmış ve sonunda tüm uğraşların işe yaramadığını görerek "koca bir korkak" olduğunu söylemişti. Evet korkuyordun ve bunu inkar etmeye de kalkışmayacaktın.

Bekleme odalarından birinde beklemeye karar verdin ama yerinde duramıyordun. Kendini hastanenin önüne atmış sigara üstüne sigara içiyordun. Yüz metre ötedeki kantine gidip bir kahve almanın sana iyi geleceğini düşünüp o tarafa yöneldin.

Yolu yarılamişken duyduğun bir kadın çığılığı karşısında sanki kanın donmuş ve olduğun yere mıhlanıp kalmıştın. Aylarca işkencede kalmış ve bir insandan duyulabilecek bütün çığılıkları duymuştun ama bu çığılıklar hiçbirine benzemiyordu. Birisinin etinden et kopartılıyordu adeta... Doğum hanenin önünden geçiyordun... Derya'nın bu şekilde normal bir doğum yapmak zorunda kalmaması tek tesellin olmuştu. Kantine güçlkle gidip kahveni alabildin.

Operasyonun yaklaşık bir saat süreceğini biliyordun. Sürekli baktığın saat, sana inat sanki hiç ilerlemiyor; zaman akmıyordu. Kötü bir şeyler olur ya da terslik çıkar endişesiyle beklemekten başka elinden gelen bir şey olmayacaktı. Yanında sevincini, hüznünü ya da endişelerini paylaşabileceğin kimsecikler yoktu. Belki de ilk kez bir yalnızlığını konuşup, paylaşmak istiyordun birileriyle. Yoktu...

Hastaneye döndüğünde, yaşadığın gerilimden olsa gerek, doğum haneyi bulamamıştın. Heyecandan allak bullak olan kafanı toplamakta zorlanıyor, tanıdık bir kapı ya da koridor arıyordun. Sonunda üst katlardan birinde siyah bir hemşireye yaklaşp, doğum haneyi nasıl bulabileceğini sordun. Siyah hemşire oldukça sert bir ses tonu ile seni terslemeye hazırlanıyordu ki sakın olmaya çalışp, karının doğuma gittiğini ama doğum haneyi bulamadığını anlattın. Neredeyse seni

---

---

kovmaya hazırlanan hemşire, İngilizce bildiğini fark etmiş ve doğum haneyi nasıl bulabileceğini ayrıntılı olarak anlatmak zorunda kalmıştı...

Derya'nın doğumunda görevli olan hemşirelerden birisinin senin adını seslendiğini duydun. Yanına koşup her şeyin yolunda olup olmadığını sordun. Birlikte doğum haneye yürürken "Erkek değil mi?" diye tekrar sorma gereği duydun. Kısaca "Evet, erkek." derken esnemesini ve eliyle ağzını kapatmaya çalışmasını oldukça kayıtsız bulmuştun ama, onun için bu sahne kim bilir kaçınıcı kez tekrarlanıyordu?

Ameliyathaneye girer girmez hemen Derya'nın yanına yaklaşip, alnına bir öpücük kondurduktan sonra, iyi olup olmadığını sordun. Gayet iyiydi çünkü bebek sağlıklı doğmuştu... Sadece yorgun görünüyordu. Bebeğiniz ise kuvözde küçücük haliyle sana bakıyor gibi yatıyordu. Yanına giderek "Merhaba ufaklık!" demiştin. Sanki bilinçli bir biçimde sana bakıyor olmasına şaşırılmıştın, ama aslında sadece sana öyle geliyordu. Hiçbir şeyden habersiz, sadece etrafına bakan küçücük bir bebektir o.

Fotoğraf makinesini çıkarıp her şeyi görüntülemeye çalışıyordun. İçeride olan iki siyah hemşireyle resim çektirmek ve bu anı kalıcı kılmak istediğinde çok şaşırılmışlardı. Makyajlarının uygun olmadığını söylediler de teklifin hoşlarına gitmişti...

Derya beş gün boyunca kalacağı odasındaki hasta yatağında "Hâlâ kimse gelmedi ya!" dediğinde, içinin cız edişini kolay kolay unutamazdın. Anne olduğunu yakın çevresiyle de paylaşmak istiyor olmalıydı... Kimseye telefon edip "Nerede kaldınız? haydi artık gelin!" diyemezdin. Derya'yı teselli etmek için, işgünü olduğunu ve arkadaşlarının ancak iş çıkışı uğrayabileceklerini söyledin. "Oğuz ve Arzu uğrayacaklarını söylediler." diyerek onu avutmaya çalışıyordun...

Ülkenizde olsaydınız ziyaretçi akınına uğrar, uzak yakın herkesten bir tebrik ya da kutlama alırdınız. Her ikinizin de akrabaları seferber olur, bu durumu birlikte kutlardınız. Oysa yanınızda siyah hemşirelerden ve standart ses tonuyla konuşan İngiliz görevlilerden başka kimse yoktu.

Hastane odasına ziyaretçileriniz gelmeye başladığında Derya'nın da morali düzelmişti. Ağrıları olmasına ve yavaş hareket etmesine karşın, yine de birkaç dakikalığına bile olsa yürümek istiyordu. Hasta yatağında yatmak kötü bir duyguydu ve sen onu anlıyordun.

Alt katta oturan Maraşlı komşunuz ve karısı, başvuru yaptıktan bir yıl sonra oturma izni alan Oğuz ve eşi ve başkaları da gelmişlerdi. Maraşlı komşunuzun karısı üstü tereyağıyla kaplı bir çorba hazırlayıp getirmişti. Çorba biraz soğumuş ve tereyağı bu yüzden donmaya başlamıştı. Elif bacının "İyi gelir, köyde doğuran bütün kadınlar bu çorbadan içer, ye hadi ye!" diye ısrar etmesine rağmen, şehirde büyümüş olan zavallı Derya bu kıymetli çorbayı içememiş ve utana sıkıla özür üstüne özür dilemek zorunda kalmıştı.

Oğlunuz o kadar küçük ve çelimsiz görünüyordu ki gözüne, bezini değiştirirken onu incitmekten ve bir yerinin elinde kalmasından ciddi ciddi endişe duyuyordun... Oysaki ultrason resminde, koltuğunda derin bir uykuya dalmış heybetli bir kralı andırıyordu sana. Ali hastaneden ayrılırken "Çok yakışıklı bir oğlan olacak!" dediğinde, ona inanmamıştın. Kara kuru, çelimsiz, kıllı bir maymun yavrusuna benziyordu...

Neredeyse bütün gece süren mama yedirme, gaz çıkartma ve alt değiştirme seansları sırasında sinir krizleri geçiriyor ve ne yapacağını bilemiyordun. Her ihtiyacı karşılanmasına rağmen yine de ağlıyordu ve sen, bir odadan öbürüne dolaşırken ne yapacağını bilememenin çaresizliğiyle çıldırıyordun adeta. Bir türlü uyumayan bu velet karşısında tam anlamıyla teslim olmuşsun...

Artık bu eziyete katlanamıyordun, sinirlerin iyice gerilmişti. Bir seferinde onu iki elinle sertçe kavrayıp, havaya kaldırmış ve "Gebertirim ulan seni!" diye sarsmaya başlamıştın. Salonda yatmakta olan Derya hızla odaya girmiş ve bir şeylerin ters gittiğini anlamıştı.

O günden sonra, Derya işin ciddiyetini anlamış ve bebekle birlikte kalmaya başlamıştı. Nöbet sistemine göre ona bakmaya başladınız. Bundan sonra birkaç küçük ateşlenmenin ve gaz rahatsızlığının dışında bir sorun çıkmayacak, son derece uysal bir bebek olarak hayatınızda kalacaktı. Uykularınız daha az bölünecek, odalarda gezme süreniz de neredeyse yok denecek kadar az olacaktı.

Ancak, zaman zaman ortaya çıkan gaz sancıları karşısında gerçekten tam anlamıyla çaresiz kalacaktınız. Odadan odaya dolaşmanın ya da kucağınızda feryat eden bebekle ne yapabileceğinizi düşünmenin ötesinde elinizden bir şey gelmiyordu. Doktorun size tavsiyesi ise, bebeğin ağladığı odadan çıkın ve kapısını

---

kapatın oluyordu. Oldukça hunharca görünen bu tavsiyeye uymak, insan yüreğinin kaldıracağı bir Şey değildi ama yapabileceğiniz hiç bir Şey yoktu...

Aranıyordun

Derya, Londra'ya geldikten aylar sonra "Evet seninle kalacağım, buraya seni alıp gitmek için geldim, bu olana kadar da buradan gitmeye niyetim yok. Gittiğinde oluk oluk gözyaşı döküm. Seni almadan geri dönmem..." demiş ve dediğini de yapmıştı en sonunda.

İki yıllık Londra maceranızı son noktayı koyan ve size geri dönüş kararı verdiren şey, her ikinizin de mutsuz oluşuydu şüphesiz. İltica başvurun henüz kabul edilmediği gibi, İngiltere dışına çıkışınız da yasaktı. Bir ara Kanada'ya göçüp göçemeyeceğinizi araştırmış ama o atılımın da pek kolay olmadığı sonucu çıkmıştı ortaya.

Günlük hayatın monotonluğundan, düzenli bir işinizin olmayışından tutun da, en yakın gibi görünen insanların bile aslında ne kadar uzak oluşuna tanıklık ederek yaşamak o kadar kolay mıydı?

Sizi Londra'ya bağlayan hemen hemen hiçbir bağ yoktu. Sevdikleriniz ya da sevebileceğiniz insanlar Londra'da yaşamıyordu. Londra, İngilizlerin gözünde dünyanın merkezi olabilirdi ama sizin için sadece güzel bir şehirdi ve turistik açıdan bakıldığında da mutlak surette görülmeliydi.

Ruhları olmayan ya da ruhlarını kaybeden insanların arasında yaşamak size göre değildi. "Bu ülkede zengin olsak bile, mutlu olamayacağız." dediğiniz anda film kopmuş ve gerisinde çorap sökücü gibi gelmişti...

Her mahallesinde neredeyse mahallenin yarısı kadar parkları olan, şehri bir boydan bir boya kuşatan yer altı metrosu ve İngilizlere "yabancıların işgali altında" dedirtecek kadar yoğun göçmen nüfusuyla, neredeyse sürekli bulanık akan Thames nehriyle, günlük sohbetlerin değişmez konuları olan futbol ve hava durumu ile yaşayıp giden ve büyük bir imparatorluğun görkemli izlerini hâlâ taşımaya devam eden Londra'yı arkanızda bırakıp, etrafı gecekonduyla kuşatılmış İstanbul'a doğru yola çıkıyordunuz...

Ranzana uzanıp yorganını üzerine çektikten sonra kurduğun düşler vardı. Günün birinde özgür olabilmek gibi... Yurtdışına gidebilmek gibi... Londra'yı görebilmek gibi...

Yeşilköy havaalanından ailecek giriş yaptıktan bir hafta sonra, döndüğüne döneceğini bin pişman etmeye hazır bir sistem bekliyordu seni... Aranıyordun!

Tünel

Üç metre derinliğinde ve yaklaşık bir metre çapındaki kazdığınız tünel açığa çıkmış, hukuki durumu ağır olanlardan eylemi üstlenmeleri istenmişti. Firar etmeye sadece birkaç gün kala nasıl olup da haber aldıklarını bir türlü çözemiyordun.

Davanız Askeri Yargıtay'ca bozulmuş ve yeniden yargılanmak için İstanbul'a sevk edilmeyi bekliyordunuz. Bartın Özel Tıp Cezaevine getirileli neredeyse dört ay olmuş ve on yıllık cezaevi hayatının hemen hemen en sakin dönemini yaşıyordun. Duruşmaya az bir zaman kala İstanbul yolcusu olduğunuzu öğrendiğinde, çokça şımartılmış çocuklar gibi sevinç içindeydin. Seni saklayamayan İstanbul'a geri dönüyordun. Doyamadığın İstanbul'a...

İçinde bulunduğunuz cezaevi aracı, Gerede yakınlarında zikzaklar çizerek kaymaya başladığında, hepinizin kelepçeleri çözüktü ve sohbet ediyordunuz. Ring aracının küçük penceresindeki deliklerden dışarıyı izliyor, mis gibi kokan orman havasını içine çekmeye çalışıyordun. Arka tarafta duran silahlı askerlerin "Allah Allah!" nidalarıyla araç içinde yuvarlanmaya başlamış, hepiniz bir köşeye savrulmuştunuz.

Araç bir tarlanın içinde yan yatıp durabildiğinde, elleriniz kelepçeliymiş gibi yapıp dışarı öyle çıktınız. Askerler silahlarını Ring aracının kapisına doğrultmuş, korku ve heyecandan titriyorlardı. "Sakin olun arkadaşlar, bu vaziyette zaten bir yere kaçamayız, hepimiz yaralıyız." diyerek, komutandan askerleri sakinleştirmesini istediniz.

Komutan orta yaşlarda iyi bir insandı. Yolda bir mola verip hepinize rakı içirme söz bile vermişti. Anlaşılan canı rakı çekmişti ve bu tarlada bir çilingir sofrası kurmayı düşünmüştü! Komutanın "Yolu zaten yarılacak, haydi sıhhatimize bakalım." diyecek hali yoktu. "Rakı işi yattı ama İzmit'e doğru bir yemek molası veririz" demeye başlamıştı.

Tarlaya yuvarlandığınızı görmelerine rağmen yoldan geçen hiçbir araç durmamış ve yardımınıza kimse koşmamıştı. En sonunda silahlı

---

askerler yola çıkmış ve duruma el koymak zorunda kalmışlardı. Sol kolunda fena bir ağrı vardı ama ucuz kurtulduğunuzu düşünerek ağrıyı unutmaya çalışıyordun...

Bolu Devlet Hastanesi'nde hepiniz muayene edilip, önemli bir şeyinizin olmadığı söylenince, tekrar yola çıktınız. Sol kolunda zedelenme vardı ama ölümden bir kez daha kurtulduğun için kendini şanslı sayıyordun.

Düzce yakınlarında bir tesiste yemek molası verildiğinde, kendiniz de dahil bütün askerlere kızarmış piliç, pilav ve koladan oluşan mönüyü ısmarladınız. Bir ziyafet havasında yenilen yemekten sonra tekrar yola koyulmuş ve ancak gecenin yarısında ulaşabildiğiniz Bayrampaşa Cezaevine.

İlk- üç gün içinde kimseye bir şey sormadın. Kendi arkadaşlarıyla aynı koğuştaydın ve onların gelip sana bir şeyler anlatmasını bekledin. Biraz gecikmeli de olsa, "Kolunu bir an önce iyileştirmeye bak, bir hafta sonra çıkışa geçiyoruz." denildiğinde, hiçbir şey sorma gereği duymadın. "Ben tek kolla da çıkabilirim, dert etmeyin" demekle yetindin.

Cezaevinin karşısındaki bir eve çıkması gereken tünel, yanlış tarafa kazılınca, yönü değiştirmek için çıkışın bir süre gecikeceği söylendikten yaklaşık bir hafta sonra tünel "patladı" ve büyük bir hayal kırıklığı daha yaşandı.

Bayrampaşa Özel Tıp Cezaevi'ndeki tünel de her nedense benzer biçimde çıkışa az bir zaman kala ortaya çıkartılmıştı. O tünelde bilfiil sen de çalışmıştın. Bir su göletinin içinde, birer saat arayla nöbetleşerek çalışıyor ve ancak bir poşet dolusu toprak çıkartabiliyordunuz. Standart da zaten bu miktardaydı. Cezaevi bloğunun altındaki şantiyeden çıktığınızda sırlıklam oluyor ve soğuktan tir tir titriyordunuz.

Tünel dışarıdan bulunmuş ama koğuş içindeki girişi saptanamamıştı. Gelen yüzbaşı, "Yahu inat etmeyin de gösterin şunun öbür ucunu, zaten ortaya çıkmadı mı, daha neyi saklıyorsunuz?" dediğinde, "Valla bizim haberimiz yok, madem dışarıdakini buldunuz, o zaman içerdekini de siz bulun." cevabını veriyordunuz.

Üst kattan alt kata büyük bir bidonla su indirdiğinizde, blok mazgalından bakan gardiyan sizi görmüş ve gözlerine inanmamıştı.

Bir şey söylememiş ama bir gün sonrasında cezaevinin etrafı, kazıcı iş makinalarıyla dışarıdan kazılmaya başlanmıştı. Sizin bloğun önünde tünel bulunduğunda, siz on gün sonra özgür olmanın hayalini kurmaktaydınız...

Suyunuz iyice ısınmıştı. Bartın Özel Tip Cezaevine postalanmayı beklerken ağlama krizine yakalanacak ve hıçkırığa hıçkırığa dakikalarca ağlayacaktın...

Bayrampaşa Cezaevindeki tünel için Adalet Bakanlığı'ndan bir savcı gelmiş ve soruşturma başlatmıştı. Soruşturmanın başlamasından beş altı ay sonra tahliye olmuşsun ve bu soruşturmanın akıbetinin ne olduğundan da habersizdin.

Tek bir kazma bile vurmadığın tünel için, "Evet, kazanlardan birisi de benim ama nasıl kazdığımıza dair bilgi vermeyi reddediyorum!" diye ifade verecek ve eylemi üstlenenlerin arasında yer alacaktın. İdam hükmü almıştın. Tünelden alacağın cezanın önemi olmayacaktı. Hem arkadaşlarının arasında en ağır mahkum statüsündeyken, "Beni ilgilendirmez!" diyemezdin.

Verdiğin bu ifade, tahliye olduktan yedi yıl sonra aranmana neden olacaktı. Ellerindeki adrese sürekli mahkeme celbi yollamalarına rağmen gitmediğin gibi, nerede olduğunu da bilen yoktu. O sırada yurtdışındaydın ve arandığından haberdar edilmemiştin.

Arkadaşlarınızdan olan evli bir çift, sana bir avukat bulmuşlar ve avukatlık ücretini de kendi ceplerinden vermişlerdi. Onbeş gün sonra duruşmaya çıkıp ifade verdikten sonra hakkındaki tutuklanma kararı kaldırılmıştı ama senin dışında eylemi üstlenen herkese ceza vermişlerdi... Zaman aşımı sayesinde ceza almaktan son anda kurtulmuşsun.

Damat efendi

On gün içinde pılınızı pırtınızı toplamış ve soluğu vatan topraklarında almıştınız. Geri döndüğünüzden ne senin ne de Derya'nın ailesinin haberleri yoktu henüz. Hatta Derya'nın ailesinin, kızlarının evlendiğinden ve hatta bir de çocuk peydahladığından bile katiyen haberleri yoktu. Onlar, kızlarının yarım kalan doktorasını tamamlamak için yurtdışında olduğunu düşünüyorlardı...

İngiltere'ye birer kişi olarak gidip, bir aile olarak geri dönmüştünüz. Havaalanında arkadaşlarınız tarafından karşılanıp, Acıbadem'de oturan bir çiftin evine yerleştiniz. Bu ev, senin İngiltere'ye gittiğin günün sabahında kahvaltı yaptığın evdi. Size ev sahipliği yapacak olan çift, Derya'nın uzun zamandır tanıştığı ve birlikte politika yaptıkları insanlardı. Bu çiftin evinde yaklaşık olarak bir buçuk ay kaldınız.

Derya, "Ben bir anneme gideyim ve olan biteni anlatayım. Artık ilişkimizi onlardan saklamanın bir anlamı yok. Yaklaşık olarak üç yıldır birlikteyiz, evlendik ve bir de çocuğumuz var. Onlarla barışmanın tam zamanıdır." dedi ve yola koyuldu. İngiltere'ye gelirken annesine de babasına da yalan söylemişti. Doktorasını bitirmeye değil, seni geri getirmeye geliyordu...

İngiltere'deyken zaman zaman onlarla telefonda konuşur ve yaptığı doktora üzerine bir sürü yalan söylerdi. O telefonda konuşurken gıcını bile çıkarmaz, konuşma bittiğinde de "Kızım söyle artık benimle birlikte olduğunu. Rolls Royce galerisi sahibi olduğumu, nikahımızda onları ağırlamaktan büyük bir haz alacağımı, ne bileyim salla gitsin işte... Yalandan kim ölmüş!.." derdin.

Derya'nın İngiltere'de yeniden evlendiğini, bir de çocuk doğurduğunu, Türkiye'ye geleli on gün (doğrusu yaklaşık kırkbeş gündür) olduğunu, annesine ve babasına anlattığında gösterecekleri tepkiyi merak etmiyor değildin; ama öngörülerin hiçbir problem çıkmayacağı yönündeydi. İkisi de oldukça yaşlı olan bu insanların o

---

saatten sonra kızlarını reddetmeleri sana pek olası gelmiyordu. Hayatlarının son deminde kızlarıyla k s olmaları yakışık almayacağı gibi, kızlarının doğurduğu erkek torunu görmek isteyecekleri de kesin sayılırdı.

Yaşlı anne ve baba kızlarının İngiltere'ye gitmesinden sonra uzun bir süre ondan hiçbir haber alamamışlar ve büyük bir endişeye kapılmışlardı. Yaşlı babası kızının yurtdışına çıkmadan önce çalıştığı sendikaya gidip, kızının yakın arkadaşı olan Hatice'ye "Ne arıyor ne de soruyor kızım, insan iki satır bir Şey yazmaz mı yahu? Son are olarak polise başvurdum 'kızım kayıp, hayatından endişe ediyorum'..." demiş ve gözyaşlarını tutamamıştı. Bu geliŐmeyi duyar duymaz telefona koşan Derya, iyi olduğunu ve işlerin yolunda gittiğini anlatmıştı. Kızlarını gözden çıkarmış olsalardı, peşine d Őmezlerdi.

Derya ile yakınlaŐtığın ilk günlerden itibaren, ailesi ile iliŐkilerini düzeltmesini, insanın en dar gününde ailesinden başka hiç kimseye güven olmadığını, kan bağının o kadar da kötü bir Şey olmadığını ve işe yaradığı yerler ve zamanlar olduğunu, bunları unutmaması gerektiğini söyleyip duruyordun. Ailenin insana ayak bağı olduğu durumlar da vardı elbette ama nimetleri de azımsanamazdı.

Derya Acıbadem'de geçici olarak kaldığın arkadaş evine döndüğünde yüzünde g ller aıyordu. Yıllardır "Seninle olan iliŐkimi duyduklarında ya büyük bir kıyamet daha kopacak ya da ikisi birden kalp krizinden terk- i diyar edecekler... Aslında babam seni tanıdığında büyük ihtimalle pek sever çünkü tam ona göre bir damatsın. İri yarısın, iŐtahlısın, ciddi ve sert bir görünümün var. Benim asıl korkum annemden yana... Kadıncağız bu devirde yaŐamıyor... Osmanlı saraylarından birinde kendini bir sultan sanıyor. Daha doğrusu değer yargıları ve yaşam biçimi  yle... Onu ikna edebilirim, hiçbir sorun olmaz ama..." deyip duruyordu. Gidip her Şeyi anlatmış ve hiçbir gürültü patırtı da olmamıştı. Yüzünde büyük bir gerilimden kurtulmanın verdiği rahatlık ve kendine güven duygusu vardı. "Böyle bir anın gelmesi gerekiyordu, o anın bugün olduğuna kani oldum; yoksa yapamazdım." diyordu.

"Babam bana hâlâ kırıgın. Hiç  yle büyük bir sevinç duyduğuna dair bir ipucu vermedi. Zoraki kucaklaŐtı benimle... Annem d kt rm Őt  yine... Çok iyi bir aŐıdır, onunla iyi geinmeni tavsiye ederim..."

Yemekten sonra babam her zamanki gibi uyumaya gitti, biz de annemle mutfakta sohbet etmeye başladık.

Lafı eveleyip gevelemeden hemen mevzua daldım. 'Anne ben İngiltere'de evlendim; bir de çocuk doğurdum.' dediğimde, annem şaşırmadı desem yalan olur ama çok kontrollü bir kadın olduğu için hiç bozuntuya vermedi. 'Hayırlı olsun kızım, damat bey ne işle meşgul? Aile durumu nasıl?' gibi sorular sormaya başladı.

Babanın belediyeden emekli bir memur olduğunu, kendi hallerinde bir aile olduğunu ama beni istemediklerini anlattım. Malum, sen ailelerin görüşmesini istemiyorsun. Onun önünü kesmek için bu yalanı söyledim. Ha bir de, annem senin yakışıklı olup olmadığını da sordu; ben de, 'yakışıklı ama biraz kilolu dedim.' Sıkı dur! Asıl bombayı şimdi patlatıyorum. Florya'da bizimkilerin yazlık bir evleri var. Oturmamız için o evi bize hazırlıyorlar. İşte bu kadar! "

- Peki, bizimkiler neden seni istemiyormuş?

- Evlenip boşandığım için... Bir de onlardan habersiz ve onların rızasını almadan evlendiğimiz için.

- Eh fena bir gerekçe sayılmaz!

- Mesleğimi, tahsil durumumu, ne iş yaptığımı filan da sormuşlardır, o sorulara ne cevaplar verdin?

- Kuzum İ.Ü. Uluslararası İlişkiler Bölümünden mezunsun. İngiltere'ye dilini geliştirmek için gittin. Öncesinde uzun süre kendi işin olan emlakçılık yaptın. Birkaç güne kadar da çeviri işine başlıyorsun... Haydi Allah kolaylık versin!.

Yaklaşık bir buçuk aydır kalmakta olduğunuz arkadaş evinden ayrılma vakti gelmişti. Özel olarak hiçbir sorun yaşamamış ve ilk günün sıcaklığıyla karşıladıkları gibi uğurlamışlardı. Florya'ya doğru yola çıkarken, içinizdeki sevinç görülmeye değerdi doğrusu! Ev sahibi arkadaşlarınız kusursuz bir misafirperverlik göstermiş olmalarına rağmen, kendi evinize taşınıyor olmanın ayrıcalığını hissediyor ve bunun tadını çıkartmaya hazırlanıyordunuz.

Florya'ya taşındıktan birkaç gün sonra Derya, özel bir şirkette işe başlayacak ve en azından eve bir maaş giriyor olacaktı. İngiltere'den döndüğünüzde cebinizde varolan parayla ancak birkaç ay idare edebilirdiniz. Ev sahibi olan arkadaşlarınız cebinizdeki paraya el değdirmemiş ve size cep harçlığı bile vermişlerdi. Florya'daki ev, küçük

---

---

bir yazlık evi olmasına karşın, sizin ev ihtiyacınızı rahatlıkla karşılayacak ve yerleşik bir düzene geçmenizi sağlamış olacaktı...

- Tanışma vakti geldi, damat efendi. Annem bizi yemeğe çağırıyor. Yazdığımız senaryonun dışına çıkmamak kaydıyla serbestsin. Annem zaten konuşma özürdür ve sana çalışmadığın bir yerden soracağını da hiç sanmıyorum. Babam, biz oraya gittiğimizde büyük olasılıkla uyuyor olacaktır. Buna hazır ol çünkü babam eğer bir şeyler yemiyorsa, mutlaka uyuyor demektir. Annem, babamı tembihlemiştir zaten... Senaryonun içinde kalmak kaydıyla istediğin katkıyı yapabilirsin. Ailecek sıfırın altında olmanız gerekmiyor. Biraz zenginlik katman bizimkilerin hoşuna gider ama kendini gaza getirip uçmaya da kalkışma! Malum, bizimkiler zenginlik budalasıdır... Altından kalkamayız sonra...

- Sen merak etme gülüm. Ben onları tavlamasını bilirim. Benim ne kadar efendi ve saygılı bir insan olduğumu gördüklerinde, üste para bile vermeye kalkarlar... Zaten fizik olarak bir hayli zengin gösteriyorum... Eh zeka olarak da fena sayılmam ama iş gücü kısmı çok boş duruyor yahu... Vallahi en zayıf tarafım burası ve gol yersem bir tek buradan yerim... Yine de işin en püf noktası, beni annen ya da babanla hiç baş başa bırakmamandır. Aman gözünü seveyim...

- Damat bey damat bey, bakıyorum hemen havalara girdin. Ne o üste para verme esprileri filan, n'oluyoruz?

- Tamam tamam hemen savunmaya geçtin yine... Şaka yapmak için izin mi alacağız, kızım?

- Yok izin alma da, zaten bedavaya vardım sana, bir de üste para verme esprisi kanıma dokundu ne yalan söyleyeyim.

- Gız yirim seni golej gözeli.

- Sen annemin babamın yanında böyle köylüler gibi konuş da, beni evlatlıktan reddetsinler...

- Niyekine gıı?

- Zevzekliği bırak damat efendi, çok heyecanlıyım. Annem bu durumumuza rağmen bizi kabullendiğine göre diğerleri de kabul edecek demektir. Uzun zamandır evin patronu annemdir...

- Kızım kadıncağızı tanımadan kaynana fobisi oluşmaya başladı bende, hiç tanışmasak daha iyi olmaz mı?

- Olmaz efendim! Her damadın bir kaynanası olur, uzatma!

- Eh tanışalım bari...

İkiniz de heyecanlıydınız aslında. Derya, yıllar sonra aile evine yeniden dönüyordu bir anlamda. Yaşlı anne babasının son demlerinde yanlarında olmak istiyordu ama seninle olan birlikteliği buna engel gibi görünüyordu. Sen ise evlendikten ve bir de çocuk doğurduktan sonra ikisinin de fazla diretemeyeceğini ve belki de hiç karşı çıkmayacaklarını düşünmeye başlamıştın. İlişkinizi onaylamasalar bile bunu sizlere belli etmeyeceklerdi. Olan olmuştu ve o saatten sonra sizlerle didişecek enerjileri de kalmamıştı. Hem maddi olarak onlardan bir şey istemiyordunuz. Derya iş bulmuş ve çalışmaya da başlamıştı. Sen de bir iş bulursan, samanlık seyran olacaktı!

Senin heyecanının nedeni ise altmışlı yılların Türk filmlerindeki patron evine çulsuz bir damat olarak gidişinden kaynaklanıyordu. Kuyruğu dik tutacağı kesindi ama yine de içinde bir burukluk ve eziklik olduğunu biliyordun. Derya seni üniversite mezunu olarak takdim edecekti... İmajda ve makyajda sorun görünmüyordu; ama sorunun bizzat kendisi bu imaj ve makyaj değil miydi?

Politik olmana karşın bunu da gizlemen ve apolitik bir damat profili çizmen gerekiyordu. Suya sabuna dokunmayan ve sokakta ot diye tabir edilen insanlardan birisi gibi davranmak zorundaydın. Solculardan, Kürtlerden ve Alevilerden hoşlanmadıkları gibi nefret ediyorlardı. Hem solcu hem Kürt hem de Aleviydin. Allah'tan nüfus kağıdında Karadeniz illerinden biri yazılıydı; ama balık kültürün son derece zayıftı...

- Eğer bir işin ve biraz da paran olsaydı, bizimkiler sana bayılırlardı. Tam onlara göre bir damatsın... Sert bir görünüm, ciddi bir yüz ifadesi, efendi ve saygıda kusur etmiyor, breh breh!... Eh bunlar da parayla satın alınabilecek şeyler değil neticede. Bu vasıflarını senin sermayen olarak kullanacağız biz de. Bizimkiler türkü seven bir aile olsaydı hiçbir şeye gereksinmemiz olmazdı kuzum. Alır bağlamayı, baş köşeye geçer ve döktürürdün ama bağlama ve türküler köylülüğü sembolize ediyor bizimkiler için. Hiç şansın yok!...

- Şansın alası var bende kızım. Biliyorsun benim halamın kocası hem tefeci hem de toprak ağası, onların çok güzel bir kızları vardı ve bana varmak istiyordu. Halam solculuğu bırakır ve bir işe girersem kızını vereceğini söylemişti ama ben o sıralar memleketi kurtarmak

---

üzereydim. Bir kız yüzünden devrimden vazgeçecek kadar da inançsız değildim ama evdeki hesap çarşıya uymayınca yaya kaldım.

Ben o kızı alsaydım, memleketi olmasa bile kendimi çoktan kurtarmıştım. Ama bu ülkede kimsenin kurtulmak istediği yok bence... Daha doğrusu kurtulmak için kimsenin aklına devrim yapmak filan gelmiyor artık. Şans oyunları daha cazip ve kazanamadığında ne işkence var ne de hapishane! Hem sağcısı da, solcusu da, İslamcısı da aynı hedefe kilitlenmiş durumda. Büyük İkramiyeye... Bütün ideolojiler iflas edebilir ama Büyük İkramiye ideolojisi asla!"

- Abi birkaç saat sonra bizimkilerde olacağız ama sen hâlâ açık oturum havasındasın. Git takım elbiseni giy ve kravatını tak... Merak etme hiçbir ideolojiye bir şey olmaz. İnsanlar hem sağcı hem solcu hem de İslamcı olarak kalacaklar ve büyük ikramiyeyi kazanmaya çalışacaklar. Hem biz de oynamıyor muyuz bu mereti? Demek ki milyonlarca insanı harekete geçirmenin tek yolu var. Para ve zengin olma hayali! Herkese eşitlik sloganı yerine herkese zenginlik deseindik durum belki de bu kadar vahim olmayacaktı...

Bir yaşına yeni giren oğlunuzu ve seni ilk kez göreceklerdi. Doğrusu sizleri görür görmez bağrılarına basmalarını da beklemiyordun. Kim olduğunu ve o ana kadar nasıl bir hayat sürdüğünü bilmiyorlardı ve bilmeleri de biraz zor görünüyordu. Onlarla kuracağın ilişkinin özünü, geçmişini gizlemek oluşturuyordu ve gizlemen gereken ne çok şeyin vardı...

İlk damatları evlerine gittiğinde, gazete okuyarak vakit geçirmeyi tercih eder ve çok az konuşmuş. Bazı durumlarda insanların neden samimi ilişki kurmaktan kaçındıklarını şimdi daha iyi anlıyordun. Sen de fazla içli dışlı olmayacak ve ilişkiyi minimum düzeyde tutmaya gayret edecektin...

Derya'nın babasına dair yaptığı tespit son derece isabetli çıkmıştı. Kayınpederi şekerleme yaparken yakalamıştınız. Kısa boylu ve şişman olan bu adamcağız, ilk tanıştığınız andan itibaren sana oldukça yakın davranmayı tercih etmişti. Doğası itibarıyla bir halk adamlığı vardı ve cömert karakteriyle senin sempatin kazanmıştı. İştahlı ve kilolu olmana rağmen daha fazla yemen için seni teşvik eder ve bazen de kendi tabağındaki yemekleri sana ikram etmeye çalışırdı. Kayınpederin ikramlarını geri çevirirken fazla kiloların olduğunu ve

---

---

perhiz yaptığını öne sürüyordun ama onun kitabında o tip şeyler yazmıyordu.

"Sen daha gençsin evlat, o kadarlık yemekle nasıl doyarsın, hadi biraz daha al, bir şeycik olmaz yemek yemekten... Nice insan kilo almaya çalışıyor ama yoksulluktan alamıyor. Hem misafirken rejim yapılmaz, gūnahtır. Bunca yemek sizler yiyesiniz diye yapıldı."

"Baba, sizin söylediğiniz tempoyla yemeye devam edersem, bir gün masanızda yığılıp kalabilirim..."

Derya'nın annesinin kapıyı açtıktan sonra "Buyur oğlum!" demesi çok hoşuna gitmişti ve sana oldukça nazik davranmıştı. Her ikisinin de elini öpmüş ve oturma odasına geçmiştiniz. Derya ve annesi mutfağa yemeği hazırlamaya gittiklerinde korktuğun şey başına gelmişti. Tanışalı henüz beş- on dakika olmuştu ki kayınpederle oturma odasında baş başa kalmıştın.

- Ee evlat maddi durumlar nasıl? Biraz birikim filan yapabildiniz mi İngiltere'de?

- Maalesef baba.. İngiltere'de hayat çok pahalı zaten. Ev kiralari çok yüksekti mesela. Bir de çocuğun masraflari filan işin içine girince, birikim yapamadık.

- Daha yaşıınız çok genç, çalışır yaparsınız...

- Elbette elbette...

Soruyu hiç dolandırmadan ve doğrudan sormuştu. Doğrusu bu kadar açık sözlü olabileceğini beklemediğin gibi, yekten para konusuna gireceğinizi de hiç düşünmemiştin. Canın biraz sıkılmış olmakla beraber bozuntuya vermemeye çalıştın. Koridorda ağlayan oğlunuzun sesi imdadına yetişmiş ve kendini odanın dışına zor atmıştın. Derya'yı görür görmez hışımla kulağına eğilmiş ve "Ben sana beni yalnız bırakma demedim mi? Baban ahret sualleri sormaya başladı. Çabuk yanıma gel ve sakın ayrılma!" diyerek öfkeni göstermekten çekinmemiştin...

"Yemek hazır beyler, hadi buyrun!" çağrısı yapıldığında cennet müjdelenmiş kadar sevinmiştin. Sarpa saran maddi durum muhabbetinden kurtulmak hoşuna gitmişti...

Yaklaşık on çeşit yemek hazırlamıştı, Derya'nın annesi. Sofrayı hazırlayışındaki özenden de onun ne denli titiz ve misafirperver olduğunu anlamıştın ama yemekleri tatmaya başladıktan sonra dekoru

---

---

birakıp, kendini bir lezzet cümbüşünün içerisinde buldun. Derya'nın annesi olağanüstü bir aşçıydı artık senin gözünde ve defalarca "elinize sağlık" diyecektin. Osmanlı mutfağıyla tanışman bu sayede olmuştu. Yemeklerin lezzetinde eski İstanbul kokusu ve İstanbul havası vardı sanki... Az daha yeseydin, geberecektin!...

Yemek sonrası oturma odasındaki muhabbet genellikle Derya'nın akrabaları etrafında gelişen olaylarla ilgiliydi ve dinlemekle yetiniyordun. Derya, gerilimli olmakla birlikte mutlu görünüyordu. Yıllar sonra annesi babasıyla yan yana oturmuş, onların masasında yemek yenmiş ve yeniden bir araya gelinmişti. Birkaç hafta sonra da abileriyle tanışacaktın...

Evinizde henüz bir çamaşır makinesi yoktu ve kirli eşyalarınızı çamaşır makinesi olan arkadaşlarınızın evlerinde yıkıyordunuz. Derya'nın annesi bu durumu duyduğunda "Kızım neden başkalarına götürüyorsun, getir bizde yıkansın." teklifinde bulunmuştu.

- Gülüm, annene söyle bir daha ütü filan yapmasın, vallahi utandım.

- Sana söylemiştim, Mükemmel bir ev kadınıdır annem. Bir gün bile pasaklı olduğunu hatırlamam.

- İyi de kadıncağız zaten yaşlı, bir de bizim çamaşırımız ve ütümüzle uğraşmasın.

- Mümkün değil. Temizlik, titizlik kadının özünde var. Merak etme bize özel bir şey değil. İç çamaşırlarını ütöleyerek seni tavlama istemiş olabilir, ona bir şey diyemem.

- Kendi annemin bile yapmadığı bir işi senin annenin yapmasına içim el vermez...

- Nasıl, beğendin mi bizimkileri?

- Doğrusu ilk görüşme için daha iyisini beklemiyordum. Neticede, onların bütün normlarını çiğneyerek çıktık karşılına. Bundan iyisi can sağlığı.

- Yaşlandılar, yoksa ikimizin de ağızına ederlerdi. Yine de ben çok mutluyum. Hayatıma girmemiş olsaydın, cenazelerinden bile haberim olmazdı... Dokuz ay karnında taşı, besle, büyüt, sonra da çekip gitsin ve nerede olduğunu, ne yaptığını bileme... Bizim velet de aynı şeyleri bize yaparsa diye şimdiden endişelenmeye başladım...

- Yapmayacağını hiçbir garantisi yok ama bu biraz da bizim

---

elimizde olan bir şey. Sevildiğinin ve değer verildiğinin farkında olan bir çocuk neden ailesinden uzaklaşmak istesin ki?

- Günün birinde artık sevilmediğini ve istenmediğini düşünmesi için bir yığın neden bulabilir... Bugün savunduğumuz doğruları yirmi yıl sonra da savunuyor olursak, aramızda çatışma çıkmaması mümkün mü?

- Kodum mu oturturum diyeceğim ama...

- O kadar emin olma, bizimki bayağı iriyarı olacak gibi görünüyor. O da sana oturtmaya kalkarsa?

- Doğru lan!

- En iyisi onun bizimle olmasından keyif almasını sağlayacak oyunlar ya da başka uğraşlar keşfetmek!

- Yok kızım yok, bu işin hiçbir ilacı yok. Ne yaparsak yapalım, yine de günün birinde çekip gidecek işte! Hepimiz öyle yapmadık mı? Asıl olan bizden uzakta da olsa ilişkiyi sürdürürebilmek. Gerisi laf- ı güzaf...

- Yine toplumsal gerçekçiliğin tuttu senin... Tabii ki bir gün çekip gidecek ama nasıl çekip gideceği bence daha önemli... Kırgınlık filan olmadan giderse mesele olmaz. Yine de bir aşamadan sonra tamamen bizim denetimimizden çıkacak. İşte o saatten sonra sapıtmazsa... Zor işmiş be kocacığım...

- Sağlıklı olmasını her şeyine tercih ederim... Yokluğunu görmeyeyim yeter!..

Aile

Derya ile yeni yeni tanıştığınız günlerdi ve her ikiniz de birbirinizi merak ediyordunuz... Derya'nın iyi bir eğitim almış olmasının arkasında mutlaka ekonomik yönden güçlü bir aile olmalıydı... Şehirli, solcu ve güzel bir kadınla baş başa sohbet etmenin keyfili bir şey olduğunu hissetmeye başlamıştın. Sen her zamanki gibi tutuk davranır ve sohbeti onun başlatmasını beklerdin.

- Bana biraz aileden bahsetsene. Onları seviyor musun? diye sorduğunda, uzun sürecek olan bir konuşmaya başlamıştın.

- Sevmekten daha öte ve daha derin bir gönül borcu ya da vicdani bir sorumluluk duyuyorum onlara karşı. Benim seçimim yüzünden hepsi de bir biçimde mağdur oldu. Buna karşın dara düştüğüm her an ve her yerde yanı başımda buldum onları. Kan bağının bu kadar güçlü olabileceğini düşünmemiştim. Düşün ki, sen sürekli bir haltlar karıştırıyorsun ama onların bundan haberi ancak kodese düştüğünde ya da aranır olduğunda oluyor. Kendi iradelerinden bağımsız olarak cefa çekmeye ortak ediyorsun onları. Bir kere bile yaparken bize mi sordun demediler. Yapma, etme, başın belaya girecek, bizim etimiz ne budumuz ne dedikleri çok oldu, ama başım belaya girdiğinde kayıtsız şartsız beni kurtarmaya çalıştılar.

Yakalandıktan sonra Birinci Şubeye götürüldüğümde yüklü bir rüşvet yedirip beni kurtarmaya çalışmışlar ama kabul ettirememişler... İdam hükmü almıştım. Babamın ziyaretime geldiğinde ilk söylediği "Merak etme oğlum, evimizi satıp seni kurtaracağım." olmuştu. Babam o eve sahip olabilmek için yirmi beş yılını vermişti. "Baba evi sakın satayım deme. Ben çıkınca o evde oturacağım." diye kendi aklımca bir şaka yapmıştım ama babamın ve diğerlerinin aklında aldığım idam hükmünün dışında başka bir şey yoktu. Oysa babam ben daha yakalanmadan aylar öncesinde beni uyarmıştı; kar etmediğini görünce de, "İçeri düşersen bana hiç güvenme, madem benim sözümü

---

dinlemiyorsun..." diye tehdit de etmişti. Ama yardımına ilk koşan yine babam ve annem olmuştu.

Tamam cahil ve kabaydılar; ama haylaz bir evlat için her şeylerini seferber etmesini de bildiler. Hatta ekonomik açıdan çökmelerinin en büyük nedenlerinden biri de benim. On yıllık cezaevi hayatımda hep birinci sınıf bir özenle bakıldım. Bir dediğimi iki etmediler. Üstelik benim yüzümden sürekli aşağılandılar nizamiye kapılarında. Sen olsan ne düşünürdün bu insanlar için?

Baş başa süren sohbet derinleştikçe Derya da kendi ailesinden bahsetmiş ve ilişkilerinin ne denli soğuk ve yüzeysel olduğundan yakınmaya başlamıştı. Kendi sınıfını ve onun değer yargılarını hiçe sayma hakkına tabii ki sahipti; ama ailesine bir gün ihtiyacı olabileceğini söylemek gereği hissetmiştim. Kendi deneyimlerimden nedense böyle bir çıkarsama yapmıştım. Ailenin engel olduğu yer de vardı, destek olduğu yer de... İkisini birbirinden ayırmak gerekirdi. Özellikle de karakol ve hapisane gibi yerlerde ailenin desteği paha biçilmezdi... Ve senin susmaya hiç niyetin yoktu!

Baba sen neden işe gitmiyorsun

Can'ı gören hemen hemen herkes bu çocuk sana benziyor diyordu. Doğduğu andan itibaren hayatının merkezine yerleşen ve oradan da kolay kolay çıkaramayacağını düşündüğün Can, İngiltere'deki sıkıcı hayatınıza bir renk, bir tat ve bir hareket getirmişti ama, kendinize ait bütün zevkleri ve tatları da hayatınızdan kaldırıp atmıştı. Onu bırakıp gidebileceğiniz hiçbir yakınınız yoktu Londra'da. Sokağa bile onsuz adım atamayacak hale gelmişsiniz. Hayatının ikinci mahkumiyet dönemi Edmonton'daki Middlesex Hospital'da başlamıştı ve ne kadar süreceğini de kestiremiyordun.

Otuzbeş yaşında baba olmanın heyecanı ile üç kilo yüz gram doğan Can'ın getirdiği sorumluluklar birbiriyle çatışmaya başlamıştı. Öte yandan, otuz beş yıllık saltanatına son veren bu çocuğa bağlandığın kadar başka hiç bir şeye bağlanmadığını da anlamış bulunuyordun. Can için sarf ettiğin emeği başka hiçbir şeye vermediğini, Can için beslediğin kaygıların başka hiçbir şey için geçerli olmadığını ve artık onsuz bir hayatı düşleyemeyecek kadar ona esir olduğunu görebiliyordun artık.

Günlük hayatın fiziksel aktivitelerini Can'ın onayı olmadan yapamamanın ne anlama geldiğini idrak ettiğinde, geri dönüşü mümkün olmayan bir yola girdiğinizi, yeni hayatınıza alışmaktan ve onu yeniden organize etmekten başka çıkar yol olmadığını anlamanız pek de uzun sürmeyecekti.

Can, diğer çocukların aksine konuşmaya anne, baba ya da agugugu diyerek başlamamıştı. Sen ve Derya Westerham Avenue'deki evinizin masasında yemek yerken birden bire ve hiç istifini bozmadan oturduğu yerden "göt" deyivermişti. Sanki birisiyle kavga ediyordu ve irticalen çıkmıştı ağızından. İkiniz de kulaklarınıza inanmamış olmalıydınız ki duyduğunuz şeyin doğru olup olmadığını birbirinize onaylatma gereği duydunuz.

-
- Göt dedi duydun mu?
  - Evet göt dedi, ben de duydum.
  - Sapık mıdır nedir ya, aile var burda kardeşim!
  - Babasına mı çekmiş acaba?
  - Ne alakası var yahu?
  - Bilmeemm!

Can sayesinde hayata ve insanlara bakış açınızda önemli ve kalıcı değişiklikler olmaya başlamıştı. Devrimciliği test etmenin en emin yollarından birinin çocuk sahibi olmak olduğuna karar vermişsiniz. Devrimci olmaya karar veren herkes önce bir çocuk sahibi olmalı ve ondan sonra teorik ya da pratik mücadeleye girişmeliydi. Çocuk sahibi olduktan sonra hâlâ enerjisi kaldıysa ve inançlarında bir değişiklik olmadıysa istediğini yapabiliirdi. Tabii ki kendi çocuğunun sorumluluğunu da taşımak kaydıyla...

"Nadire ablanın ve Rasim abinin oğlu dağa gittiğinde ben aslında fazla üzülmemiştim. Hatta biraz densizlik edip, Nadire ablaya "Oğlunla gurur duymalısın!" bile demiştim. Can'ı doğurduktan sonra ne halt yediğimi anladım ama yaptığım çığlığı de hayatımın sonuna kadar unutamam.

Düşünsene... Yıllarını devrimci mücadeleye adayan bu insanlar, evlerindeki son çocuğun da dağa gitmesinden sonra yapayalnız ve kimsesiz kalmışlardı. Tamam onları yalnız bırakmamaya ve yardımcı olmaya çalışıyorduk ama o son çocuklarının yerini hangimiz alabilirdik ki? Dahası çocuğun akıbetini hiç kimse bilmiyordu. Dağda başına bir iş gelse ne ailesinin ne de bizlerin haberi bile olmayacaktı.

Bir sabah kalkıyorsun ve elinde kalan en değerli varlığın artık evde olmadığını ve olamayacağını görüyorsun. Biliyorsun onların büyük kızları da içeri alındı ve bir süre cezaevinde kaldı. Çıktıktan sonra da ceza yedi ve aranır duruma düştü. Zor bela yurtdışına göndererek kurtarabildiler en büyük kızlarını. Ortanca kızları da Eskişehir'de üniversiteyi bitirmeye çalışıyor...

Olay bize intikal ettiğinde Nadire abla ve Rasim abiyle ilişkilerimiz sıkıydı. Onların da içinde olduğu bir grupta bir şeyler yapmaya çalışıyorduk... Nadire abla metin olmaya çalışıyordu ama annelik güdülerini harekete geçmişti bir kez. Rasim abi ise belli etmemeye çalışmasına rağmen sanki olup bitenlerden kendisini sorumlu tutan bir

---

---

baba portresi çiziyordu. Her ikisinin de yaşadığı tam bir çaresizlikti ama bunu bizim anlamamız o kadar kolay değildi. Bu olayla yüz yüze geldiğimizde henüz hiçbirimizin çocuğu yoktu...

Evi terk edip dağa giden, çocuk yaştıydı ve gerçekten de çocuk sayılırdı. Yanılmıyorsam on sekiz yaşındaymış dağa gittiğinde. Gitmesinin üzerinden bir hafta on gün geçmesine rağmen hiçbir haber alınamamıştı ve geride kalanlar perişan durumdaydılar. Çocuğu dağa götürün örgütün önemli isimlerinden birisinin Bayrampaşa Cezaevi'nde olduğu öğrenildiğinde, hemen ilişkiye geçme kararı verilmişti.

İlişkiyi kuracak olan da bendim ve ilişki kurulacak olan kişi de yine bir kadındı. Kadın olması ve bu görüşme için benim seçilmiş olmam bir şans gibi görünüyordu herkese. Diploması yeteneğimi kullanacak ve ipleri germeden, dağa gidenin henüz bir çocuk ve üstelik de devrimci bir ailenin elindeki son çocuk olduğunu anlatarak, çocuğun korunmasını ve geri gönderilmesini isteyecektim...

Cezaevindeki görüşmeye giderken kendi değerlerim ve inançlarımla çatışmakla birlikte, tam olarak sorunu nasıl ifade edeceğime karar vermeye çalışıyordum. Muhatabım olan kadın "Bu sorun sizi ilgilendirmez ve üstelikte sorun bunun neresinde? Dağa giden binlerce insan var, onların anne babaları yok mu? Onları can değil mi?" dediğinde ne cevap verecektim? Dahası benim devrimciliğimi görüş kabininin öte yanından ayaklar altına almaya kalkarsa ne yapacaktım?

Bütün bunlar yaşanırken senin suskun kalmana ve her fırsatta Nadire abla ve Rasim abiyi yatıştırmaya çalışmanı anlamakta zorlanıyordum. Meğerse sen de çocuğun dağa gitmesini onaylamıyor ve geri dönmesini istiyormuşsun. Belki henüz çocuk yaşta oluşu, belki de Nadire abla ve Rasim abinin yaşadığı trajediyi fazla ağır bulmandan kaynaklanıyordu. Bir de senin kendi annenin ve babanın sen dışarıdayken ve cezaevindeyken neler yaşadıklarını en iyi sen biliyordun. Doğal olarak olup biteni "içeriden" hissedebilme avantajına sahiptin. Ama aynı şey benim için geçerli değildi...

Neyse, cezaevine vardığımda çok gergin olmama rağmen kendimi sakinleştirmeye ve huzursuzluğumu gizlemeye çalışıyordum. Bir örgütün önemli bir ismini ziyarete gitmekle bir risk de almıştım ama

---

---

biliyorsun Nadire ablayı çok severim. Sendikacılığa bulaştığı halde tertemiz kalabilmeyi başarmış ender insanlardan birisidir benim için. İstese pekala o da yiyici bir sendikacı olabilirdi ama sözünü esirgemeyen bir kadını kim tolere edebilir ki? Sen onun sendikacılara nasıl kök söktürdüğünü bir görseydin boynuna sarılır ağlardın...

O derece sözüne güvenilir ve sıkı bir kadındır Nadire abla... Doğaldır... Halen kendi yöresinin şivesiyle konuşur ve bilinçlidir... Acılarla geçen bir ömre sahiptir... Rasim abi yıllarca cezaevinde kaldığında bile kendi başına bir sürü çocukla başa çıkabilmiş ve tam gün mesaisine ara vermemiştir...

Korktuğum şeyin başıma gelmediğini gördüğümde, o kadının boynuna sarılmak geldi içimden. Gayet olgun ve halden anlar bir kadın vardı karşımda. Sabırla beni dinledikten sonra "Elimden geleni yaparım ama dikkatli olun bu işten polisin haberi olmasın! Aksi taktirde hepimiz zarar görebiliriz... Size bilgi ulaştırmamız kolay olmayacağı gibi biraz da zaman alabilir... Yine de elimden geleni yaparım."

Cezaevinden çıktığımda nasıl sevindiğimi anlatamam. Ortada çocuk yoktu ama hangi adreste olduğunu öğrenmiştik. Bir biçimde ona ulaşılabileceği umudu doğmuştu herkeste. Bir de risk almış ve istenen görüşmeyi barışçıl bir tarzda gerçekleştirmiş olmamın sevinci vardı içimde, ama bu benden ziyade muhatabımın akli başında bir kadın olmasından kaynaklanıyordu. Doğrusu ben de kendimi ve sorunu iyi aktarmış olmalıydım... Nedense içimden bir ses, "Bu çocuğa bir şey olmadan dağdan geri dönecek." diyordu ama bunun hiç mi hiç garantisi yoktu. Dağa adımını bile atamadan yakalanabilir ya da öldürülebilirdi... İnsan bunları anlatırken bile kötü oluyor..."

Derya, anne olmanın ne beter bir çile olduğunu doğal olarak anne olduktan sonra anlamaya ve Nadire ablaya hak vermeye başlamıştı. Kendi canından bir başka can çıkardıktan sonra, canının canını kaybetmek kolay katlanılabilecek bir durum olamazdı. Yine de Nadire abla metanetini hiçbir zaman kaybetmemişti. "O daha bir çocuk!" diyor başka bir şey demiyordu. Bir kez bile sizlerin karşısında giden oğlu için gözyaşı dökmemişti ama her seferinde içinin kan ağladığını tahmin etmek o kadar zor olmamalıydı. Bir de evde tek başlarına kaldıkları zamanlar vardı...

"Evden ayrılmasından on beş yirmi gün geçtikten sonra sabahın erken bir saatinde telefon çaldı. Telefonu açtığımda Sadece 'baba

---

---

benim' sesini duyabilmişim. Telefon hemen kapanıvermişti. Telefondaki ses sanki bir benzin istasyonu ya da ona benzer bir yerden geliyordu sanırım. Nihayet hayatta olduğundan ve yaşadığından haberdar edebilmişti bizi ama büyük ihtimalle yolda olduğunu ve dağa çıkmak üzere oldukları sonucuna varmıştık. Yaşadığına sevinmekle birlikte dağda onu bekleyen tehlikeleri düşündükçe içim içime sığmamaya başlamıştı... "Rasim abi bunları anlatırken bile yaşadığı endişeyi gizleyemiyordu. Her ipucunu nasıl değerlendirmeye çalıştığını kendi gözlerinle görmüştün. Ha deyince İstanbul'dan kolay kolay dağa çıkılamayacağını iyi biliyordu. Onun bütün derdi oğlu dağa götürülmeden geri gelmesini sağlayabilmektir ama bunu nasıl başaracağını doğrusu kendisinde bilmiyordu... Dağa bir kez adım atıldığında elini kolunu sallayarak oradan inilemezdi. Hele hele İstanbul'dan dağa çıkan birinin dağdan inmesi daha da zordu...

Cezaevinde yapılan görüşmenin üzerinden bir hayli zaman geçmişti ama ne bir haber ne de çocuğun kendisi yoktu ortalıkta. Çaresizlik, umutsuzluk ve korku içinde geçen bir bekleme süreci yaşanmıştı. Nadire abla ve Rasim abi, ölüp ölüp yeniden dirilmişlerdi. Üçü de birer erişkin olan çocuklarından hiçbiri yoktu artık evlerinde. En büyük kızlarının başını zor da olsa beladan kurtarabilmişlerdi... Ortanca kızları üniversiteye gidiyor ve ara sıra gözaltına alındığı oluyordu ama en küçük çocuklarının dağa gitmesi, bütün yaralarına tuz- biber ekmişti... Sıfıra sıfır elde var sıfırdı!

"Sabahın çok erken bir saatinde kapının zili çaldığında gelenin oğlum olabileceğini düşünmemiştim. Kapıyı açıp onun geldiğini görünce çığlık çığığa bağırarak istemişim ama yapamazdım... Onun dağa gittiğini komşularımızdan ve herkesten gizlemeye çalışıyorduk. Olayın duyulmasını ve polisin işin içine girmesini istemiyorduk. Biz oğlumuzun ölüsünün değil dirisinin geri gelmesini istiyorduk..." Nadire abla muradına ermişti ama olay da etrafta duyulmaya başlamıştı. Dağdan dönen de en kısa sürede yurtdışına gönderilecekti...

"Canı doğurduktan sonra vaktiyle Nadire ablaya 'Oğlumla gurur duymalısın!' dediğim için bir hayli pişman olmuşum. Ben Can'ın soğuk algınlığını bile sorun ederken oğlu bir anlamda ölüme giden bir anneye oğluyla gurur duymasını söylemişim. Onunla yüz yüze geldiğimde yüzüm yere düşecekti ama Nadire abla bilge bir kadındır, ayıbımı

---

yüzüme vurmuyacak ve Can'ı göstererek 'Benim bir şey söylememe gerek kalmadı. Can intikamımı fena aldı sayılır...' diyerek kahkahalarla gülecekti. Ben de gülmeye başlamıştım ama gözümü Can'dan alamıyordum!..."

Can'ın solcu olması için kılını bile kıpırdatmayacağına çoktan karar vermiştin. Hele de oyun çağındaki çocuklarına devrimci marşları ve sloganları ezberleten ve çocuklarının bu meziyetleriyle gururlanan kimi solcu anne ve babaları ve onların zavallı çocuklarını gördükten sonra kararından dönmen mümkün olmayacaktı. Çocuklarının her türlü kaprislerine, bencilliklerine ve edepsizliklerine boyun eğdikten sonra onlara devrimci kültürü aşılama çalışan bu insanların çocuklarından öğrenmeleri gereken yığınla şey vardı...

Can yaşadığı ortam itibariyle zaten entelektüel bir hava soluyordu ve o havanın içi de solun değerleriyle doluydu. Can'ın solcu etiketi taşıyan biri olmasından ziyade, doğal bir solcu kimliği taşımasını tercih ederdin. Hiçbir zorlama ve yönlendirmeye gerek olmamalıydı... Annesi, babası ve yaşadığı ortam solcu olmasına rağmen, yine de günün birinde solcu olmayı seçmeyebilirdi ve onun seçimine saygı duymak gerekirdi.

Can dünyevi soruları sormaya başladığında, olabildiğince sol jargonu kullanmadan cevaplar vermeye çalışıyordun. Muğlak cevaplar vererek vaziyeti idare etmeye çalışman boşunaydı. Can da her çocuk gibi muğlak cevaplardan hoşlanmıyor ve evet ya da hayır gibi açık yanıtlar bekliyordu.

- Baba Allah diye bir şey var mı?

- Vardır herhalde!...

- Var mı yok mu?

- Büyüyünce buna kendin karar verirsin.

- Sen de hiçbir şeyi bilmiyorsun baba!

- Her şeyi bilmem mümkün değil Can, ben senin izlediğin çizgi filmlerdeki süper kahramanlardan biri değilim. Benim güçlerimin ve bilgilerimin sınırları var...

Kendini sıradan bir insan olarak algılatmak istiyordun Can'a. O kendine hiç yenilmeyen kahraman bir baba figürü arıyordu ama senin yalancı bir kahraman ve baba olmaya hiç niyetin yoktu. Hayallerini delikanlı çağına geldiğinde yıkmaktansa, şimdiden gerçek babasına

---

alışmasını istiyordun.

Onun geleceğine ipotek koyarak solcu olmasını sağlamaya hiç niyetin yoktu ama toplumsal duyarlılıkları ve sorumlulukları olmalıydı... Bütün gayretinde bu yöndeydi. Etrafına zarar veren bir benciliğe sahip olmaması sana yeterdi... Can'ın başarılı bir insan olabilmesi için elinden gelen her şeyi yapacaktın ama bu tercihi de Can'ın kendisine bırakacaktın...

Başarısız olmanın bir bedeli ve maliyeti olduğu kadar başarılı olmanın da bir bedeli ve maliyeti vardı. Büyük bedeller ödenmesine karşın başarısız olmaktansa, bedelini ödeyip başarılı olmak tercih edilmeliydi. Hayat herkesi bir biçimde kuşattığına ve kısırdığına göre her insanın bir başarı öyküsüne ihtiyacı olmalıydı...

Bir sabah Can'ı gitmekte olduğu çocukevinin servisine yetiştirmek için aceleyle kapının ağzında onun ayakkabılarını giymesine yardım ederken, aranızda geçen diyalogu hiç ama hiç unutmuyacaktın.

- Baba sen neden işe gitmiyorsun?

- Evde çalışıyorum ya oğlum...

- Hayır yani başka çocukların babaları gibi neden dışarıda çalışmıyorsun?

- Ha evde çalışıyorsun ha dışarıda... Ne fark var ki Can?

- Ama ben annemin evde kalmasını ve benimle daha fazla vakit geçirmesini çok isterdim babacığım.

Kapının ağzında geçici bir felç durumu yaşadktan sonra kendini salondaki koltuklardan birine zor atmıştın. Bu çocuk senin aslında işsiz bir adam olduğunu pekala biliyordu ama o güne kadar yüzüne vurmamıştı. Annenin ve babanın toplumsal hayattaki rollerini bir güzel öğrenmesine karşın sizin evde işleyişin ters gittiğini nihayet dile getirmiş ve bir biçimde sana sitem etmişti. Kendini utanç içinde ve çaresiz hissediyordun...

İnternet üzerinden borsada al- sat yapmaya çalışıyordun. Zaman zaman kazanır gibi oluyordun ama sonuçta aldığını bir fazlasıyla geri veriyordun. Büyük bir para kaybetmemekle birlikte, hiç para da kazanamıyordun... Borsada al- sat denemelerin, işsizliğini unutmaya çalışmaktan öte bir anlam ifade etmemeye başladığında, aslında bir nevi kumar oynuyor olduğunu düşünmeye ve borsadan çekilmeye karar verdin. Can'ı kandırmaya çalışman boşunaydı... İşsiz bir babaydın sen ve hiçbir zaman iyi bir kumarbaz olamamıştın...

Kendini "başarısız" bir insan olarak görüyor ve yakın ilişkide bulunduğu insanlarla olan sohbetlerinde bunu dile getirmekten kaçınıcıyordun: Kendi ayaklarının üzerinde durmanı sağlayacak henüz bir işin ve mesleğin yoktu. Yaşın kırka gelip dayanmıştı ve gelecek korkusu seni de sarmaya başlamıştı. Hayati hiçbir güvenceye sahip değildin ve evin geçimini halen Derya sağlıyordu. İşsiz bir baba ve koca olmanın getirdiği erozyon zaman zaman seni çılgına çeviriyordu. Kıskançlık krizleri, kendini değersiz görmeler, intihar senaryoları ve kendini doldurup doldurup boşaltmalar... Bazen kendini yakalamakta ve dur demekte zorlandığın bile oluyordu. İşsiz bir baba ve koca olmaktan duyduğun utancı taşıyamıyordun artık... Bir sürü insanın gözünde tembelin teki ve karı parası yiyen uyanıktın! Kendini aşağılayan ve kendinden utanman için yeteri kadar göz vardı üzerinde...

Bu yaşı kadar ne yaptınız

Kendi işini kurmak ve kendinin patronu olmak istiyordun. Fakat nasıl bir iş kurabileceğini düşündükçe, en kırılgan yanın ortaya çıkıyordu. Uzman olduğun hiç bir mesleğin yoktu. Yabancı dilin vardı ama tek başına bir işe yaramıyordu.

Başkalarının yanında çalışmak, senin için neredeyse imkansız görünmeye başlamıştı. Sabırlı değildin, görmemen gerekenleri görüyor ve sessiz kalamıyordun. İnsanlar kendi yetersizlik ve kapasitesizliklerini başkalarından duyunca düşmanca bir tavır gösteriyorlardı. Fakat senin kurulu sistemlere ayak uydurmakta zorlandığın da inkar edilemezdi.

Cezaevine girmeden önce çalıştığın tüm işyerlerinde tam bir güven sağladın işverenine. Çalışkandın, ekmek yediğin tekneye asla ihanet etmezdin ve her zaman sevilirdin. Gerektiğinde rest çeker, kimseyi dinlemezdin. Sen onların değil, onlar senin peşinden koşardı. İş bulma sorunun yoktu.

Cezaevinden çıktığında ise eski işleri yapamayacak kadar değişmiştin. Hem uzun yıllar çalışmamıştın hem de farklı şeyler denemek istiyordun. Gökdelenlerin tepesinde emniyet kemeri bile kullanmadan panjur takabilecek gözü kara adam yoktu artık.

Hep daha büyük işlerin hayalini kursan da ne sermayen ne de ticari bilgi birikimin yoktu. Yaşın itibarıyla yolun yarısına gelmiş ve bir baltaya da sap olamamıştın henüz. İş görüşmelerine giderken ayaklarını sürüyor ve yenilgiyi baştan kabullenmek zorunda kalıyordun.

"İşsizim" demeye utandığın gibi, "Şu anda çalışmıyorum." demeye de utanıyordun. Çünkü, hem yalanı hem de doğruyu bir arada ve bir çırpıda söyleyebilecek kadar pişkin değildin. Oysaki iş dünyasının çarkı, biraz da bu pişkinlik ve pazarlama tekniklerinin üzerine oturtulmuştu.

Başvurduğun pozisyonun bütün kriterlerini karşılasan bile sabıka

---

---

kaydını silemezdin. Politik nedenlerle cezaevinde on yıl yatmış bir insanı işe almak pek de akılcı sayılmazdı ve sen bunun fazlasıyla farkındaydın. "Bu yaştan sonra hangi yüzle insanların karşısına çıkıp, iş isteyebilirim? Elin oğlu, 'bu yaşa kadar neler yaptınız?' diye sormaz mı adama! İyi eğitim almış binlerce üniversite mezunu genç dururken, kim, neden, benim gibi eski bir idam hükümlüsünü tercih etsin ki?"

Birkaç iş görüşmesinden çıktıktan sonra omuzlarının çöktüğünü, vücudunun pelte gibi olduğunu hissetmiş ve aşağılandığını düşünmüştün. Seninle iş görüşmesini yapan insanların senden çok daha genç olmalarına karşın, - makam ve mevki sahibi olmaları bir yana- kendilerine olan güvenleri ve itici tavırları seni hırpalamış ve kendi konumunun ne olduğunu bir kez daha hatırlatmışlardı.

Hayır, bir daha asla iş görüşmesine gitmeyecek ve kendini hırpalatmayacaktın. Her yenilinde söylediğin gibi, "Eğer bu dünya dönüyorsa, elbette onların arkaları da bir gün benim önüme gelecek!" diyecektin.

Bu noktaya gelmeden dolayı kendinden başka hiç kimseyi suçlayamazdın. Ailenin mutlaka belirleyici bir rolü vardı ama onlar da bunun bedelini en az senin kadar ödemişlerdi. Sen işkencedeyken ya da açlık grevindeyken yaşadığın acıları ve açlıkları onlar da yaşamışlardı.

Senin on yıl cezaevinde oluşunun ailene ekonomik açıdan da bir maliyeti vardı kuşkusuz ve bu onların daha da yoksullaşması anlamına gelmişti.. Her hafta İstanbul'un bir ucundan diğer ucuna ödenen yol parası, senin cezaevindeki ihtiyaçların için bırakılan harçlık... Biraz da senin katkılarınla sıfırı tüketmişlerdi ve sana verebilecekleri hiçbir şeyleri kalmamıştı artık.

Dünya pazarları

Doktor bir arkadaşının çalıştığı hastanenin sahibi olan adamın bir de elektrik trafoları üreten fabrikası vardı. İç pazara doymuş olan şirketinin dış pazara açılmasını istiyordu. Arkadaşın, patronu ile konuşmuş ve senin için bir randevu ayarlamıştı. Kim olduğunu biliyordu. Görüşmede klasik patron imajıyla gözlerine sert sert bakarak aynı zamanda korkulacak biri olduğunun da sinyalini vermek istemişti ama senin umurunda değildi. Başarıya aç bir adamı fark etmiş ve ona iş vermişti. Üstelik sabıka kaydı olduğunu bilmesine rağmen.

Fabrikanın idari kısımlarında boş bir oda sana ayrılmış, fena sayılmayacak bir başlangıç yapmıştın. Bilgisayar ve internet ihtiyacını belirtip beklemeye başladın. Fabrikanın ihracat bölümü sorumlusu olmuşsun. Yurtdışı tecrüben ve yabancı dil bilgin nihayet bir işe yarayacaktı.

Odana bilgisayar ve internet sistemi sağlanmıştı ve forsuna diyecek yoktu. Fabrikadaki değişiklik ve patronla kurduğun düzeyli ilişki pek çok insanı da kıskandırmıştı aynı zaman da.. Patronun önünde el pençe divan durmuyor, kaçacak delik aramıyordun. Bu durum patronun hoşuna gitmese de on yılını ceza evinde geçirmiş birisiyle tersleşmek istemezdi. Kendisi Almanya'da mühendislik eğitimi almıştı ama ihracat ile ilgili yazışmalar İngilizce idi. Onun bu dili bilmemesi senin en büyük avantajını oluşturuyordu.

İşe başlar başlamaz sipariş almayı başarmış ve yeni müşterileri bulmaya başlamışken, bu işte yalnız olduğunu, elektrik ve trafolara dair hiçbir şey bilmediğini fark ettin. Sipariş alıp takibini yapabiliirdin ama teknik bilgi açığını nasıl kapatacaktın? Patronunla konuşup ihtiyacın olan bilgileri vermesi için bir eleman ve eğitim programı hazırlamasını istedin. "Neden olmasın?" demesine karşın, talebin askıda kalacak ve bu işi kimse üstüne almayacaktı.

Patronun evlere şenlik bir de sekreteri vardı. Ancak, bir sekreterden ziyade, bir bakıcı ya da hizmetçi gibiydi. Patronun biraz gerginse

---

---

sekreterin durumu iyice abartılı olurdu. Masaj yapar, ayaklarının altına sehpa koyar, tansiyonunu ölçer ve daha olmadık davranışlarla insanı iyice zıvanadan çıkarırdı. Adam tam bir kral muamelesi görmekteydi. Çalışanlar ise tam bir köle itaatkarlığıyla el pençe divan durur ve bir yığın aşağılanmaya boyun eğerlerdi..

Zaman zaman işçiler ve yöneticiler bahçedeki sundurmada oturur, patron ve onun huysuzluklarından konuşurdunuz. Patronun sizin üzerinizde yarattığı gerginliği yine onun sayesinde atmaya çalışırdınız. Yine patronun çok aksi ve öfkeli olduğu bir gündü. İçinizden birisi, "Bu herif dün gece hanginizle yattı lan, yine memnun kalmamış." deyince, gerilen sinirleriniz iyice boşalır ve kahkahalarla gülmüşünüz.

Adamcağız yaşlıydı ve yüksek tansiyonu vardı. Ömür boyu ona yetecek serveti vardı ve kendi dalında ilk üç şirketten birisine sahipti. Neden profesyonel bir yönetim kadrosu kurup işleri onlara bırakmadığına şaşırıyordun. Kimsenin tanrısı ve hayatı kontrol edemeyeceğini bilmiyor muydu? Neden hayatını yaşamaktan ve kendine daha fazla zaman ayırmaktan kaçınıyordu?

Sabahtan akşama kadar küçük ayrıntılarla uğraşır ve her şeyi kontrol etmekten sıkılmıyordu. Başkalarına hükmetme ayrıcalığını yaşarken aynı zaman da kendi hayatını da riske attığının farkında değildi anlaşılır. Tansiyonu yüzünden bir anda felç olabilir, yatalak kalabilir hatta ölebilirdi ama o bunları hiç yokmuş gibi varsayıyor, sürekli çalışıyor ve küçük ayrıntılarla uğraşıyordu.

Kendisinin olmadığı bir gün Suriyeli bir müşteriyle yaptığınız görüşme tam olarak fiyaskoyla sonuçlanmıştı. Patronun aslında sorduğu teknik ve mali içerikli soruları yanıtlayabilecek tek bir çalışanı bile yoktu ve Suriyeli sanayici büyük bir hoşnutsuzlukla ayrılmış olacaktı. Sense bu durumun analizini yaparak, kendini beğenmiş patrona rapor olarak sunmak gafletinde bulunacaktın. Yazdığın raporun özü, patronun kurduğu sistemin sistemsizliğini anlatıyordu aslında.

Bu kadarı, onun için fazlaydı. Her zaman herkese bağırma hakkını kendinde gören, sekreterini özel bakıcısı gibi kullanan ve çevresindeki herkesi köle gibi gören bir adama, kendince kurduğu imparatorluğun profesyonellikten ne kadar uzak olduğunu anlatmaya çalışıyordun.

Belki uzun yıllar sonra ilk kez birisi kendisine bir işin nasıl yapılması

---

gerektiğini anlatma cesareti gösteriyordu. Oysa patronun bir başkasının fikrine tahammül edemediği gibi, kendinden başka kimseye de zerre kadar güvenmiyordu. Bu durumda önünde iki seçenek vardı: Ya diğer çalışanları gibi adamın krallığı önünde secdeye duracaktın, ya da çekip gidecektin. Sen ikincisini tercih ettin.

Aslında hata gerçekten de sendeydi: ISO belgesini müfettişlerle kılınan öğle namazına ve verilen rüşvetlere borçlu olan ve belge tescili ardından bunu fabrika bekçisinin silah atışlarıyla kutlamaya kalkan bir adamdı, profesyonellik öğretmeye çalıştığın insan.

Patronunun dünya pazarlarına açılma hayali ile senin profesyonel bir yönetici olma hayalin, kırma tüfeğinden çıkan gürültüler arasında hayal kırıklıklarına dönüşmüş ve hayallerin yerini gerçekler almıştı.

Binbaşı

Yenilmiş olmayı kabullenmiştin ama mesele bununla kapanmıyordu. Mesele bundan sonra nasıl bir hayat süreceğinle ilgiliydi... Hesapsız kitapsız bir insanı sevebilir miydin artık? Salt dostun olan bir insan için kendini riske atabilir miydin? Her insanın insanca zaafı vardı ve bunu değiştirmeye herhangi bir dostluğun gücü yetebilir miydi?

İnsanlara güvenmiyordun sen... İnsan bu evrenin en hain ve en tehlikeli yaratığıydı sana göre... Gözünü kırpmadan yüzbinlerce, milyonlarca insanı yakarak kavuran bir insan soyuna güvenmek aptallıktan başka ne anlama gelebilirdi ki? Güvensizlik içinde sürdürülebilecek bir hayat, düşünülebilecek son hayat olmasına karşın, seçimini bu yönde yapmıştın. Aldanmaya ya da aldatılmaya tahammülün kalmamıştı... Can'ın hayatınıza girmesi işte tam da böyle bir ortamda gerçekleşmişti.

İdeolojilere ve devrimci örgütlerdeki yoldaşlık kavramlarına karşı güvensizliğin içgüdüsel dışavurumuydu Can'ın hayata gelişi... Kan bağıının insanlar arasındaki en güçlü bağlardan biri olduğu sonucuna kendi deneyimlerinle ulaşmıştın... Garantisi olmamasına karşın son derece somut ve harekete geçirici bir özelliğe sahipti... Can henüz bir cenin iken bunları düşünmüyordunuz, ama oldukça yaşlanmış olan kendi anne ve babalarınıza karşı beslediğiniz kaygı ve sorumluluklar her şeyi anlatıyordu yine de... Can politik yenilginize son noktayı koymak için gelmişti sanki bu dünyaya...

Yaşlılık ve gelecek korkusunun orta yaşlarda ortaya çıkması bir tesadüf değildi. Gençlik elden gitmeye ve sağlık sorunları baş göstermeye başladığında, insanların kendilerini sigorta kapsamına almaya başlaması anlaşılabilir bir durum değil miydi? Tabii devrime nefer yetiştirdiğini iddia edenler de olabilirdi ama sizin böyle bir gerekçeniz yoktu ve olmayacaktı...

Asım diye bir arkadaşın vardı. Senin en yakın silah arkadaşındı. Birbirinize can borcunuz vardı. Birlikte gittiğiniz bir çok eylemi yönetmiş ve aranızda ciddi bir güven oluşmuştu. Gözünü budaktan esirgemez ve yönettiği eylemlerde hiçbir kayıp olmasını istemezdi. Bunun için kendi canını bile hiç tereddüt etmeden ortaya koyardı. O derece sıkı bir çocuktun. Bir eylemin içinde başka hiçbir şey düşünmemeyi, anında karar verebilmeyi ve gerektiğinde acımasız olmayı ondan öğrenmiştin...

Asım senden sonra yakalanmasına karşın, senden önce tahliye olmayı başarabilmişti. Cezaevindeyken farklı koşullarda kalmış ve fazla görüşememiştiniz. Cezaevindeyken dışarıda olan bir tanıdığıyla evlenmiş ve çıktıktan sonra da bir çocuk sahibi olmuştu. Bayrampaşa cezaevindeki dostlarını ziyarete gittiğin bir günde yeniden karşılaşmıştın onunla. İçerde olan bir akrabasını ziyarete geldiğini söylemişti...

Ziyaret sonrası seni evine davet etmiş ve o geceyi onlarla birlikte geçirmeni istemişti. Bir yandan sohbet ediyor diğer yandan da birbirinize neler yaptığınızı anlatıyordunuz. Asım'ın altında kendine ait bir araba vardı ama sen Bayrampaşa cezaevine gelebilmek için bir arkadaşından yol parası istemek zorunda kalmıştın. Henüz sudan çıkmış bir balık gibi çırpındığın günlerdi ve anlatacak fazla bir şeyin de yok sayılırdı. Oysa Asım'ın anlatacağı epey bir şeyler birikmişti...

"Babam kanserden öldü... Bizim gecekonduyu müteahhit olan dayıma iki daire karşılığında verdik. Katın birinde biz birinde de annem oturuyor... Biliyorsun dayım Sosyal Demokrat bir partinin Beyoğlu ilçe teşkilatının yönetim kurulunda... Karaköy'deki bir parkın işletmesini bana ayarladı ama daha fazlasını yapmak istemiyor. Benim büyümemi istemiyor nedense. Parktaki araçların teypleri çalındığında karakola çekilip dayak yediğim filan oluyor ama yine de iyi kazanıyorum. Karakoldakiler akıllarınca beni yıldırıp kaçtırmak istiyor ama zaten bir süre sonra İstanbul'dan ayrılıp Antalya taraflarına gideceğim... Ali zaman zaman bana gelip para istiyor ama kabak tadı verdi. Sürekli ona para veremem ki!"

Eski gecekondularının yerine gerçekten de güzel bir bina yapılmıştı. Sadece onların gecekondu değil, neredeyse bütün gecekondu apartman olmaya başlamıştı. Asım seni arabasına bindirmiş, evini

---

---

gezdirmiş ve nasıl para kazandığını anlatmıştı; ama geçmişinize dair tek bir laf bile etmemişti. Hatta bir daha görüşüp görüşmemek üzerine bile bir şey söylememişti.

Asım'ın seni neden evine davet ettiğini anlamın uzun sürmedi. Bütün derdi sana hava atmak ve başarılı olduğunu kendi gözleriyle görmeni sağlamaktı. Senin bir anlamda can çekiştiğin bir dönemdi ve birbirinize can borcu olduğunu düşündüğün silah arkadaşın bir daha seni arayıp sormayacaktı... Paylaşabileceğiniz ortak bir geçmişiniz vardı ama o da geçmişte kalmıştı... Hazin hazin ağlasındı gönül!

Büyük dostlukların ve büyük aşkların içinde, büyük ihanetler ve büyük düşmanlıklar yaşar... Silah arkadaşlığından daha öte ve daha güçlü bir dostluk var mıydı, bu dünyada? O bile yerlerde sürünüyordu işte! Şartların ve güçlerin eşit olmadığı bir dünyada dostluk, olsa olsa insanların birbirlerine olan ihtiyaçlarından kaynaklanan, birbirlerinin avantajlarını kendi çıkarları için kullanma yalanı değil miydi?

İnsanlar kendi yalnızlıklarının ve acizliklerinin altından kalkabilmek için bir dosta gereksinim duyuyor ama bunu bilerek yanlış anlamlandırmıyorlar mıydı? Salakça bir iyimserlikle yaşamının getirileriyle, keskin bir kötümserliğin götürüleri arasında ne fark vardı ki?

Sayıları az da olsa iyi insanların varlığına şahit olmuştun. Bazı insanlar nedense isteseler bile kötü olmayı ya da başkalarına karşı kötü davranmayı beceremezlerdi. İyi hamurla yoğrulmuşlar ve merhametli olmayı öğrenmişlerdi. Yiğit abi onlardan birisiydi... Seni hiç görmediği, hiç tanımadığı halde ciddi bir sorununa el atmış ve yardımcı olacağı sözünü vermişti...

Cezaevinden çıktıktan sonra askerliğini sadece üç ay erteletebilmiştin. Üç ayın sonunda askerlik şubesindeki bir yetkiliyle konuşmuş ve iki aylık bir izin daha alabilmiştin ama o da bitmek üzereydi. İyi bir durumda değildin ve gitmek istemiyordun. Hızır gibi birinin yardımına ihtiyacın vardı.

Bostancı'da oturan ve cezaevinde uzun süre aynı koğuştta kaldığın bir arkadaşını ziyarete gittiğinde söz dönüp dolaşıp askerlik meselesine gelmişti. Özetle gitmeyeceğini, yakalanırsan da kışladan firar edeceğini söylüyordun. Arkadaşın, "Benim bir tanıdığım var. Ordudan binbaşı rütbesiyle malulen emekli edilmiş, Onunla bir

---

---

konuşayım, bakalım ne diyecek?" dediğinde doğrusu fazla bir umut yoktu içinde. Seni hiç tanımayan birisi sana niçin yardımcı olmak istesindi ki?

Yiğit abinin Kadıköy'deki bürosuna gittiğinde, seni içtenlikle kabul etmiş ve "Geçmiş olsun!" demişti. Çakı gibi bir asker görünümüne sahipti ve neden malulen emekli edildiğini anlatmaya başlamıştı. "Solcu olduğumu biliyorlardı ve ne hikmetse eğitimlerin birinde, hatalı olduğu sonradan anlaşılan bir el bombası, şu gördüğün elimde patlayıverdi. Kolumun yarısı kopmuştu... Görev arkadaşlarım arasında sağcılar da vardı. Onların tezgahı diye düşünüyorum..."

Konuşurken yüzünden gülümsemeyi eksik etmiyordu. Sevecenlik bu adamın ruhunda vardı... Askeri hastanede eski bir silah arkadaşı olduğunu, ama halen orada olup olmadığını bilmediğini, eğer o bulunamazsa, kendisinin psikiyatrla bir ön görüşme yaparak durumunu anlatacağını ve büyük olasılıkla bir erteletme daha alabileceğinizi söylüyordu. Sen, Yiğit abinin çok yakın bir komşusunun oğlu olmuştun...

Tek koluyla kullandığı otomatik vitesli arabasına binip askeri hastanenin yolunu tutmuşunuz. Yiğit abinin eski arkadaşının başka bir yere tayin edildiğini öğrenmeniz fazla uzun sürmedi. İkinizin de morali biraz bozulur gibi olmuştu...

Yiğit abi doktorun odasına girdiğinde, kendisini tanıtmış ve binbaşılık rütbesinden malulen emekli bir subay olduğunu söylemişti. Kısaca senin içeride uzun yıllar yattığını, iyi bir çocuk olduğunu ama şu sıralar bazı ruhsal sıkıntıların olduğunu, mümkünse bir yıllık bir ertelemenin iyi geleceğini ve senin kendini toparlayabileceğini anlatmıştı doktora.

Yiğit abi doktorun odasında çıktığında, "Tamam ben anlattım durumunu, bir de ben göreyim diyor... Haydi kolay gelsin!" demiş ve kapının önünde görüşmenin sonucunu beklemeye başlamıştı. Bu görüşmeye günler öncesinden hazırlanmış ve doktorun karşısında nasıl duracağından, neler söyleyeceğine kadar her şeyi kafanın içinde defalarca prova etmiştin. Bitkin görünecek ve ağır ağır konuşacaktın. Ani ter basmaları, kalp çarpıntıları, yorgunluk, uykusuzluk ve iştahsızlıktan muzdariptin. Gördüğün halüsinasyonlar da cabasıydı... Rol yapmana gerek yoktu ama inandırıcı olabilmek için okuduğun

---

---

psikoloji kitaplarından faydalanmanın da bir zararı yoktu. Gerçek en zor inanılan şey değil miydi bu ülkede?

Orta yaşlı bir adamdı doktor. Ne kadar yattığını, şikayetlerinin neler olduğunu sorduğunda, zaten kafanda hazır olan cevapları bir bir saymaya başladı. İki üç günlük bir sakalla doktorun karşısına çıkmak dikkatsizliğinden ya da özensizliğinden değildi. Gerçeği inandırıcı kılma senaryosuna bir dekor olsun istiyordun. Yiğit abiyle olan yakınlık derecenin ve bir yıllık ertelemeden sonra askere gidip gitmeyeceğini merak ediyordu, doktor. Yiğit abi çok yakın bir komşunuzdu ve bir yıl sonra tabi ki askere gidecektin!

"Gitmezseniz ben burada sıkıntıya düşebilirim. Zaten askeri değil sivil bir doktorum. Geçici olarak burada görev yapıyorum ve sicilime zarar gelmesini istemem... Ben şimdi raporunuzu yazacağım ama kararı saat birde toplanacak olan heyet verecektir. Şimdi şikayetlerinizi şöyle bir kontrol edelim ve bakalım başka neler yazılabilir... Başka hiçbir şey yazmaya gerek yok! Eksiği yok, fazlası var!... Geçmiş olsun!"

Heyetin karşısına çıkmak ve kararı öğrenmek uzun sürecekti... Yiğit abiye teşekkür edip, en kısa zamanda kendisini ziyaret edeceğini ve heyet kararını hemen bildireceğini söyleyerek askeri hastanenin kapısına kadar ona eşlik ettin. "Teşekküre değmez, umarım bir aksilik çıkmaz. Elimden ancak bu kadarı geliyor..." demiş ve yanından ayrılmıştı... Daha fazlasını zaten beklemiyordun, bu kadarını bile ummamıştın... Bütün bir gününü hiç tanımadığı bir adamın sorununu çözmesine yardımcı olabilmek için ayırmıştı... Protez kolu ile araba kullanımındaki zorluğu gördüğünde onun için üzülmuşün. Neredeyse tek kolu ile kullanıyordu arabasını...

Askeri doktorlardan oluşan heyetin karşısında fazla zorlanmana gerek kalmamıştı. Ne zaman çıktın, şu anda ne yapıyorsun, ne kadar kaldın içeride? gibi sorular sorulmuştu sadece... Raporunun incelenmesi ve bir yıllık izin verilmesi akşam üzerini bulmuştu, ama Yiğit abinin sayesinde askeri hastaneden memnun ayrılıyordun... Sayıları az da olsa, bir yerlerde hâlâ dayanışmacı insanlar vardı...

Hiç kimsenin ikinci bir hayatı yoktu

Dipleri de, dorukları da görmüş bir ömür vardı arkasında. Bu keskin iniş çıkışlarla övünmesi bir dert, dövünmesi başka bir dertti... Hayatı, hayata söz geçirenler ve geçiremeyenler diye ikiye ayıracak olsaydı, hiç şüphesiz ikinci grubun içine katardı artık kendisini de...

Gençliğinin kısa bir döneminde o da birinci grubun içinde yer almıştı ama, hayat, ona da "Pışşık" deyivermişti. Hayat, uğrunda her şeyin yapılabileceği yanılığına düşülen o çok güzel ama bir o kadar da güvenilmez kadınlara benzemiyor muydu zaten?

Binlerce metrekare toprağa ve binlerce insana hükmedenlerin arasında bulunmuştu. Silahlı külahlı olmanın, otorite sahibi olmanın ve dahası vaktiyle sevilen biri olmanın ne demek olduğunu iyi bilenlerdendi: Öfkesini boşaltacağı bir hedef arayan ve bu hedefi bulduğunu sandığında da saldırganlaşan, bir an önce sonuca varmak isteyen, aslında iyi niyetli olmasına rağmen, boyundan büyük işlere kalkışan, halkını kurtarmak isterken hem kendisinin hem de başkalarının hayatlarını mahvettiğinin farkında olmayan, sıradan birer insan iken, bir anda kendini sürüden ayırıp başka bir kimliğe büründüren ve başka bir hayatın öznesi olmaya çalışan, eğitimsiz, mesleksiz ve yeteneksiz, Anadolu'nun kıraç toprakları kadar katı ve verimsiz olmasına karşın, koca bir çölü yeşillendirmeye gönül vermiş, hayatlarını dümdüz ovalarda at koştururcasına yaşayacağını sanan, binlerce bakir ve fakir köylü çocuklarından sadece birisiydi...

Aradan yıllar geçtikçe kendine sorabileceği bütün soruları sormuş ve kendinden alabileceği bütün cevapları da almıştı ama kuyruk acısı bir türlü geçmek bilmiyordu. Sürekli yorgun ve kötümser oluşunda bu kuyruk acısının büyük rolü vardı. Geçen onca zamana karşın, her gün içini acıtmayı ve onu kötümser kılmayı başaran bu kuyruk acısıydı işte ve asıl büyük yenilgisi de buydu. Unutamıyordu...

Her şeyin bir sonu vardır derler. İyidir ya da kötüdür. Bir işi

---

---

başaramazsanız gider başka bir işe başlarsınız. Karınızdan boşanır ve başka bir sevgili bulursunuz. Hatta yaşadığınız ülkeyi bile değiştirebilirsiniz derler ama bir devrime kalkışıp, yenilmiş olmayı taşıyabilmek ve hayatının geri kalan kısmını yenilmiş bir devrimci olarak yaşayabilmek, o kadar kolay mıydı?

Arkasında bıraktığı eylem dolu günler ve ölümüne yaşadığı bir geçmişi vardı. Günlük hayatın açmazlarını yaşayacağı sıkıntıları olmamıştı hiç... Ateşten bir gömlek gibi üzerine giydirilen yalnızlığı ve çaresizliği taşıyabilmek, o kadar kolay mıydı?

Karıyla ve gençliğiyle ödediği bedellere rağmen, geçmişini ağır bir yük gibi omuzlarının üzerinde taşımak zorundaydı. O geçmiş, onundu ve kendisinden başka kimse de taşımazdı. Sabıka kaydı vardı ve hayat, vesikalı orospulara yaptığı gibi her adımda geçmişini yüzüne vuruyordu. Her açığına bir savunma mekanizması kurmak ve sürekli tetikte yaşamak zorunda kalıyordu...

Elleri kolları bağlanmış ve yaralı yaralı vahşi bir ormana bırakılmıştı... Zaman zaman panik atak benzeri ruhsal sıkıntılar yaşıyor ve o tip anlarda çıldırmanın eşiğine geldiğini bile düşünüyordu... Yaşadığı her ruhsal sıkıntının tıptaki karşılığını bulup, kendince önlemler olarak ayakta kalmaya çalışıyordu. Tıp, sadece ve geçici olarak yatıştırabilirken, hayat hiç durmadan kışkırtıyordu.

On yıl süren cezaevi yaşamı, ondan bir çok şey alıp götürmüş ve olgunlaşmanın ağır faturalarını ödemişti. Kendine ve başkalarına olan güvenini yitirirken, siyaseti, stratejisi, taktiği ve insana dair şeytani manevraları öğreniyordu. Uzun süren mapusluk sayesinde, insani zaafının hem gülünç hem de acıklı yanlarını tanımış ve büyük bir insan deryasının içinde olma ayrıcalığı ile ömrünün sonuna kadar yetecek paha biçilmez deneyimler kazanmıştı, Ama, sonunda kazananın ya da kaybedenin kim olduğu sorusunun cevabını vermek, o kadar kolay mıydı?

Kendi dışında akıp giden hayatın zalimliğini gördükçe, kendi hayatını daha fazla önemseyecek ve kendine daha fazla hoşgörülü olacaktı... Hiç kimsenin ikinci bir hayatı yoktu ve onun da olmayacaktı...

Beyninin içinde gelişen geri gitmeleri ve geri getirmeleri bulunduğu ortamdan bağımsız olarak sıkça yaşadığı anlar olurdu... Cezaevinde

---

---

ya da sorgu aşamasındaki yaşadığı olayları hatırlıyor ve hatırladığı olayın içeriğine ve repliklerine göre ya kederleniyor ya da gülümsüyordu. Yüzünde beliren kederi ya da gülümsemeyi o an yanı başında olanların algılaması olanaksızdı...

Yalnız

Full aksesuarlı, ithal arabanda yol alırken yan koltukta antidepressanların çıkardığı sesleri unutmak için radyonun sesini açıyorsun...kendince ulaşılmaz olana ulaşmış ve ulaşılmaz sandığın araba, on günde gündelik hayatının bir parçası haline gelmiş ve bütün cazibesini yitirmişti.

İstanbul'da yağmurla birlikte fırtına çıkmış, sokaktaki insanlar sığınacak bir yer bulmak için koşuşturmaya başlamışlardı.

Arabayı evin önüne park eder etmez, yanına şemsiye bile almadan kendini sokağa attın. İliklerine kadar soğuğu ve yağmuru hissetmek istiyordun...Ne yerden ısıtmalı oturduğunuz ev, ne de kapının önünde yatan araba sana yaşama sevinci vermiyordu artık. Herkesin koşarak kurtulmaya çalıştığı fırtınanın içine atılacak, ağır adımlarla yürüyecek ve içindeki fırtınayı dindirmeye çalışacaktın...Yürüdüğün bu üst- orta sınıf sokaklarında ve caddelerinde, solcu olmaya dair hiçbir belirti yoktu. Dağdan inme esmer bir yalnız gibi hissediyordun kendini...

İlk yağmur damlalarının serinliğini ve fırtınanın şiddetini hissettiğinde, bir anda gençleşivermiştin sanki... İçinden şarkılar söyleyerek sokakları ve caddeleri dolaşmak geçiyordu ama birdenbire beyninde yeniden canlanan eski bir hikâye sayesinde hevesin kursağında kalacaktı: İstot diye bir çocuk yaşamıyordu artık bu dünyada...En küçük kardeşiniz gibi sevdiğiniz o çocuk...

Yine bir anda yaşlanıvermiştin işte...Yine adım atacak halin kalmamıştı...Yine nefes alamıyordun...Kalbinin tam ortasına keskin uçlu bir bıçak gibi saplanan bir çift söz, her şeyi anlatıyordu işte...

"Baba, su içmek istiyorum!"
